

R. England, Ch. of. H. Hake
Constitutiones Provinciales. Pragm. Feud.

**Incipiunt opera super constitu-
tiones provinciales et Othonis.**

Georgius 22. 26

Georgius 22. 26

Libet primus De summa trinitate et fide catholica.

Iohannes pecham.

Ignorantia sacerdotū et infra. Ne q̄s p̄ ignorantia se excuset q̄i sciet articulos fidei: q̄s oēs eccl̄ie ministri scire tenent eos sumaria vt sequitur p̄strin-
gim⁹ breuitate. Sciendū est septē esse fidei articulos per-
tinētes ad ministeriū trinitatis: quorū quattuor ptinēt ad
diuinitatis intrinseca/ tres vero ptinēt ad effectus. Pri-
mus est vnitas diuine essentie i triū p̄sonarū indiuisibili trini-
tate. Iuxta illud. Credo in vnū deū. Scōs est credere pa-
trē ingēnitū esse deū. Tertius est credere filiū vnigenitū
esse deū. Quart⁹ est credere sp̄m̄ sc̄tū/ nec genitū/ nec ingē-
nitū esse deū: s̄z a p̄e et filio p̄cedentē. Quintus est creatio
celi et terre. Hoc est oīs v̄sibilis et inuisibilis creature a to-
ta indiuisibili trinitate. Sextus est satisfactio eccl̄ie p̄ sp̄m̄
sc̄tū et gratie sacramēta: et cetera oīa in q̄bus cōicet eccl̄ia
xp̄iana. In quo intelligit̄ q̄ eccl̄ia cū suis sacramētis et le-
gibus p̄ sp̄m̄ sc̄tū oīi hōi q̄tuncūq̄ p̄ccōri sufficit ad sala-
tem q̄ extra eccl̄iam nō est salus. Septimū est p̄summatio
eccl̄ie p̄ gloriā eternā in carne et aīa veraciter nascitande.
et p̄ oppositū intelligit̄ dānatio eterna reproborū. Itē alii
septē articuli ptinēt ad xp̄i humanitatē. Primus est incar-
tio/ seu vera carnis assumptio/ ex sola per sp̄m̄ sc̄tū virgine
għiosa. Scōs est veri incarnati dei natiuitas ex virgine in-
corrupta. Tertius est veri xp̄i passio/ et mors in cruce sub
tyranno pylato. Quartus est descensio xp̄i ad inferos in
anima quiescente corpore in sepulchro ad spoliatiōē tar-
tari. Quintus est vera xp̄i resurrectio. Sextus est vera ipsi-
us ad celos ascensio. Septimus est ipsius venturi ad iudi-
cium certissima expectatio.

Idem.

Attillimus et infra. Attendant sacerdotes q̄ cū cōmū-
nionē sacramēti porrigūt simplicibus tpe paschali vel
alio sollicitē eos instruant sub panis specie eis simul dari
corpus et sanguinē dñi: immo xp̄m integram viuum et ve-
rum q̄ totus est sub specie sacramēti. Doceāt etiā eos q̄

De constitutionibus.

Id quod eisde[m] t[em]p[or]ibus in calice p[ro]pinatur n[on] est sacrament[um]
sed vinu[m] p[ar]te[m] eis hauriendu[m] traditu[m] vt facili[us] sacrament[um]
glutiant q[uo]d ceperunt. Solis eni[m] celebrantib[us] sanguinem
sub specie vini consecrati sumere in huiusmodi minoribus
ecclesiis est concessum Instruat etiā eor[um]de[m] sumpt[us] o[mn]e sacra
mentu[m] n[on] nimis dentibus zminuere: sed tritu[m] modice sor
bere p[er]fecte: ne p[er]iculū aliquā eueniat in dentiū intersticiis
vel alibi remanere.

C De constitutionibus Ibidem
Quia incōtinētie vitii et infra. Cōstitutionē dñi octo
boni ztra zcabinarios editā: p[re]cipim[us] i[n]solabiliter
obseruari. Omnib[us]q[ue] et singulis coep[iscop]is suffraganeis no
stris in virtute obediētie et sub pena suspensionis ab offi
cio et b[en]eficio quā in ipsos ferimus si sp[er]te circa hec fueris
negligentes firmiter iniungendo mandam[us] quatin[us] cōsti
tutionē p[re]dictā faciāt in quattuor anni p[ri]ncipalibus capi
tulis ruralib[us] p[er] se: vt p[er] eor[um] officiales: vt saltē p[er] decanos ru
rales vel gerētes eor[um] vices distinde z apte corā toto capi
tulo: exclusis laicis recitari. Quā recitationē p[er] monitione
habere volum[us] / vt libere ztra o[mn]is viciosos h[um]oi p[ro]cedi
valeat: ne can[on]ari possint cū ad executionē p[ri]uationis in
eos late snialiter in zstitutionē p[re]dicta p[ro]cessū fuerit: semo
nitos n[on] fuisse. Si q[ui] autē p[re]dicte zstitutionis recitatione[m]
maliciose impedierit exco[m]muniā subiaceāt ipso facto. Si q[ui]
vero neglexerit eā recitare vel decan[us] vel gerēs vicē eius
o[mn]i sexta feria in pane z aqua ieiuna: e tenet[ur] nisi infirmi
tas impedierit donec in sequenti capitulo ipsam recitaue
rit seu fecerit recitari.

C Johannes stratf[orth].
Etterioz habitus et infra. Auctoritate consilii p[re]cipi
mus: vt loco[rum] ordinarii q[ui]bus de subdito[rum] excessib[us]
spectat inquirere in locis sue iurisdictioni subiectis: per se
vel alios annuatim inquirant sup[er] obseruatione constitu
tionis per nos edite de habitu clericali. Et contra reos in
hac parte constitutionē ipsam per penas in eadem limita
tas diligenti cautela faciant obseruari.

C Ibidem:

De consuetudine.

Huius autē cōsiliū q̄stitutiones ⁊ p̄missa remedia p̄cepti
p̄missa vt n̄ra p̄uincia cātuariensi futuris t̄pibz in
inviolabiliter obseruari. Mandantes n̄ris coep̄is et suffra-
ganeis vniuersis: vt ip̄as cōstitutiones p̄ se vel p̄ alios (vt
ius exigit) publicēt et faciēt publicari: ac in publicā notio-
nē deduci: ad vtilitatē cōem laudē ⁊ gl̄iam noīis iesu xpi.

De consuetudine.

Symon langham.

Statutū et infra. Qz hō hui⁹ occasione statuti inter
rectores ecclesiarū et parochianos suos lites quas ex-
tinguere cupimus frequentius oriunt̄ / illad durimus sy-
n- dali interpretatiōe declarandū: vt videlicet si decedēs
tria vel plura cuiuscūqz ḡnis in bonis suis habuerit aīalia
optima: cui de iure fuerit debitum: reseruato ecclesie sue: a
qua sacramēta recepit dū viueret: sine dolo fraude seu cō-
tradictione qualibet p̄ recōpensatione subtractionis deci-
marū p̄sonaliū necnō et oblationū: scdm̄ melius aīal re-
seruet post obitū p̄ salute anime sue ecc̄ie sue h̄mōi libe-
randū / q̄ si duo t̄m̄ in bonis decedētis extiterint animalia
de mansuetudine ecclesie exactio quelibet nomine mortu-
arii remittatur. Quodqz si mulier superstitē viro obierit:
ad solutionē mortuarii minime coherceat. Sed si post obi-
tum mariti in domo cū familie regimine vidua p̄ annū su-
pauerit / iuxta formā superius scriptā ad mortuariū obli-
getur. Hac autē interpretatiōe q̄suetudini laudabili su-
per mortuariis in nostra p̄uincia aliter obseruate. nolumus
p̄iudiciū generari: quin si decedēs numex h̄mōi
aīalium habuerit: seu habuerit vir de aut vxor p̄ius aut
post decesserit: super p̄statione mortuarii cōsuetudo eccle-
siastica obseruet. ¶ Ad solutionē autē debiti de iure vel cō-
suetudine mortuarii renuentes: volumus per locorū ordi-
narios censura ecclesiastica coartari. ¶ Edmundas.

Nullus rector decimas ecc̄ie sue nōdū p̄ceptas v̄de
re p̄sumat añ annūciatiōē btē marie v̄ginis: a quo
die fructus de cōsuetudine cedere debēt: ad ip̄os rectores:

Liber primus De consuetudinibus. De tribus ordinandis:
si ante huiusmodi fructuum perceptionem decesserint: debita
vel legata persolvenda.

¶ Idem Edmundus.

Eps qui non de legitimo matrimonio natus est: absque
dispensatione sufficienti ordinatus fuerint: eos etiam qui
non suis episcopis preter licentiam suorum episcoporum seu prelatorum ad
sacros ordines promoti fuerint: ab executione ordinis sus-
cepti suspendimus: donec dispensationis gratiam fuerint
consecuti. **¶** Item decernimus quod hi qui in conscientia pec-
cati mortalis prius perpetrati: vel propter questum tempo-
rale tantum sacrum ordinem susceperint: officium suum non
exequantur: nisi prius a peccato huiusmodi per sacramentum
penitentiae fuerint experti.

¶ Idem Edmundus.

In primis te infra. **D**es qui irregularitatem in ordi-
ne suscepto: vel ante vel post ordines susceptos contraxerint.
Nisi cum eis dispensatum fuerit expressis per eos qui
cum eis dispensare poterint: ab officii executione denuncia-
mus esse suspensos: donec cum eis super hoc legitime fuerit
dispensatum. Irregulares quoque ad promissa intelligimus
homicidas aduocatos in causa sanguinis: symoniacos in-
teruentores symoniacarum pactio-
num. Et qui a labe illa in-
fecti scienter ordines susceperunt: ab hereticis scismaticis
vel notati excommunicatis scienter ordinatos. **¶** Item bigamos
corruptarum maritos: deo sacratarum virginum violatores ex-
communicatos et furtive ordines suscipientes sortilegos et eccle-
siarum incendarios: et qui alii huiusmodi existant.

¶ De temporibus ordinandorum. **Richardus**

Quia quidam et infra. **E**piscopis nostre iurisdictioni discretis qui
scienter clericus vel pochanus alteri episcopo ordinaverit
sine ipsius episcopi licentia speciali: ab ipsius collatione ad quam ta-
lem susceperit vel ordinaverit: usque ad condignam satisfactio-
nem se noverit esse suspensum.

Walterus.

¶ Item quanta et infra. **P**rohibemus ne quis abbas vel
prior monachus vel canonicus suos ab alio episcopo vel loci

Libet primis De scd. et or. la. De sacra unctione:
diocesano faciat ordinari: nisi cum litteris dimissoriis ipsi
us epi: vel in eius absentia vicarii sui generalis.

¶ De scrutinio in ordine faciendo. Idem.

Quoniam quanta et infra. Nullus ad ordines accedat vel admittatur: nisi canonice fuerit examinatus. Minores clerici ad inferiores gradus non admittantur: nisi idoneos habeant presentatores: et per testimonium eorum admittantur. Nullus etiam symoniacus/homicida/excommunicatus/banatus/sacrilegus/incendarius/vel falsarius/vel alius habens canonicum impedimentum ad quoscumque ordines presumat accedere: vel ad eosdem presentetur: aut quomolibet admittatur. ¶ De sacra unctione. Edmundus.

P Anni chrysmiales non nisi in vsum ornamentoy eccle
sie conuertant. Similiter alia ornamenta ecclesie q
pontificalem accipiunt benedictionē nullo modo in ppha
nos vltus deputentur. Et archidiaconus in sua visitatiōe
An hoc seruetur diligenter inquirat. **¶** walterus.

Sacerdos ⁊ infra. Adult⁹ ⁊ firmandus p̄ sacerdotē loci
vt prius ⁊ fite⁹ admonēdas est: ⁊ sic postea ⁊ firme⁹: ⁊
ad ⁊ firmationē veniat ieiunus ob reuerētiā sacramēti
-frequenter etiā moneant̄ parētes p̄ sacerdotes vt paru-
los baptizatos ad ⁊ firmationem ducant: nec diu expectēt
aduentū ep̄i. Sed p̄ ⁊ firmatione pueros ad eū ducāt: ubi
eū p̄p̄ adesse audierint post baptismū q̄ritius poterint se
cūq; fascias sine ligaturas deferēt ⁊ petētes. Paruuli quo-
q; confirmati tertia die post ⁊ firmationē deportent̄ ad ec-
clesiam et frontes eorū p̄ manus sacerdotū in baptisterio:
p̄pter reuerentiā ch̄ismatis abluantur: et ibidē ligature
eorū tūc insimul concrement̄. Itē ad ⁊ firmationē nullus
puer teneatur a patre vitrico: vel matre noterca. Et volu-
mus q̄ hec prohibitio sepe per sacerdotes in ecclesiis publi-
cetur vt sciāt parentes ac alii qui pueros tenent ad con-
firmandum q̄ spirituale vinculum in hoc sacramento ita
contrahitur vt in baptismo. **E**dem.

De sacra vntione.

Quam magna reuerentia deferatur oleum infirmorum ad infirmos: et ipsos intugant sacerdotes cum magna deuotione et orationum celebritate que ad hoc sunt ordinata. Moneant populū sepe locum: dotes cum magna deuotione/ eos saltē q̄ sunt etatis. xiiii. annorum vt supra: ad extreme vntionis sacramentū recipiendū. Et q̄ post sacramentum susceptum licite possit reuerti ad opus coniugale. Effectus enī istius sacramenti patet ex verbis apostoli Jacobi dicentis. Si infirmus q̄s ex vobis inducat presbyteros ecclesie vt orēt super illū: vngētes eū oleo sc̄to in noīe dñi. Et oratio fidei saluabit infirmum: et allaniabit eum dñs. Et si in peccatis sit dimittentur ei.

C Deham.

Quam sacri chrisimatis confectio de anno in annum p̄ locorum ep̄os sit agenda iuxta sacrorum canonum sanctiones: et ipsum chrisma p̄r eosdem confectū annuatim fidelibus sit tradendū: et vetus seu q̄d superest de veteri chrismate sit in sacris ecclesiis p̄rmandū. Presbyteri quoq̄ q̄ p̄sunt ecclesiis aut p̄ se aut p̄ diaconos aut subdiaconos a locorum ep̄is: annis singulis ante pasche solēnitatē: vel q̄ctius fieri poterit sacrum chrisma a singulis ecclesiis petere teneant a deo: vt si q̄s de alio chrismate q̄ de isto nouo q̄d p̄pria ep̄i largitione seu p̄cessionē accepit baptizare vel baptizatū in vertice vngere (nisi p̄occupate morte) tētauerit ipse in se dānationis manifestatur p̄tulisse suam. Qui dā tñ ignorantia crassa ducti q̄ dolo d̄ esse vicina vel spū p̄tumaci sacris in hac pte canonibus reluctantes q̄d a crimine idolatrie seu p̄cō arcolandi nō multū oberrat: vetus chrisma alicubi p̄ biennium: alicubi p̄ triennium et eo amplius reseruantes eodē in baptismate et aliis sacrificiis dānabiler abutunt: nouū ab ep̄is locorum de anno in annū nec p̄tentes. Qd ne fiat decetero districte precipimus sub pena suspensionis serinus in contumaces contrariū facientes. Quod id ipsum de sacro cathecuminoꝝ oleo sane accipiendam credimus intellectu.

C Idem.

De sacramentis iterandis vel non.

Confirmationis et in infra. Contra negligentes confirmationis suscipere sacramentū statuimus: q̄ nullo ad sacramentum corporis et sanguinis dñi admittat̄ extra articulum mortis nisi fuerit confirmatus/ vel nisi a receptione confirmationis rationabiliter fuerit impeditus.

De sacramentis iterandis vel non. waltetus.

Sacerdotes et infra. Caneant diligenter parentes ne parvulos suos perferant iterato confirmandos: cur et ipsi parvuli p̄ ipm sacramentū iteratū efficiant̄ irregulares: si masculi fuerint. Et ipsi parentes ex tali negligentia graui scdm canones subiaceant ultioni. ¶ Idem.

Sacramentū extreme unctionis āno elapso: pōt licite iterari: vt videlz q̄libet anno semel 2ferat̄ in graui infirmitate de q̄ met⁹ mortis imminet egroto. ¶ Deham.

Quod in constitutione et infra. Si forte 2tingat pueros propter mortis periculum a laicis baptisari: caneant sacerdotes ne baptismum legitime factum andeāt iterare. ¶ Idem.

Ignorantia sacerdotū et infra. Septē sūt gēe sacramēta quorū dispēsatōres sūt ecclesie prelati. Quorū quicq̄ ab hoībus dñi recipi xpianis: vtpote baptismus/ confirmation/ penitentia/ eucharistia suo tpe/ et extrema unctio: q̄ tñ illis dari debet: q̄ grauis infirmitatis indicis vident̄ mortis appropinquare periculo q̄bus si fieri pōt deē: cū sūt cōpotes mentis et rationis. Et si 2tingat eos frenesi vel alia quacūq̄ alienatione mētis laborare. Si añ alienationem erāt de salute sua solliciti. Cōsulimus nihilominus hoc sacramentū eis fiducialiter ministrati. Credim⁹ enī et experimētis didicim⁹ q̄tuncūq̄ frenetico (si tñ predestinationis sit filius) ipsius susceptionē vel ad habendū dilucidū et internallū vel saltē ad spūale 2modū: vtpote ad augmentum gēe pfuturam. Sunt et alia duo sacramēta scz ordo et matrimoniū. Quorū primus perfectus conuenit. scdm

Liber p^m. De filiis presbyterorum. De clert. pegrinis.
vero noui testamēti tpe solis p^{re}sentis imp^{er}fectis: et tñ ipsi
ex vi sacramēti credimus largiri grām si sincero animo cō
trahatur.

¶ De filiis presbyterorum. Idem.
Quam a iure sit inhibitiū ne absq^{ue} dispensatione ap^{osto}lica
p^{re}ficiant filii rectorū aut presbyterorū in ecclesiis in
q^{ui}bus p^{re}s^{en}tes eorū immediate seu primo ministrarūt: et q^{ui}set
ipsa beneficia vacare. Si q^{ui}trariū de facto fuerit attempta
tum/ p^{re}cipimus vt p^{re}lati de ecclesiis sic vacantibus dili
genter inquirant: et iuxta iuris exigentiā de eis non diffe
rant ordinare. Cautius p^{re}cauētes de cetero ne tales ad
h^{uius}modi beneficia v^{el}lo titulo admittant: nec q^{ui}tra iusticiam he
reditati crucifigi per surreptionē locas successioni pateat

¶ De clericis peregrinis.

walterus:

Quam quanta et infra. Ordinati in hibernia/ wallia/
scotia/ sine litteris ordinarioꝝ suorū commenda
titiis/ vel dimissoriis nō admittant a quocūq^{ue} infra p^{ro}uin
ciam n^{ost}ram ad ordinis sic suscepti executionē: nisi magna
necessitas inducat: et tunc q^{ui}d cū eis auctoritate sufficien
ti fuerit dispensatū sup executione ordinis memorati: vel
alias a suis ordinariis ordō sic susceptas ratificet. P^{ro}ut
so nihilominus q^{ui} nullo modo admittantur: nisi prius cōsti
terit de eorū legitima ordinatione/ vite mundicia/ pariter
et l^{ib}eratura. Itē p^{re}cipim^{us} ne sacerdotes ignoti (de quorū
ordinatione nō q^{ui}stat) ad diuinorū celebrationē deseruien
do ecclesiis admittant: nisi de licentia epⁱ dioc^{esani}: cū p^{re}o
litteras testimoniales/ vel testimoniū bonorū v^{ir}orū eis de
eorū vere constiterit ordinatione: et sufficienter fuerit fa
cta fides.

¶ Thomas arundel in cōsilio Oxonie.
Reuerendissime synodo et infra. Nullus capellanus
admittat ad celeb^{ran}du in aliqua diocesi n^{ost}re Lan
tuariensi p^{ro}uincie: in qua oriūdu sine ordinat^o nō fuerit:
nisi deferat secū l^{ib}eras ordinū suorū atq^{ue} l^{ib}eras cōmēdaticias
dioc^{esani} sui. Et nihilominus aliorū ep^{iscop}orū sine i quorū dio

Liber primus De officio archidiaconi.

celib⁹ interi p magnū tps quersat⁹ est. In q⁹ exp⁹se caue
ri volum⁹ & mādām⁹ de morib⁹ & quersatione eiusdē: & an
sit diffamat⁹ de & sup aliq⁹ nouis op⁹inionib⁹ i fide catho-
lica/ aut bonis morib⁹ male sapientib⁹: vel sic de eiusdē oīno
imūis. alioq⁹ tā ipse celeb⁹as q⁹ ipm sic celeb⁹are p⁹mittēs
acriter p⁹niatur. ¶ De officio archidiaconi. Stephanus

Urant: sed que iesu xpi in sua uisitatione p⁹uideāt q⁹ ca
non misse emendē: et q⁹ sacerdotes rite nouerint uerba ca
nonis p⁹ferre et baptismatis: & q⁹ in hac parte sanum habe
ant intellectum. Doceāt enī laicos in qua forma baptiza
re debeant in casu necessitatis: ut saltē hoc sciant facere in
aliquo idiomate. ¶ P⁹uideāt quoq⁹ diligenter archidiacono
ni q⁹ iuxta formā g⁹halis p⁹luli eucharistie ch⁹ysma et oleum
sc⁹m. Saluo sub clauibus fidei custodie recondantē depu
tata. Habeant etiā archidiaconi in scriptis redacta oīa or
namenta et utensilia ecclesiarū. Vestes quoq⁹ & libros que
singulis annis suo faciant conspectui p⁹sentari: ut uide
ant q⁹ fuerūt adiecta p⁹ diligētiā p⁹sonarū: vel q⁹ tpe interme
dio p⁹ip⁹larū maliciā vel imperitiā r⁹eperierunt. Item p⁹ui
deant de possessionibus: ut ita singulis annis proficiant:
nec ecclesia suo iure defraudatur. ¶ De chani.

Et eodē etiā t⁹pibus et infra. De publicatione articulo
rum fidei: quibus entētia excoicationis incurritur
ipso facto archidiaconi diligēter inquirāt. Et quotiēs p⁹el
byteros inuenerint instructionē m⁹ itale: uidelicet. xiiii. ar
ticulorū fidei/ decē mādatorū decalogi/ duorū p⁹ceptorū euā
gelli/ se p⁹tē op⁹erū mie/ & septē p⁹ctōrū criminaliū cū sua pro
genie/ septē uirtutū p⁹ncipaliū/ ac septē sacramētorū g⁹ce
seu excoicationū snias statutis t⁹pibus populo minime p⁹e
dicasse seu publicasse: totiens eos arguant: et pena canoni
ca castigando supplere cōpellant: quod temere adiniserūt.

Sint ecclesiarū rectores et infra. ¶ Pro ¶ Walterus
uideant archidiaconi ut linthamina et alia ornamē

De officio archipresbyteri.

et altaris sicut decet sint honesta. Et libros habeat ecclesia idoneos ad psallendum pariter et legendum: et ad minus duplicia sacerdotalia vestimenta: et ut honor debitus divinis officiis in omnibus impendatur. Precipimus etiam ut qui altari ministrat suppellectilio indueatur. ¶ Idem.

Archidiaconi et infra. Iniungimus archidiaconis et eorum officialibus ut in visitationibus ecclesiarum faciendis: diligentem adhibeant considerationem ad fabricam ecclesie: et maxime cancelli si forte indigeant reparatione: et si quos inveniunt defectus huiusmodi: certum sub pena prefigant terminam infra quam emendentur vel suppleantur: per se et suos inquirent: si in parochia in qua officium visitationis impendant in rebus vel personis aliquid fuerit corrigendum et excessus si quos ibidem inveniunt vel tunc vel in proximo capitulo corrigantur.

De officio archipresbyteri. Becham.

Ignorantia sacerdotum et infra. Precipimus ut quilibet sacerdos plebi presidens: quater in anno: hoc est semel in qualibet quarta anni: die v. ansolemni vel pluribus: per se vel per alium exponat populo vulgariter absque cuiuslibet subtilitatis textura fantastica. xiiii. fidei articulos / decem mandata decalogi / duo precepta euangelii scilicet gemine charitatis / septem opera misericordie / septem peccata mortalia sua cum progenerie / septem virtutes principales / ac septem gratie sacramenta. Et ne quis a predictis per ignorantiam se excuset: expositis. xiiii. fidei articulis sub titulo agnitionis cetera sub quadam: ut sequitur perstringimus summaria brevitate. De decem enim mandatorum precepta veteris testamenti: tria ordinantur ad deum: que dicuntur mandata prime tabule / septem vero ad proximum: que dicuntur mandata secunde tabule. In primis prohibet omnis idolatria: cum dicitur. Non habearis deos alienos coram me: in quo implicite prohibentur omnia sortilegia et omnes incantationes cum superstitionibus characterum et huiusmodi figurarum. In secundo mandato cum dicitur. Non assumes nomen

De officio archipresbyteri.

dei tui in vanū / prohibet principaliter heresis vniuersa: et secundarie oīs blasphemia et irreuerens dei noiatio: et precipue in periurio. In tertio mādato cū dicitur. Memēto ut sabbatū sanctifices / precipit cultus religionis chriſtiane / ad quē indifferēter clerici et laici obligantur. Vbi sciendū est quod obligatio ad feriandū in sabbato legali scōm formā veteris testamenti expirauit omnino cū ceteris in lege cērimoniis: et sufficit in nouo testamento modus vacandi diuino cultu diebus dñicis et ceteris diebus solēnibus: ad hoc auctoritate ecclie deputatis: quibus diebus modus vacandi nō est sumēdas a supstitutione iudaica: sed a canonicis institutis. Prīmū scōe tabule mandatū est / patrē et matrē explicite tēpāliter et spūāliter honozare / implicite autē et scōdario oīs homo p merito sui gradus ex eodē mādato intelligitur honozāndus. In hoc mādato autē intelligit nō solum pater et mater carnaliter / verū etiā spūāliter: ut pater sit prelatus ecclie mediat⁹ vel immediat⁹ / mater autē ecclia cuius sunt filii catholici vniuersi. Scōm est / non occides: in quo explicite inhihet illicita psona alicui⁹ interēptio cōsensa verbo opere et fauore. Implicite vero oīs iniusta alii cui⁹ persone lesio inhihet. Spūāliter vero occidūt qui nō reficiūt indigentes. Similiter occidūt q̄ detrahant vel qui innocentes opprimūt et pfundant. Tertīū mandatū est / nō mechaberis: in quo explicite inhihet adulteriū / implicite vero fornicatio q̄ explicite phibet i Deut. xiii. vbi dicitur. Non erit metrix de filialibus israel / nec scortator de filiis israel. Inhihet etiā in eodē mādato oīs zmixtio viri et mulieris: quā bona matrimonii nō excusant. Vis etiā non voluntaria pollutio quocūq; modo studiose vel voluntaria pcurata. Quartū mandatū est. Nō facitū facies. In quo explicite phibet clādestina contractio rei aliene inuito dñio. Implicite vero vis iniuriosa / seu p fraudē / seu p vsurā / seu p violentiā / seu p metū rei vsurpatio aliene. Quintū

Libet primis De officio archipresbyteri.

mandatū est. **N**ō loqueris contra fratrem tuum/sine primū falsum testimoniū. In quo explicite prohibet falsa testificatio ad nocendū. Implicitē aut falsa testificatio ad indignū contra merita promouendū. In hoc etiā mandato oē mendacium: sed p̄niciosam precipue 2demnat. Sextū mandatum est. **N**ō concupisces domū proximī tui: supple cū eius iniuriā. In quo mandato implicitē prohibet cupiditas possessionis immobilis catholici precipue cuiuscūq. Septimū mandatū est. **N**on desiderabis uxore proximī tui/neq. seruum/neq. ancillam/nō bouē/nō asinū/nec omnia q̄ illi^o sunt in quibus oīs cupiditas possessionis aliene/ q̄tū ad res mobiles 2demnatur. His aut decē mandatis superaddit euangelium duo videlicet dilectionē dei ⁊ primi. Deū diligit qui predicta mādata ex amore ⁊ nō timore bñ custodit. Proximū aut debet quilibet diligere sicut seipsum: vbi hec particula sicut non dicit equalitatē: sed conformitatē/ vt videlz Diligas primū tuū ad qd teipm: hoc est ad bonū et nō ad malum/ et quō teipm: hoc est spūaliē et nō carnaliter scdm q̄ carnaliter dicit viciū. Itē q̄tū teipm: hoc est in prosperitate et aduersitate/ sanitate ⁊ infirmitate. Item q̄tam teipm respectu tpalium p̄ tāto et plus diligas oēm hoīem et singulos: q̄ oēm affluentia tpalem. Itē sicut teipm: p̄ tāto et plus diligas primi tui aīam siue aīe salutē eternā: q̄ propria tuā vitā tpalem/ sicut etiā aīe tūe vitam: debes preponere vite carnis tūe. Itē qualiter teipm: vt videlicet omni homini in necessitate subuenias: sicut tibi velles i necessitate consimiliter subueniri. Hec enī oīa intelligunt cū dicit. Diliges primū tuū. ⁊c. ¶ Sex aut mīe sūt opera q̄ ex euāgelio Mathēi patefiūt: q̄ sūt. Pascere famelicum. Potare sitiētē. Hospicio recipere peregrinū. Vestire nudū. Visitare infirmū. Cōsolari carceri mancipatū. Septimū ex tobīa colligit: qd est sepelire corpa mortuorū. ¶ Septē vero p̄cā capitalia sūt: supbia/ inuidia/ ira/ odiū/ accidia/ auaricia/ gula/ luxuria. Et est supbia amor excellentie p̄o

prie de qua oriuntur incontinentia/ostentatio/ypocrisis/scismata
et similia. Inuidia vero est odium felicitatis aliene: de qua
oriuntur detractio/murmuratio/dissentio/puersa iudicia:
et similia. Ira est appetitus vindicte et nocumēti alieni que
cū plenerat in corde fit odium: de q̄ oriuntur persecutiones ver
borum et factorum plage/homicida et similia. Accidia est tedium
boni spiritualis ex quo homo nec in deo/nec in diuinis laudi
bus delectatur. Ex qua sequitur ignavia/pusillanimitas/de
speratio/et similia. Auaritia est immoderatus amor mobi
lis vel immobilis affluētie: vel illicite acquirēdo: vel illicite
detinendo. Ex qua oriuntur fraus/farta/sacrilegium/symonia
et oē turpe lacy. Gula est immoderatus amor delectationis
scdm gustū in cibo et potu. In qua quātipliciter peccat. vi
delicet in tpe qñ comedit nimis mane vel nimis tarde aut
nimis assuete. Itē in qualitate qñ querunt cibaria nimis
delicata. Itē in q̄titate: qñ nimis comedit aut bibit: qd
est vilissimū genus glorie: et est nimium in cibo et potu qñ corp⁹
aggrauat vel qñ impedit sensū interiorē aut exteriorē seu
qñ ledit corporis sanitatē. Itē in auaritate et voracitate
et vltimo in curiosa alimentorum preparatione p gule delici
is excitandis. Que quinque cōtinētur in hoc versu. Pre pro
pere laute nimis ardentem studiose. Luxuria non oportet
notificare/cuius infamia aerem inficit vniuersū. Septē
virtutes principales sunt. fides/spes/charitas: que ordi
nantur ad deū: et ideo theologice appellantur. Prudentia
temperantia/iusticia/et fortitudo: per quas ad seipsum et
proximū homo ordinatur. Et est actus prudentie bonū eli
gere. Actus iusticie recte facere. Actus autē temperantie nō
impedire delicias. Actus fortitudinis non dimittere bonū
agendū pro angustis aut molestis quibuscūq. Et dicūt
he quattuor virtutes cardinales: hoc est principales: qz in
istis quattuor plures alie sunt subiecte de quibus/ qz pro
simplicibus laboramus: ad pñs amplius nō tractamus de vii.
gēte sacramētis supradictum est in suo loco. ¶ Edmundus.

De officio vicarii.

De officio iudicis ordinarii.

Ite cōmoneāt sacerdotes mulieres pregnātes de pā
rochia: vt cū ip̄a partus instare intellexerint sibi pro
uideant q̄ aquā promptam et paratam habeant pro par-
tu: si immineat necessitas baptisando: et q̄ ppter imminēs
periculum confiteant̄ sacerdoti: ne subito preoccupate nō
possint cum voluerint copiam habere sacerdotis.

¶ Stephanus in consilio Oxoniensis.

Presbyterorū et inīra. Presentis consilii diffinitione
districte duximus iniungendum: vt rectores et vica-
rii plebes sibi commissas pabulo verbi dei: sc̄dum quod
fuerit eis inspiratam: informare procurent: ne canes ma-
ti merito iudicentur: cum latratu salubri / a caulis domini
cis luporū sp̄itualiam morsus non expellunt. Istud etiā
euangelii memoriter retinentes q̄ in nouissimo examine
visitatores infirmorū premio remunerabūtur eterno quo-
tiēs fuerint accersiti: celeriter accedāt ⁊ hilariter ad egro-
tos.

¶ De officio vicarii.

Idem.

Cum hostis ⁊ infra. Statuimus vt nullus ep̄orū p̄uin-
cie n̄re quemq̄ ad vicariā admittat: nisi velit in eccle-
sia in qua ei vicaria pceditur: psonaliter ministrare. Ac ta-
lis existat q̄ infra breue tempus valeat in presbyterū ordi-
nari. Quod si admissus fuerit aliq̄s ⁊ noluerit in presbyte-
rum ordinari vicarii beneficio spoliatur.

¶ Idem.

Quonia et infra. Statuimus vt vicario perpetuo ad-
minus redditus quicq̄ marcharū assignet: q̄ sc̄z p̄ qui-
q̄ marcis solet dari ad firmum: nisi forte in illis partibus
wallie sit: in q̄bus propter tenuitatē ecclesiarū minori sti-
pendio vicarii sint contenti. Prouideat quoq̄ diocesanus
episcopus pensata ecclesie facultate: vtrum vicarius one-
ra ecclesiastica subire debeat aut persona: ad ea simul de-
beat conferre vtriq̄. Prouiso tamen q̄ archidiaconus lo-
ci siue ab illis aut altero eorū debent procurari: vna tantū
procuratore sit contentus.

¶ De officio iudicis ordinarii

Idem.

De offiō iū. or. De malo. et obe. De tredi. et pa. De trāfaci

Statutum⁹ auctoritate pñtis gliliū vt plati singali ele
moly narios honestos habeāt. Et vt ipsi prelati iuxta
capitulum sint hospitales: et vt hois cōpetentibus et paup
res audiendos: et iusticiā exhibendo suā in publico exhibe
ri presentia pcurēt: et in psonis ppriis pfectionibus audie
dis interdū intersint et penitentis iūgedis. ¶ Bonifaci⁹

Item statuimus q epī in synodis et aliis conuocatio
nibus/et singuli archidiaconi in suis capitulis: et capel
lani ecclesiarū parochialium in suis ecclesiis ter in anno denū
cient oibus qui clericali preuilegio gaudere voluerint: q
habitū clericalem necnō corā tonsurā patenter in locis de
bitis deferant competentem: et maxime corā suis ordina
riis in ecclesiis: et in congregationibus clericorum.

¶ De maiortate et obedientia.

Robertus.

Presbyteri et infra. Capellan⁹ ad celebrandū in qua
cūq; ecclesia: nostre puincie receptis: debet iniungi in
virtute obediētie: vt sint pñtes in diebus dñcis et festiuis
ac aliis qñ et vbi matutine misse et alie hoze cū nota dicū
tur/canentes/legentes/et psalmodisantes: sup quibus ab
eis in ipsorū receptione iuramentū recipi volum⁹ et presta
ri. Item presbyteros hmoi iuramento volumus astringi:
q rectoribus et vicariis et presidentib⁹ ecclesiarū seu capel
larū in quibus celebrauerint non detrahent: sed q eis simi
liter parebunt et debitam reuerētiā faciāt et impendēt

¶ De treuga et pace.

Edmundus.

Magna nobis et infra. Districcione precipimus: qua
tinus rectores et vicariac alii ecclesiarū curati: p
tem/inquantū in eis est/cū oibus habētes parochianos su
os moneāt vt in vnitāte fidei et pacis vinculo vnū corpus
sint in xpo. Inimicitias si exorte fuerint in paroc
iis dili
genter sedantes/amicitias copulantes / discordantes ad
concordiā reuocantes: et hñtū in eis est non pmittentes q
sol occidat super iracundiā parochianorū suorum.

¶ De transactionibus.

Stephanus.

De postulando.

De procuratoribus.

Ceterū distrius duximus inhibendū: ne archidiaconi vel eorū officiales aut alii iudices p bono pacis si qñ discordantes se sibi inuicem volunt cōcordare aliquid exigant: sed licentia petita liceat partibus a lite per compositionem discedere quandoquicq voluerint: si tamen lis cōpositionem admittat: nec propter hoc penam aliquam eis infligant: nisi eis de iusticia actoris vel rei constiterit.

De postulando

Idem.

Quoniam per aduocatos multotiens matrimonia turbant. Statuimus vt sententia lata pro matrimonio aduocatus qui contra illam steterit hoc ipso per annuū da uocatione priuatus existat: nisi iudex cum in ipsa sententia propter iustum errorem vel probabilem ignorantiam expresse habeat excusatum.

Johannes pecham.

Ueloces ad audiendum et infra. Nullus decetero per mittatur aduocationis officium publice exercere nisi prius ad minus per triennium audierit ius canonicum et ciuile cum debita diligentia. Huius aut rei fidem et ubi nec de cōdigna apparet testimonio: nec p facti euidētiā pro pro faciat iuramento.

De procuratoribus. Idem.

Ethorrenda et infra. Statuimus vt nullus decanus seu archidiaconus vel eius officialis epi sigillum alicui procuratorio apponat: nisi hoc ab eo petatur publice in iudicio vel extra iudicium: ubi is qui procuratorem constituit: et quē constat esse vex dñm pñs personaliter hoc requirat: vt fraus quelibet excludat. Quicūq; vero decanus archidiaconus vel eius officialis epi ex cetta malicia contrariū fuerit p triennium ipso facto ab officio et bñficio sit suspēns. Quicūq; etiā aduocatus factū vel falsū procuratorium fieri procurauerit: suspensus sit p triennium ab officio aduocandi/et inhabilis sit ad beneficium ecclesiasticū obtinendum. Quod si sit uxoratus aut bigamus: excommunicationi subiacet ipso facto. Et id qd per talē factū vel falsū procuratorem actū fuerit vel procuratum: modis omnibus pro infecto reputetur.

Liber secundus De iudiciis.

Procurator aut ipse totius falsitatis intētatorū oī actu legitimo perpetuo repellatur. Et hi omīs nihilominus si super hoc convinci valeant parti adinteresse et restituenda damna omnia teneantur. Amen in nomine dñi.

ExPLICIT apparatus p̄imi libri.

Incipit secundus. De iudiciis.

Stephanus archieps in consilio Oxonie.

In causis et infra. Statuim⁹ vt decani rurales nullā rām matrimoniālem decetero audire p̄sumāt: sed eay examinatio nō nisi discreti viris 2mittat: qbus assistētibus si 2mode fieri poterit postmodum p̄nuncietur sententia. **J**ohēs peham.

Quodā ruraliū & infra. Statuimus vt nulli tradatur certificatoriu vel alias concedatur sub sigillo alicuius decani ruralis consignatum: nisi p̄ius in aliquo die solemni: intra missay solemnias in ecclesia: vbi cita: us sonet larem vel amplius conuersatur: publice reticetur. Hoc ad iūcto moderamine: vt citatōe sufficiētes habeat iudicias vt die et loco sibi p̄fixis competenter valeat comparare. Quod si aliquo casu tñ tps. artet: q̄ dilationi locus nō pateat citatione facta publice corā testibus detur certificatorium in ecclesia vel in vno loco publico coram testibus fide dignis: ita q̄ dies citationis et locus in ipso certificatorio expr̄mant. Et sic nullo modo certificatorium ante citationem factam. Et hoc iurēt decani rurales fideliter se facturos in ep̄ali synodo omni anno. **S**ymon mephā

Item oēs illi et infra. Ut imunitatis ecclesiastice violatores: qui videlicet de domibus / maneriis / grangiis aut aliis locis ad archiepiscopos / episcopos / vel alias personas ecclesiasticas seu ad ipsas ecclesias pertinetibus q̄ p̄ter voluntatē aut permissionē dñorū vel eorū qui sūt h̄mōi rex custodes deputati: abstrahere / consumere / contractare ve p̄sumpserint abstrahi consumi vel contracta si fecerint seu h̄mōi abstractionē consumptionē vel cōtra

De iudiciis.

ctionē sub noīe: vel a familiaribus suis factam: ratam habuerint occasione difficultatis citationis eorundē nō eulent sicut pluries fieri consuevit ne contra eos ea occasione procedi valeat/ vt deberet de fratrū nostrorū et totius consilii consensu et assensu decernimus quēcūq; violatozē huiusmodi si personaliter inueniri et tute adiri valeat personaliter forte vocādū. Si vero nō inueniri vel nō tute adiri valeat: tunc in domicilio si quod habeat citari tute quo possit Si vero in domicilio qd̄ habet citari tute nequeant: tunc in ecclesia parochiali ipsius domicilii: vel si nullum habeat vel non constet eū habere domiciliū: tunc in ecclesia cathedrali loci quo immunitas ecclesie dī esse lesa: et nihilominus in ecclesia parochiali eiusdē loci: si tute fieri possit: citationē decernimus forte faciendā: huiusmodiq; citationem in domicilio vel in ecclesia publice vt premititur factam. Volumus non solum in casibus sup̄ adictis: sed etiam in omnibus casibus constitutionis dñi Octoboni quondam apostolice sedis legati in Anglia: que incipit. Ad tutelam sic artari citatum/ ac si esset per citationem personaliter apprehensus: eiusdemq; citationis virtutē contra eam posse procedi ad omnē effectum ad quem posset si citatus personaliter extitisset. Prefatos etiam et quoscūq; alios ecclesiastice libertatis seu immunitatis violatores decernimus in loco delicti: etiam si ibidem non inueniantur: tamen ex officio iudicis q̄ ad partis instantiam posse conueniri. Atq; autē huiusmodi violatores ecclesiastice libertatis seu immunitatis inueniri seu tute adiri valeant domicilium vel habeant vel non: volumus in dubio itari iuramento illius cui mandat citatio faciēda. Et vt i premillis casibus et aliis iniuriā pasci iusticiā debitā facilius assequatur dī stricte hoc est approbāte consilio gñali precipimus: vt om̄s iudices ordinarii nři cantuarien. pūcie se inuicē sine aliqua difficultate inuēt in citationib⁹ et executionib⁹ faciēdis ac quibuscūq; mādat licitū exequēdis. **Stratford.**

Liber secundus de foro competentī.

Ecce illis et infra. Quia episcopi et archidiaconi et eorum officiales et alii ordinarii eorumque commissarii citationes primarias per correctionibus delinquentium fieri per rectores vicarios seu parochiales sacerdotes demandat ipsis frequenter imponitur super his quibus fit citatio confessiones citatorum occultas in foro anime eis factas peruersè reuelant. Quapropter in ipsos scandalisuntur turpiter: et illis extunc parochiani potius renuant confiteri. Statuimus quod huiusmodi citationes primarie dictorum ordinarioy fiende auctoritate per rectores aut alios predictos decetero non mandantur sed fiant per officiales apparitores decanos aut illos ministros eorumundē. Si vero huiusmodi citationes primarie rectoribus vicariis aut presbyteris demandentur: ipsi super his parere minime teneantur: sed citationes ipse primarie facite per eos ac exinde subsecute censura vel processus sint ipso iure irriti et inanes.

¶ De foro cōpetenti. Bonifacius archiepiscopus.
Contingit aliqui quod clerici sine delectu personarum quod in facto non fuerint deprehensi nec convicti tanquam facinorosi vel suspecti de crimine seu delicto vel iniuria personalis capiuntur per potentiam laicalem et in carcere detruduntur: nec redduntur ordinariis eos requirentibus secundum canones libere iudicandi. Et si clerici quibus creatura imponuntur coram iudicibus secularibus vocati non paruerint foris bannuntur a regno. Quia vero in hoc libertas ecclesiastica confunditur cum clericus a laico iudicatur. Statuimus quod si clerici sic capti noti fuerint: et honesti capiētes ipsos et etiam detinētes: et contra requisitionem ordinarioy reddere recusantes per locorum ordinarios publice excommunicati nūciantur. Loca etiam in quibus detenti fuerint: et terre capiētiū et detinētiū supponantur ecclesiastico interdicto: donec ordinariis eorum reddantur: et super huiusmodi excessu satisfecerit perpetēter. Illi autem qui eis taliter falsa crimina imposuerint: seu maliciose confixerint zmenta / vel fraudes propter quod capti fuerint et iniuste detēti: excommunicati similiter nūciantur. Cum sint excommunicati auctoritate filii Droñ, ipso facto Clerici

De foro competenti.

et vero vagi et ignoti capti ex causis aliqbus et detēti si in possessione clericatus innēti fuerint: p locoꝝ ordinarios requirant a dño rege/ vel ab eo q hz ptatē reddēdi eisdē vt ipsos restituat p ecclesiā liberare iudicēdos. Et si denegētur pcedat qtra resistētes et detētores p penas superius recitatas. Qd si clerici ecclesie redditu p transgressionē ali qua psonali amerciati fuerint a iudice seculari pzelati ad hmōi amerciamēta exsoluēda p predictos clericos non pellant cū a nō suis iudicib⁹ fuerint pdenati. Et si ppter hoc pzelatos distringi aut attachiari qtingat: se defendat qtra hmōi attachiationes vel districtiones p remedia antedicta. Itē fiat quotiēscūq fuerint amerciati viri ecclesiastici p iudicē secularē p his q ad forū ecclesiasticū mere ptinere noscuntur.

¶ Excerpta ex rñsionibus regis.

Quocūq specte agatis et infra. De negotio tangente Forwinceñ. ep̄m et eius cleꝝ non puniendo eos si placitum tēnerint de his que sunt mere spūalia: videlicet de correctionibus quas pzelati faciunt p mortali pctō vtputa p fornicationē/ adulterio et hmōi: p qbus aliqñ infligitur pena corporalis: aliqñ pecuniaria maxime si coniunctus fuerit de hmōi liber homo. Itē si pzelatus puniat pro ecclesiā non facta cymiterio non clause: ecclia discooperta vel nō decenter ornatā. In qbus casibus nō pōt infligi pena alia q pecunia. Item si rector petat a parochianis suis oblationes vel decimas debitas vel cōsuetas/ vel si rector contra aliū rectorē agat de decimis maioribus vel minoribus: dummodo non petat quarta bonoꝝ alicuius ecclesie. Itē si rector petat mortuariū in partibus vbi mortuariū dari q̄lueuit. Itē si pzelatus alicuius ecclie/ vel aduocat⁹ petat a rectore pensionē sibi debitā: nā om̄s pensiones huiusmodi petēde sunt in foro ecclesiastico. De violēta etiam manuū iniectione in clericū: et in causa diffamationis placitum tenebit in curia xpianitatis: dūmodo ad correctionē pcti agat: et petat pecunia.

¶ Iohānes stratfoꝝth.

Liber secundus De foro competent

Dix inualefcens malicia & infra. Cū noſtre puincie nonnulli aliis malignari conantes breuia regia de compoto ſeu transgreſſione: vel alia cōtra illos quibus nocere deſiderant: ad extraneos comitatus in quibus nūq̃ fue- runt aduerſarii nec p̃traxerant vel deliquerūt ibidē bona de adminiſtrarunt inibi cuiuſcumq; fraudulententer et mali- cioſe impetrare p̃ſumūt et adeo p̃tra eos ignorātes clani- p̃ſequant̃ in illis q̃ relegant̃ vel foris banniunt̃ de regno. Unde cū proceſſus et ſua p̃tra ignorātes & taliter indefen- ſos habiti a iure merito reproben- tur: nec ſit maliciis hoīm indulgēdum. Statuim⁹ vt quicūq; clerici vel laici in n̄ra puincia talia ſurrepticie fraudulententer vel malicioſe dece- tero vt p̃mittit̃ impetrantes et p̃ſequētes facientes et p̃curantes ſeu ad ea impendētes ſcienter p̃ſiliū auxilium vel fauorē: aut ea rata habentes ſuo noīe facta maioris ex- cōicationis ſuam incurrant ipſo facto. ¶ Idem.

Ecceſſis et infra. Conſiderantes ex eo q̃ quidam epo- rum archidiaconoz et alioz ordinarioz officiales ſua conſiſtozia ſeſſionis et capitula de tribus in tres vel de quattuor in quattuor ſeptimanas annis ſingulis celebrā- tes per varia loca ſuarum iuriſdictionū et decanatuū n̄re puincie illuc frequenter quo victualia venalia cū difficul- tate obtinere valeant declinantes rectores et vicarios ec- cleſiarum in locis quibus huiusmodi ſua celebrāt conſiſto- ria: ſeſſiones ſeu capitula vel vicinis ſimilibus ſumptibus ouerant exceſſiue: ac ſcandali calumnie materiam ſuſcitāt grauias. Quod ſi per rectores et vicarios eccleſiarum huiusmodi diebus illis ſplendide non p̃curentur ad votuz ipſos laboribus verantes: que ſit⁹ coloribus et cauſis con- fictis infeſtant grauiter et moleſtāt. Propter que et alias iniuſtas cauſas: p̃ſentis ſtatui- mus deliberatione conſi- lii q̃ huiusmodi conſiſtozia ſingula ſeſſiones et capitula in locis iuriſdictionū et decanatuū p̃dictoz magis in ſignis bus vel ſaltem in quib⁹ victualia cōmuniter valeant inue-

De feriis.

nisi benalia decetero celebrentur. Quodq; officiales et ceteri
ordinariorum ministri suorum sumptibus dominorum tam in hu
iusmodi celebratione consistoriorum sessionum et capitulorum q̃
in aliis actibus: quos per suis exercent dominis faciant que
incumbant. Citationes autem et consistoria sessiones et ca
pitula huiusmodi in aliis locis q̃ expressis superius celebra
da et processus quos in eis contigerit impoſterum fieri ipso
iure decernimus fore nullos: ac officiales predictos pro suo
rum dominorum expediendis negociis sumptus a dictis
subditis exigentes seu ipsos occasione non preſtationis sum
ptuum huiusmodi infestantes eo ipso ab officio et ingressu
ecclesie suspensos volumus remanere.

De feriis

Simon Mephani.

Arimam salutem prospicere cupientes in iuniorum ordinum
de fontibus saluatoris. Statuimus itaq; et ordina
mus: ut dies illa sancta parascues qua saluator noster dominus
iesus christus pro salute hominum preciosam animam suam post mul
ta flagella posuit in cruce. Secundum ritum ecclesie in lectione cum
silentio/in oratione cum ieiunio/in compunctione cum la
chrymis festine celebretur. Auctoritate etiam presentis con
silio districtius inhibemus ne decetero quispiam servilibus ipsa
die intendat operibus vel quevis alia exerceat que pieta
tis cultu fuerint aliena: per hoc tamen legem pauperibus
non imponimus: nec diuitibus prohibemus: quin ad agri
culturam pauperum: promouendam: suffragia consueta charita
tis intuitu subministrant.

Idem.

Ad hec. Quia inter omnes sanctos memoria beatissime virginis
marie matris domini eo frequentius agit atq; festiuius
quo maiorem gratiam apud deum qui eius conceptionem predestina
tam ad unigeniti sui: tpalem originem et omnium salutem veraci
ter ordinavit credit inuenisse ut per hoc salutis nostre: quis re
mota primordia in quibus deuotis occurrit mentibus spirituali
um materia gaudiorum deuotionem: omnibus angeant et salutem.
Venerabilis anselmi predecessoris nostri: qui post alia quedam

ipsius antiquiora solemnia reptionis sollemnne sapadde-
ce dignū duxit vestigiis inherentes. Statuim⁹ et firmiter
precipiendo mandam⁹: quā inus festū conceptionis pre-
dicte in cunctis ecclesiis nostre cantuarien. provincie festi-
ue et sollemniter decetero celebretur. ¶ Symon islepe.

Et scripturis et infra. De fratrū nostrorū consilio dies
festos pñtibus inserere duxim⁹ quibus ab vniuersis
seruiētibus operibus etiā reipublice vtilibus p nām can-
tuarī. puinciā fuerit regulariter abstinentiū. In primis
sacrū diē dñicū ab hora diei sabbati vespertina inchoandū
nō ante horā ipsā preueniēdo: ne iudaice pfectionis parti-
cipes videamur. Quod etiā in festis q̄ suas vigilias habēt
obseruet. Itē festū natiuitatis dñi. Sctōrū stephani. Jo-
hannis euangeliste. Innocentiū. Thome martyris. Cir-
cuncisionis dñi. Epyphanie dñi. Purificatiōis btē marie
virginis. Scti mathei apli. Annunciationis btē marie vir-
ginis. Pasche cū tribus dieb⁹ sequētibus. Scti marci enā-
geliste. Philippi et iacobi apłorū. Inuentionis scē crucis.
Ascensionis dñi. Pēthecostes cū trib⁹ diebus sequētibus.
Corporis xpī. Natiuitas beati Johānis baptiste. Petri et
Pauli apłorū. Translatiōis scti thome martyris. Sancte
Marie magdalene. Iacobi apli. Laurētii martyris. Assū-
ptionis btē marie. Scti bartholomei. Natiuitas scē ma-
rie. Exaltationis scē crucis. Scti mathei apli et euangeli-
ste. Sctē michaelis. Sctē luce euāgeliste. Symonis et Ju-
de apłorū. Dim sctōrū. Scti andree apli. Sctē nicholai. Co-
ceptionis btē marie. Scti thome apli. Solēnitas dedica-
tionū eccliarū parochialiu/ et sctōrū in quorū honore eccle-
sie parochiales dedicanē. Alia festa q̄ in singulis diocesib⁹
dicte puincie p locorū ordinarios ex certa scia peculiariter
inducunt et infra. Reliqs enī sctōrū festiuitatibus impare
poterint opa fieri consueta. ¶ Henricus chichile.

Inestabilis et infra. Nos q̄ dei laudem in scis suis in
quibus gloriosus existit in nra pzonicia cupimus am

De feriis.

pliari regis et regni incolarum ad hoc hortatibus excitati. cum fratribus nostris et cleri provincie nostre ducti consiliis quinimo et nostri provincialis consilii roboris ac decreto suffulti antiquorum patrum piis erga sanctos dei devotionis affectum prosequentes. Festum beati Georgii martyris sub officio duplici et ad modum maioris duplicis festi tam per clericum quam per populum dicte provincie per universas ecclesias eiusdem de expresso consensu nostrorum fratrum cleri antedicti. Volumus statuimus et precipimus annis singulis perpetuis futuris temporibus solenniter celebrari: et in ipso festo ab omni servili opera per omnes civitates et loca ipsius provincie: sicut et prout in festo natalis domini precipimus feriari quo magis in ipso festo plebs fidelis ad ecclesias conveniant: deum laudent: et ipsius et omnium beatorum patrocinia devotius implorent et pro rege ac regni salute instant frequenter et exorent. Ad hec dicti provincialis consilii auctoritate discernimus et etiam statuimus pro presbiteris quod festum sanctorum David et Cedde episcoporum et wenefrede virginis de cetero pro totam provinciam nostram antedictam suis temporibus videlicet sancti David primo: sancti Cedde secundo mensis Martii diebus / wenefrede autem tertio die Novembris cum regimine chori et novem lectionibus perpetuis futuris temporibus etiam celebrentur.

¶ Idem.

Anglicane ecclesie et infra. De fratrum nostrorum et cleri. Hi in presenti consilio presbiterum voluntatibus et assensu: et nihilominus ad christianissimi principis et regis nostri instantiam specialiter sanctissimi confessoris et pontificis Johannis de beuerlaco memoriam ubique per nostram provinciam votivis et devotis affectibus duximus ad exaltandam. Statuimus igitur et de predictorum fratrum nostrorum consilio et assensu pro perpetuis futuris temporibus ordinamus quod festum depositionis dicti sancti: quod septimo die Maii: videlicet in crastino sancti Johannis ante portam latinam dinoscitur extingere ad modum festi unius confessoris et pontificis paschalis temporis cum regimine chori secundum usum sancte ecclesie per provinciam nostram antedictam

Liber .ii. De sequestratione possessionis et fructuum. De p[re]s[er]u-
fatis t[em]p[or]ibus p[er]petuo celebret. Ceter[um] q[uod] in festo t[ra]nslatio-
nis eiusd[em]: q[uod] .xxv. die mensis Octobris/ eti[am] annuatim con-
tingit de s[an]ctis Crispino ex Crispiniano sc[on]d[u]m v[er]sum s[an]c[t]e ec-
clesie p[re]dicte p[er]uenit: quasi p[er] om[n]es ecc[lesi]as p[ro]uincie p[re]di-
cte celebrari: et seruitiu[m] fieri ab antiquo. Ne vnius festi in-
troduc[t]io diminutio alterius existat: sed magis sub vna ce-
lebritatis leticia: dicti martyres vna c[um] p[re]fato p[re]fessor[um] al-
mifico pariter honorent. De fratr[um] nostror[um] et cleri p[re]di-
ctor[um] consensu vnanimi: statim[us] decernimus et ordina-
mus q[uod] decetero singulis annis dict[us] dies .xxv. octobris vbi
q[uod] p[er] p[ro]uincia[m] p[re]dicta[m] c[um] .ix. lect[is] celeb[er]is habeat. Quor[um] tres
p[ri]me er[un]t de p[ro]prietate s[an]cto[rum] Crispini et Crispiniani tres
medie de translatione s[an]cti Iohannis p[re]dicti/ et tres vl-
time de expositione euangelii plurimor[um] martyr[um] cum ser-
uitio sc[on]d[u]m v[er]sum s[an]c[t]e in talibus fieri consueto.

De sequestratione possessionis et fructuum. Stratfor[th]
Requ[er]es pueror[um] et infra. S[an]ctis statum[us] delibera-
tione p[re]s[er]uati q[uod] in p[ro]uincia nostra violatores sequestro-
ru[m] p[re]p[os]itos aut vicarios suos g[en]erales ipsor[um] ve officiales p[ri]-
cipales ex causis iustis et veris i[n] bonis ecclesiasticis aut ali-
is in casibus a iure p[er]missis interpositor[um]: post et t[ra]nsp[er]a publi-
catione[m] debite faci[en]t in locis q[ui]bus bona sic sequestrata p[re]s-
tunt maioris exco[m]municationis s[an]ctam ipso facto incurra[n]t. Si
t[ame]n a sequestro fuerit appellatum: et appellatio legitime p[ro]-
secuta ea pendente possessores bonorum sequestratorum
et alii libere et impune vtantur eisdem.

De p[re]s[er]uptionibus. Stephan[us] in p[re]s[er]uati Droniesi.
Nep[er]a et infra. Inhibemus ne quis ecc[lesi]e sue renu-
cians a sibi substituto recipiat vicaria[m] eiusdem cu[m] ve-
hementer possit p[re]sumi q[uod] talia fiant per illicita[m] pactione[m]
quod si secus ab aliquo p[re]sumptum fuerit: ille vicaria et
aliis personata p[re]iuentur. **D**e iureiurando. Idem
Presenti statuto diffinimus vt ep[iscopu]s ab eo q[ui] p[re]s[er]uatus si
bi fuerit recipiat iuramentum q[uod] p[ro]pter p[re]s[er]uationem

De iuramentando.

Alam nec pmiserit nec dederit aliqd pfitati: nec aliquā propter hoc inierit pactionē: maxime si pfitatus ipse semp hoc suspectus fore verisimr videat. ¶ Bonifacius archidiacono.

Euenit et infra. Statuimus q laici ubi de subditorū peccatis et excessibus corrigendis per pzelatos et iudices ecclesiasticos inquiritur ad prestādum de veritate dī dicenda iuramentum per excoicationis sententias: si opus fuerit compellantur Impediētes vero ne huiusmodi iuramentum prestetur: per interdicti et excoicationis sententiam arceantur. ¶ Robertus wyndhellese.

Presbyteri stipendiaris et infra. Presbyteri predicti die dñica vel festiua post admissionē suā iurabunt coram rectoribus vicariis velesq vices gerētibus intra missarū solemnias alioquin corā locoꝝ ordinariis apertis corāq ipsiis sacrosctis et inspectis q ecclesiis vel capella parochialibus in quibus diuina celebrant: earūq rectoribus vel vicariis ac ipsoꝝ loca tenētibus: vel eis quoz interest: nullū oīno inferent damnū seu pzeiudiciū: circa oblationes/portiones/obuentiones/denarios perquesitos tricēnaria: seu intra quēcūq: quocūq: noīe censant/ immo quaten⁹ in eis est eodē seruabūt indēnes in pmissis ⁊ singulis premissoꝝ. Intrēt etiā specialiter dicti sacerdotes: q odia/scādala/rixas/ ⁊ q̄tentiones inter rectorē ⁊ parochianos nullo modo suscitabūt/sustinebūt/ aut aliquo modo fouebunt: sed quatenus in eis est q̄cordiā natriēt et seruabunt inter eosdem. Nolamus insup ac firmiter iniūgendo mādāmus: quatin⁹ presbyteri supradicti diuina non presumūt in ecclesiis seu capellis hmōi celebrare priusq̄ presbiterint sub forma predicta iuramentum. Si th rectores vel vicarii aut ceteri supradicti voluerint et poterint sic iurari decernētes q si quis presbyteri hmōi q̄tra phibitionē hanc in loco sic eis interdicto celebrare presumpserint: eo ipso irregularitatem incurrant preter alias penas quas canones sacrarū constitutionū violatores ordinant infligendas. Ad si predicti

Liber tertius De vita et honestate clericorum.

capellani sic ut premittitur iurati coram iudice competentis super violatione iuramenti huius per probationes legitimas fuerint convicti/ aut super hoc diffamati se purgare nequiverint omnino amoveantur: et tanquam pueris interdiciatur eis divinarum celebratio in provincia nostra donec cum eis super hoc canonice fuerit dispensatum: et infra. Dicti vero rectores vel vicarii seu eorum locum tenentes debent benigne recipere iuramenta predicta: et de premissis ac aliis in hac parte statutis habebunt copiam conscriptam in ecclesiis suis.

De appellationibus.

Johannes Stratford

Requens personarum et infra. Si ab interpositione sequestri fuerit appellatum/ et appellatio legitime prosecutaria pendente possessores bonorum sequestratorum et alii libere et impune utantur eisdem.

Symon mephast

In consilio Dregh. quoddam dicitur esse emanasse statutum quo inter cetera prohibetur quod a nullo gravamine iudiciali ante diffinitivam sententiam frivole appelletur. Quod quod omnes advocati et procuratores illius consistorii ad observationem huius statuti astringi debeant vinculo iuramenti: et aliis in ipso statuto contentis (si contra illud venerint affligendi). Nos huiusmodi statutum: quod si color: verborum superficialiter pallietur ad auferendum tum oppressis: appellationis remedium extitit realiter introductum. Et quicquid ex eo vel ob id fuerit subsecutum penitus reprobamus. Et omnes illos qui ad huiusmodi observationem statuti presterint iuramentum absolvimus ab eodem.

Explicit liber secundus.

Incipit liber tertius:

De vita et honestate clericorum. Stephanus in consilio oron.

Clericalis ordinis honor debitus observetur: premissis consilii auctoritate decernimus ut tam archidiaconi quam decani et omnes alii in personatibus et dignitatibus constituti. Item omnes decani rurales et presbyteri decenter incedant in habitu clericali/ et capis clausis utantur.

De vita et honestate clericorum.

Idem quoque obseruet officiales ipsorum archidiaconorum cum fuerint in oratorio. Et nec ipsi nec alii clerici comam nutriant sed honeste tonsi et coronati convenienter incedant: nisi forte iuxta causam timoris exigerit habitum transformari. Vtrapu la quoque et ebrietate et aliis que honestatem eorum deformant omnes omnino clerici abstineant. Et vigilanter ad hec omnia studio suo obseruanda secundum formam generalis consilii a suis superioribus districtius compellantur.

¶ Johes Pecham.

Quiauis religionis et infra. Statuto adherentes dñi Octoboni quondam in anglia apostolice sedis legati Ordinamus et districte precipimus: ut quilibet clericus constitutus in sacris ordinibus vestem exteriorē gerat dissimilem militari vel laicali: utpote antea et posterius non byr ratam/ vel saltem ex forma sua militari vel laicali congrua honestate dissimilem: Et qui secus facere presumpserit quod diu forme contrarie habitum tulerit ab ingressu ecclesie suspē datur. Et quia predictus legatus contra clericos portantes infulas et tenas coram prelatis aut coram populo publice deferētes statuit Ut si moniti minime se emendauerint ipso facto ab officio suspensionē incurrant: in qua si per tres menses persistuerint: extunc a beneficio sint suspensi: a qua suspensionē absolui nequeant: nisi data sexta parte ecclesiasticorum bonorum suorum per manus episcoporum pauperibus eroganda. Nichilominus penis aliis puniendi ad arbitrium prelatorum. Nos huiusmodi statutum aduertentes modice efficacie hactenus extitisse pro eo quod minores pati huiusmodi clericos monstruosos monere non audeant: propter quod in penas a dicto legato statuto videtur pusillanimitatis sue merito incidisse/ et raro clerici huiusmodi episcoporum aspectibus se presentant. Statuimus ut omni monitione cessante cum clericos iuris ignorantia non excuset et predicti clerici sue protervie merito quotienscumque publice coram populo vel prelatis huiusmodi infulas portauerint: nisi si forsitan in itinere penas omnes incidat supradictas. Quā damus insuper ut in posterum de talibus per decanatus

Angulos fiat inquisitio specialis. Et cuiuscumque sint gradus vel excellentie: contra ipsos in forma canonica procedatur.

Iohannes Stratford

Etterioz habitas et infra. Hoc sacro approbante consilio statuimus et precipimus: quod quicumque obtinentes beneficia ecclesiastica nostre provincie in ordinibus sacris potissime constituti. vestes et tonsuram clericales deferant suo statui competentes. Si qui autem clerici nostre provincie publice incedentes in ea veste superiori breui aut stricta notabiliter aut cum longis et latis excessive manicis cubitus circumquaque non tegentibus: sed pendulis crinibus intonsis barbis de prolixis: aut anulis suis utantur digitis publice. Alii quod quibus ratione dignitatis et honoris hoc congruit seu in premissis: vel aliquibus premissorum superius expressis latius excesserint: nisi infra sex menses a tempore commissi excessus humiliter moniti se correxerint: et effectualiter humiliter dimittant excessus ecclesiastica habentes beneficia: post predictam lapsum sex mensium: ipso facto ab officio suspensionem incurrant. In qua si per tres menses sequentes steterint: a suis extunc beneficiis nulla requisita monitione alia sint ipso iure suspensi. Nec extunc per suos diocesanos (quibus eorum absolutionem presentis auctoritate consilii reservamus) prius ab huiusmodi sententia absoluantur quam quintam partem proventuum unius anni suo beneficiorum ecclesiasticorum persoluant: per diocesanos episcopos in quorum diocessibus huiusmodi beneficia obtinent: pauperibus in locis beneficiorum suorum degentibus infra tres menses postmodum fideliter erogandam. Et suspensionis huiusmodi durantibus: diuinis seu administrationibus dictorum beneficiorum se ingesserint vel miscuerint sicut prius extunc dictis beneficiis eo ipso priuati. Non beneficiati vero clerici publice et communiter pro clericis se gerentes si in predictis excesserint vel eorum aliquibus nulli moniti infra sex mensium spacium se correxerint cum effectu: eo ipso sint in

De cohabitatione clericorum et mulierum.

habiles per quattuor menses ad beneficiū ecclesiasticū obtinendū. Et preter hec in vniuersitatibus dicte provincie studio litterarū vacantes et pro clericis se gerentes: si se a premisis effectualiter non abstineant ad quoscumq; gradus ecclesiasticos et honores in ipsis vniuersitatibus ipso facto reddantur inhabiles: donec suis moribus atq; gestu maturitatē exhibeant honestis scolaribus competentem solus penis aliis editis extra huiusmodi delinquentis. Presenti tñ constitutione nolumus prohibere quin clerici apertis et patentibus sup tunicis vel alias mensalibus nuptiatis cum manicis cōpetentibus locis et tēporibus oportunis ac etiā itinerantes p eo dūtāt tpe (quo per patriā iter faciunt) breues et strictas vestes sibi assumere: et illis vti valeant: prout eis videbitur expedire. Verum cū fronte libera certos redarguere nequeāt epī: si se ipsos et domesticos proprios non corrigant in parte. Statuimus q epī nre provincie venustatē in tonsuris vestibus et ceteris supradictis obseruent et a suis clericis comensalibus faciant obseruari.

De cohabitatione clericorum et mulierum. Ste. in gilio ex offi
U clericalis ordinis et infra. Clerici beneficiati aut in sacris ordinibus constituti in hospitibus suis publice tenere concubinas non audeant: nec etiam alibi cum scandalo accessum publicum habeant ad eas. Et si forte eorum concubine monitione publice premissa ab eis non recesserint ab ecclesia dei (quam sic infamare presumunt). expellantur: nec admittantur ad ecclesiastica sacramenta. Et si nec sic duxerint abstinentium: excommunicationis mucrone percellantur. Et tunc demum contra eos inuocetur brachium seculare. Ipsos autem clericos per subtractionem officii et beneficii canonica monitione premissa volumus exerceri.

De clericis coniugatis.

Richardus.

S qui clerici et infra subdiaconatum cōstituit matrimonium contraxerint ab uxoribus suis nisi de cōmuni

consensu ad religionē transire voluerint: et ibi in dei seruitio permanere nullatenus separent: sed cū vxoribus viuētes ecclesiastica beneficia nullo modo percipiāt. Qui autē in subdiaconatu vel supra ad matrimoniu[m] quoluuerit: mulieres remittentes et inuitas relinquāt. ¶ **H**eric^o chichele.

Quam ex eo q[uo]d clerici coniugati bigami: nec non laici iurisdictionē ecclesiasticā exercere: ac de criminibus et excessibus ad forum: et coercionē ecclesie pertinetibus interdum suo/interdū sub alieni nois vmbra seu velamine inuestigare et inquirere eaq[ue] punire et corrigere: ac exco[m]munionum lēas et suspensionū decernere presumunt: ac negotior[um] correctionū h[uius]m[od]i scribere et registrar[um]: ac registroy[um] eorūdem custodes existunt: nō modicū patiat[ur] ecclesia scandalum: ac ecclesiastica vilescat auctoritas pariter et censura. Nos igitur h[uius]m[od]i scādalis occurrere volētes: et ecclesie honestati decoriq[ue] prouidere cupientes: sacroy[um] imitando vestigia canonū. P[ro]p[ri]is auctoritate consilii ordinamus et statuimus q[uo]d nullus clericus coniugatus/bigamus/ siue laicus/ quonius exq[ui]sito colore: sub suo vel alieno noie: infra n[ost]ram cautuariē. p[ro]uincia decet[er]o iurisdictionē spūalem exerceat qualemcūq[ue]. Nec in causis correctionū sc[ilicet] cū ad correctionē annue/ vel vbi ex officio iudicis procedi[ur] scriba/ aut registrius aut registri correctionem h[uius]m[od]i custos quomodolibet existat. Quoc[um]q[ue] quicūq[ue] ordinarius ep[iscop]o inferior seu iurisdictionē obtinēs ecclesiasticā clericū coniugatum laicum vel bigamū ad p[re]missa vel eoy[um] aliq[uo]d assumere vel recipere: vel post duoy[um] mensū spaciu[m]: a t[em]p[or]e publicationis h[uius]m[od]i p[re]stitutionis in officio iurisdictionis h[uius]m[od]i tolerare sciēter seu retinere p[re]sūpserit: vel admissum vel imp[ro]p[ri]e admittēdū realiter nō adinouerit p[en]ā suspensionis ab exercitio iurisdictionis h[uius]m[od]i: nec nō ab ingressu ecclesie incurrat ipso facto. Citationes insup[er] p[re]cessus sententie actaq[ue] et gesta quecūq[ue] per eorūde[m] clerico coniugatos laicos siue bigamos habita siue facta in p[re]missis / vel aliquo p[re]missoy[um]

De clericis non residentibus.

per modū superi⁹ expressatū: sint nulla cassa irrita et inana ipso iure. Idēq; clerici cōiugati bigami siue laici p̄missi: vel eorū alicui 2tra p̄ntis p̄hibitionē consilii se ingerentes snia maioris excōm̄icationis incurrant ipso facto.

¶ De clericis nō residentib⁹. Stephan⁹ i 2ilio Droniesi.

Statuimus et infra. Ep̄i in ecclesiis suis cathedrālibus residere p̄curēt in aliquibus maioribus festis et saltem in aliqua parte quadragelime: p̄out anime sue saluti viderint expedire.

¶ Idem.

¶ Am hostis antiquus et infra. Solerter cauendū est: ne talibus cura gregis dñici 2mittat^r q̄ aut negligūt aut ignorāt custodie sibi 2misse (vt decet) intēdere vigilanter. Statuimus itaq; vt nullus ep̄orū ad vicariā quēq; admittat: nisi velit in ecclesia (in qua ei vicariā 2cedit) p̄sonaliter ministrare: ac talis existat qui infra breue t̄ps va-
leat in p̄sbyterum ordinari. Quod si admissus fuerit alⁱ q̄s et noluerit in p̄sbyterū ordinari vicarie beneficio spoliatur. Et q̄ inhonestū est vt ecclesie p̄pter minores redditus pastozibus maneāt desolāte. P̄senti decerto statuimus: vt ecclesie que in redditibus vltra quinq; marchas nō habent: nō nisi talibus p̄sonis 2ferant^r: que resideāt in eis dē: et in p̄pria p̄sona ministrēt. Ad si forte tales admisi fuerint q̄ residere noluerint: aut etiā ecclesie ministrare (cū nō nisi laborātib⁹ panis dñicis sit largiēdus) ecclesiis ipsis p̄missa admonitione debita per diocesenum episcopum spoliatur.

¶ Johannes Pecham.

Petere et infra. Statuimus vt rectores qui in ecclesiis nō faciunt residentiā corporalem: nec habent vicarios per iconomos suos hospitalitatis grām exhibeant iuxta quod sufficiunt ecclesie facultates adeo vt saltē p̄rochianorū pauperum necessitati subueniat extreme: et vt qui ibidem veniunt transeuntesq; p̄dicant verbum dei necessaria recipiant corporis alimenta: ne ecclesie ipsorum inopie violentia a p̄dicantibus merito deserantur. **¶**

gnus enim est operarius cibo suo ne quisq̃ tenetur propriis stipendiis militare.

¶ Johannes Stratforth.

In decimis et infra. Huius approbatione cōsiliū statui-
mus q̃ religiosi in nostra prouincia beneficia ecclesiasti-
ca obtinentes scdm̃ beneficiorū hmoi facultates annis sin-
guis pauperibus parochianis bñficiorū eorundē certā ele-
mosyne q̃titatem ordinariorū ipsorū locorū moderandam
arbitrio p̃ ipsos ep̃os distribuere p̃pellantur p̃ penā seque-
strationis et subtractionis fructuum et p̃uentuū bñficio-
rum hmoi: donec in p̃missis paruerint competenter.

¶ De prebendis.

Stephanus in cōsilio Oxoniensi

Quia iuxta sanctiones canonicas et infra. Statuim⁹.
Et sacro approbante cōsilio districtius inhibemus ne
deinceps ecclesia aliqua pluribus rectorib⁹ (quorū uterq̃
sit persona) committat regenda. In ecclesia aut̃ ubi plures
personae existunt statuimus: ut singulis decentibus accre-
scat uiuentibus portio decedentis donec ad plures ad unū
solum istius ecclesie personatus p̃ueniat. Nec decetero plu-
res vicarii ĩ eadē ecclesia p̃stituant̃ illius ecclesie ab hoc sta-
tuto exceptis: que ab antiquo diuise fuerunt ¶ Deham

Ad istis et infra. Decernimus iuxta formā generalis
cōsiliū: oīa beneficia curā aīarū habētia: que de facto
obtinēt hi qui dispensationē ap̃licam sup̃ pluralitate bene-
ficiorū hmoi nō habent: per beneficii receptionē qđ ultimo
receperūt ipso iure vacare. Et licet iuxta rigorē constituta-
tionis dñi Octobni: si q̃ recipiens plura beneficia ultimo
ipso iure sit priuatus: cū scdm̃ eandem decernatur institu-
tio irrita ipso iure. P̃seruare tñ volentes ne rigorē videā-
mur coaceruari: rigorē ĩ mentēq̃ p̃stitutionū: tam cōsiliū ge-
neralis q̃ etiam dñi Octobni clarius aduertentes quārū
neutra in p̃eobtentis: et ultimo simul priuat cū cōsiliū ge-
nerale solū auferat p̃obtentia: ultimū tñ reseruat. Cōstitū-
tio vero Octobni institutionem in ultimo beneficio decer-
nat irritā ipso iure p̃eobtēto tñ ipso iure nō priuat. Nos

De institutionibus et commendis.

miam cum rigore miscentes: permittimus ut his qui plura beneficia curam aliarum habentia absque dispensatione apostolica fuerit assecutus: ultimo beneficio sic obtento iuxta generalis consilii tenore sit contentus: nisi forte ex temeritate contenderit etiam prebendam improbe retinere. In quo casu ipsum nec primo nec ultimo dignum: immo nec medio: nec aliquo iudicamus. Sed potius ea ipso iure vacare quibus omnibus quatenus de facto eadem detinet occupata. Censem? perpetuo ipollandum et infra. Decernimus etiam et perpetuo stabilitate firmamus ut quicumque impetierit plura beneficia curam aliarum habentia: seu alias incompatibilia absque sedis apostolice dispensatione receperit vel assecutus fuerit per modum institutionis vel commendae seu custodie. Vel unum titulo institutionis/ aliud titulo commendae seu custodie: preter modum illum quem constitutio gregoriana edita in consilio lugdunensi. Permittit eo ipso sit priuatus omnibus sic obtentis beneficiis ipso facto iniam excommunicationis permaneat innodatus a qua non nisi per nos aut successores nostros vel sedem apostolicam absolutionis gratiam valeat promerere.

De institutionibus et commendis. Stephanus archiepiscopus.

Quia iuxta et infra. Statuimus ne prelatus aliquis cum ecclesiam aliquam contulerit vel prebendam fructus eiusdem ecclesie vel prebende nondum collectos sibi presumat aliquatenus usurpare: vel per institutionem vel missionem in possessionem: vel carta super hoc faciendam aliquid audeat extorquere/ vel ab officialibus suis vel archidiaconis suis aliquid sustineat extorqueri. **Idem in eadem.**

Quia secundum apostolum et infra. Statuimus ut quis ad ecclesiam aliquam nullo contradicent presentetur canonice. Episcopus presentatum ipsum dum tamen idoneus sit nec usque admittere differat ultra duos menses. Alioquin quicquid ex eadem ecclesia post factam presentationem fuerit sorte perceptum illi cum institutus fuerit restituatur: quatenus fructus illi ad episcopum perueniant. Idem ab archidiacono obseruetur si

Libet tertius De institutio. et cō. De cessione. pre.

per eū steterit quo minus canonice presentatas infra pre-
dicta: tempus fuerit admissas. Nisi cām rationabilem co-
ram suo superiore dixerit assignandū: cū sup hoc fuerit re-
quisitus ab eo. Quare videlicet eū nō admiserit infra tps
in hoc consilio diffinitū. ¶ **Constitutio Johānis pcham.**

Et solito cursu causarū et infra. Statuimus vt vnus-
quisq; ep̄s clerico quē ad ecclesiam admittit litteras
patentes super sua admissione concedat inter alia continē-
tes. In quo consistat ordine etiam quo titulo ad huiusmo-
di beneficium admittatur. ¶ **Johannes Stratforth.**

Item qz archidiaconi & infra. Sacro approbante con-
silio statuimus: vt hi qui admissos ad beneficia eccle-
siastica ad mandatū superioris tenent inducere: p indtio-
ne hmoi facienda: sumptibus contentātur moderatis. Vi-
delicet si archidiaconus inducat. xl. denariis: si suus officia-
lis duoz solidoz perceptione pro singulis suis et suoz ex-
pensis p dieta penitus sit contentus. Ipsius tñ inducti vt p-
mittit opinione seruata an in hmoi q̄titate pecunie siue
in aliis necessariis ipsum inductorē et suos voluerit pecu-
rare. Si quid vero vltra hoc ab inductoribus occasione pre-
missoz recipiat vel recipiant quicq; amplius ppter indu-
ctionē faciendā p ipsos vt inductionū certificatozias lras
facere et inductis tradere exquisitis de coloribus differre
illos ptingat indebite culpabiles in hac parte suspensionē
ab officio et ingressu ecclesie tam dia incurrere volumus
ipso facto: donec hec cōtra recepta soluentibus restituātur
et lesa sua culpa satisfaciant in premissis.

¶ **De cessione pbende Stephan⁹ in cōsilio Drofi.**

Ne vlt et infra. Illud absurdum reputamus omni-
ne vt aliquo existēte persona vnius ecclesie/ alii de cō-
sensu illius persone aliquid conferatur in eadem ecclesia
in noie personatus: nisi persona prior ecclesiam totam pri-
us simpliciter duxerit resignādā. Item statuimus qz nō
liceat alicui aliquid in ecclesia assignare cuiq; nomine be;

De concessione prebende!

neficii: quasi hoc liceat obtinere cum alio beneficio cui cura annexa fuerit animarum.

¶ Bonifacius.

A nostris maioribus et infra. Statuim⁹ q^d clericis pauperibus Aque benedite beneficia 2ferant. Et q^d inter rectores et vicarios ecclesiar^{um} et suos parochianos sup collatione hmoi bñficio^{rum} lites nōnūq^{ue} audiui^{mus} suscitari quos sicut cordi nobis est amputare debemus decernēdo statuimus: vt idē rectores et vicarii: quor^{um} magis est scire qui ad hmoi beneficia existant idonei: tales clericos in predictis beneficiis p̄ficere studeāt: q^{ui} iuxta corda eor^{um} sciant et vāleant in diuinis officiis sibi congrue deseruire et suis velint obtemperare mādatis. Quibus si parochiani maliciose subtrahere velit elemosynas 2suetas ad ipas largiendas sibi sollicite moneantur. Et si opus fuerit per quascūq^{ue} censuras ecclesiasticas districtius compellantur.

¶ Johannes Stratforth.

Esurientes auaricia et iusfra. Sūtis consilii puisione statuimus vt quicūq^{ue} clerici ad dignitatē personatus officia vel prebedas: aut alia bñficia ecclesiastica quecuq^{ue} plena: et occupato de facto se p̄ntari: seu ea sibi conferri per quemcūq^{ue} decetero pcurantes si directe vel indirecte virtute b̄reniū: quare non admittit vel quare impedit. 1. c. Aut similiū tacito in dictis b̄renibus de beneficior^{um} possessorib^{us} et eis vocatis rite non amotis 2tra epos seu alios in seculari curia psequant^{ur}: nisi de causis vacationū p̄tensar^{um} ad ordinario^{rum} mandata inquiri et possesores p iudices ecclesiasticos competentes canonice p̄mitus amoueri faciant maioris excoicationis sniam incurrant ipso facto: et tanq^{ue} sic excoicati ad beneficia talia nullatenus admittant^{ur}: sed inhabilis ad ea perpetuo censeantur. Si vero contra hec quispiā in occupato beneficio instituatur vel admittatur de facto institutio seu admissio hmoi omni iuris effecta careat. Et quicūq^{ue} sic instituens vel admittens iure proprio vel delegato taliter p̄sentatam vel collatariam in obtē

to per aliū beneficio ipsius possessore sufficienti auctoritate in foro ecclesie sentēcialiter primitus non amoto ab officio et beneficio tam diu noverit se suspensum donec beneficiū possessori resarciaſ ut conuenit omne damnū. Et institutos taliter vel admissus si se in occupato per aliū beneficio contra hoc patiaſ induci censeaſ intrusus: et penas institutionis in constitutione Octoboni que incipit amoris proprii contentaſ: necnon alias a canonibus et sanctis patribus inflitas ipso facto incurrat. Per premissa tñ non intendimus ordinarioꝝ potestati quin beneficia ad eoz collationem spectantia quouimodo de facto occupata non de iure conferre poterint derogare: nec eozum collationes beneficiorum admittentes: constitutione huiusmodi coartari.

¶ De rebus ecclesie non alienandis **Stephanus**
Ecclēsiarū indēnitatibus consulere cupientes pñtis cōsiliū auctoritate duximus statuendū: ut nullus abbas vel prior: nullus oīno archidiaconus vel decanus: nec alii habentes personatum seu dignitatem. Sed nec clericus inferiorū possessiones vel redditus dignitatis vel ecclesie sibi commisse consanguineis vel amicis suis vel quibuscumque aliis vendere impignorare infeudare de nouo vel quolibet modo alienare presumat: nisi forma canonis obseruata. Si q̄s autē cōtra hoc venire presumpserit et qđ in hac parte presumptum fuerit viribus careat: et presumptorū dignitate vel personatu vel ecclesia quem sic leſit per suum superiorem spolieſ. Nisi qđ alienauerit infra tps a suo superiore prefixū sine dāno ecclēie suis sumptib⁹ duxerit reuocandū. Is quoq; qđ ecclesiastica bona receperit decet: ro et zmonit⁹ us ea presumperit detinere excoicationis sententia percellaſ: donec restituerit ea nullatenus absoluedus. Idem etiā et prelati maiores obseruent. **¶** Idem.
¶ Scđm canonicas sanctiones et infra. Volumus ut prelati domozum religiosarū corrodia vel stipendia clericis vel laicis non vendant nec gratis concedāt iuper

De locato et conducto. De pignoris.

petuum vel ad tempus: nisi vrgens necessitas expulcat/et
dioceliani accedat assensus.

De locato et conducto. Stephanus in consilio Droniesi.

Ut vire videamur & infra. Statuimus vt ecclesie cer-
tis personis deputate: nulli dantur ad firmam nisi in
ista causa subfuerit: et a suo epo approbata: vt cu de eius co-
sensu alicui persone ordinate dentur ad firmam de qua vni-
uersaliter presumi debeat: q fructus ecclesiarum in bonos vsus
conuertat.

Johannes pecham apud lambeth.

Undentes et infra. Ecclesie ad firmam nullis dentur:
nisi personis ecclesiasticis sanctis et honestis quas lo-
corum episcopi libere valeant cohercere. Provisio etiam vt paupe-
ribus parochianis de firmis huiusmodi pignus portio iuri
colona (scdm arbitrium episcopi) assignetur sub testimonio quattuor
fidedignorum parochianorum eidem fideliter eroganda. Et
vt ab huiusmodi firmis et tractus imaginarius subducatur:
quo in personis clericorum falso suppositis / vel sub nomine
bailatus ecclesie ad firmam laicis conceduntur sacro ap-
probante consilio ordinamus: vt si quis clericus in tali ver-
sucia repertus fuerit: puniatur secundum statutum sancte me-
morie domini Octobonnet grauius si prelate viderint expedi-
re.

Johannes Stratfort.

Uicet bone memorie et infra. Hoc provinciali consi-
lio approbante constitutionibus prius editis adiuciendo
statuimus q quotiescumq ecclesiasticum beneficium no-
stre prouincie clerico et laico ad firmam exnunc dimissum fue-
rit vel instrumentis super huiusmodi firmarum dimissione effectus
nomen laici cum clerici nomine animodo inseratur vel clericum fin-
gatur fore firmarium cum non sit. Seu si laici fructus reddi-
tus et prouentus dimissorum beneficiorum ad firmam suo no-
mine colligant et eos direct in suos vsus conuertant huiusmo-
di contractus non teneantur: nec ex eis aliquis obligetur alte-
ri. Sed si exnunc huiusmodi beneficia tradentes et recipien-
tes ad firmam partis tertie prouentum beneficiorum sic dimissi

Liber. iiii. De pignoribus. De donationibus.

vel estimatiōis ipsi⁹ si ambo sint soluēdo cōiter aut traden-
tem tñ si soluēdo recipiēs nō existat fabrice eccle cathedra
lis loci soluēda pena plecti volumus appositione nois cleri
ei non obstante. Et q² religiosi et alii beneficia ecclesiasti-
ca nre puincie in pprios vsus tenētes: se predictis 2stitu-
tionib⁹ asserūt nō ligari. Pñtis approbatione 2siliū statu-
mus: q² si ipsi bñficia hmoi vel suas quas vtute appropria-
tionis in eis decimar: aut pñtū percipiūt pñtiones: ad
firmā traderint clericis nō obtēta diocesani licētia vel lai-
cis quouismodo: seu alias qualitercumq² cōtra pñtem aut
aliarū constitutionū tenorē exerceant pena predicta de-
creto percellantur.

De pignoribus. Edmundus.

Ihibemus ne pignus retinere quispiā contendat:
postq² de fractibus sortem perceperit deductis expen-
sis quoniam vsura est.

De donationibus.

Johannes Stratforth.

Cordis doloze concutimur et infra. Presentis delibe-
ratiōis consilii omnes et singulos in nra puicia qui
mortis vicine coniecturam verisimilem obtinentes: ex ma-
licia sine fraude vniuersa bona seu quātitatem eorū tam
notabilem etiā inter viuos donare seu aliter alienare pre-
sumplerint: sic q² ecclesia rex siue alii creditores: quibus sic
donantes sine alienātes efficaciter tenebant suis iuribus.
Prores ve seu liberi eorū dē suis pñtionibus de consuetu-
dine vel de iure ipsis debitis irrecuperabiliter defraudā-
tur. Assistentes insup languētib⁹ in extremis et aliis hmoi
donationes seu alienationes fieri 2suentes et temere pui-
rātes ipsosq² lāguētes et alios 2siliis aut suasionibus puer-
tis a voluntate testādi neq²ter auertātes: ex qbus liberam
testamenti factionē impediri ecclesias et alios supradictos
suo iure nō ambigitur maliciose puiuari. Diteq² fraudis
siue malicie conscios ac si donata sine alienata recipientes
et ad hoc consilium dantes auxilium vel fauorem: maioris
excoicationis suam incurri re volumus ipso facto: donan-

De peculio clericorum.

tes in sap bona sua hmoi in ipa puincia aut ea taliter alie-
nantes sui gravitatem excessus/non bstante quacumq ab-
solatione impensa a pzedicta sententia ecclesiastica careat
sepultura. Ceterum ne probationis fraudis & malicie in
hac pte difficultas hac pmissione reddat inutilem/statui-
mus q quotienscuq aliqui dicte pzuincie sua bona omia
sic vt profertur donauerit: aut alias quouis titulo aliena-
uerint: seu in qtitate tam notabili qd appareat de residuo
ecclesiis vel creditoribus aliis de suis debitis/vrozibus &
liberis de suis portionibus supradictis non posse satisfieri
sicut decet: donatio seu alienatio huiusmodi per maliciam
sine fraudem eoipso fieri censeatur/ malicie siue fraudis
probatione vltiori minime requisita.

De peculio clericorum.

Sterhanus.

Quia pleriq et infra. Salubri pmissione decernim?
ne clerici beneficiati fruct? ecclesiasticos in laico feo-
do reponant domos ve aut possessiones laicas ad opus co-
cubinarum vel filioz emere presumant. Nec ad opus eo-
rum domos construant in feodo laicali. Nec etiā pecuniā
subministrēt: ad huiusmodi emenda ad opus eoz vt sic il-
lis subtrahatur occasio malignandi. Si quis autem super
hoc habeatur iusta ratione suspectus: nisi ad arbitrium su-
perioris se purgauerit: ipsius superioris arbitrio puniatur

De testamentis.

Idem.

Ut clericalis et infra. Licet legitima testamenta cleri-
corum beneficiatorum decedentium velimus obser-
uari: nolumus tamen q concubinis suis aliquid in testamē-
to suo relinquant: q si decetero factum fuerit totum illud
arbitrio episcopi couertatur in vsum ecclesie quam rexit
defunctus.

Idem.

Quam viris religiosi non liceat possidere pprium qui
se et sua pariter in ipso religionis ingressu dño dedi-
cauerunt pzentialiter diffinimus: vt nulla persona in re-
gulari ordine constituta concedere testamētum presumat

etiam nichil suum temporale habeat: quod transferri valeat in dominum alienum

C Johannes Berham.

Religiosa sinceritas et infra. Statuto de Lambeth/ quo est prouisum salubriter ne aliqui religiosi cuiuscumque professionis existant sint executores testamentorum nisi de licetis ordinario et voluntate. Adiciendo durim? statuē. dū q nullus religionis pmittat executor existere alicuius testamenti nisi superior suus caueat p o suo religioso huiusmodi q sufficiēter exequitur et fideliter reddat et integre rationem de r: siduo siue que fuerint de damnis si quid p ipsum emiserint loci ordinario absq difficultate qualiter rñdebit. Et nōnulli religionis habitum differētes: licet nō sint executores tamē distributores efficiunt bonorum defūcti temeritate propria: vel in prudētia aliena: ex quo magnam paenire vidimus bonorum hmoi lesionem. Idē circa hmoi distributionem precipimus obseruari quod circa prouisionē executionē superi? pūisū ne aliter executioni vel distributioni hmoi se immisceant sub pena anathematis inhibētes. Nā qui sufficiēter cauere nequeūt: sciāt se tam ab executione q a distributione bonorum hmoi pntis diffinitione ppetuo elongatos

C Symonis Wepham

Item qz locorum ordinarii circa insinuationē testamentorum et commissionem administrationis bonorum per cantelas exquisitas cōtra huiusmodi executores testamentorum: vt ab eis eos citius pecuniā extorqueāt: se vt dī haecenas reddiderūt onerosos. Statuimus q pro insinuatione testamenti pauperibus cuius inuētarium bonorum centum solidos sterlingorum non exceſſerit: nihil penitus exigatur.

C Johannes Stratforth.

Statatam bone memorie Bon: facii quondā Cantuarien. archiepi pdecessoris nri circa bona intestatorum et ascriptitiorum aliorūq seruilis cōditionis hoīm vltimas voluntates quod incipit. Ceteruz ptingit interdū. rē. s multis in dubium reuocatū nouiter recensentes quibus

De testamentis:

dam ad id additis et aliis ab eo subtractis sub verbis in a-
transcriptis. Decernimus sic imposte firmiter obseradū
seteꝝ 2tingit interdū q̄ laicis et clericis diuino iudi:io de-
cedētibz intestatis dñi feudoꝝ nō permi:ūt debita de-
fūctoꝝum solui de bonis mobilibus coꝝūdem: nec in v̄sus
broꝝ suaz libeꝝ vel parētum: vel aliter per dispositio-
nem ordinarioꝝ bona predicta p̄ ea portatione q̄ scōm cō-
suetudinē patrie defūctos 2tingit: p̄mittūt distribui p̄ eis-
dem. Alii siquidē ascriptitioꝝ ⁊ alioꝝuꝝ seruiliꝝ 2ditionis
hoīm: nec non solutaꝝ et coniugataꝝ mulieꝝ et suaz pro-
priaꝝ broꝝ vel etiam alioꝝ impediūt vel impediꝝ pcurāt
factionē liberā testamēti et ipsius executionē et dictoꝝuꝝ
testantiū voluntatē vltimā tam 2tra iura q̄ cōsuetudi-
nes ecclesie hactenus approbatas ī diuine maiestati offen-
sam et lesionem iuris ecclesiastici euidentem. Unde nos pꝛe-
sentis auctoritate 2siliū oēs et singulos in his vel ī eoꝝ ali-
quo decetero delinquētes maioris excoꝛicationis sua foꝛe
decernimus innodatos. Testamētis insuper coꝝam ordi-
nariis locoꝝ ad quos pertinet p̄batis et approbatis hmoī
testamentoz p̄batis ⁊ approbatio: nisi ratione laicalis feo-
di si id in testamēto aliquo legari contingat nullatenus a
laicis requirātur. Nec impedianz clerici vel laici cuiusuis
conditiones hoīes seu impedire procurent quominus te-
stamēta et voluntates vltime defundoꝝ pꝛecedant et cō-
sequantē effectū in his q̄ legari possunt de cōsuetudine vel
de iure. Si vero sint qui contra hec venire pꝛesumpserint
in futurū sciant se p̄ntis auctoritate consilii maioris excoꝛi-
cationis sententia esse inuolutos. Ac contra eos ⁊ alios in
premissis nequiter excedentes: tanq̄ 2tra violatoꝝes et p-
turbatoꝝes ecclesiasticaz liberatū gladiū spiritualem de-
cernimus exercendū. Inhibemus etiā ne cuiq̄ executori
testamēti cuiuscumq̄ administrare p̄mittat de bonis alicu-
ius testatoꝝis: nisi pꝛius fiat inuentariū fidele de dictis bo-
nis sumptibus funerariis: et circa confictionē inuentarii

huiusmodi apponendis dūtarat exceptis. Inuētariū vero
huius locor ordinariis tradi volumus: infra tps eor arbitrio
moderandum. Et postq corā ordinariis iuxta more
probatū fuerit testamentū nō mittat aliqbus in bonis hu
iusmodi executio seu administratio: nisi talibus qui debitā
administrationis sue possint & si oporteat sufficiēter caueāt
ac fideliter pmittāt reddere rationē: cū sup hoc per locorū
ordinarios congrue fuerint reqsiti. Itē statuimus presen
tis auctoritate silii ne aliq religiosi cuiuscūq professionis
existāt: sint executores testamentor: nisi hoc de ordinario
rum volūtatē & licentia pcedat: & q de pztione cōtingente
defunctū etiā parochialis ecclesia ius percipiat consuetum.
Statuimus preterea q nullas executores aliqd sibi applicet
vel appropriet de bonis defuncti: cuius testamentum exequi
tur titulo emptionis vel aliter: nisi qd fuerit sibi a testato
re donatū inter viuos: vel in suo testamēto: siue in vltima
voluntate relictū: aut qd p ipsius executoris labore ordina
rii arbitrio fuerit ordinatū: vel si quid fuerit sibi debitū a
defuncto aut p moderatā expensis sue administrationis sub
pena suspensionis ab ingressu ecclesie: quā contra facientes
incurrere volumus ipso facto: cuius absolutionē nō obtine
ant: donec applicata vel approbata sibi sic indebite restitue
rint: et ecclesie cathedrales fabrice cuius defunctus erat sub
ditus duplam scilicet approbatorū vel applicatorū sibi ipsis solue
riat de ppiis suis bonis. Dia vero et singula supradicta
mādamus per ecclesias singulas nostre cantuariēsi. pvin
cie bina vice annuatim solemniter publicari. **E**dem

Ita quorūdam et infra. Statuimus q epī & alii infe
riores ecclesiastici iudices nre cantuariēsi. prouincie de
bonis clericorū beneficiatorū quos testari posse stat de con
suetudine regni anglie seu aliorū testantiū quorūcūq: pre
terq in casib⁹ expresse permissis quouis quesito colore nul
latenus se intromittant: sed executores testamentorū ipso
rum libere permittant disponere de eisdem. Necnon ab in

De testamentis.

testato decedentiū solatis debitis eorū dē: bonā q̄ue superat
in pias causas et personis decedentiū consanguineis seraf
toribus et propinqs: seu aliis p̄ defunctorū aīarū salute di-
stribuant et conuertant. nihil inde sibi retento. Nisi forsā
aliqd̄ rationabile p̄ ipsorū ordinarioꝝ laboze fuerit retine-
dum. sub pena suspensionis ab ingressu ecclie quā ecclesia-
sticos iudices in ztrariū faciētes incurrere volumus ipso
facto: donec de p̄missis satisfecerint cōpetenter. ¶ Idē.

A Deo quorūdam ⁊ infra. Statuimus vt p̄batione ap-
probatione seu insinuatione testamētoꝝ quorūcūq;
nihil per epos seu alios ordinarios capitāt oīno p̄ clericos
tñ scribentes insinuationes h̄mōi sex denarios dūtāt re-
cipi permittimus p̄ laboze. Qd̄ si aliqd̄ inuentariū bonorū
cuiuscūq; defuncti cōpoto triginta solidorū summā reperia-
tur excedere: qd̄ iñ ad centum solidos minime extendant̄
pro p̄poto et agendis oībus circa ipsum acquietantiarūq;
litteris seu aliis quibuscūq; epi aut ordinarii seu deputati
ab eis: et audientes p̄ptū vel ministri alii compotis h̄mōi
intendentes vltra duodecim denarios non recipere p̄esu-
munt. Si vero centum solidorū summā aut vltra: minus
tñ viginti libris dicta contineant inuentaria compotis in-
tendentes et alii p̄dicti pro ipsorū laboze ac acquietan-
tiarum litteris et aliis sup̄ascriptis trium solidorū per-
ceptione penitus sint cōtenti. Sed si viginti libras aut vl-
tra: minus tñ sexaginta librarū summā habeant vltra quin-
q; solidos pro laboze litteris et scripturis aliis non admit-
tant. Si vero quadraginta librarū aut amplius: minus tñ
centum librarū summā attingat huiusmodi inuenta-
ria decem solidos pro p̄missis recipiant et non vltra. Si
vero summā centum librarū vel amplius dicta contine-
ant inuentaria: minus tamē centum quinquaginta libris
summā contineant vltra viginti solidos pro p̄dictis
recipere non p̄sumant. Sicq; ab vltiora ascendendo si
de p̄cedendo pro singulis quinquaginta libris excreſcen

tribus: preter et ultra dictos viginti solidos: alios decem solidos recipiant et non amplius. Clericus tñ p singulis acquietantiar litteris quas scribunt in hac parte ultra premissas sex denarios accipere permittimus pro labore. Si vero quemq in aliquo casuum predictor ultra summam pretaxatam quavis cautela in pecunia numerata seu rebus aliis contingat recipere: duplum eius quod receperit ultra: fabrice cathedralis ecclesie loci infra mensem reddere teneatur. Alioquin epi extunc duplum ipsum ultra predictum tempus restituere differentes: sciant inq: essum ecclesie eis esse interdictum: Inferiores vero ab officio et beneficio nouerint se suspensos: quousq de duplo huiusmodi dictis cathedralibus ecclesiis plenariam satisfactionem impendant. In ipsa vero probatione approbatione vel insinuatione testamentor quocūq: vel postea añ administrationis comptor redditiones fideliter factas acquietantiarū littere testamentor executoribus nullatenus cōcedantur sub pena suspensionis ab ingressu ecclesie per sex menses quam contra facientes incurrere volumus ipsi facto

De sepulturis.

Johannes Stratford.

Quia sepe et infra. Statuimus in nra puincia q per a^udis a viris ecclesiasticis mortuorū memoris: nulli in priuatis domibus in quibus mortuorū corpora vsq ad sepulturam frequenter requiescant decetero receptetur ad consuetas nocturnas vigilias peragendas: defunctorū amicis et propinquis i his que psalteria forsan pro defunctis dicere voluerint duntaxat exceptis: sub pena maioris excommunicationis: quam contra premissa vigilias facientes huiusmodi et receptores taliter vigilantiū non immerito pterunt fornicare.

Robertus Wynchellsee.

Quia inter rectores ecclesiarum et parochianos suos lites cupimus extinguere que frequenter oriuntur. Statuimus q si decedens tria ad minus vel plura cuiuscumq generis in bonis animalia habuerit optimo: cui de

De parochiis et alienis parochianis.

ture fuerit debitum; reservato eccle sue a qua recepit sacramenta dum viueret: melius post optimum reservetur.

De parochiis et alienis parochianis. Stephanus langton.

Ad instar patris familias euangelici plures operarios in vineam suam mittentis. Ut quod unus non valet explere saltem sollicitudo perficeret plurimorum. Sententia taliter diffinim⁹ vt in singulis parochialib⁹ ecclesiis quarum est parochia diffusa: duo sint vel tres presbyteri: pensata pariter magnitudine parochie et ecclesie facultate / ne forte (quod absit) egrotante vno presbytero vel debilitato: parochianis infirmitatibus: ac diuinis officiis volentibus interesse officia diuina subtraherentur vel negentur sacramenta ecclesiastica. **Johannes Pecham.**

Alissimus de terra et infra. Nullas comunionem prebeat diocesano alterius sacerdotis: sine ipsius licentia manifesta. Quam ordinationem non intendimus ad peregrinos extendere: nec necessitas casui derogare.

De decimis et oblationibus. Symon mephani.

Quia quidam maledictionis filii in nubentium solennibus purificationibus mulierum mortuorum exequiis: et aliis in quibus ipse dominus in ministroz suoz personis solebat oblationum libamine populariter honorari: ad vnius denarii / vel alterius modice quantitatis oblationem populi deuotionem restringeri sunt moliti: residuum oblationis fidelium suis prohibito vel alienis v^sibus multoties applicantes. Alii vero non attendentes quod dominus omnipotens: cuius est terra et plenitudo eius: et vniuersi qui habitant in ea. Decimas in signum vniuersalis domini sibi reddi preceperit et pro suo cultu easdem clericis assignauit. Aliqui maliciose impediunt impedire velfaciunt vel procurant viros ecclesiasticos: ad quos spectat perceptio decimarum: eorum et seruitores: quominus libere ingressum et egressum in predia et a prediis de quibus homines decime proueniunt habere possint pro ipsis decimis colligendis / custodiendis vel etiam quo voluerint abducendis.

Alii etiā nisi prius cerothere vel calige seu quicquid aliud eis dantur seu promittantur decimas huiusmodi asportant et consumunt asportari ve faciant et consumi: seu aliquod damnum inferunt inferri ve faciunt in eisdem. Nos igitur peruersorum damnabilibus consiliis salubre remedium imponere capientes: nihil nouū statuētes: sed antiquorum canonum statuta in mediū deducētes: vniuersos et singulos huiusmodi instigatores impeditores et alios supradictos per quorum nequandas machinationes ecclesiis: vel earum rectoribus vicariis aut ministris quicquid damni iufertur aut subtrahitur honoris: aut commodi consueti. Presentis declaratione consilii declaramus et pronunciamus omnes et singulos in premissis vel eorum aliquo imposte delinquentes vinculo maioris excommunicationis inuolui/ reseruatā loci diocesano eorum absolutione: preterquam in mortis articulo. quousque ipsorum ministerio in contrariam laborantium ecclesiis fuerit popularis deuotio efficaciter restituta ac viris ecclesiasticis sic lesis de huiusmodi excessibus plenarie fuerit satisfactum.

Iohannes Stratforth.

Exercidia non deuitant: dum frugum suarum decimam garbam soluentes pro labore metentibus ea minime computata non absque errore calculi pro decima vnde decimā solunt garbā cōtendentes se marcennarius de frugibus nō decimas posse pro autumnali labore potissime ante decimationē soluere mercedē noui testamenti et veteris imperiam ptenentes. Quorūdam etiā laicorum supersticiosa malicia noniter adinuenit: quod cum garbas aliquas decimales non tamen signatas pro decimis in suis terris dimittunt inseruiētes vicorum ecclesiasticorum garbas aut alias res de decimis sic dimissis nomine decime abducentes et asportantes sceleratos exclamant: eosque arrestari seu attachiari faciunt sicut fures: ac ipsos et ipsorum dominos propter asportationem et abductionem decimarum huiusmodi infestant et multipli-

De decimis et oblationibus.

citer inquietat. Ipsorum etiam aliqui pro eo quod garbarum et fenum seu rerum aliarum decime pro solum eorum ducant viros ecclesiasticos et eorum ministros in foro seculari implicat et grauius fatigant laboribus et expensis. Alii preterea vias et itinera in predia et a prediis per que decimas oportet seu ipse consueuerunt abduci difficilia et per longos circuitus exhibent et per ea tamen decimas ducentes sinant transire: seu duci vehicula difficulter contra ecclesiasticam libertatem. Quidam insuper garbas expositas et assignatas pro decima: non permittunt suis terris abduci: quod dicitur in illis quicquid de bladis remanet eorum unde. Sed ipsos scienter tollerant a suis et aliorum animalibus conteri et consumi: ac circa decimarum prestationem collectionem et abductionem earum impedimenta multa inferunt et inferri faciunt ac procurant in libertatem ac iurium ecclesiasticorum violationem et preiudicium manifestum suarumque periculum animarum. Nos igitur prauorum huiusmodi conatibus et ausibus damnabilibus salutare remedio cupientes occurrere omnes et singulos exnunc in premissis vel aliquibus eorum in nostra prouincia excedentes et illicita supradicta vel eorum aliquod fieri mandantes seu etiam procurantes: noie de suo facta: rata habentes et accepta quorum nephandis machinationibus. Iuri seu consuetudini approbate ac liberalitati ecclesiastice quicquid subtrahitur et aliquid iniurie damni vel molestie inferitur contra ecclesiasticam libertatem: presentis declaratione consilii pronunciamus vinculo maioris excommunicationis inuolui. Eorumque absolutionem diocesano loco: preterquam in mortis articulo specialiter reservamus.

¶ Idem. Quia ex soluentibus bene dicimus deus frugum omnium abundantiam et possessionum promiserit libertatem: tamen dolentes referimus quod nonnulli nostre prouincie contra testamenti veteris atque noui doctrinam de siluis suis ceduis et lignis arborum ceduarum excisis: circa que minus quam circa fructus agrorum laboris impendunt decimas deo et ecclesiis

Liber tertius De decimis & oblationibus.

quibus debeat notorie: propter hoc quod in preteritum ipsas non dederunt soluere & tradicunt: quod estimant idcirco licere quod legem moysi de longa inualuisse consuetudine arbitrantur in dubium etiam reuocantes quod silua cedua sit censenda. Nos igitur aduertentes quod si sua portione ecclesia sit defraudata diuine criminem propterea non minuit sed augeat. Ac fames & penuria omniumque rerum egestas/opprimunt bene decimas non soluentes. Huiusmodi declaramus provisione consilii siluam ceduam illam fore quam cuiuscunque generis arborum eris in hoc habet ut cedatur: & que etiam successa rursum ex stipitibus & radicibus renascitur. Ac ex ea decimam utpote realem & predialem parochialibus & matricibus ecclesiis persoluedam: necnon siluarum possesores huiusmodi ad prestationem decimarum lignorum ipsorum excisorum in eis: sicut feni & bladum omni censura ecclesiastica fore canonice compellendos.

¶ Idem.

In moderate temeritatis et infra. Presentis deliberatione consilii quoscunque laicos oblationes in ecclesiis vel capellis aut cuiusvis earum portione vel cimiteriis seu quocunque loco diuino intuitu: in nostra factas seu faciendas provisiones occupantes/ auferentes/ seu disponentes: quouismodo de ipsis pretextu etiam cuiusvis operis consuetudinis alio uel colore: nisi de consensu ecclesiasticarum personarum ad quas oblationum huiusmodi perceptio pertinet: & ex causa sufficienti & legitima per episcopum loci primitus approbata: ipso facto maioris excommunicationis sententie decernimus subiacere.

¶ Robertus wynchellsee.

Quoniam propter diuersas consuetudines in petendo decimas per diuersas ecclesias inter rectores ecclesiarum et parochianos suos rixe et contentiones scandala et odia maxima multoties oriuntur. Volumus & statuimus quod in cunctis ecclesiis per cantuariensem provinciam constitutis uniformis sit petitio decimarum et prementium ecclesiarum. In primis volumus quod decime de frugibus non deductis expensis integre & sine aliqua diminutione solvantur: & de fructibus arborum &

De decimis & oblationibus:

semirantibus ovis & de herbis hortorum: nisi parochiani propter
rem fecerint redemptionem pro talibus decimis. Volumus &
statuimus etiam quod decime de fenis ubique crescant siue in ma-
gnis: siue in parvis pratis: siue in chiminis exigantur: & pro-
ut expedit ecclesie persoluantur. De nutrimentis autem ani-
malium scilicet de agnis statuimus quod pro sex agnis & infra: sex
oboli dentur pro decima. Si septem sint agni in numero septi-
mus agnus detur pro decima rectori. Ita tamen quod rector ecclesie
qui septimum agnum recipit tres obolos in recompensatio-
nem soluat parochiano a quo decimam illam recepit. Qui
octavum recipit det denarium. Qui vero nonnullus: det obolum pa-
rochiano: vel expectet rector usque ad alium annum donec plena-
rie decimam agnum possit recipere si maluerit. Et qui ita ex-
pectat: semper exigat si dominum agnum meliorem vel tertium ad minus
de agni secundi anni: & hoc pro expectatione primi anni. Et ita
intelligendum est de decima lane. Sed si oves alibi in hyeme
et alibi in estate nutrantur: diuidenda est decima. Simul-
ter si quis medio tempore emerit vel vendiderit oves: & certum
sit a quo parochia ille oves venerint: earundem diuidenda
est decima: sicut de re que sequitur domicilia. Si autem incer-
tum fuerit: habeat illa ecclesia totam decimam infra cuius limites
tempore tonsionis inueniantur. De lacte vero volumus quod
decima solvatur dum durat. Videlicet de caseo tempore suo. Et
de lacte in autumno & hyeme: nisi parochiani velint pro ta-
libus fecere propter redemptionem: & hoc ad valorem decime
& modum ecclesie. De puentibus autem molendinorum: vo-
lumus quod decime integre solvantur & fideliter. De pasturis
autem et pascuis tam communibus quam non communibus: statuimus
quod decime fideliter persoluantur: et hoc per numerum animalium &
dierum ut expedit ecclesie. De piscationibus & apibus: sicut de
omnibus aliis bonis iuste acquisitis: que renouantur per an-
num: statuimus quod decime solvantur & exigantur debito mo-
do. Statuimus etiam quod decime personales solvantur nec
non debito modo exigantur de artificibus & mercatoribus. scilicet de

Libet tertius**De decimis et oblationibus.**

lacro negociationis. Similiter de carpentariis/fabris/ce-
mentariis/textoribus pandoratricibus/ et oibus aliis sti-
pēdinariis et operariis vt videlicet dēt decimas de stipēdi-
is suis. Nisi stipēdinarii aliqd certū velint dare ad opus
vel ad lumē ecclie: si rectori ipsius ecclie placuerit. In pe-
titione autē principalis legati volumus q̄ consuetudo pro-
uincie cū possessione ecclie obseruet: ita q̄ rector ecclie si
fuerit vel vicarius in petitione sua: vel capellanus annas
deū in petitione illa habeat p̄ oculis. Sed qñ inueniunt
multi decimas sponte dare nolentes: statuimus q̄ parochia-
ni moneant p̄mo sc̄do ⁊ tertio: vt decimas deo et ecclie
fideliter soluant. Qd si se nō emēdauerint p̄mo ab ingres-
su ecclie suspendant: et sic demū absolutionē decimarū per
censurā ecclesiasticā si necesse fuerit xpellantur. Si autem
dicte suspensionis relaxationē vel absolutionē petierint ad
ordinariū loci mittant absoluedi et debito modo puniendi
Rectores aut eccliarū seu vicarii aut capellani annui qui
predictas decimas predicto modo propter formidīnē ho-
minum seu fauorē timore dei postposito (vt predictus est)
cum effectu non petierint: pena suspensionis innodentur
donec dimidiam marcam argenti pro sua inobedientia ar-
chidiacono loci persoluant.

Edem

Quoniam vt audiuius super decimas et nutrimen-
tis aialiuꝝ inter eccliarū rectores propter amotiones
pecorū ad diuersarū parochiarū pasturas diuersas anni tē-
poribus q̄tēiones multimode oriuntur. Nos viam pacis
preparare volentes statuendo diffinimus et diffiniendo
statuimus q̄ ad ecclesias in quarū parochiis oves a temp-
te tonsionis vsq̄ ad festum sancti martini in hyeme conti-
nue pascuntur et cubant. Decimā lāne lactis et casei eius-
dem t̄pis: licet postea amote fuerint ab illa parochia et ali-
bi tondantur integre persoluantur. Et ne frans fiat in casu
premissis precipimus q̄ anteq̄ oves amoueantur o pastu-
ris vel etiā detrahantur eccliarū rectoribus sufficēter de

De decimis et oblationibus.

Soluenda decima canes. Quod infra predictū tempus ad diuersarū parochiarū pasturā transferentur quelibet ecclia pro rata temporis portione decimā percipiet earūdemino-
ri triginta dieꝝ spacio in ratu tꝑis minime computando. Si vero per totū tꝑs predictū cubant in vna parochia et pascantur continue in alia: inter ipsas ecclias decima diuisa-
datur. Quod si post festū sancti martini ducātur ad pascuā aliena et vsqꝫ ad tꝑs tonsionis in vna vel in diuersis parochiis siue in propriis pasturis dñorū suorū siue alterius cuiuscumqꝫ pascātur: habita ratione ad numerū omniū pascuā estimetur: & scđm estimationē pascuorū: ab eorū dñis exigatur decime. Decima vero lactis et casei de vaccis et capris proueniens: vbi cibant et pascuntur: ibi soluatur. Alioqꝫ si cibant in vna parochia et pascuntur in alia parochia: decima inter rectores diuidatur omnino. Agni vero / vituli / pulli / equini: et alii fetus decimales habita ratione ad loca diuersa vbi gignantur / oriantur & nutriuntur: & ad moram quam traxerint in eisdem particulariter decimentur quid vero pro decima debeatur vbi lac propter paucitatem vaccarū vel ouium ad caseum faciendum non sufficit et quid pro agnis / vitulis / equis / velleribus / aucis: aut aliis huiusmodi de quibus propter eorum modicitatem decima certa dari non potest: consuetudini locorum durimus relinquendum. Itē precipimus qꝫ si post festum sc̃i martini oues occiderit: vel si oues quouis casu fortuito moriantur decimā legitimā parochiali ecclie soluere nō postponant. Et si oues extranee in alicuiꝫ parochia tondeantur decima ibidē tradetꝫ rectori ecclie: nisi sufficienter doceri posset qꝫ pro decima alibi satisfactum: vt solutionem ibidem faciendā modo legitimo valeat impedire. ¶ Idem.

Sancta ecclesia et infra. Cum sacro eloquio iubente de
soibus que nouantꝫ per annū nullo tꝑe excuso decime
sint cum omni integritate et absqꝫ diminutione soluende. Et
rectorū unicuiqꝫ capellano parochiali rectori / siue vicario

Liber. lli. De r'arib⁹ & trāseūtib⁹ ad religionē.

parochianos suos per censuram ecclesiasticam ad solutio-
nem decimarū p'ellere. Omnibus et singulis rectoribus vi-
caris & capellanis parochialibus: & eccl'iarū parochialium
curatis per n'ram p'unciā p'stitutis virtute obediētie mā-
damus firmiter inuungentes: quatinus diligēter moneāt
et efficaciter inducāt: & q'libet ipsorū in parochia sua mane-
at et inducat q' p'edicti parochiani omēs et singuli integre
et sine diminutōe decimas inferi⁹ annotatas ecclesiis suis
p'soluāt scz decimā lactis ap'mo t'p'e sue nouationis tā mē-
se augusti q' in aliis mensibus. De p'uentibus etiā boscorū
pannagiis siluarū: & ceterarū arborū si vendantur/ vinariorū
eum p' scariorū fluminū/ stagnorū/ arborū/ pecorū/ columbarū
seminū/ fructuū/ & bestiarū wārennarū/ aucupicii/ ortorū cur-
tilagiorū/ lane/ lini/ vini/ & grani/ turuorū i locis quibus fa-
b'ricant & fodiunt/ cignorū/ caponū/ aucarū & anatū/ ouorū
thenecii/ agrozū/ apū mellis & cere p'uctuū/ molendinorū/
venationū/ artificiorū/ negociationū/ necnon agnorū vitu-
lorū/ pullozū/ equorū sc'dm eorū valorē: & oīm p'uentuū rerū
aliarū decetero satisfaciāt p'ptenter ecclesiis q'bus de iure
tenētur nullis expēsis rōne p'restationis decimarū deductis
seu retētis: nisi t'm de p'restatiōe decimarū/ artificiorū & ne-
gociationū. Qd si monitionib⁹ suis parere p'templerint: p'
suspensionis excoicationis & interdicti sentētias eos ad p're-
stationē p'edictarū decimarum hmōi compellant.

De r'aribus & transeuntib⁹ ad religionē. Stephanus
Quia vero nōnunq' et infra. Monachi infra. xviii. an-
num nō recipiātur: nisi v'gens vel euidēs necessitas
vel utilitas aliud inducat.

Johannes perham.
Sandimoniales plurime & infra. Moniales que dam-
nantū decipiūtur: vt cū fuerint etatis legitime & vo-
li capaces. postq' vlt' 1 annū inter moniales monastice vi-
xerint: putant se nō esse p'ofessas ac sibi licere redire ad se-
culum: p' eo qd b'ndictionē episcopalem cū solēnitāte voti
emissi minime receperūt/ nos hmōi errozē excludētes p're-

De voto et voti redemptione.

sentis auctoritate filii declaram⁹ eas ipso facto professas
existere reputandas: postq^{uam} ultra annum vitā sponte in col
legio duxerint regularē adeo: vt ad seculum redire nulla
tenus pmittant: nihilominus ab epis cum solemnitate de
bita cōsecrandas suo tpe vel belandas. Item etiam quā
tum ad professionis vinculum censem⁹ de monachis & re
ligiosis aliis quibuscumq^{ue} quibus nihil obstat canonicū
et eos si ultra annū religionis habitū in monasterio spon
te detulerint: et ipso reiecto ad seculum redierint: esse sicut
austatas ab ecclesiasticis beneficiis repellendos/ et ad repe
tenda sua monasteria secūdum iuris exigentiā compellen
dos. De quibus fiat diligens inquisitio per archidiaconos
quoniam multos huiusmodi sub otino vellere: lupinum
animam noāimus palliare.

De voto & voti redemptione. Stephanus.

Quia iuxta scripture testimoniam vota nra tenemur
deo salubriter reddere que vouemus. Decernimus
annectendum: vt epi formam pfessionis in sua psecratioe
placitam bis in anno coram se legi faciant diligēter: vt tan
to melius sponsionis pprie recordētur: quanto sepius fue
rit eorum auribus inculcata.

Edmundus.

Recipimus vt sacerdotes sepe moneāt populum: & ma
xime mulieres: et ne faciant vota sua nisi cum delibe
ratione/ & de consensu virozū suozū & cōsilio sacerdotum.

De statu regularium. Stephanus.

Arectius gerant oīa si exterior administratio clau
straliū responderit vite quieti. Statuimus vt tā obe
diētiales rerum monasterii q^{uam} prelati maiores quater vel
bis ad minus in anno coram fratribus a conuētu ad hoc
deputatis/ vel coram superioribus iuxta monasterii cōsue
tudinem reddant de receptis & expensis omnibus rationē
Ad hoc autē illos prelatos ex ista constitutione nolumus
obligari: qui possessiones habent a monachis vt canonicis
& regularibus separatas.

Idem.

Liber tertius De statu regularium.

Quia nonnunquam serpens antiquus qui iugiter sedet in latibulis sanctis viris: quod magis eos inuenit solitarios et absque consolatione mutua conuersantes: tanto facilius eos interdum suis insultibus obruit et confundit. Prout de liberatione statutum est: ut tam monachi quam canonici regulares et moniales in vno dormitorio pariter dormiant et descant singulis personis singulis lectis assignatis. In vno etiam refectorio simul edant: neque per se cuiuslibet: sed coniunctim omnibus victualia preparantur: nec singulis eorum pro vestibus denarii tribuantur: sed talia per certas personas ad hoc deputatas puta camerarios suos et camerarias suas diligenter expediantur: qui vel que: sicut bona facultates domus sustinuerint: indumenta ministrant. Et cum noua tradunt vetera ab eis recipiantur indumenta: que in usus pauperum vel alias necessitates de consilio abbatis vel abatisse reuertantur. Camerario autem vel camerarie non liceat alicui monacho vel canonico vel moniali dare denarios vel aliquid aliud pro vestimentis. Sed nec monacho vel canonico vel moniali liceat aliquid recipere: et si fecerint et camerarius ab officio depunatur et monachus vel canonicus vel monialis anno illius nouis careat indumentis.

¶ Idem.

Ad hec quoniam sexum muliebrem contra versatam antiqui hominibus minus fortiter multiplici remedio necesse est efficaciter commaniri. Decernimus ut moniales et ceterae mulieres diuino cultui dedicate: velum vel peplum sericum non habeant: nec in velo acus argenteas vel aures audeant deponere. Nec ipse nec monachi nec canonici regulares habeant zonas sericas: vel auri vel argenti ornatum habentes: nec burneto vel alio panno irregulari de cetero utantur. Mercantur etiam iuxta dimensionem corporum vestes suas ita quod longitudinem corporum non excedant: sed pede sicut decet super tecto sufficiat eis: cum Ioseph veste indui talari. Et sola monialis consecra a deferat anulum: et vno solo sit contenta. Si qui autem contra hanc prohibitionem ve-

De statu regularium

nire presumpserint et commoniti se non correxerint regulari subiaceant discipline. ¶ Idem.

Et scdm canonicas sanctiones: abbatibus et quibus minores viuendi normam habent assumere super honesta conuersatione testium copiositas suffragetur: decernimus vt epi capellanos suos vel aliquem illorū singulis mutent annis. Qui autem habent vnum tantū illum mutet similiter: nisi necessaria causa subfuerit: quatenus si de vita eorum (quod absit) scandalum oriatur: tanto plures innocentie sue habeant testes: quanto eorum vita plurib⁹ innotescit. ¶ Idem.

Inhibemus ne moniales infra septa domorū suarū preter necessarias seruientes ad cohabitandum mulieres seculares recipiant: nisi epi diocesani accedat assensus. Item tam a monachis q̄ a cononicis regularibus moniabus silentium precipimus obseruari in locis et tēpib⁹ constitutis: nec viris aut mulieribus absq̄ licentia superioris egredi liceat septa domus nec sine certa causa et honesta egrediēdi eis licentia ccedat. Ita q̄ nulli claustraliū cā recreationis aut visitādi parentes pateat aditus exeū nisi talis forte fuerit de quo nihil sinistra possit aut debeat suspicari. Qui etiā semp collegā secū habeat. Et quotiens alicui exeundi licentia concedit certus dies eidē in quo redire debeat p̄figat. Hoc quoq̄ volumus obseruari: et vbiq̄ ppter excessum alicui⁹: si viderit eps vel abbas vel prior quentualis nō hñs abbatē: xpedire vt quis ad tps alibi morēt ad domū aliā religionis eiusdem in eodē epātū trāsterať / vel si necesse fuerit ad aliū etiā epātū dirigat: et per diocesanū p̄pellatur admitti: qui ibi in omib⁹ subiaceat regulari discipline. Ita vt si ex more ipsius ecclesia fuerit grauata i qua morat⁹: vice versa mittat aliquem de suis collegis: q̄ interim morā faciat in monasterio delinquentis. Nec prius rediens ille qui deliquit in domo sua recipiatur: q̄ si plene de gmisse penituerit: tūc per suū

Liber tertius De religiosis domibus.

superiores renocet. Si autem monasterium in quo moratur deliquit nemo in versa vice mittere voluerit ad monasterium deliquit monasterium a quo venit ei vestes ministret. ¶ Idem.

Omnem autem singularitatem interdiciamus in refectorio ut cibus aliter vni quam alteri preparet: sed qui preest provideat: ut sibi interdum talia sparentur: de quibus aliorum debilitas vel infirmitas prout viderit expedire valeat relena ei. Dia autem victualia religiosis apponenda sine subtractione aliqui eis apponantur: tam in conventu quam alibi ubi reficiuntur. Et de omnibus appolitis totum residuum sine diminutione aliqui cedat elemosynam per elemosynarum egentibus simul erogandum. Ita quod nec abbas nec prior nec elemosynarius possit contra hoc dispensare. Et quicumque statutum istud vel aliud de indumentis admittere vel observare noluerit: si sacerdos fuerit a celebratione divinarum: si minoris ordinis vel monialis: a consecratione corporis christi usque ad plenam satisfactionem firmiter suspendatur. Item prohibemus ne aliqui moniales singulariter in refectorio comedant carnes in quibus non solent comiter carnes comedere. Ad hec per nullam societatem vel considerationem admittatur monachus in alterius monasterio ad moram faciendam: nisi cum licetis episcopi sui: vel abbatis: vel prioris conventus non habentis abbatem. Idem inter canonicos regulares et moniales volumus observari. Provideant etiam episcopi quod moniales in omnibus suis necessariis sustentari possint de bonis monasterii. Nec sustineant ultra numerum illorum aliqui admitti. Nec etiam recipiant aliqua postquam redacte fuerint ad numerum illum. Et hoc firmiter statuimus auctoritate presentis et illius. Si autem decetero contra hanc formam aliquam contingat admitti: tam abbatissa quam priorissa deponatur. Idem de magistris et prioribus moniales custodientibus: si contra hanc formam moniales admiserint at duximus statuendum. Constituteantur etiam moniales sacerdotibus sibi ab episcopis deputatis. Clerici autem vel laici frequentem non habeant accessum ad claustrum monialium sine rationabili causa. ¶ Idem.

De statu regularium.

Quoniam inter alia vicia impetu gale solet non mediocriter viros precipue religiosos infestare decernimus ut nec monachi nec canonici regulares nisi horis statutis orationi aut comestationi vacare presumant. Si vero contigerint impetrata licentia regulariter refectorium introeant: et sic necessitati subueniant non ut consulant voluptati. Ab hoc autem generalitate infirmos excipimus. et eos qui sunt in obsequiis prelatorum. Ad hec statuimus: ut cum debilitate vel alia iusta de causa monachi seorsum in inia commorantur: semper habeant secum duos ad minus seniores: qui aliorum leuitates debita correctione compescant: et qui postmodum in caplo testificentur qualiter miseri corditer fuerint conuersati. Idem iter canonicos regulares et moniales volumus obseruari.

¶ Johannes perham.

Santumoniales plurime in vagationis vicio delectantes: digne vagantis exemplo: in consimile corruptionis scandalum: imo longe perniciosius assidue plorabuntur. Cui periculo prouidentis: magis optates earum saluti consulere: quam vanis earundem desideriis complacere: sub pena excommunicationis inhibemus ne qua illarum etiam cum socia nedum sola apud parentes vel affines quantumcumque propinquos: nedum apud extraneos quantumcumque fame: vel eminentie: vel religionis existant: ultra tres dies naturales cum recreationis perhendinare seu per quacumque necessitate vel occasione: ultra sex dies cessante infirmitate commorari presumant: nisi loco episcopi aliud aliquoties ex causa necessaria videatur de quorum conscientia in tremendo iudicio oneramus. Hanc autem ordinationem ad illas non extendimus: que exterius coguntur mendicare libi necessaria dum mendicant.

¶ De religiosis domibus. Johannes perham.

Pares inuenimus religiosas domus ordinis sancti Augustini: que pro eo quod olim quibusdam matricibus ecclesiis ultramarinis adheuerant: a quibus modo immo iam etiam cum diuturno tempore separate noscunt occasione

Liber.iii. De reli.domib⁹. De iure patronat⁹.

quarūde ceremoniarū a dictis matricibus domib⁹ receptarum p quas discrepāt a ceteris eiusdē ordinis domibus in cantuariensī pūincia constitutis nō pueniūt cū ceteris in capitulo generali singulis trienniis: iuxta consiliū generale celebrando. Et qz turpis est pars que non puenit suo toto Statuimus vt decetero omēs hmoi domus salua ceremoniarū suarū obseruantia specialiter moneant p locor epōs vt conueniant cum aliis canonicis in capitulo generali de regimine et reformatione ordinis cōlter tractaturi. Vel inter eos quantū ad substantialia religionis sue sit notabilis diuersitas: sibiip̄s separatim cōstituant capitulum generale. Alioquin hoc facere per censuram ecclesiasticā cōpellant.

¶ Edmandas.

Quoniam religiosū imminēs diuersitas grauē in ecclesia dei confusionē inducit. Precipimus qd a volunt domū hospitale seu zonodochiū fundare de nouo regulā et institutionem a loci ordinario accipiāt: scdm quā viuant regulariter et religiose. Ad hoc districtius inhibemus ne inclaui vel incluse constituantur alicubi sine licentia loci dioec: sani speciali pensatis locis moribus et personarum qualitate: et vnde debeant sustentari. In domibus etiam eorū persone seculares nullatenus hospitentur sine causa honesta et manifesta.

De iure patronatus.

Stephanus.

Adm icōm aplm et infra. Hoc merito diximus adiungendū: vt si duo ad vnā et eandē ecclesiam fuerint p̄fati: neutri eorū pendēte lite custodia zmittat. Sed ad ep̄m ius conferendi talem ecclesiam auctoritate consilii deuoluatur: cum cōtentio sit inter duos patronos: quorū vterqz clericum suum p̄sentat: cum ex ep̄i collatione nulli patrono eum qui postea euicerit ius patronatus p̄iudicium debeat generari. Statuimus vt ep̄s neutri illoz qui p̄sentati fuerint ecclesiam illam conferat illa vice: nisi de vtriusqz patroni consensu: ne saltem aliquale p̄iudicium alteri pa

De censibus et procuracionibus.

tronorum videatur generari: si forte postmodum eas edixerit patronatus.

¶ Bonifacius:

Si aliquo euiciente eas patronatus extra alium in foro regio: scribat rex episcopo vel alteri ad quem institutio pertinet: quod presentatum ab illo qui eamcit admittat: si beneficium vacauerit ne patrono fiat iniuria: et aliud nihil obstat canonum admittatur libere presentatus. Si vero non vacat huiusmodi beneficium: domino regi vel iusticiariis habet nunciare prelatum excusando se. quia tale beneficium non vacat non potest mandatum regium adimplere. Liceat tamen patrono iterum si voluerit presentare possidentem: ut sic eas euicentis patroni impetrum declarat.

¶ Iohannes Becham.

Per nostram prouinciam et infra. Statuimus et perpetuo ordinamus: ut nullus decanus seu quicunque prelatum alium: exceptis personis episcoporum quorum hac ordinatione auctoritas non artat: inquisitionem faciat de presentationis alicuius ad beneficium ecclesiasticum negotio: nisi in pleno loci capitulo: eo cui possessio ecclesie incumbit vocatio legitimo sub tanti temporis spacio quo possit sibi prudentium virosum consilio prospicere et defensionem status sui de sufficienti remedio prouidere. Quicquid autem decetero contra hanc nostram ordinationem fuerit attemptatum: decernimus penitus non tenere ad satisfaciendum nihilominus de damno omnimodo quod idem possessor perperius fuerit: per decanum vel prelatum alium taliter clare destine inquerentem presentis sanctione consilii condemnamos abiciolum ipsam ab ipso officio sic nequam ambito excludentes perpetuo: nihilominus etiam ab omni obtento alterius beneficii ecclesiastici per triennium suspendentes.

¶ De censibus et procuracionibus Stephanus.

Ut singula ecclesiastica officia in ecclesia dei rite procedant. Statuimus ne archidiaconi nimiam graues ecclesie sibi subiectis exigant districtius inhibentes ne statutum in consilio generali electionis numerum excedant sed visitationis nomine debitam sibi recipiunt procuratio

Liber. iiii. De sensibus & pcuracionibus.

nem. Nec ad eā pcuracionē veniētes extraneos: vt secum veniant inuitare p̄sumant. Si tñ p̄o honore archidiaconi eccl̄iarū rectores velint aliq̄s inuitare: hoc nulla tenus prohibemus. Sed ipsi archidiaconi nullū inuitēt: ne forte qui p̄ suū aduētū eccl̄ias nō grāuarent: tñ grāuēt per inuitatos. Vnde vt eis subtrahatur necessitas inuitandi: prohibemus ne archidiaconi die visitationis sue ap̄d eccl̄iam quā visitāt capitulū celebret: nisi forte in burgo vel ciuitate eccl̄esia sit p̄stituta. Ad hec archidiaconis districti⁹ inhibem⁹ ne aliquo mō pcuracionē recipiāt sine cā rationabili: nisi illo die quo personaliter visitāt eccl̄iam pcuratē/ nec redēptionem p̄ visitatione extorqueri p̄sumant. ¶ Idem

¶ Archidiaconi et infra. Archidiaconis/ decanis: & officialibus eorū districtius inhibemus: ne in subditos suos exactiones vel tallias per se vel per alios exercere vel extorquere p̄sumant. ¶ Bonifacius.

Item p̄tra grauamina & excessus que per apparitores archidiaconorū & decanorū subditis inferri didicimus remediū adhibere volentes. Statuimus vt cū p̄ faciēdis executionibus aut aliis necessitatibus ad hospitia rectorū vicarioꝝ seu capellanoꝝ vel alioꝝ p̄sbyteroꝝ seu clericorum vel religiosoꝝ in eos declinare p̄tigerit: nihil omnino rōne pcuratiōis vel alterius seruitii exigāt ab eisde. Sed cū grāu actione recipiētes ea que eis ab hospitib⁹ apponētur illis p̄tenti existāt. Neq̄ per nuncios et subtellos: sed per seiplos executiones faciant p̄ceptoꝝ. Bedelli vero q̄ cōtra hoc fecerint & onerosi subditis dñorū suorū: seu iniurioli inuenti fuerint: grauiter puniātur: & grauatis duplū restituere teneantur. ¶ Johannes stratforth.

Sua & miserabilis cupiditas adinuenit: vt p̄ litteris institutionū clericorū ad beneficia ecclesiastica amissorū/ & l̄is ordinū p̄ scripturarū labore ac sigillis: fiant multotiens exactiones immense id reprobatē canone dicēte q̄ sicut nō decet ep̄m manus impositionē vendere: ita nec ini;

De censibus et procuracionibus:

nistrum calamum vendicare archidiaconorum quoque et sanorum officialium necnon et aliorum clerici certificatorias litteras inquisitionum super beneficiis vacantibus factas tradere renuunt presentatis: nisi prius excessiuam et imis summam pecunie habeant per scriptura. Nos igitur hunc abusum abolere volentes prius deliberatione consilii diximus ordinandum: quod per scriptura litterarum inquisitionum institutionum vel collationum et remissionum ad inducendum: vel certificatoriis ipsarum in beneficiis ultra duodecim denarios: per litteras vero cuiuslibet sacri ordinis ultra sex denarios dicti clerici per se vel per alios non recipiant quouis modo. In ceteris vero ordinariis: suis teneantur ministris stipendia constituit quibus debeat merito contentari. Pro sigillatione vero litterarum huiusmodi aut mariscalis pro introitu seu ianitoribus hostiariis vel barbitonsoribus episcoporum a clericis minoribus vel maioribus ordinibus decoratis nihil omnino exigi volumus vel persolui: nec cuiusvis specie vel aminis solutio per sigillis litterarum vel introitu superadictis in questum damnabilem convertantur. Et ne temeritas contra remedia violans pretereat impunita: si contra premissa quicquam recipiat ab aliquo duplum. Sic recepti reddi precipimus infra mensem. Alioquin clerici beneficiarii receptorum per ipsos inique: duplum restituere differentes ab officio et beneficio nouerint se suspensos. Clerici vero non beneficiarii et laici ingressum ecclesie sibi nouerint interdictum: quousque de duplo satisfactionem impenderint solventibus competentem.

¶ Idem.

Quia lex nature et infra. Presentis auctoritate consilii inhibemus: ne quis procuracionem ratione visitationis soluendam ab aliqua presumat recipere ecclesia: nisi visitationis officium ei dem diligenter impenderit: scrutatis personaliter et inspectis per ipsum cum effectu que fuerint indaganda. Si quis vero plures visitare voluerit ecclesias vno die procuracione vnica in victualibus vel pecunia ad quam omnes etiam et singulas sic die vnico visitatas

Liber.iii. De censibus et procuracionibus.

prompționabiliter faciat contribuere: prout tradunt cano-
nes sic contētas. Et si nocte p̄cedente visitationē in qua
cuius ecclesia faciendam: ad sumptus rectoris seu vicarii visi-
tandi: seu die visitationis in p̄dīo steterit: cū eisdē verā
estimationē sumptuum h̄mōi in procuracione: si eam in pecu-
nie visitans licite dixerit exigendam computare seu allo-
care vel pro ea in toto studeat compensare ita q̄ nec ultra
sumptus h̄mōi solidam procuracionem in pecunia nec am-
plius deductis eisdem sumptibus de procuracione in pecu-
nia exsoluēda supererit: p̄sumat recipere vel exigere quo-
uismodo. Si quis autem taliter fecerit donec indebite re-
cepta restituerit: ab ingressu ecclesie nouerit se suspensum
Verum quia plures archidiaconi et alii ordinarii hono-
ris p̄rogatiua vel nobilitate generis decorati: in suis vi-
sitationibus incedentes familiarium et vestrarium statu-
tum in canonibus numerum excedunt: sic q̄ procurantes
eosdem in victualibus excessiue et indebite onerūtur ultra
estimationē procuracionis que in pecunia solet solui. Nos
huiusmodi visitantis in pecunia quantitatis solite vel
in victualibus visitantes eosdem voluerint p̄curare optio-
nem reseruam⁹. Et si visitata insuper ecclesia capellas ha-
buerit dependentes ab ea. Statuimus q̄ pro ecclesie suarū
q̄ capellaram huiusmodi visitatione/ procuracione que p̄
vna ecclesia p̄stari solet: in diocesi cuius est ecclesia: visi-
tantes archidiaconi ⁊ alii ordinarii sint contenti sub pena
suspensionis ab officio et beneficio: quant ipso facto incur-
rant: donec duplum illius quod ultra procuracionem h̄mōi
vnicam receperint sue ecclesie soluerint cathedrali. Item
quia visitantes archidiaconi et alii ordinarii: tam in eccle-
siis q̄ in ornamētis eorū et cymiteriorū claustris manorū
domibus reperiētes defectus ipsos sub pecuniariis penis p̄-
cipiunt reparari: ⁊ a non parentibus censuris extorquent
penas h̄mōi q̄bus dicti defectus debite poterunt emendari:
inde suas breues cum iactura pauperū his diebus oppresso;

De censibus et penetrationibus.

etiam insolite nequiter impugnantes. Igitur ne propter tales exactiões penales aduersus archidiaconos et alios ordinarios et eorū ministros deest occasio malignandi: nec ecclesiasticos viros deceat quibus inhonestis et penalibus adhiberi vel ditari. Statuimus quod pene huiusmodi quoties exacte fuerint in reparationem conuertantur huiusmodi defectuum reparatorum sub pena suspensionis ab officio quam contra premissa libi ipsis penas huiusmodi applicantes donec sic precepta ad reparationem dictorum defectuum cum effectu assignent incurrere decernimus ipso facto.

¶ Idem.

Item licet quis purgari et infra. Illum archidiaconorum et suorum officialium aliorumque ordinariozū detestantes abusu quo a sacerdotibus in suis iurisdictionibus celebrataris diuina priusquam id faciant certam et excessiuam quantitatem pecunie exigunt libertatem quam sacerdotes huiusmodi clericos sua nomina inserentes in matriculis de vno denario solebant recipere in exactionem sensualem. vi. denarios/vel circiter illicite conuertentes. Statuimus quod de cetero a dictis sacerdotibus ultra denarium unicum pro quo ipsorum nomina registrantur in primis amissionibus eorum ad celebrandum diuina: dicti archidiaconi et ceteri ordinarii et alii quis eorum ministri recipere non audeant quousque modo sub pena suspensionis a celebratione diuinorum: et ingressu ecclesie: quam contra facientes incurrunt quousque duplum receptorum huiusmodi fabrice ecclesie cathedralium locorum persoluant.

¶ Idem.

Quam apparitorum et infra. Presentis approbatione consilii statuimus quod singuli nostri suffraganei unum apparitorem equitem habeant: duntaxat pro dyocesibus eorundem locorum vero archidiaconi nostre prouincie per suorum archidiaconatum singulis decanatibus unum apparitorem non equitem sed peditem habeant tamen modo incedentem. Qui cum rectoribus aut ecclesiarum vicariis ultra noctem et diem unicum: singulis quarteris in anno ipsorum sumptibus non moretur: nisi per

¶

Liber. iiii. De celebratione missarum.

eisdem inuitati fuerint ad morandū specialiter. Nec i capitalis gñalib⁹ collectas i pecunia seu alias de lanis agnis vel rebus aliis faciant aliquales: gratis tñ eis data cum gratū actione recipere valeāt. Qd si plures ptra hoc fecerint: deputati vel eoz aliq pmissa reperti fuerint: temere violare deputⁱ tes eodē tādū ipso facto ab officio & bñficio sint suspēsi donec hmoi amouerint deputatos q̄s etiā ab apparitorum officio perpetuo suspendimus ipso facto.

De celebratione missarum.

Stephanus.

Ad excitandos effectus laborantium in vinea dñi sabaoth Ut vere retributionis valeant denarium recipere post laborē/decernim⁹ ne opus dei fiat aliquib⁹ negligenter. Presertim cū in generali consilio sit statutū et pceptū: vt diuinū officiū nocturnū pariter & diuturnū scdm qd deus dederit studiose celebretur & deuote. Vniuersa quoq; sacramēta ecclesiastica & pcepta baptismatis & altaris deuotissime (pout deus inspirauerit) celebretur & ministrent. Verba quoq; canonis presertim in cōsecratione corporis & sanguinis xp̄i plene & integre pferant. Presbyter aut postq dñicū corpus & sanguinē sumpserit in altari: si in eodē die missarū solēnia ipm celebrare oporteat: iterato vinū calici infusum vel digitis superflū sumere nō presumat. Ad hoc duximus statuedū districtius inhibētes: ne sacerdos quispiam missarū solēnia celebret bis in die: extra diē natalis dñi/ & resurrectionis dñice/ vel exequiis mortuozū: videlicet cū corpus alicuius eodē die fuerit tumulandū: & tunc p̄ima missa de die posteriori vero pro defuncto celebretur.

Johannes peham.

Sacerdotes caneāt vniuersi ne missarū peculiariū seu familiariū se celebrationi obligent quo min⁹ valeāt canonico officio pmissam sibi officiāre eccliam vt tenetur. Nec presumāt aliqui annualia celebranda suscipere: nisi pro defuncto celebrent quotidie vel p̄cārēt specialiter celebrari. Nullas insup plura recipiat annualia celebranda q̄

De celebratione missarum.

habet sacros sacerdotes: illo casu excepto quo petras suffragia fieri p defuncto gsentit expresse memoriā defuncti in missa alii vel aliis copulari. Nec credat sacerdos celebrās se dicēdo missā vnā posse satisfacere p duobus pro quorū vtroq specialiter insolidū promiserit celebrare. Licet canon dicat q nihil minus accipit cū missa p defunctis vna dicitur p vno quolibet iporū diceret. Loquit enim de his missis que anxiatō cor de dñe. Absit ne a quocunq catholico credat tñ intēsiue pfcere missā vnā deuote celebratā: mille hoibus p quibus forsan dicitur p eis mille deuotione consimili arcerent. Licet enī ipm sacrificiū qd est xps infinite sit virtutis. Nō tñ in sacramēto vel sacrificio sue imēsitatis sūmā plenitudinē operat. Alioquin p vno mortuo nūq oporteret missā diceri: nisi vnā. Operatur enī in hmōi mysteriis distributione certa sue plenitudinis quā ipse eis dē lege ineffabili allegauit. Illos autē q p annualib⁹ & anniuersariis celebrādis stipēdia receperūt: nec ex certa malicia vel accidia satisfaciūt vt tenent: monemus vt omīssa suppleāt & ad plenū satisfaciāt in futurum. Et quicūq id nō fecerint: fructus taliter receptos p aiabus illozū eis q talia ptulerūt erogēt pauperibus. Aut si vtrūq istozū spōte neglexerint sicut fraudatores fideliū ab ordinariis suis aspicere corrigantur. ¶ **Idem.** ¶ **A**nctū & salubre & infra. Statuimus vt pro singulis epis cantuariē pvince decedentibus residui gfratres superstitēs solēne faciāt officiū defunctorū nō solum in capellis suis singulis: sed etiā cū pōt decessū alicui⁹ vel aliquozū epoz hmōi recēter in gilio vel alias putilitate ecclie pariter ggregant. Precipientes insuper: in dōte obediētie firmiter iniūgētes: vt singuli sacerdotes tam seculares q religiosi dicant missas singulas cum de dyoceani obitu eis fuerit veritas intimata p ipius aia a pcti maculis expiāda. Rogam⁹ insuper sacerdotes exēptos religiosos: & si q sint etiā sc̄gares vt ordinationē istā saluis in

aliis exēptionis sue pꝛilegiis gratis suscipiāt vel eā saltē auctoritate pꝛa sibi qꝛituāt obseruādā. Scitari qꝫ grati erimus grē: & dolebimꝰ si qꝫ iueniremꝰ de igratis. ¶ Idē.

Atissimus & infra. In eleeatiōe corꝑoris xꝑi: ab vna parte ad minns campane pulsētur vt populares qui celebꝛatione missarꝝ non valent quotidie interesse vbi cumqꝫ fuerint: siue in agris/ siue in domibꝰ flectāt genua indulgentias concessas a pluribus epꝫ habitari. Statui mus insuper vt quilibet sacerdos quē canonica necessitas non excusat cōficiat omni ebdomada saltem semel. Pꝛo chiales insuper sacerdotes cāteāt diligēter ne alicui dent corꝑus dñi: nisi pꝛius cōstet eis ipsum confessū fuisse testi monio vel iudicio fide digno. Et hꝛmōi certificatiōis onus ipsius susceptoris imponimus sacramēto qꝫ habet ea que saluti sue sūt necessaria pꝛocurare. Nullus etiam sacram cōmunionem pꝛibeat parochiano alterius sacerdotis si ne licentia manifesta. Quam ordinatiōem non intendi mus ad peregrinantes extēdere vel periclitantes: nec ne cessitatatis casui derogare. ¶ Iohānes stratfoꝛth

Quā sit ihonestū & ifra. De fratrū nꝛoꝝū & totius con sulii assensu decernimꝰ quēcūqꝫ in oratoriis capellis aut domibꝰ nō qꝛecratis seu in loco minime dedicato seu delibato missarꝝ solēnia dyocelani nō obtēta licētia qꝛa canonū phibitiōē decetero celebꝛatē: suspēsiōē a dñi noꝝū celebꝛatiōe pꝛ mēse incurrere ipso facto. Licētiā aut ab epꝫ nꝛe pꝛuincie missas in locis hꝛmōi nō cōsecratis con cessam celebꝛandi: & impofterū qꝛcedēda personis aliis qꝫ magnatibus seu nobilibus moꝛā faciētibus in locis ab ec clesiis parochialibus notabiliter distantibus aut notozie debilibꝰ vel infirmis irritam decernimꝰ & inane. Per hoc tñ pꝛelatis & rectozibꝰ & canonicis ecclesiay cathedꝛa lium: vel religiosis non intendimus derogare: quo minus ipsi in oratoriis suis ab antiquo qꝛstructis missā possint li cite celebꝛare seu facere celebꝛari sicut fieri cōsueuit. Sa:

De celebratione missarum.

cerdotes insup q̄s i oratorijs seu capellis regū aut regina
rū anglie liberorū de suorū erectis vel erigēdis missas cele
brare 2tigerit: pena predicta nolum⁹ coartari. Richard⁹.

Precipimus ne 2secretur eucharistia nisi in calice de
auro vel argento/ & ne staneū calicē aliquis ep̄us am
modo benedicat interdiciamus. **E**dmandus.

In celebratione misse pacē datur⁹ sacerdos hostiā sa
crā ori suo nō apponat: q̄ ante pceptionē ipsā ori suo
rāgere nō debet. Si x̄o de patena sicut quidā faciunt eā
sumat/ post celebrationē misse tñ patenā q̄ calicē faciat
aqua perfūdi/ vel solum calicem si eā non sumat de pate
na. Habeat quoq̄ sacerdos iuxta altare pānū mūdissimū
alio panno circumdatum vñdīq̄ et honeste ac decēter co
opertū: in quo post susceptionē sacramenti salutaris digi
tos cum labijs ablutos emundet. **W**alterus.

In theamina corporalia palle & alia indumenta al
taris integra sint & mūdissima: & sepe abluantur per
personas ad hoc in canone deputatas ob reuerētiā et pre
sentia saluatoris nostri & totius celestis curie q̄ sacramen
to altaris 2ficiēdo/ & 2fecto nō dubiū interesse. Verba ca
nonis in his presertim que ad sc̄m sacramētū pertinent
plene integre & cū sūma animi deuotiōe pferant. Nō tñ
sit ita moros⁹ sacerdos i premillis: q̄ fastidiū igerat audi
toribus & officiū suū priuet deuotiōis pinguedine: q̄ mu
lce moriētes pdūt suauitatē vnguētī. id est pinguedinem
deuotionis. Nullus insup sacerdos parochialis presumat
missā celebrare anteq̄ matutinale p̄soluerit officiū & pri
mā & tertā de die. Itē nullus clericus pmittat ministra
re i officio altaris: nisi indat⁹ sit suppellicio & tpe q̄ missarū
solēnia pagunt: accēdant due cādele vel ad minus vna.
Prohibemus quoq̄ ne vllus sacerdos lapsus in peccatū
mortale ad altare presumat accedere celebratur⁹ anteq̄
cōfiteat⁹. Nec patet vt quidā errātes credūt q̄ mortalia
deleātur per 2fessionē ḡnalem. **R**obertus wynchelsee.

Liber tertius De celebratione missarum.

Presbyteri stipendarii necnō alii sacerdotes propriis sumptibus vel per alios sustentati diuina celebrātes in prouincia nra nō recipiant oblationes portiones obventiones denarios p̄ requeſtis trigintalia vel aliquā certam quotā preſertim oblationes p̄ corporibus mortuorū p̄ſtitibus non obtenta licentia a rectoribus vel vicariis eccleſiarum in quibus celebrauerint. Nec ea vilo modo aſpiciant in preiudiciū rectorū vel vicariorū eccleſiarum predictarū vel eorū vicem gerentiū: ne ſuam maioris excoicationis in hac parte latā incurrāt. Decernimus etiam vt preſbyteri hmoi infra nram prouinciā celebrantes interſint in cancello/in matutinis/in vesp̄eris: et aliis diuinis officiis: debitis horis induti ſuperpelliciis que ſibi propriis expenſis prodēbunt: et non in nauī eccleſie cymiteriis vel campis. Et ſi ſuper his ad preſidentes correcti fuerint: non ſe reddant elatos nec erigant ceruices contra eos: nec propter hoc excitent aliquos qui eos foueant et p̄tegant et ad intereſſendū predictis horis d̄z eis iniūgi in virtute obediētie q̄ ſint p̄ſtes legētes canentes et pſalmodiſātes. Dicti vero preſbyteri dieb⁹ dñicis et feſtiuis: vel ſi corpus alicuius defuncti aſuerit miſſas ſuas poſt lectū euangelii maioris miſſe incipiāt et p̄pleant: ſed nō prius: niſi de licentia rectoris/vicarii vel preſidentis petita et obtenta. ¶ Symonis iſlepe

Affrenata et infra. De fratrum nrorū conſilio et aſſenſu Statuimus et ordinamus q̄ capellani quicumq̄ non bñficiati preſertim ydonei curis aīarū eccleſiis ſeu capellis parochialib⁹ moderatis ſibi cōſtitutis ſalariis poſtpoſitis priuatis ſeu peculiaribus obſequiis quozumcūq̄ ante oīa officiāre et intendere teneant cū loci dyocelani ſeu ordinarium iudicem in hac parte competentem fuerint requiſiti. Sub pena ſuſpenſionis ob officio: quam ſi ſic requiſiti vt premititur infra viginti dierum ſpaciū ceſſante legitimo impedimento nō paruerint cum effectu eo ipſo ſe noverint incurſuros. ¶ Symon Sudburi.

De batifino et eius effectu.

Effrenata et infra. Quamquam bone memorie dominus symon
illepe dudum cantuariensis archiepiscopus predecessor noster
dum in humanis agebat de fratrum suorum consilio et assensu sta-
tuerit et ordinauerit quod capellani annualia celebrantes et ce-
teri animarum cure non intendentes quinque marcarum ecclesias ve-
ro seu capellas parrochiales et curam eiusdem imminente of-
ficientes sex marcarum summa pro suis stipendiis annuis debe-
rent contentari. In sacerdotes non parentes statuimus huiusmodi
penam suspensionis ab officio ipso facto imponendo. Nos
tamen tempore qualitate attentate de fratrum et suffraganorum nostrorum
consilio et assensu statuimus: ut quicumque in nostra ciuitate dyo-
cesi seu prouincia cantuariensis pro animabus defunctorum annualia
celebraturi septem marcis: aut cibariis et tribus marcis: al-
ii autem qui cure animarum deseruiant octo marcis aut cibariis
et quattuor marcis sint annuatim contenti. Nullatenus ultra
id recepturi: nisi aliter loci dyocesanus cum his qui cure animarum
deseruiant primitus decreuerit faciendum. Si quis autem clericus
contra hanc nostram constitutionem dando seu recipiendo veni-
re presumpserit: excommunicationis iniam incurrat ipso facto:
a qua nisi per dyocesanum loci in quo deliquerit non poterit
absolui. Sententiis vero et in presenti statuto nostro con-
tentis post publicationem eiusdem iuxta canonum exigen-
tiam contra facientes eisdem ligari volumus et inuolui.

De baptifino et eius effectu.

Edmundus.

Baptisterium habeatur in qualibet ecclesia baptismali la-
pidum vel aliud competens quod decenter cooperiatur
et reuerenter obseruetur: et in alios usus non conuertatur.
Aqua vero in qua baptisatus fuerit puer: ultra septem di-
es in baptisterio non seruetur. Si vero puer a laico domi
propter necessitatem fuerit baptisatus. Aqua illa propter
reuerentiam baptismi vel fundatur in ignem vel ad eccle-
siam in baptisterium fundenda deferatur: et vas illud con-
buratur: vel ad usus ecclesie deputetur. Et sciendum quod in-
terroget sacerdos laicum diligenter: cum in necessitate bap-
ti-

Sanerit puerꝫ quid dixerit: etiam quid fecerit. Et si diligē
ti p̄cedēti inquisitioni facta sibi fide plena inuenerit laicū
distincte ⁊ in forma ecclesie baptizasse: siue in latino/ siue
in gallico/ siue in anglico approbet factum: si autem bapti
set puerum: p̄out secundum formam ecclesie fuerit faciē
dum. Ad leuandum vero puerum de fōte: tres ad plas re
cipiantur: videlicet in baptismo maris duo mares ⁊ vna
femina. In baptismo femine due femine ⁊ vn⁹ masculus
Quod enim amplius est/ a malo est. De baptismate etiā
et penitētia p̄cipimus q̄ dyaconi penitētiās dare vlt̄ ba
ptisare non p̄sumāt: nisi in his casibus cū sacerdos non
pōt vel absēs est/ vel stulte/ vel indiscrete nō vult: ⁊ mors
imminet puero vel egroto. Si vero baptisatus fuerit pu
er a laico: p̄cedētia ⁊ subsequētia mentionē impleant:
vel suppleantur a sacerdote.

¶ Johannes peham.

A circa sacramētū baptismi quosdā p̄perim⁹ deliquisse.
Cū enī periclitantibus parulis in necessitatis ine
uitabili articulo q̄buisq̄ laicis vel mulierib⁹ sit p̄cessū i
casibus h̄mōi p̄clitantes taliter baptisare: et h̄mōi baptis
mū cōstet ad salutē sufficere si forma debita teneat: nec de
bere taliter baptisatos iterū baptisari. Quidā tñ stolidi
sacerdotes sic baptisatos paruulos nō sine sacramēti iū
ria rebaptisāt: qd̄ nec decetero fiat fimit̄ inhibem⁹. Sꝫ
sup̄ sic baptisatos dicāt exorcismi et cathecismi p̄pter re
uerentiā ecclie taliter statuētis. Forma autē sacramenti
in vulgari lingua p̄sistit: nō solū in signis: verū etiā i ordi
ne eorūde verborū q̄bus ip̄m est diuinitus sacramētū in
stitutum: quo x̄ps dñs illis verbis et taliter ordinatis: vt
sunt i lingua latina regeneratiōā p̄tulit potestātē. Dica
tur ergo a sic baptisantibus. Johā I cristen the in the na
me of the fader ⁊ of the sonne ⁊ of the holy goste. Vel ali
as in materna scdm̄ p̄suetudinē patrie. Vel in gallico sic.
Je te baptise au nō da pere ⁊ du filz ⁊ du saint esperit. q̄ si
sacerdos rōnabiliter dubitet an parul⁹ in forma debita

De custodia eucharistie.

baptisatus sit: tenēs modum decretalis cū exorcismis et cathecismo dicat. Si baptisatus es/ ego non rebaptiso te. Si nondū baptisatus es ego baptiso te. In noīe patris ⁊ filii ⁊ spūs sancti. Attendāt etiā sacerdotes ne lasciuia noīa que scz mor p̄olata sonāt in lasciuiam imponi pmittant paruulis baptisatis: sexus p̄cipue feminini: et si 2trariū fiat: per confirmantes ep̄os corrigatur.

¶ Idem.

Quod in 2stitutione Octoboni cauet de pueris baptisandis vsq; generale baptisma pasche ⁊ penthecosten videlicet reseruandis p̄o ipsius statuti reuerentia quod hactenus videtur esse neglectum: sic dux: m^o declarādum vt pueri per octo dies ante pascha: et dies totidē ante pēthecosten nati de maternis vteris: si absq; piculo seruari valeāt: vsq; ad t̄pa illa reseruentur baptisādi: ita tñ q̄ medio tpe inter natiuitatē pueroꝝ h̄mōi et p̄fectam baptisum recipiant cathecismum solaꝝ diebus baptisimi sup̄ sit imersio faciendā. Alii aut̄ q̄ aliis anni t̄pibus nati extiterint: tū p̄pter mortis piculū qđ sepe pueri iminet ip̄o: uisū: tū p̄pter simplicitatē parentū q̄ circa formā baptisimi sunt de facili erraturi absq; vlla offēnsionis nota iuxta vetustā 2suetudinē vel incōtinēti cū nati fuerint vel postea prout placuerit ipsis apparentibus baptisentur.

¶ De custodia eucharistie crismatis ⁊ olei scti. Edmund^o.

Entes baptismales sub sera clausi teneantur p̄o: p̄pter sortilegia. Crisma similiter et oleū sacrum sub clauī custodiantur: si vero is ad quem spectat custodia incaute ea reliquerit: tribus mensibus ab officio suspendat̄. Et si per eius incuriam aliquod nepharium 2tigerit grauiori subiaceat ultioni.

¶ Johannes pecham.

Omnissimum eucharistie sacramētum. P̄cipimas decetero taliter custodiri: vt in qualibet ecclesia parochiali fiat tabernaculum cum clausura decens et honestum secundam cure magnitudinem et ecclesie facultates in quo ipsum dominicū corpus: non in balsa vel loculo p̄-

Liber. lli. De reliquiis et veneratione sc̃tor̃.

pter cōmunionis periculum nullatenus collocetur. Sed in pixide pulcherrima lino cādidissimo adornata interi^o. Ita q̃ sine omni diminutionis periculo facile possit extra hi & imponi: q̃ quidem venerabile sacramentum omni die dominica p̃cepimus innouari. Sacerdotes autem i custodia eucharistie negligentes puniri p̃cepimus secundam regulam consilii generalis: et grauius si in negligentiam percellerent.

De reliquiis et veneratione sanctor̃. **Stephanus**

Ad exemplum salomonis qui omnia vasa dom^u dñi ex auro purissimo fabricata: diuino cultui mancipauit. Statuimus vt quelibet ecclesia calicem habeat argenteū cum vasis aliis decentibus: syndonem mundam et candidam & amplitudinis congruentis. Vetera quoq; corporalia que fuerint non ydonea in altaribus quando cōsecratur: loco reliquiarum reponant^r vel in p̃sentia archidyaconi comburantur.

Iohannes perham.

Oignissimam et infra. Statuimus vt sacramentum eucharistie circumferatur cum debita reuerētia ad egrotos: sacerdote saltem induto superpellicio gerēte orarium cum lumine p̃euiō in lucerna campana: vt populus ad reuerentiam debitam excitetur: qui ad p̃osternendum se vel adornandum saltem humiliter: informetur sacerdota li p̃udentia vbicumq; regē glorie sub panis latibulo euenit deportari: et de hoc archidyaconi in suor̃ remissionē peccaminum sint solliciti. Et quos circa hoc negligentes inuenerint. disciplina rigida castigent.

De ecclesiis edificandis

Edmundus.

Si rector alicuius ecclesie decedēs domos ecclesie relique sit dirutas vel ruinosas de bonis ei⁹ ecclesiasticis tāta portio deducatur: q̃ sufficiat ad reparandū hec et alios defectus ecclesie supplēdos. Idem statuimus circa illos vicarios qui soluendo modicā p̃sionē om̃is ecclesie habent: p̃uentus. Nam cum ad p̃remissa teneant: talis portio dedu

De ecclesiis edificandis.

cta satis poterit & debet inter debita computari. Semp tñ rationabilis cōsideratio sit habenda ad facultates ecclesie cū hec portio fuerit deducēda. ¶ Robertus wynchellsee

Uincie sint decetero certiores de defectibus ipsos cōtingentibus: ne inter rectores et ipsos ambiguitas genere tur tñbus successiuis. Volumus decetero & p̄cipimus: q̄ teneātur inuenire om̄ia inferius annotata: videlicet legēdam/antiphonarium/gradale/psalterium/troperium/or̄dinale/missale/manuale/calicē/vestmentū p̄ncipale cū casula/dalmatica/tunica/et cū capa in chozo: cū oībus suis appēditis/frōtale ad magnū altare cū tribus tuellis/tria suppellicia/vnū rochetū/crucē p̄cessionale/crucē p̄ mortuis:thuribulum/lucerna/tintinabulū ad deferēdum coram corpore xp̄i in visitatione infirmorū / pixidē p̄ corpore xp̄i honestū/velum quadagesimale/verilla p̄ rogationib⁹/cāpanas cū cor̄dis/feretrū p̄ defunctis/vas p̄ aqua bñdicta osculatorium/candelabzū p̄ cereo paschali/fontē cum serura/ymagines in ecclia/ymaginem p̄ncipalem in cācello: clausurā cymiterii/reparationē nauis ecclie interius et exterius tā in ymaginib⁹ q̄ i fenestris vitreis/reparationem librorū et vestimentorū/qñcūq; cōtigerit eadē reparationibus idigere. Cetera autē tā in reparationē cācelli q̄ in aliis hic nō exp̄ssis sc̄dm diuersas cōsuetudines approbatas a locoꝝ rectorib⁹ & vicariis seu ad quos pertinet hñt in oīb⁹ reparari sumptibus eorūdem. ¶ Symon mephani.

Statuimus q̄ nulla inquisitio super defectib⁹ domoꝝ aut alioꝝ ad bñficiū eccliaſticū spectātium decetero facienda valeat i alterius p̄iudicium: nisi fiat per viros fide dignos in forma iuris iuratis ipso ad hoc cui⁹. nterest p̄mitus euocato itegram veram estimationē defectuum in domibus aut aliis ad beneficia eccliaſtica spectātibus repertoꝝ: siue per inquisitionem/vel viam compositio: nis facta extiterit loci dyocesanus in reparationem ipsoꝝ

defectuum conuerti faciat infra terminū competentē ipsius arbitrio moderandum.

C Johannes Stratfordus
Item parochiani & infra. Presentis approbatione cō-
 siliū duximus statuendum q̄ tam religiosi q̄ alii qui:
 cūq̄ possessiones aut p̄edia seu redditus que de gleba re-
 ficiēday ecclesiarū seu dote nō existūt in quibuscūq̄ paro-
 chis n̄re p̄uincie obtinētes seu iposterū habituri in ipsis
 degētes vel alibi ad queuis onera parochianos ipsos ipo-
 rum ecclesiam ac ornamenta eiusdē cōcernentia: et eis in
 his de iure vel cōsuetudine incūbētia cōsideratis possessio-
 num & reddituū h̄mōi q̄titatib⁹ cū ceteris parochianis ec-
 clesiarū p̄dictarū quotiēs opus fuerit tribuere teneant
 Ad quod cum necesse fuerit censuris ecclesiasticis & aliis
 iuris remedios per locorum ordinarios compellantur.

C De immunitate ecclesiarum.

Bonifacius.

Porro & infra. Statuim⁹ vt q̄ ad immunitatē ecclesie
 fugiētibus alimēta impedierint ministrari scdm ar-
 bitri ū ordinariozū p̄ censurā ecclesiasticā arceantur. Cōfu-
 giētēsq̄ h̄mōi ab ecclesia vlt̄ cymiterio vel post abiurationē
 eterra via publica extrahētes vel extractos occidētes cū
 sub ecclesiastica p̄tectiōe q̄sūt oībus penis sacrilegii per-
 cellantur: vna reliq̄a minime q̄sumente. In ecclesia aut
 vel cymiterio nō fiat custodia q̄fugientiu ad eandē quod
 si secus p̄scriptū fuerit: tā custodes q̄ q̄ eos apposuerūt i for-
 ma iuris p̄ excoicationis sniam arceant. Illos q̄q̄ t̄mō
 tueat ecclesia q̄s canones p̄cipiūt esse t̄nendos. **C** Idem.

Ubi inuadētibus bona ecclesiastica & ecclesiasticas li-
 bertates infringentibus & p̄turbātibus obulef p̄o-
 uide duximus statuēdū: & huiusmodi malefactores sacri-
 legi & excoicati per locozū ordinarios nūcientur. Et si in
 sua p̄tinatia p̄ vnū mensem p̄seuerauerint: tunc terre sue
 et loca in q̄b⁹ q̄moranf supponanf ecclesiastico interdicto:
 et neutra relaxef snia: donec de dānis & iniuriis satisfice-
 rint & petēter. Et si q̄ diuino nō differētes honori ecclesiam

De immunitate ecclesiarum.

possessionibus aut libertatibus spoliauerint penis subiacent
supradictis: et in ipsos usque ad plenam restitutionem et satisfac-
tionem dignam in forma iuris: excommunicationis sententia solenniter
proferatur. Et si iudex sacrilegi faciat indices aut platos propter
hoc attachiari et distringi: tamen ipsi qui distringentes penis in
attachiatores et districtores editis feriantur. ¶ Idem.

Contingit aliquando quod domino regi ecclesiarum cathedralium vel
conuentualium custodiam obtinente: cum secundum certam liber-
tatem ab eodem domino rege et suis predecessoribus: ecclesie con-
cessarum: tantumdem rationabiles exitus capere debeat ac ratio-
nabilia seruitia: et hoc sine districtione hominum et vastatione
rerum. Balliui tamen eius per tallias immoderatas et bona tenen-
tiam vacantis ecclesie auferunt violenter parcos nemora et
vinaria destruunt domos et assumere festinant et dissipant bo-
na. Pauperes male tractant: et non solum ad ea que ratione custodie
obtinere consueuerant manus extendunt: sed etiam ad bona su-
perstitum ut blada: et instaura et alia quibus capitula et conuen-
tus sustentari deberent: et alia que ratione baronie ad ipsum spe-
ctare non possunt: videlicet decimas et oblationes ad ecclesias
episcopatus seu monasteria appropriatas spectantes et pertinen-
tes: et alia similia occupare presumunt. Ut igitur huic mor-
bo occurratur: ordinamus quod statim cum esatores et balliui
regis hominum custodes ingressi fuerint prelati qui iurisdictioni
presint: publice et solenniter interdiciant sub pena excommuni-
cationis dictis balliuis omnibus in genere ne talia attemptare pre-
sumant. Quod si contra fecerint denunciarent eos in sententiam excom-
municationis latam in violatores et perturbatores ecclesiastice
libertatis incidisse: donec de damnis et iniuriis satisfecerint
competenter. Quam sententiam post denunciationem hominum si contem-
pserint contra eos procedat per interdicta et alias penas contra in-
iurias hominum ordinatas. Et nisi dominus rex super hoc monitus
competenter restituerit seu restitui fecerit sic ablata et da-
na resarciat vel resarciri fecerit per suos illata: procedat
contra eum sicut in aliis casibus regem tangentibus est statum

ta. Et eadē que de rege ⁊ eius ministris supias ordinant
in aliis dñis inferiorib⁹ ⁊ eorū ministris: si forsā ad eos cu
stodia hmoi ptineat volum⁹ obseruari. Johēs Stratforth
Acidit nouitate peruersa q̄ cū eccliaꝝ pꝛelati de mo
rū disciplina peccatis ⁊ excessibus subditoꝝū nitunt̃
inquirere magnates ⁊ alii potestates seculares officia im
pedire molientes choꝝ inhibēt laicis ipsoꝝū tenētibus: aut
natiuis ne ad ordinarioꝝ cautiones p̄ suozū criminū vel
excessuū correctionibus canonicis subeundis: quozū corre
ctio ⁊ punitio ad ipsoꝝ ordinarios noscitur pertinere de iu
re vel consuetudine: aut p̄ testamentoꝝū insinuationibus p̄
bationibus aut calculis de bonis defūctoꝝū administratis
p̄ eos seu p̄potis ⁊ alius testamētariis iurib⁹ extra locū sui
domicilii veniant vel cōpareant corā eis: ⁊ ne in locis sui
dñi: p̄ pꝛelatos exerceant pꝛemissa impediunt ⁊ impediri
pcurat nequiter sibiꝝ sup̄ his iurisdictionē vsurpāt. Alii
pꝛeterea viros ecclesiasticos iurisdictionē ecclesiasticā exer
cētes ⁊ suis subditis pꝛo eorū culpis ⁊ excessibus peniten
tias corporales seu pecuniarias imponētes ac ipsoꝝ face
re cogētes eadē sicut ordinariis ipsoꝝ licet: aut p̄ peniten
tiis corporalibus iuxta modū excessum suozū impositis re
demptiones pecuniarias: pꝛout iuste poterūt admittētes
de ⁊ sup̄ extorsionibus excessiuis indictāt: siq̄ indictatos
attachiant ⁊ incarcerāt: ac sup̄ his in foro seculari eos sibi
cōdere cōpellūt: quibus multas pecuniarias ea occasione
in dicto foro seculari imponi pꝛocurant ⁊ faciunt indebi
te pꝛo libito voluntatis. Frequēter etiā multi cū turmis
et strepitu ad iudicia pꝛcurrūt ecclesiastica: ac indices litigā
telq̄ seu habētes ibidē alia expedire gruitur sic exterrerent
q̄ ecclesiastica pꝛfunditur iurisdictione: ⁊ opprobriose officiū
pꝛelatoꝝ suspendit ⁊ nequiter impedit: ac in culpa facile
hoies corruentes dū penā nō reprimit transgressores im
punitatē sibi penalē nutriūt: ac antiqui hostis insidiis le
uem aduū pꝛeparāt ⁊ frequētē. Alii siquidē multos p̄ eo

De immunitate ecclesie

per causas & negocia in foro ecclesiastico de iure vel consuetudine tractanda ibidem contra aduersarios suos. mouent: necnon aduocatos postulantes per eis: & procuratores aliosque ministros & ecclesiasticos iudices cognoscētes super his indictari attachiari carcerarique mancipari & alios in foro seculari multipliciter fatigari faciūt & percurant suisque tenentibus & aliis ad forum ecclesiasticum per causas negotiis in ipso de consuetudine vel iure tractandis: recurrentibus si non desistant & in foro seculari super his litigant imponūt sepiissime graues mulctas ipsosque affligunt: & verant iniuste multimodis laboribus & expensis. Alii vero episcopi iurisdictionem suam in ciuitatibus seu locis aliis eis subditis debite exercere volentes in & super his que spectant notorie ad eisdem: seu per exercitio iurisdictionis ecclesiastice madata sua licita & canonica destinantes executionesque eorum debite faciendas impediūt vel impedire procurant iniuste sic nuncios madata huiusmodi deferentes & facere debite iustas executiones volētes capere verberare & male tractare iniuriose presumūt. Quidē etiā domini temporales & eorum balliui bona decedentium ab intestato in suis districtibus ad ipsos dominos pretēdentes fore quāuis erronee deuolata ne per ordinarios bona huiusmodi per debitorum solutionē sic decedentium: ac in alios pios vsus per ipsorum animarū salute quertant vtiliter prout consensu regio & magnatū regni anglie tāquam per iure ecclesiasticāque libertate ab olim extitit ordinatum impediunt in derogationē ecclesiastice libertatis iurisque & iurisdictionis ecclesiasticorum impedimentū & lesionē enozmē. Nos igitur presentis deliberatione cōsiliū omnes & singulos in premissis vel eorum aliquibus delinquētes: seu pmissa vel aliorum aliqua faciētes p̄sensū ad ea dātes p̄siliū auxiliū vel fauorē aut ea vel eorum aliqua in suis factis negotiis noibus eorum rata vel accepta habentes hoc sacro approbante cōsilio pronūtiāmus maioris excoicationis sententia innodari: quorum absolutionem dyocesanis locorum specialiter reservamus:

et delinquentes huiusmodi quater annis singulis in cunctis ecclesiis parochialibus nre caturie pvince excorcatos in genere precipimus publice nunciari. ¶ Idem.

Seculi principes potestatem recipientes a deo q ecclesie sacerdotes supbozū ceruicib⁹ imponere nequeunt solēt ab ipis terroze discipline sue potestatis gladio extorqueri. Unde venerāda tradit antiq̃tas: q si excorcati humilitatis grām & recōsiliatiōis affectū omnino obdurato arroganter abiiciant. Inuocata regia potestas in auxiliū tenet ex debito rigoze seueritatis re. elles hmōi p̃pescere custodia carcerali. Sed p̃tingit interdū q excorcati etiā pro manifestis offensis ad significationem p̃elatozū put cōsuetudo regni anglie obtinet: captis & carceri mancipatis per breue regiū demandat ep̃is: q si sic capti de stādo mādatis ecclie & parēdo iuri cautionē exhibeāt ip̃os a q̃bus detinent carcerib⁹ faciāt liberari. Alioquin si ep̃i hoc nō fecerint sicut ante debitā satisfactionē: nec possūt nec de iure tenētur vicecomitibus aliud breue dirigat q̃ cautione hmōi ab incarceratis accepta eos liberent indilate. Suggesto insuper regie curie licet minus veraciter p̃ tali excorcatō incarcerato: q ipse paratus est mandatis ecclie obedire. Mandat vicecomitibus vt incarceratū hmōi excorcatū partiū ad quarū instātiā excorcat non habita mētionē a carcere liberēt ac dimitāt. Ac q̃nq̃ vt prius suggesto q̃ excorcati incarcerati p̃ tali cā que ad forū ecclesia sticū nō ptinet excorcatione nodant. Dat vicecomitibus in p̃ceptis q si p̃ cā hmōi & nō alia excorcati & incarcerati fuerint ip̃os curent celeriter liberare nec processibus iudiciū ecclesiasticozū sup cā excorcationis hmōi fides aliquas adhibet. Sed sic excorcati in supradictis casibus ad mandata & p̃cepta hmōi indebite liberantur: p̃pter q̃ ecclia sticorū iudiciū pfundit offi/ dū laici claue ptātis & sciētie peritus destituti quos sic tenet obsequēdi necessitas: q de his que ad iurisdictionē ecclesiasticam pertinet ip̃is cogno

De immunitate ecclesie.

Scendi vel imperandi prohibet auctoritas: falce in messem in-
stitur mittere aliena: excōicatorūq; sic liberatorū indebite
cōione nephāda tā vicecomites & balliui liberātes eosdē
q̄ ceteri populares bartisq; fideles cōicātes h̄mōi pestife-
re maculāt: & aiarū inde graua pericula tamulant. Con-
tra q̄ p̄uiderē zelātes: statuiū q̄ excōicati capti in n̄ra
p̄uincia sic exētes a carcere & tra libertates & consuetudi-
nes ecclesie anglicane ad ip̄orū maiorē & fusionē & ruborem
solēniter i locis insignibus: pulsatis cāpanis: rādelis accē-
sis: excōicati publice denūciant: ac ip̄orū & merci si ad eorū
cōmodū & fidelīū cōio ihibeat oīno. Cōicātesq; cū eisde il-
licite cēlura ecclesiastica sine delectu acriter puniāt. ¶ Adē

Quia diuinis & seculi legibus prohibetur: ne de rebus
ecclesiasticis disponendi laicis sit facultas: usurpatio-
nis illius contumelia longeu? noscitur depellenda: quā qui-
dem nostre p̄uincie ecclesiarū parochiani sue p̄tatis igno-
rātes terminos limitatos: seu arroganter potius non ser-
uātes: arbores ac herbas in ecclesiarū ac capellarū n̄re p̄u-
incis cymiteriis crescentes sue volūtatis arbitrio p̄ster-
nentes ac etiā euellentes sen metentes p̄ter & cōtra vo-
lūtātē rectorū aut vicariorū ecclesiarū aut capellarū h̄mōi seu
custodū deputatorū p̄ ip̄os: eas suis aut ecclesiarū vel alio-
rū vsibus ausu sacrilego applicare noscunt: vnde & aiarū
pericula & tentiones & scādala graua inter ecclesiarū p̄ela-
tos & parochianos eorū quasi quotidie suscitant. Quātis
auctoritate cōsiliū declaramus: temerarios h̄mōi & tēpto-
res maioris excōicationis sentētis latis tā in & stitutioe
Octoboni quondā aplice sedis legati in anglia: q̄ incipit
ad tutelā p̄mulgata q̄ in & silio Droñ. & tra violatores ec-
clesiastice libertatis existere inuolutos. Quos post usurpa-
tionē in hīs decetero factā illicite excōicatos fore p̄cepti-
mus rite et canonice publice nunciari per rectores aut vi-
carios qui ecclesias suas offēsas senserint ex p̄missis ac
usurpatores p̄dictos in eorū confusionem & ruborem

Liber.iii. De immunitate ecclesie.

A communione fidelium decernimus repellēdos: donec p
premissis effectualem emendam offerant & fecerint com-
petenter.

¶ Ex responsionibus regis.

Sciatis qd cū dudū & infra. Placet dño regine distri-
ctiones decetero fiāt in feodo ecclesie: nec in via regia
nec in fūdis quibus olim ecclesie sunt dotate: in possessioni-
bus tñ a personis ecclesiasticis perquisitis possunt fieri di-
strictiones predicte. Itē clericus p feloniam fugiens ad ec-
clesiam p immunitate habenda: asserens se esse clericum
non pelliť regnū abinurare: sed legi regni se reddens gau-
debit ecclesiastica libertate iuxta laudabilem cōsuetudinē
regni hactenus vlitatā. Item appellatori in forma debi-
ta tanq̃: clerico per ordinarium petito libertatis ecclesia-
stice beneficium non negatur.

¶ Stephanus.

Quam viris religiosis & infra. Decernimus vt nec mo-
nachus nec canonicus regularis ecclesiam manerium
predium vel quodlibet aliud ecclesie sue audeat ad firmā
retinere. Districtius etiam inhibem⁹ ne alicui monacho
vel canonico regulari qui non sit alias obediēcialis custo-
dia manerii cōmittatur: ita qd ex ipius longa mora vel con-
uersatione scādalum oriatur: qd si contra p̃sumptū fue-
rit: per superiorem emendetur. Item viri religiosi non ca-
pianť ecclesiam ad firmam: in qua sibi aliquid iuris vendi-
cant saltem post mortem persone: qd si fecerint superiorem
arbitrio p̃manantur.

¶ Item.

Presenti decetero statim⁹: ne clerici beneficiati aut
in sacris ordinibus cōstituti villarum p̃curatores
admittantur: videlicet vt sint senescalli aut balliui talium
administrationum occasione quārum laicis in reddēdi-
rationibus obligentur: nec iurisdictiones exerceāt seculā-
res p̃sertim illas quibus iudicium sāguinis est annexū.
His quoq; duximus adiūgendum: ne scilicet iudicium sā-
guinis in locis sacris tractetur in ecclesia: videlicet in cym-
terio. Propter quod quoq; consilio districtius inhibemus

De sponsalibus**De desponsatione impuberum.**

quis clericus beneficiatus vel in sacris ordinibus constitutus: litteras pro pena sanguinis infligenda scribere vel dictare presumat: vel ubi iudicium sanguinis tractatur vel exercetur interfuit. Ponerint enim huiusmodi se ecclesiastica protectione indignos: cum per eos ecclesia dei per talia presumpta scandalum generetur.

Explicit liber tertius. Sequitur quartus.

De sponsalibus et matrimonio.

walterus.

Matrimonium sicut alia sacramenta cum honore: et reuerentia de die et in facie ecclesie: non cum risu et ioco et contemptu celebretur. In matrimonio quoque contrahendo semper tribus diebus dominicis vel festinis a se distantibus quasi tribus edictis perquirant sacerdotes a populo de immunitate sponsi et sponse. Si quis autem sacerdos huiusmodi edicta non seruauerit penam nuper in consilio super hoc statutam non euadat. Prohibeant etiam presbyteri frequenter matrimonium contrahere volentibus: sub pena excommunicationis ne dent sibi fidem mutuo de matrimonio contrahendo: nisi in loco celebri coram publicis et pluribus personis ad hoc conuocatis.

De desponsatione impuberum.

Edmundus.

Si non est consensus utriusque non est coniugium. Igitur qui pueris dat puellas in cunabulis nihil faciunt nisi uterque puerorum postquam venerit ad tempus discretionis consentiat. Huius ergo decreti auctoritate inhibemus ne decetero aliqui quorum uterque vel alter ad etatem legibus constitutam et canonibus determinatam non peruenit coniungatur: nisi urgente necessitate pro bono pacis talis coniunctio toleretur.

De clandestina desponsatione.

Symon mepham.

Quia ex contra actibus matrimonialibus absque bene ordinata editione prehabita multis nonnulla pericula inueniuntur: manifestum est indies puenire. Diebus et singulis

infraganeis nris precipimus statuendo q decretalem cñ
inhibitio qñ prohibet ne q matrimoniũ ztrahant bñis
non pmissis in singulis ecclesiis parochialibus sue dyo-
cesis pluribus diebus solēnibus cū maior populi affuerit
multitudo exponi faciant in vulgari: eā firmiter obser-
uari qbusais sacerdotib⁹ etiā nō parochialib⁹ q ztractib⁹
matrimonialibus ante solēnē edictionē bannoꝝū initis
presumpserint interesse: penā suspēisionis ab officio p triē-
niū infligendo: hmoi ztrahētes etiā si nullū sublit impe-
dimētū pena debita pcellendo. Quin is etiā sacerdos siue
secularis siue regularis extiterit q solēnisationē mñimo-
nii extra ecclesiā parochialē absq̃ epi dyocesani speciali li-
cētia celebrare presumpserit aut eidē interesse p annū inte-
grum ab officio sit suspensus. ¶ Johannes Stratforth.

Namana cōcupiscentia z infra. Pñtis auctoritate cō-
siliū statuimus q exnanc matrimonia ztrahentes: eā
inter se solēnificari facientes: quēcunq̃ impedimenta ca-
nonica in ea parte scientes aut presumptionē verisimilē
eozūdem habētes. Sacerdotes quoq̃ q solēnificationē ma-
trimoniorū plibitoꝝ hmoi seu etiā licitoꝝ inter alios quā
suos parochianos impostērū sciēter fecerint: dyocesanoꝝ
vel curatoꝝū ipsoꝝū cōtrahentiū sup hoc licētia nō obtēta.
Clandestina etiā matrimonia ecclesiis oratoꝝiis vel capel-
lis solēnificare vi vel metu impostērum facientes: ac matri-
moniorū predictoꝝ hmoi solēnificationi interessentes zciliū
pmissioꝝ maioris excoicationis sniam incurrat ipso facto
Et q quater annis singulis i genere excoicati publice nū-
cientur: peniſq̃ aliis ztra celebrātes matrimonia bannis
non editis vel alias clandestine statutis a iure nihilomi-
nus arceant. Sane qz cōstitutio bone mēozie Symonis
mephā quōdā cātuarieſi. archiepi pdecessoris nri pxiū q
incipit. Itē qz ex ztractibus iuxta dñboꝝ suoz coꝝticē opi-
nionē multoꝝ in sui fine videt̃ dubia seu obscura ipam cō-
stitutionē reddere p futuro cupiētes indubiā eā sic intel-

De accusationibus**De symonia:**

ligam fore hoc approbante consilio declaramus: quod quilibet sacerdos secularis vel regularis qui solennisationi matrimonii extra parochialem ecclesiam vel capellam habentem iura parochialia sibi competentia ab antiquo interesse presumpserit: penam in ea latam subeat ipso facto.

Et hec de quarto libro. Sequitur quintus.

De accusationibus inquisitionibus et denunciacionibus. Edmundus.

Sint in quolibet decanatu duo vel tres viri deum habentes pre oculis: qui excessus publicas prelatorum et aliorum clericorum ad mandatum archiepiscopi vel eius officialis ipsis denuncient.

De symonia. Stephanus in consilio Droniesi.

Negetur sepultura: vel baptismus: vel aliquod ecclesiasticum sacramentum: vel etiam matrimonium contrahendam impediatur. Quoniam si quid pia deuotione fidelium consuetum fuerit erogari super hoc postmodum volumus per ordinarium loci ecclesiis iusticiam fieri: sicut in generali consilio expressus est statutum. Absolum etiam iudicamus quod decetero pro chrisma et oleo aliquid exigatur vel erogetur: cum totiens hoc prohibitum reperiat. Si quis vero contra hoc facere presumpserit anathemate sit innodatus.

Idem.

Reterea statuimus consilio presenti approbante: ut nullus decetero per receptione alicuius in religionis domum pecuniam vel aliud quicquid ab eo extorquere presumat adeo ut si pro paupertate domus ingrediens debeat vestire seipsum preterea vestrum nihil ultra iustam precium ab eo penitus recipiatur.

Edmundus.

Reterea venalitate missarum districte inhibentes precipimus ne per annualibus vel tricennialibus missarum faciendis laici vel alii quicquid dare: vel legare presumant in testamento. Et ne super hoc aliqua pactio vera vel sub aliqua specie palliata a sacerdotibus vel aliis mediatoribus fiat

Lib. v.

De pzelati vices suas.

prohibem⁹. Et ne supflua mltitudine talium annualium qñ
qñ se onerēt sacerdotes: ad q̄ explēda honeste sufficere nō
possūt: ppter q̄ oportet ipsos sub certo pzelio cōductios
habere sacerdotes vlt̄ ea vēdere aliis faciēda vt se exone
rēt. Id decetero fieri sub pena suspēisionis ihibem⁹. Idē

Nulli liceat eccliam noīe dotalitatis ab aliquē trāf-
ferre vlt̄ p presentatione alicuius persone pecuniā
vlt̄ aliquod aliud emolumētū pacto interueniēte recipe
re. Quod si quis fecerit: et in iure conuictus fuerit vlt̄ con
fessus: ipm tam regia q̄ nōstra freti auctoritate patrona
tu eiusdem ecclie imperpetuum priuari statuimus.

De pzelati vices suas ab annuo cēsu pcedāt. Stephan⁹.

Tomnis cupiditas et auaricie cultus expelletur ab
ecclie dei ministris. Statuim⁹ vt archidyaconatus
vlt̄ decanatus vlt̄ aliquod officium quod in spiritalibus
mere cōsistit nulli detur ad firmam. Si vero certus red
ditus huic officio sit annexus: ille de superioris licētia da
re possit ad firmam sicut de aliis beneficiis est statutum.
Si quis autem contra pzelens statutum nostrum venire
presumpserit archidyaconatus vlt̄ decanus hmoi de officio
habens et super hoc canonice fuerit conuictus per ep̄m su
um a tali officio suspendatur per annum: et alius interim
constituatur qui discrete gerat vices illius.

De magistris et potestate docendi. Thomas arondeli

Ruerēdiſſime synodo et infra. Similiter id quod no
ua testa capit inueterata capit. Statuimus et ordi
namus q̄ magistri sine quicūq̄ docētes in artib⁹ aut grā
matica pueros seu alios quoscūq̄ in p̄mitiuis sciētis
instruentes de fide catholica / sacramēto altaris: seu aliis
sacramētis ecclie / aut materia aliqua theologica p̄tra de
terminata p eccliam se nullatenus intromittāt instruē
do eos: nec de expositiōe sacre scripture nisi i exponēdo
tertū put ātiq̄ fieri p̄sueuit. Nec p̄mittāt scolares suos
sive discipulos de fide catholica seu sacramentis ecclie

De magistris.

publice disputare etiā v^t occulte: & trariū aūt faciēs v^t fau-
toꝝ errorꝝ & scismatū p loci ordinariū: grauit̃ puniat̃. Idē.

Quia insuper noua via frequētius seducit q̃ antiqua
volumus et ordinamus q̃ nullus libellus siue tracta-
tus per Johānem wyclif aut alium quemcunq; tpe suo vel
citra nouiter compositus siue imposteriorum componendus
ammodo legatur in scolis aulis hospitiis siue aliis locis qui
buscūq; infra nostrā prouinciā antedictā siue scdm ipm do-
ceatur. Nisi per vniuersitatē Oxoniē. aut Cantabrigie.
seu saltem per .xii. personas ex eisdem quas eadem vniuer-
sitates aut iparum altera sub nostra successorum ve nostro-
rum discretionē laudabili duxerint eligēdas primitus exa-
minetur/ et examinatus vnanimiter per easdem. Deinde
per nos seu successores nostros expresse approbetur: et vni-
uersitatis nomine et auctoritate stationariis tradatur v^t
copietur: et facta collatione fidei petentibus vendatur in
isto precio detur originali incisa aliqua vniuersitatis ex-
tunc perpetuo remanente. Quod si quis libellum aut tra-
ctatum huiusmodi in scolis aut alibi: v^t supra legerit/ siue
secundum ipsum docuerit contra formam supradictam: v^t
seminatoꝝ scismatis atq; fautoꝝ heresis: p^{ro}ut delicti quali-
tas flagitabit puniatur. **Idem.**

Periculosa res est testante b^{ea}tō Hieronimo textum sa-
cre scripture de vno in aliud ydioma transferre: eo q̃
in ipsis translationibus nō de facili idē sensus in oib; re-
tinetur: put idē b^{ea}tus Hieronimus/ et si inspiratus fuisset
se in hoc sepius fatef̃ errasse. Statuimus igit̃ & ordinam⁹
v^t nemo deinceps textū aliquē sacre scripture auctoritate
sua in linguā anglicanā vel aliā transferat per viā libri vel
libelli aut tractat⁹. Nec legat̃ aliq; h^umoj liber libellus aut
tractatus iam nouiter tpe dicti Johānis wyclif citra com-
positus aut imposteriorū p^{ro}nēdus in parte vel in toto publi-
ce vel occulte sub pena maioris excommunicationis: quousq;
per loci dyocesaniū seu si res exigerit p^{ro} sulū prouinciale. ipa

translatio fuerit approbata. Qui vero extra hoc fecerit ut
fautor heresis vel heretice sit puniatur. **I**dem in eodem.

Posterea cum terminis philosophicis aut aliis huma-
nitus adinuentis concludi non poterit omnino terminato
cum beatus Augustinus veras conclusiones que religio-
sarum auri fuerant sepius reuocauit. Statuimus et sub ob-
testatione diuini iudicii inhibemus specialissime ne quis vel
qui cuiuscunque gradus/status/aut conditionis existat conclu-
sionis aut propositionis de fide catholica aut bonis moribus
aduerse sonantes: preter necessariam doctrinam facultatis
sue in scholis aut extra disputando aut comunicando presta-
tione premissa vel non premissa asserat vel proponat etiam si qua-
dam verborum aut terminorum curiositate defendi possint. Nos
teste beato Hugone de sacramentis sepius quod bene dicere non
bonum intelligit. Si quis autem post publicationem presentium huiusmodi
conclusiones aut propositiones conuictus fuerit scienter proposuisse
se seu asseruisse: nisi monitus se correxerit infra mensem: au-
toritate presentis constitutionis maioris excommunicationis sententiam
incurrat ipso facto: et per excommunicationem publice nuncietur: donec in lo-
co ubi sic proposuit aut asseruit publice suum delictum fatea-
tur: et verum catholicum intellectum eiusdem conclusionis seu propo-
sitionis ad arbitrium ordinarii publice predicauerit in una
ecclesia aut diuersis: prout ipsi ordinario videbitur expedire.

De hereticis et schismaticis. Thomas archidiaconi in consilio oxoniensi
Reuerendissime synodo et infra. Statuimus/decerni-
mus et ordinamus: quod nullus secularis aut regularis
ad predicandum verbum dei a iure scripto minime aucto-
ritatus privilegio vel speciali munitus officio siue exercitio
cum predicationis eiusdem verbi dei in se assumat: populo
vel aut clero quouismodo predicet in latino sermone siue vul-
gari in ecclesia aut extramissi primo dyocesano illius loci in
quo predicare sic nititur se presentet et examinationem subeat.
Sicque deinde tam moribus quam scientia repertus idoneus per
ipsum dyocesanum ad predicandum mittatur ad aliquam certam par-

De hereticis.

rochiam vel ad plures put eidē ordinario scdm qualitātē p
sone videat expedire. Nec etiā aliq̄s pmissorū p̄dicare p̄
sumat: nisi de missione aut auctorizatiōe sua primo fiat fi
des in forma p̄petēti: ita videlz vt ille q̄ de iure scripto au
ctorizatus est veniat in forma limitata i eo: et qui de priuile
gio speciali venire se asserit: ipsū priuilegiū rectori aut
vicario loci vbi p̄dicāt realiter exhibeāt: q̄ vero p̄ locorū
dyocesanos se missos fore p̄tēdunt ipsi dyocesani litte
ras sub sigillo suo magno ad hoc sibi p̄fectas similiter osten
dāt. Curatū vero p̄petuum missum intelligim⁹ a iure ad
locū et populum cure sue. Si tñ p̄missorū quisq̄ p̄pter er
rores aut hereses quos atē p̄dicasse asseruisse aut docu
isse p̄tēdit p̄ loci dyocesanū aliūve supiorē a p̄dicatio
ne huiusmodi suspensus fuerit siue phibitus extitit de p̄dican
do alicubi in nra puincia antedicta nullaten⁹ se intromis
eat: donec ad ipsi⁹ suspendētis siue phibētis iustū arbitriū
defectū suum pargauerit: et ad p̄dicandū legitime fuerit
restitutus: sap quo lras testimoniales ipsi⁹ restituētis ad
locū quemcūq̄ i quo postea p̄dicabit secū deferre et mo
do supradicto realiter exhibere teneatur. Sacerdotes vo
parrochiales seu vicarii tpales et nō perpetui i forma su
pradicta nō missi in ecclesiis illis i quibus huiusmodi officia ge
runt: illa sola simpliciter p̄dicent vna cū p̄cibus cōsus
tis q̄ in p̄stitutione puinciali a bone memorie Johāne p̄
decessore nro bene et lre suppletionē ignorantie sacerdotū
edita que incipit. Ignorantia sacerdotū etc. Continent ex
presse quā in singulis nre cātuarlesi. puincie ecclesiis ifra
tres menses publicationē p̄fictā haberi volum⁹. etc. p̄ponit
ipsa postulat annis singulis tpibus per ipsos sacerdotes ef
fectualiter declarari. Et ne hoc salubre statutum rōne exa
ctionis pecunie difficultatis ve alterius tēdere videatur
ad noxā. Volumus et ordinam⁹ q̄ examinatio p̄sonarū de
qua superius fit mētio: ac lre dyocesanū faciedē eidē siue
aliquali exactione pecunie p̄ ipsos quorū interest et ad quos

Spectare et pertinere dinoscitur celeriter expediantur et gratis difficultate quacumque semota. Si quis autem hoc executivum nostrum iuris antiqui statutum post publicationem eiusdem sciēter violare presumpserit: contra formam in eodem descriptam suam temeritate propria predicando: suam maiorem excommunicationis incurrat ipso facto: cuius absolutionem nobis et successoribus nostris tenore presentium specialiter reservamus: quod si predicator homini hoc salubri statuto precepto: ipsamque maiorem excommunicationis suam minime ponderans se secundo ingesserit predicando/ dicendo/ asserendo pertinaciter de verbo aut facto inuēdo non posse per ecclesiam in personis prelatorum eiusdem sic statui sententia excommunicationis predicta superiores locorum aggrauet contra eos debite et inhibeat eisdem omnis communio christifidelium ac super hoc legitime convicti: nisi resipiscant et abiurauerint in forma ecclesie consueta per loci ordinarium per hereticis declaratur: et extunc per hereticis et schismaticis ab omnibus reputentur ad omnem iuris effectum: heresimque et schismaticis penas in iure expressas incurrant ipso facto: et preterea ut bona eorumdem ipso iure cessant et confiscata et ab illis quorum interest occupent. Propriumque fautores/ receptores/ defensores: si per superiores suos in hac parte legitime moniti non desisterint: infra mensem super hoc convicti: simili pene in omnibus percellantur. Preterea nullus clericus aut populus cuiuscumque parrochie aut loci nostre cantuariensis provincie aliquē in ecclesiis cimiteriis aut aliis locis quibuscumque ad predicandum admittat: nisi prius auctorisatione privilegio aut missione eiusdem: iuxta formam predictam facta fuerit fides. Alioquin ecclesia cimiterium aut locus quicumque in quo sic predicatum fuerit ipso facto: subiaceat ecclesiastico interdicto. Sicque maneat interdictus quousque ipsi sic admittentes seu predicare permittentes se congrue emendauerint: et per dyocesanum seu alium superiorem ipsum interdictum obtineant in debita forma iuris relaxari. Insuper sicut bonus paterfamilias triticum dispergerit in terram ad hoc dispositam ut fructum plus afferat. Volumus et mandamus ut predictum

De hereticis.

cator verbi dei veniens iuxta formā superius annotatā in predicādo clero seu populo scdm materiā subiectā honeste se habeat: spergendo semē scdm conueniētiā subiecti auditorii clero p̄sertim predicans de viciis pullulantibus inter eos: et laicis de pctis inter eos cōter vilitatis: et non econtra. Alioquin sic predicans scdm qualitātē delicti p loci ordinariū canonice et acriter puniatur. ¶ Idem.

Item qz turpis est pars que nō cōuenit suo toto. Decernimus et ordinamus vt nullus predicator verbus dei aut alia quouis persona de sacramento altaris matrimonio pctōrū cōfessione aliove quocūqz sacramento ecclie seu fidei articulo aliud doceat predicet aut obseruet q̄ qd per sc̄tām matrem eccliam reperitur discussum. Nec vertat in dubiū qd p eccliam determinatū fuerit aut decisū. Nec verba scādaloſa circa eadē p̄ferat sciēter publice vel occulte: neqz sectā aut speciē heresis quacūqz predicet doceat vel obseruet cōtra sanā doctrinā ecclie. Qui aut p̄trarium post publicationē p̄fitiū sciēter et p̄tinaciter attētare p̄sulerit: ex̄dicatiōis sniam incurrat ip̄o facto a qua excepto mortis articulo minime absoluat: nisi abiuratiōe p̄missa de heresi generaliter vel simpliciter in forma ecclie consueta ad arbitriū ordinariū in cuius territorio cōuincit deliquisse se correxerit: et de hac p cōmissis penitentiā receperit salutarē q̄ si sc̄do se ingesserit sicqz reliduiuerit vel relapsus fuerit cōuictus legitime p heretico et relapso sentētia liter declare: et ip̄ius bona p cōfiscatis habeantur: et ab illis quoz interest occupētur. Penitētiā vero de qua fit mētio sup̄ius volumus esse talē q̄ si q̄s cōtrariū determinatis per eccliam videlicet in decretis decretalib⁹ seu cōstitutio nibus nostris p̄uincialibus siue quacūqz heresis speciē siue sectā publice vel occulte docuerit predicauerit seu asseruerit: in ecclia parochiali ip̄ius loci in quo sic predicauerit docuerit seu asseruerit: vno die dñico vel alio solēni pluribus ve ad ipsius ordinariū loci arbitriū put magis aut minus

Liber quintus De hereticis.

condemniis deliquisse. Ipsaq; predicata docta sine affirmata reuocabit expresse infra missar solēnia: cū maior affuerit populi multitudo: et ipsa determinata per eccliam predicabit/ docebit/ et recitabit effectualit sine fraude: vltimulq; poniet iuxta sui demeriti qualitatem: quatenus discretioni ordinarii videbitur expedire. **¶ Idem.**

Nillos quoq; de articulis terminatis per eccliam pat in decretis/ decretalibus/ et cōstitutionibus nostris prouincialibus sine locorum synodalibus continetur: nisi ad habendam verum intellectum eorūdem publice aut occulte disputare presumat: aut auctoritatem eorūdem decretorum/ decretalium/ et cōstitutionū prouincialium potestatem de condentis eadem in dubiam reuocet: sine cōtra determinationem eorū doceat: et presertim circa adorationem crucis gloriose: ymaginum sanctorum: venerationes seu peregrinationes ad loca aut reliquias eorūdem/ aut contra iuramenta in vtroq; fore ecclastico: videlicet temporalis in casibus consuetis et more solito prestanda: sed ab omnib; deinceps doceatur communiter atq; predicetur crucem et ymaginem crucifixi ceterasq; ymages sanctorum in ipsorum memoriam et honorem quos figurant: ac ipsorum loca et reliquias/ processionibus/ genuflexionibus inclinationibus/ thurificationib;/ deoscalationib;/ oblationibus/ luminarium accensionibus/ et peregrinationibus: necnon aliis quibuscunq; modis et formis: quibus nostris et predecessorum nostrorum temporibus fieri cōsuevit venerari debere: ac iuramenta tactis sacrosanctis dei euangelis et super ipsis in casibus in iure premissis et expressis in vtroq; fore visitatis ab omnibus quorum interest legitime fore prestanda. Contrarium aut asserens docens predicans aut pertinaciter innuens: nisi resipiscat sub modo et forma alias per nos statutis: et abiuret vt ibi cassetur/ penas heresis et relapsi in inuentum incurrat et p tali ad omnem iuris effectum sententialiter declaref. **¶ Idem.**

De hereticis.

Endiliter quia de nouo et insolite emergunt notho et immaturo indigent auxilio. Et ubi maius periculum est: ibi cautius est prouidendum et fortius resistendum. Nec iniuste minus nobile discrete abscindit: ut quod nobilius et perfectius natiatur. Considerantes igitur et dolentes referentes quomodo alma vniuersitas Oxonie: que sicut vitis abundans suos palmites fructuosos ad honorem dei multiplicetque profectum: et protectionem ecclesie ne diffundere periret. Nam partim versa in labruscas suas acerbas gignit: quibus dudum indiscrete comestis a pluribus in lege: videlicet dei reputantibus se peritos dentes obstantes filiorum nostraque prouincia variis et infructuosis doctrinis inficitur: ac nouo damnabili lollardie nomine maculatur: in ipsis vniuersitatis scandalum non modicum ad partes exteras et remotas existentiam et proficientium in eadem per maximum tedium: necnon ecclesie anglie que per virtuosam doctrinam eiusdem tanquam muro inexpugnabili defendi solebat: iam scissis et diuisis lapidibus nisi celerius occurratur: secundum verisimile damnum irreuerabile. Ad supplicationem igitur procuratorum totius cleri nostre cantuariensis prouincie de consensu et assensu omnium confratrum et suffraganeorum nostrorum et aliorum prelatorum in hac cleri conuocatione presentium et procuratorum absentium: ne purgato riuulo maneat fons infectus: et aquam ab eo currentem non sinat esse clarum. Volentes honori et utilitati sancti matris ecclesie vniuersitatis predicte salubriter prouidere. Statuimus et ordinamus quod quilibet gardianus et prepositus seu custos collegii aut principalis aule vel introitus cuiuscunque vniuersitatis prefate semel singulis mensibus ad minus inquirat diligenter in collegio aula vel introitu cui preest: an aliquis scolaris sine inhabitans in collegio aula sine introitu huiusmodi aliquam conclusionem siue propositionem aut opinionem in fide catholica: aut bonis moribus male sonentem con-

tra determinationem ecclesie: preter necessariam doctrinam sue facultatis asseruerit/tennerit/defensauerit: seu aliquo modo propoluerit. Et si super hoc aliquem suspectum aut diffamatum reperiatur: ipsum moneatur effectualiter ut desistat: et si postea contra admonitionem huiusmodi iterato eadem/vel consimilia reassumat: preter penas alias per nos statutas: maioris excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Et nihilominus si scholaris fuerit qui sic reassumpserit quicquid extunc in eadem vniuersitate fecerit: non stet sibi pro forma. Et si doctor magister aut baccalarius fuerit: eo ipso ab omni actu scolastico sit suspensus: et in utroque casu ius quod habet in collegio aule vel introitu amittat ipso facto: et per ipsos gardianos custodes prepositos principales siue alios ad quos hoc spectat realiter expellatur: et statim via legitima substituat catholicum loco suo. Et si ipsi gardiani prepositi siue custodes collegiorum aut principales aularum sine introitu in quibus degunt huiusmodi persone suspecte detecte aut diffamate negligentes fuerint circa inquisitiones et executiones predictorum per decem dies continuos a noticia tempore vere vel presumpse publicationis presentiam eo ipso sententiam maioris excommunicationis incurrant. Et nihilominus omni iure quod in ipsis collegiis siue aulis sine introitibus se habere preterdunt ipso facto sint priuati: et ipsa collegia aule vel introitus effectualiter vacent. Et facta super hoc legitima declaratione per ipsos quorum interest noui substituantur gardiani custodes prepositi seu principales prout secundum antiquam morem vniuersitatis predictae vacantibus collegiis aulis siue introitibus fieri consuevit. Quod si ipsi custodes prepositi siue gardiani vel principales predicti de et super huiusmodi conclusionibus aut propositionibus diffamati suspectiue fuerint aut detecti: seu defensores protectores aut fautores eorundem si per nos vel auctoritate nostra vel per loci ordinariam auctorita-

De hereticis.

te sua moniti non desistant: extunc oī pꝛiilegio scolastico
vniuersitatis pꝛedictę ꝛ iure quod sibi competebat in hꝛ
iusmodi collegio aula siue introitu pꝛeter alias penas de
quibus supꝛadictam est ipso iure pꝛiueantur. Et sententię
insuper maioris excommunicationis incurrant. Quod
si quis in aliquo casu pꝛesentis constitutionis vltime alio
ve quocūqꝫ superius expꝛessato statuta nꝛa huiusmodi in
aliqua sui parte: etiam si penā alia ibidem expꝛesse limi-
tetur temere ꝛ pertinaciter violare pꝛesumpserit: eo ipso
ad quocūqꝫ beneficium ecclesiasticum nostra cantuarien-
s. pꝛouincia obtinendū per triennium extꝛic absqꝫ spe veni-
re reddatur inhabilis ꝛ indignus omnino ꝛ nihilominus
iuxta sua demerita ꝛ qualitatem excessꝫ scđm sui superio-
ris discretionem canonicę pꝛiuiatur. ¶ Ad hec ne ī modo
pꝛocedēdi circa pꝛemissa vagare videamur sub icerto ad-
uertentes: qꝫ licet inter crimen heresis ꝛ lese maiestatis in
legibus diuersis quedā paritas reputetur. Est tamē dissi-
milis culpa: penamqꝫ exigit grauiorem diuinam qꝫ huma-
nam offendere maiestatem. Cum ergo rem lese maiesta-
tis pꝛoppter pericula que ex dilatione poterunt imminere
sufficit conuincere per iudicia: pꝛocediqꝫ pꝛterit contra eū
summarie de plano ac citatione pꝛemissa pꝛnunciamꝫ per
litteras / siue per edictū: ꝛ lite non contestata ad receptio-
nem testium ꝛ diffinitiuam sniam volumus ꝛ ordinamus
et declaramꝫ ob faciliore pꝛuentionē delinqꝫētis in pꝛe-
missis ꝛ reformationē scissare ecclie ꝛ hoc lele: qꝫ diffama-
ti detecti siue denunciati / siue vehementer suspecti in ali-
quo casuum pꝛedictorū: siue alio articulo quocūqꝫ in fide
catholica aut bonis moribus male sonante auctoritate lo-
ci ordinariū alteriꝫ de supꝛioris citētur pꝛsonaliter si appꝛe-
hendi poterūt pꝫ lēas siue pꝫ nunciū iurātū. Sin autē pꝫ di-
cū ad locū habitatiōis ipsius deliquētis vbi morari cōter
cōsuevit: ꝛ ī ecclia sua poꝫiali si certū habuerit domiciliū
publice pꝛopositam. Alioquin in ecclia cathedrālī loci

originis sue: et in ecclesia parochiali illius loci in quo sic predicauerant et docuerant: ac recepto certificatorio legitimo de citatione huiusmodi executi contra sic citatum etiam absentem et comparere negligentem: in pena contumacie sue huiusmodi summarie et de plano absque strepitu et figura iudicii ac lite non contestata. ad testium receptionem et alias probationes canonicas procedatur. Habitaque informatione legitima idem ordinarius omni dilatione semota: sententiet et declarat puniatque secundum qualitatem delicti modo et forma superius expressatis: ulteriusque faciat quod est iustum: ipsius contumacis absentia non obstante.

De apostatis.

Johannes pecham.

Quoties sunt nonnulli quos apparet per facti evidentiam seculum intrudere perpetuo relinquere. Et per certa iudicia in claustris excubiis velle toto suo tempore militare. Qui tamen preualente in eis carnali desiderio redeunt ad vomitum seculum repetentes inter lydera erranti computandi. Quamuis igitur iura manifeste diffiniat eos non posse religionem omnino deserere quin saltem in religione aliqua perpetuo maneant laxiori. Quidam tamen cum attrite frontis audacia apostasie infamiam non verentes postquam absolute se velle seculum relinquere ostenderit: relicta hierosolima redeunt in egyptum: quo circa statimus ordinarii locorum tales cum omni diligentia inuestigant et per subtractionem tam officii quam beneficii ecclesiastici: si quod habeant ad statum pristinum retrocunt: vel ad laxiorem cogant regulam pertransire. Quod si sint laici huiusmodi apostate ut ipsi ad salutis sue studia redeant per censuram ecclesiasticam compellantur: hanc autem ordinationem ad illos non extendimus cum quibus sedes apostolica aliter ordinavit.

De his qui filios occiderunt.

Edmundus.

Emine commoneantur ut pueros caute alant: et late se in nocte non collocent teneros: ne opprimantur

De homi. De furt. De cle. venā. De eo q̄ fur. or. re.
Solos in domibus ubi ignis fuerit: vel solos iuxta aquam
sine custode non relinquant: et hoc omni die dominico eis
dicatur.

De homicidio.

Idem.

Si malier mortua fuerit in partu: et hoc bene constite-
rit scindatur: si infans viuere credatur: procurato ta-
men q̄ os mulieris apertum teneatur

Idem.

Sacri promissione consilii statutū est q̄ si patroni aduo-
cati aut feudatarii seu vicedñi/rectorē ecclē vitairū
vlt clericū ipsius ecclē: per se vel p̄ alios occidere vel muti-
lare anſu nephario p̄ſumpſerint patroni patronatum/
aduocati aduocatiam/ feudatarii feudum/ vicedñi vicedo-
minatum: p̄orſus admittant: et p̄ſteritas taliam in colle-
gium clericorū vſq̄ ad quartam generationē nullatenus
aſſumatur/ nec in regularibus domibus alicuius p̄lati
aſſequatur honorem: et hoc volumus ſepius in eccleſiis de-
nunciari.

De furtis.

Stephanus.

Prohibemus ſub interminatione anathematis ne q̄s
latrones ad latrocinium faciendū in ſeruitio ſuo re-
tineat/ nec eos ſcienter in terris ſuis habitāre permittat.

De clerico venatore.

Bonifacius.

Statuimus vt ſi quis clericus de transgreſſione fore
ſte aut parci alicuius diffamatus fuerit et conuictus
legitimē coram ordinario ſuo vel confellus eidem p̄ ſuum
diocēſanum: ſi bona habeat pro qualitate transgreſſionis
grauiter redimatur. Et illi cui damnum vel iniuria eſt il-
lata vel noxa/ hmoi redemptio aſſignatur. Si autē nō ha-
beat bona ſuas ep̄s ip̄m p̄out culpa p̄pſerit graniter pu-
niat in perſona: ne p̄opter impunitatis fiduciam pateat
p̄ſumptoribus licentia delinquendi.

De eo qui furtiue ordines recepit. Johānes p̄cham.

Quam ſcđm doctores theologos militia clericalis ſeptē
amuniatur ordinibus ſingulorū caracteribus i anima
conſignatis per ſingulos etiam accipiens augmētum gra-
tie: niſi ordinati fide ordinem recipiant: ſeu crimine irreſi

G

Libet quintas De excessibus p[re]lator[um].

expedit plurimum ipsos ordines minime recipere incalca-
tos: qm̄ inculcatio reuerentiam minuit ⁊ gratiam: per con-
sequens que per irreuerentiam repercutitur ab ingratis.
Contra dignitatem igitur tam reuerendissimi sacramen-
ti fore dinoscitur: quinq[ue] simul quattuor sc[ilicet] ordines non
sacros cū vno sacro alicui vni hoi exhibere. Unde in nōnal-
lis puinciis alicui quattuor minores ordines non faciliter
simul conferant[ur]: vt ascendentes clerici ad xp̄i ministeria
quasi canticū graduum concinentes cū p[ro]bati extiterint
in minoribus officiis gradatim demum p[ro]ficient ad ma-
iora. N[on] igit[ur] ex singulis ecclesiis que pia ⁊ religiosa queq[ue]
honestiora sunt tenemur eligere: ⁊ ea tanq[ua]m fasciculū in an-
gelor[um] mentibus colligare p[re]cipimus: vt ep̄i in his sequā-
tur canonica sanctiones minores etiam ordines: qm̄ id p[otes]-
test fieri bono modo p[er] sacramenti reuerentia dent ut saltē
aliquotiēs combinati. Et recipiētes eos seu simul seu sin-
gillatim in vulgari lingua publice instruantur de distri-
ctione ordinū officior[um] et caract[er]u[m] ac de p[ro]fectu gratie q[ue]
in singulis ordinibus p[er]tinet: ⁊ digne accedentibus augmē-
tatur.

De excessibus p[re]lator[um]. Edmundus.

Monemus rectores eccl[esi]ar[um] ne capellanos annuos si
ne causa rationabili studeāt amouere maxime si ho-
neste fuerint conu[er]sationis ⁊ laudabile de sua conu[er]sa-
tione habeant testimonium. Sed si de incontinentia pa-
rochialis sacerdotis scandalum ortum fuerit: cu[m] circa hoc
vigilans debet esse rector eccl[esi]e: et si per famam vel in-
quisitionem episcopo de hoc p[re]iudicium constiterit q[uam] per recto-
res denunciationem: tunc rector tanq[ua]m conscius puniatur
arbitrio superioris. Et similiter de vicariis est censendu[m]
et tam rectores et vicarios q[uam] annuos sacerdotes gratiter
puniendo esse decernimus: nisi super denunciatione ex-
cessum ⁊ p[re]cipue incontinentie in quibus notabiles de-
creti inuenti fuerint in suis parochiis fuerint vigilantes.

De p[ri]uilegiis

Johannes pecham.

De p[ri]uilegiis.

De purgatione canonica.

Sacramentū p[ri]uilegii et infra. Sunt p[re]terea nonnulli q[ui]
p[re]textu quorundam p[ri]uilegio[rum] generalium a sede
ap[osto]lica obtēptor[um] p[re]ter intentionē ap[osto]licam: sc[ilicet] dantis p[ri]uilegiū sp[eci]eta auctoritate pontificali ip[s]or[um] pontificū irrequi-
sito b[e]n[e]placito et assensu ingerunt se subditor[um] eorūdem cō-
fessionibus audiēdis. Quor[um] p[re]sumptiones volentes re-
primere vt tenemur. Prohibemus sub pena exco[m]municationis
ne quis decetero absq[ue] ep[iscop]i licentia exp[re]ssa vel probabili-
ter p[re]sumpta: confessiones audiat subditor[um] suor[um]: nisi in
audiendis confessionibus a iurisdictione ordinaria et dio-
cesano et metropolitica exp[re]sso tenore sui p[ri]uilegiū sit ex-
emptus. Et qui cōtrarium fecere p[re]sumpserint: proceda-
tur contra eos sicut contra p[ri]uilegio[rum] temerarios abu-
sores. ¶ De purgatione canonica. Stephanus.

Archidiaconi vel eor[um] officiales aut iudices aliquē ad
suggestionem p[re]conū suor[um] ad purgationē compellant: nē
si apud bonos et graues fuerit infamtuas: nec in sua causa
p[re]sumant esse iudices et actores: videlicet cum in dabiuz
venerit vtrum q[uo]d ab eis exigitur debeat. Bonifacius

Statuimus et infra. Ad hec si clerici se canonicè purga-
uerint super sibi imp[ro]p[ri]is et obiectis: et laica potestas
nihilominus bona occupet vel occupata detineat: eorūde[m]
occupantes et detinentes bona huiusmodi: ad restituendū
ea per censuram eccl[esi]asticam compellantur.

¶ Johannes pecham.

Clerici p[ro] suis criminibus detēti a publica ptāte et tan-
dem p[ro] reuictis eccl[esi]e restituti nō faciliter liberentur
nec p[er]functorie p[er] eis purgatio admittatur: sed cū omni iu-
ris solēnitāte et tā p[ro]vida maturitate oculos merito offen-
dere non debeat regie maiestatis seu quozūlibet alior[um] q[ui]s
exagitat studium equitatis. ¶ Joh[ann]es stratford.

Item licet et infra. Statuimus q[uo]d decetero diffama-
ti de criminib[us] seu excessibus: et de eis se purgare volen-

Liber quintus

De penis.

tes de vno decanatu in aliam: seu ad loca ruralia ubi non inueniuntur victualia venalia et vite necessaria uallat: nas pertrahantur. In indicenda vero purgatione diffamatis hmoi epi archidiaconi et ceteri ordinarii aut eorum officiales ultra sexte manus pro fornicatione seu simili crimine. Pro grauiori siquidē vt pro adulterio vel maiori ultra. xii. manus cōpurgatorum numerum nō imponāt: sub pena suspensionis ab officio quam contra facientes incurrere volumus ipso facto. ¶ De penis. Bonifacius.

Eterne sanctio voluntatis et infra. Cū sepe contingat Archiepiscopos episcopos et alios prelatos inferiores per lras dñi regis ad seculare iudicium euocari: vt ibi rñdeant sup his que mere ad ipsorum officia et eorum ecclesiasticorum pertinere noscunt: vt si forte clericos ad ecclesias et capellas vacantes seu non vacantes admiserint vel nō admiserint: rectores instituerint vel nō instituerint in eisdem subditos excoicauerint/excoicatos denūciauerint/interdixerint/ecclesias dedicauerint/ordines celebrauerint/de causis mere spūalibus cognouerint: vtputa de decimis et oblationibus/limitibus parochiarum et similibus que nō pñt ad seculare eorum aliquatenus pertinere: siue etiā cognouerint de peccatis subditorum et eorum excessibus: sicut de pñurio/fidei transgressionem/sacrilegio/violatione: aut p̄urbatione ecclesiastice libertatis: p̄sertim cū ipsius violatores necnō libertatū p̄urbatores p cartas dñi regis anglie ecclesie cōcessas in suam excoicationis incidant ipso facto. Et si inter clericos suos cognoscāt vt inter laicos querētes et clericos defendētes in personalibus actionibus super contractibus vel quasi delictis: vel quasi etiā si personas ecclesiasticas ad mandatū dñi regis in foro seculari amerciatos non compleuerint ad amerciamenta hmoi soluenda seu ipsa non soluerint p eisdē si iurisdictio nem suā in ecclesiis vel capellis ep̄atibus seu monasteriis annexis per mortē prelatorum: aut cessionē vacantibus exercuerit canonicam et cōsuetam Si quā hmoi fecerint vel

De penis.

non fecerint pertinentia ad officia eorūdem. Statuimus
auctoritate p̄fatis consilii q̄ archiep̄i et ceteri p̄lati non
veniant p̄ h̄mōi sp̄ialibus euocati. Cum iudicandi x̄pos
dñi nulla sit laicis attributa potestas apud q̄s necessitas
manet obsequendi. Ut tñ honori regio deferatur: maiores
p̄lati dñm regem adeant vel sibi scribant q̄ h̄mōi māda
tis regis parere nō p̄nt: absq̄ p̄iculo sui ordinis. Et si for
te dñs rex in suis attachi- tionibus prohibitionibus moni
tionibus nō de decimis: sed de iure patronatus/ nō de fide
rentita seu periurio: sed de catallis: non de sacrilegio vel p̄
turbatione eccl̄iastice libertatis: sed de transgressionē sub
ditoꝝ suoz & balliuoz quoz correctiones ad se asserit p̄ti
nere fecerit mentionē: tunc intiment ei p̄lati p̄dicti q̄
non de patronatu catallis seu aliis ad for̄ ipsius p̄tinenti
bus cognoscūt vel cognoscere intendūt: sed de decimis pec
catis & aliis mere sp̄ialibus ad officiū & iurisdictionē eoz
p̄tinētib⁹ & ad aiaꝝ salutē monēdo et rogādo q̄ p̄ ipsos nō
impediat in p̄missis. Et nihilominus ep̄s dñm regē ade
at: & iterato moneat vt sue aie salutē q̄sulat: & h̄mōi māda
tis omnino desistat: & si non desisterit: tunc ad denunciatio
nem ep̄i archiep̄s quocatis duobus ep̄is vel tribus vel plu
ribus quos duxerit euocandos si in p̄uincia extiterit: alio
quin Londoniē. ep̄s tanq̄ ep̄oz decanus duobus ep̄is vlt̄
pluribus sibi adiunctis dñm regem adeant: & ip̄m moneāt
diligentius requirentes q̄ mādati sup̄sedeat sup̄radictis
Et si dñs rex sp̄etis h̄mōi exhortationib⁹ & monitionib⁹
et attachiationes h̄mōi vel distictiones per se vel p̄ alios
p̄cesserint: tunc vicecomites & alii quicūq̄ balliui ep̄os at
tachiantes & distringētes p̄ locoꝝ diocesanos in forma iu
ris per excoicationis & suspensionis snias arceantur. Idem
fiet si vicecomites aut balliui ad attachiationes & disticti
ones p̄cesserint pendentibus sup̄radictis monitionibus
dño regi taliter faciendis. Et si vicecomites vel balliui in
sua duricia perseverauerint: loca in quibus commorantur

et terre eorū quas habent in p̄uincia cantuariē. p̄t locoꝝ
diocesanos ad denūciationē diocēsani in cui⁹ ep̄atu tales
fiunt districtiones: interdicto eccl̄astico p̄ntis auctorita-
te consilii supponant. Et si taliter attachiantes clerici fue-
rint ⁊ beneficiati ab officio suspendantur. Et si in eorū ma-
licia perseuerauerint ad desistendum ⁊ satisfaciendum per
subtractionē p̄ouentiam beneficiorū suorū arceātur. Nō
beneficiati vero per quinquenniū s̄ ad beneficium eccl̄ia-
sticū in p̄uincia cantuariē. presentati extiterint minime
admittant. Clerici vero qui breuia h̄mōi attachiationū
seu districtionum dictauerint scripserint signauerint con-
silium aut auxilium dederint seu adhibuerint canonice pu-
niantur: nec aliqui p̄missorū certa ratione suspecti ad ali-
quod beneficium eccl̄asticum obtinendū: donec sup̄ his ca-
nonice se purgauerint admittantur. Et si dñs rex p̄peten-
ter monitus/ vel alia secularis potestas h̄mōi attachiatio-
nis nō reuocauerit ep̄s qui districtus fuerit terras vicos/
villas ⁊ castra: que dñs rex vel alia secularis potestas i suo
ep̄atu obtinet eccl̄astico interdicto supponat. Et si rex vel
alia secularis potestas in sua duricia p̄seueret: ceteri coepi
districtionē h̄mōi quasi cōem in oīm ⁊ etiā cōem iniuriā
eccl̄ie reputantes: ciuitates terras dn̄icas/ burgos/ castra/
et villas ipsius regis vel alterius potestatis in suis ep̄ati-
tibus ex̄ntes p̄ntis auctoritate consilii eccl̄astico suppo-
nant interdicto. Et si nec sic infra. xx. dies postmodum at-
tachiationes ⁊ districtiones h̄mōi rex reuocauerit aut ob hoc
manū cōtra eccl̄iam aggrauauerit archiep̄s ⁊ ep̄i suas dio-
celes eccl̄astico supponant interdicto. Idē fiat de terris ca-
stris burgis regalia habentibus in p̄uincia memorata.
Et si aliquis ep̄orū in hac parte inuentus fuerit negligēs/
aut remissus per suam metropolitanam grauiter arguat
et si perseuerauerit in sua negligentia canonice puniatur
per eundem. Et nihilominus sua diocesis oīm p̄elatorū
et sua auctoritate ⁊ consensu in p̄senti consilio adhibitis

De penis.

ecclesiastico subiaceat interdicto Et si forte ab aliquo epō
vel indice ecclesiastico vel inferiori prelato compulso per
distictiones vel spontanee comparente coram dño rege
vel iusticiariis suis ut allegat privilegium forinisi in casu
a iure permissio ut eos moneat ut a predictis desistant in-
iuriis: exigantur acta processus sui: ut per ea appareat utrum
contra prohibitionem regiam in aliquo predictorum casuum
vel consimiliū processerit vel petantur super his iuramen-
ta excusationes vel purgationes nullo mō exhibeat acta:
vel iuret cū instrumēta hmoi possint a partibus vel aliqua
partiu si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit q pro-
pter hoc fuerit arrestat⁹: diocesan⁹ taliter arrestati vel ipe
titi clerici: vel archieps aut eps london. tāq epōr decanus
cū aliqbus epis sibi associatis: sicut si fuerit eps arrestatus
redeat eū ⁊ puniat detentores. Et si necesse fuerit in hoc ca-
su: procedat ad penas superius annotatas. ¶ Idem.

Ad hec ⁊ infra. Quia frequenter accidit q nonnulli cleri-
ci p laicā ptatem ecclias occupant parochiales vel p-
bendales etiam curā aīay habentes: ⁊ in eisdē absq aucto-
ritate ecclesiastica intrudunt. Statuimus q cleric⁹ sic per
se vel per laicā ptatem intrusus in ecclia vel prebenda ser-
uata iuris forma excōicet: ⁊ excōicatus p loci diocesanū de-
nūciat: ⁊ illo bñficio imppetuū careat ipso facto. Et si post la-
tam sniam in se intrusione hmoi aīo ptinaci per duos men-
ses psterit: p locor diocesanos ubi hz alia bñficia ecclesia-
stica ad denunciationē illi⁹ epi in cuius diocesi se intrusit
seu procuravit se intrudici: cuiusq monitionē ⁊ excōicationē p-
dictū tps contemplerint puentus illoz bñficioz quousq co-
grue satisfecerit ei subtrahant omnino. Et si p annū idem
intrusus in hmoi excōicationis snia pseuerauerit: extunc ad
aliqd bñficiū ecclesiasticū in quincia catnariens. minime ad-
mittatur. Si vero p procuracionē clericū fuerit intrusus
cōtra eundē procuratorē mō sibi procedatur: et penis subia-
ceat supradictis. Si vero talis procurator laicus fuerit in-

Libet quintus De penis.

Forma iuris excōicetur: & excōicatus publice nūcietur: dñs aut absens citetur: q̄ si cōparens ratificauerit factū cuiuscūq̄ p̄curatoris sui: hac parte penis subiac̄eat p̄elibatis. Si vero per contumaciā se absentet per spacium trium mensium expectatus si sit in regno: maioris excōicationis snia innodetur: et penās nihilomin⁹ p̄etaxatas incurreret maxime cum sacrilegio inobediētiā adiecerit & 2temptam. Si vero fuerit extra regnum cōtra ip̄m vocatum post dilaciones trāsmarinas modo simili p̄cedatur. Et ecclia seu p̄benda in qua facta fuerit talis intrusio supponatur eccliasitico interdicto. Fantozes aut & cooperatores hmōi intrusiones: si clerici fuerint p̄efatas p̄nas cōtra clericos editas incurrant. Et si laici fuerint penis plectent̄ contra laicos alias annotatis. Loca vero & terre hmōi intrudentiū si infra vnum mensem non satisfecerint: supponantur eccliasitico interdicto. Si vero hmōi intrusiones facte fuerit ex regia p̄testate per loci diocesanū moneat̄ dñs rex q̄ eas faciat infra tempus competens reuocari: alioquin terre & loca que dñs rex habet in illa diocesi in qua facta fuerit intrusio eccliasitico supponantur interdicto: scdm̄ formam superius annotatā. Si vero per alium magnatē seu p̄testatem fiat talis intrusio: per interdicti & excōicationis snias vt sup̄ius arceat̄. Et si per duos menses sustinuerit hmōi snias propter hoc in se latas: extunc terre et loca que obtinet in alia diocesi per loci diocesanū eccliasitico interdicto supponantur: nec relaxentur snie p̄efate donec de iniuria inobediētia ac 2temptu satisfecerint 2petenter. ¶ Idē.

Si aliqui clerici per laicalem p̄testatem capti fuerint tonsuram & clericatum habentes: si tempore medio ab rasi maliciose fuerint & suspensi aut alio modo puniti ab rades vel suspendentes aut alio modo punientes eos dē: et ad consiliū aut auxiliū impendentes: penis subiaceant sup̄radictis. Foris vero bannientes hmōi clericos: si milibus penis percellantur. ¶ Idem.

De penis.

Etenim et infra. Statuimus qd laici ad exsoluendū quas libet penas tam corporales q̄ pecuniarias canonicas p̄ prelatos suos eis inflictas precise per excommunicationis sniam compellantur. Impedientes vero ne pene hmoi exsoluantur: per interdicti et excommunicationis snias arceantur. Et si propter hoc ad distractiones prelatorū processum extiterit contra distringentes per penas in ea parte dictas procedatur.

¶ Idem.

Item statuimus qd quilibet eps habeat in suo epato unum vel duos carceres ad clericos flagitiosos deprehensos in crimine vel convictos iuxta censuram canonicā detinendos. Et si clericus aliquis adeo maliciosus et incorrigibilis fuerit et consuetas ad flagitia committenda: pro quibus etiam si laicus esset secundum leges seculi ultimū deceret pati supplicium: talis clericus perpetuo carceri adiudicetur. In illis autem qui non ex voluntate vel proposito sed casu fortuito vel iracundia: aut forte insania commiserint antiqua iura decernimus observari.

¶ Johannes p̄chā. Quantum inualuit detestandi lubricitatis enormitas: ut quidam nec legibus/nec canonibus ad castitatem sanctimonialium excitandam editis deserentes. Cum eis sacrilegium et incestū committere non formidant: cui horrendo ilagito remedium apponere cupientes: omnes tam clericos q̄ laicos hmoi turpitudinis perpetratores: maior excommunicationis sententia innodamus. Solas epozū hmoi personis absolutionem sententie reseruantes: excepto mortis articulo in quo sic absolui valeant a quolibet sacerdote: sic ut si conualuerint peccatum suum hmoi teneantur sub pena anathematis infra spacium trium mensium pro priis epis confiteri: aut sede episcopali vacante custodi spiritualitatis aut decano ecclesie cathedrali.

¶ Johannes Stratforth.

Quoniam reus et infra. Statuimus pro delicto notorio in recidivo continuato diutius scda vice non reci

Liber quintus De penitentis & remissionibus.
piatur pecunia villo modo sub pena duplici pecunie restitu-
tionis & tra hoc recepte infra mensem post receptionem eius-
de fabrice cathedralis ecclesie applicande: ac suspensionis
ab officio q̄ taliter recipientes p̄niam: nisi eius duplam in-
fra mensem restituerint incurrere volumus ip̄o facto. In
commutationibus etiam p̄niarum corporaliū pro pecu-
nia quas absq̄ magna & urgente causa fieri phibemus lo-
cor ordinarii taliter moderentur q̄ delinquentibus p̄nias
corporales graves et publicas non imponent adeo excessi-
vas vt causatione & p̄ obliquū cogant redimere suas p̄nias
pecuniaria graui summa. Sed cōmutationes h̄mōi cū faci-
ende imposte videantur: sic fiant modeste q̄ rapax non
iudicetur accipiens et dans ip̄e nimiam non graue ter sub
penis predictis superius annotatis.

De penitentis & remissionibus. Stephanus
Quia nonnūq̄ ob defectū confessorū: & q̄ decani rura-
les: & persone erubescunt forte p̄teriti suo p̄elato im-
minet periculum aiarum volentes huic morbo mederi sta-
tuimus vt certi confessores prudentes & discreti per lingu-
los archidiaconatus ab ep̄o loci statuuntur: qui confes-
siones audiant decanorū ruralium personarum & p̄sbytero-
rum. In cathedralibus autem ecclesiis vbi sunt seculares
canonici: confiteantur ipsi canonici ep̄o vel decano vel ce-
teris personis ad hoc per ep̄i scopum vel decanum & capi-
tulam constitutis.

Bonifacius.
Quia sacramentum confessionis & p̄nie sc̄da post nau-
fragium tabula: vltim⁹ humane nauigationis portus
ac finale refugium sit vnicuiq̄ pctōri pernecessariū ad sa-
lutem: sub pena excoicationis districte p̄cipimus ne ali-
q̄s p̄sumat impediri: q̄n h̄mōi sacramentū p̄nie vnicuiq̄ p̄-
tēti libere impendat: & spaciū libeꝝ cōfite di qd̄ potissime p̄-
pter incarceratos suadet q̄bus h̄mōi sacramentū sepius in-
humaniter ne dicam⁹ infideliter denegat. Et si interdū cō-
fite di spaciū eis datur: hoc eis ita breue & impotane p̄-

De penitentis & remissionibus.

ditur qd cedit potius miseris in desolationis ac desperationis periculū qd solationis gaudiū spiritualis. ¶ **Edmundus.**

In confessione audiēda habeat sacerdos vultū humilem et oculos ad terrā dimissos: nec faciē respiciat cōfiteētis: & maxime mulieris: & patiēter audiat qcqd dixerit et in spū lenitatis suporet eā: & ei p posse suadeat: & pluribus modis qd integre cōfiteatur: aliter vero nō est cōfessio. Peccata inquirat vltima: nūllata aut nō nisi a longe: et p cir. iustitias. Et exptis de modis qd fitendi: & inexptis nō detur occasio delinquendi. Personarū noīa cū qbus peccauit confitens nō inquirat sacerdos: sed post confessionē potest inq̄rere vtrū fuerit clericus vel laicus monachus vel sacerdos vel diacon⁹ existat: & semp maiora crimina & precipue notoria maioribus reseruētur. Sūt autē ista maiora homicidia / sacrilegia / p̄tā p̄tra naturā / incest⁹ / stupra virginū & monialiu / iniectioes manū in parētes: nec nō et in clericos / vota fracta & hmōi. Sūt autē casus i quibus nullus nisi solus papa h̄z p̄tatem absoluēdi vel eius legatus. Absolutio tñ taliū in mortis articulo nulli est neganda. Sed saltem erit conditionalis: videlicet si cōualescāt apostolico spectui se presentent. Nihilominus tñ taliū remittēdi sunt ad ep̄m vel eius p̄narium. Semp autē qd m̄tuntur deferant secū l̄as cōtinentes genus p̄t̄: & circūst̄as sufficientes: vel ipse sacerdos veniat personaliter cum eis. Alioquin non recipiantur. ¶ **Edmundus.**

Openitentia precipimus qd diaconi penitencias dare non presumant: nisi his casibus cum sacerdos non potest vel absens est / vel stulte vel indiscrete non vult: et mors imminet egroto.

¶ **Richardus.**

Quam aīa longe preciosior sit corpore sub interminati one anathematis phibemus ne qd medicorū p salutē corporali aliqd suadeat egroto qd in periculū aīe cōuertat. Vlex cū ipm ad egrū vocari p̄tigerit: egrū ante omnia moniat efficaciter & inducat vt medicos innocet aīarū.

Liber. v. De penitentis & remissionibus.

Ut postquam fuerit infirmo de spiritali prouisa medicamine ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur. Transgressores autem huius constitutionis penam in consilio statutam non euadant. ¶ **Robertus wynchellsee.**

Prebyteri stipendarii et infra. Statuimus ut prebyteri predicti non audiant confessiones parochianorum vel capellanorum in ecclesiis in quibus diuina ministrauerint nisi in casibus a iure permissis. Quod si contrarium fecerint crimen sacrilegii incurrant: nisi de licentia presidentis hoc fecerint petita ei obtenta. ¶ **Walterus.**

Sacerdos in penitentia iniungenda diligenter attendat circumstantias criminis/ qualitate persone/ et genus delicti/ tempus et locum/ causam et moram in peccato factam/ deuotionem animi penitentis. Et his consideratis et diligenter pensatis ac discere maiorem vel minorem penitentiam iniungat penitentiam. Item sacerdos ad audiendum confessiones: eodem sibi locum eligat: ut cõter ab oibus videri poterit in ecclesia. Et in locis absconditis non recipiat sacerdos alicuius: et maxime mulieris confessionem: nisi pro magna necessitate aut infirmitate penitentis. Item nullus sacerdos alterius parochianum admittat ad penitentiam: nisi de licentia sui prebyteri vel episcopi. Item sacerdos tale penitentiam iniungat uxori ut viro suo non reddatur suspecta de aliquo crimine occulto et enormi. Item de marito est obseruandum. Item de furto/ rapina/ vltura/ symonia et fraude/ et maxime de decimarum detentione seu subtractione alicuius iuris ecclesiastici diligenter sibi caueant sacerdotes ne a quibus iniungant penitentiam: nisi cum restitutione et satisfactioe facienda iniuriam vel damnum passis: cum non dimittant peccatum nisi restituant ablatum. Item in maioribus criminibus et atrocioribus dubiis sacerdos consulat episcopum vel alium quem vices eius gerit aut prouisos et discretos quorum consilio certificatus sciat quos et qualiter ligare possit et absolueret. Et ne quod absit penitentem in desperationem cadat: moneat ipsum diligenter interim ut quicquid boni facere possit faciat: ut deus cor suum illustret et

De penitentis & remissionibus.

pniam. Et hoc idē faciat de eo qui pñm confitetur: & tñ ab eo monitus nō vult abstinere: quo casu manus absolutiōis ei dē nō poterit impendi cū venia nō legat cōcessa: nisi se corrigēti. Itē caneāt sacerdotes ne pñā penitētibz inquirāt aut noīa psonaz cū qbus peccauerūt: sed circūstātiās tñ & qualitātē pñi: cū scriptū sit: de⁹ vitā meā annūcianit sibi et nō alteri⁹. Et ppria dz esse confessio & nō aliena. ¶ **Idem**

Prohibemus q nullus sacerdos lapsus i mortale pñm ad altare psumat accedere celebraturus anteq cōfiteatur. Nec putat vt quidā errant credētes q mortalia delent per pñionē gñalem. Itē nullus sacerdos ira/odio/meta etiā mortis audeat detegere quouismodo alicui⁹ cōfessionē/signo/meta/vel verbo generaliter vel specialiter. Et si sup hoc conuictus fuerit sine spe reconciliationis nō immerito debet degradari. ¶ **Idem.**

Quam sepe ptingat q rectores ecclīaz ac etiā nōnulli sacerdotes et in sacris ordinibus exñtes: eo q nullis vt eis videt quo ad for penitentialē sunt subiecti: vt omnino nō cōfiteant: vel ad quosdā accedūt q nullā hñt in ipos pñā tem ligādi vel absoluendi. Statuim⁹ vt p singulos archidiaconat⁹ vn⁹ vel duo pñbyteri pdonei pñficianē singulis decanatibus pñtentis lēature & pbate opñionis ad cōfessiones taliū audiendas: & pñias eis dē inuincendas: quibus p loci diocesanū vel vicē eius gerentē auctoritatē volumus impiri pñbētes firmiter ne religiosi monachi vt canonici/anachorite/heremite/vel subditum alicuius accedant ad pñiam admittere. ¶ **Johannes peham:**

Quam salubriter sit statutum: vt pñlati indulgentiis ferendis. xl. diez nūmex nō excedāt: ne clauēs ecclīe pñemnant: quib⁹ cū thesaurus mysticus pñmittit dispensandas. Caueant alii quicūqz ne p multiplicatas indulgentiās pñlatorū sibi pquisitas dedecus faciāt pñlatū ecclīe supra ipsos in suis pñdicationib⁹ indulgētiās infundēdo ne qui clauib⁹ hñt subiaci eas faciāt vilipēdi. ¶ **Idem.**

Libër quintus De penitentiis & remissionibus.

Sacramentũ pnie naufragantũ remediũ singulare p
quoquidã insipientiã sacerdotũ debito fructu caret.
Et illi qui credunt a fluctibus emergere pniciosus in dñ:
nationis pelagus demergunt: dñ de facto absoluant pluri
mos: quos de iure absoluere nequeant viuificãtes: vt ait
ppheta ppter pigillũ ordi & fragmẽ panis aias que non
vinũt vtpote absolũtes de facto excõicatos a iure: & preci
pue ab oron. & silio ppter lesionẽ aut pturbationẽ ecclesi
ce libertatis: vel ppter & sitia scelera in eodẽ & silio cõstiti pe
na dñata seu absolũtes de facto excõicatos decimas vel
alia iura ecclesiastica detinẽtes: quibus obistẽtes vt sedato
ribus aiaz & puluillos & suetibus sub cubitis reproborum
vibibus cantuariens. puincie confessoribus sub nobis & nris
coepis & sitatis districtius inhiemnis ne decetero manus
audeãt extẽdere ad seducendos hmõĩ p absolu tionis signa
culum qd nouim⁹ sine debita satisfactione & speciali & missio
ne archiepĩ vel epĩ non tenere dñ sint in suis sceleribus p
tinaces existimantes nihilomin⁹ hmõĩ nō tam & fellores q̃
fouear diabolĩ cõfessores peccare etiã grauissime cũ quĩ
cantur saltem tacite eisdẽ sceleribus consentire & scelero
sos in sua perfidia confortare. Vñ caueant ipĩ ne in eodem
cũ talib⁹ excõicatiõis laqueo inuoluant. Cũ in sup nos du
dũ pluralitatẽ bñficioꝝ sacrilege vsurpatã cohibere volen
tes inhibuerim⁹ sub pena excõicatiõis ne q̃s de facto ad ta
les in suis furtis & sacrilegiis & tumaces manus extẽderet
absoludoẽs. Quidã sacerdotes baal potius q̃ dñ saluatõẽ
contrariũ facerere psumplerũt occidentes aias xpĩ san
guine redemptas & euertentes ecclesiasticam disciplinam.
Istos igit̃ quasi vulpes demolientes vineam dñi veraci
ter reputantes sub pũstina districtione precipimus itera
to quatinus a talib⁹ absolũendis decetero abstineant et
eos ad renunciandũ beneficiis obtentis illicite vel reten
tis sollicitè inducant. Alioquin sciant se certissime diuine
maledictionis fulgere feriendos.

¶ Ademi

De penitentis & remissionibus.

Petere cū iuxta sacros canones p̄tā gradiorā vt in
cessus & similia que quasi vulgatissima suo scandalo
totā p̄mouent ciuitatē sint solēni p̄nia castiganda. Quo-
rūdam tñ negligentia agente h̄mōi p̄nia videt̄ quasi in ob-
litionē tradita & crenisse: p̄ p̄lequēs audacia h̄mōi facino-
ra horrenda & flagitia perpetrādi. Quo circa p̄cipim⁹ vt
h̄mōi p̄nia solēnis decetero imp̄nat̄ sc̄dm canonicas san-
ctiones absolutionem etiā ab homicidio voluntario tā
publico q̄ occulto solis ep̄is reseruamus extra necessitatis
articulum: p̄ ad minoy intendim⁹ refrenare audaciā & nō
may reuerentie in aliquo derogare. ¶ Idem

Iacet a satis patrib⁹ iam p̄ridē fuerit ordinatū: vt in
quolibet decanatu sit vnus rector vel vicarius l̄tata-
re sufficientis instructus & illustratus ḡa formeq; lauda-
bilis assignatus ad confessiones rectorū vicariorū aut alio-
rum sacerdotū ac ministroy eccl̄ie audiēdas iniungendal
q; p̄nias vt sit mare fusile in templi introitu iuxta templi
tipici sacramēta. Hoc tñ nō fuit hactenus cleri morib⁹ vlti-
matū: nō sine multis de iniuriis & sacramentoy ministratio-
nibus & missay celebrationibus q̄ execrationes p̄tinis di-
cerent. Ordinationē ergo p̄dictā a disuetudie renouātes
p̄cipimus vt ip̄a iniolabilē decetō obseruet̄. Ex hoc tñ mī-
nime ihiberi intēdim⁹ qn̄ possit p̄tacti si voluerint ad alios
cōes p̄narios: dū tñ id q̄stet p̄ sacro p̄nie quolari. (Iudbur)

Confessiones mulierū extra velum templi audiantur
et in p̄opatulo q̄tum ad vsum: nō q̄tum ad auditū.
Moneantur etiā laici statim in p̄ncipio quadragēsimē cō-
fiteri: & sp̄ cito post lapsum ne p̄tām suo pondere ad aliā tra-
hat. Itē nullus sacerdos noīe p̄sue totalis p̄ partialis mis-
sas p̄sumat iniungere: q̄sulare tñ p̄test. ¶ Idem

In p̄fessionibus & p̄dicationibus sepius laicis incul-
cetur & p̄cipiunt in maioribus solemnitatibus: qd̄ oīs
cōmixtio m̄ris & feminē: nisi p̄ matrimoniu excusetur est
mortale p̄tām. Et si in denūciatione huius salubris doctri-

Libet quintus. De snia excōicationis.

ne sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̃ fornicator: vel consentiens fornicationibus canonice p̃nias. ¶ **Idem.**

Confessiones ter i āno audiant: ter i anno cōicari moneant: videlicet in pascha/in penthecoste/ & in natali dñi. Prius tñ p̃parent se per aliquā abstinentiā de cōsilio sacerdotis faciendā. Quicūq; vero semel in anno ad minus pprio cōfessus nō fuerit sacerdoti: & ad min⁹ ad pascha sacramentam eucharistie non perceperint: nisi de cōsilio sacerdotis duxerit abstinendum: & viuens ab ingressu ecclie arceat/ & mortuus xpiana careat sepultura. Et hoc frequēter i ecclis publice. ¶ **De snia excōicationis. Stephan⁹.**

Auiditate dei patris omnip̃tētis & beate marie virginis & oim̃ scōr̃ & p̃sentis consilii excōicamus oēs illos qui ecclias suo iure maliciose p̃iuare p̃sumūt: aut per maliciam libertates eorūdem infringere vel p̃turbare p̃tendunt. Itē oēs illos excōicationis innodamus snia qui pacē & tranquillitatē dñi regis & regni iniuriōse p̃turbare p̃sumant: & qui iura dñi regis iniuste detinere contendunt. Adicimus oēs etiā illos simili snia innodatos q̃ scienter falsum testimoniū perhibent & perhibere p̃curant: vel etiā qui tales testes scienter p̃ducūt vel subornant in cā m̃imoniali vbi sc̃z agūt contra m̃imoniū vel vbi agūt ad alicuius exheredationē. Itē excōicamus oīs illos qui g̃ta lacri odii vel fauoris vel alia quacūq; de cā alicui maliciose crimē imponūt: vñ infamatus sit apud bonos & graues vt sic saltē ei purgatio indicat vel alio mō grauet. Adnocatos quoq; excōicamus oēs q̃ in causis m̃imonialibus maliciose exceptiones opponūt vel opponere p̃curāt: ne m̃imonia vera debitū sociant̃ effectū: vel vt contra iusticiam processus cause diuti⁹ suspendat. P̃terea oēs illos snia excōicationis innodam⁹ qui vacāte ecclia maliciose opponūt vel opponi p̃curant patronatus questionē: vt vex patronū illius ecclie collatione saltem illa vice defraudent. Excōicamus etiā oīs illos qui g̃ta lacri odii vel fauoris

De sententia excoicationis.

ant aliter ptemnūt exequi mandatū dñi regis ptra excoi-
catos editū clanes ecclie ptemnentes. ¶ Stephanus.

¶ Archidiaconi & ifra. Ad hec ecclesiastici ordinis vti-
litate pensata pariter & honore decernimus ne archi-
diaconi vel officiales eorū snias excoicationis suspensionis
vel interdicti in aliquē audeāt pmulgare: vbi excessus nō
est manifestus: nisi monitione canonica precedente. Si q̄s
aut cōtra p̄missa sniam excoicationis tulerit in quem-
cūq̄: p̄ne subiaceat p̄ lateranēse consiliū in tales pmulga-
te. Pro suspensione v̄o vel interdicto supioris arbitrio pu-
nias: qđ etiā p̄elati supiores obseruent. ¶ Bonifacius.

¶ Reterea ptingit interdū qđ excoicati de mandato p̄e-
latorū scđm regni p̄suetudinē capti & carceri mancipa-
ti aliqui p̄ regē aliqui p̄ vicecomitē aliosq̄ balliuos sine con-
sensu p̄elatorū ad q̄z mandatū sic captorū debet liberatio
fieri: nulla satisfactioe p̄estita librātur. Et plerūq̄ h̄mōi
excoicati nō capiunt: neq̄ de ip̄is capiendis l̄e regie cōce-
dunt. Nōnq̄ etiā dicti rex vicecomites & balliui cū ip̄is
excoicatis & publice denunciatis cōicant clanes ecclie con-
temnentes in submersionem ecclesiastice libertatis & suarū
periculum aiarum. Huic ergo morbo cōgruā volentes ad-
hibere medelam. Statuimus quod excoicati sic capti/ ac ta-
liter exētes de carcere ad maiorē detestationē liberatorū
et liberantium publice: et solemniter pullatis campanis et
candelis accensis excoicentur & denificentur excoicati in lo-
cis i quibus ordinariis eorū videbit̄ expedire. Vicecomites
aut & alii balliui qđ eos liberauerint nō p̄estita satisfactio-
ne ecclesie vel emenda excoicent: seruato iuris ordine & ex-
coicati solēniter n̄ficiant. Si tñ cū mandato regio ad hoc
processerint mitius cū eis arbitrio ordinarioz agatur. Si
aut ptingat qđ l̄ea p̄suet̄a de excoicato capiēdo deneget: cū
ip̄am requiri cōtingat. In quo casu dare debet scđm regni
consuetudinē approbatam: moneat idē dñs rex per p̄ela-
tum p̄ntantem capiendū: qđ sup hoc scribit vt eam cōcedat

~ Liber quintus De snia excoicationis.

et faciat ptransire. Quod si nō fecerit: ciuitates/castra/bur-
gi/ & ville quas in diocesi eius qui sic scribit obtinet p epi-
scopū ipm scribentē supponat ecclesiastico interdicto: donec
negate littere tales concedantur: & executionem legitimā
sortiantur. Cōtra cōdicantes vero cū excoicatis pcedatur
secundū censuras ecclesiastice discipline. ¶ Idem.

Item contra grauamina et infra. Statuimus vt ap-
partitores seu bedelli archidiaconoz/ vel decanorum
snias excoicationis suspensionis interdicti per se nō ferāt
neq; per alios latas denuncient sine specialibus litteris do-
minoz suoz. Et si secus sumptuz fuerit snie sic late ipso iu-
re nō teneāt nec seruentur cū in veritate nō ligant. Et be-
delli qui contra hoc fecerint statutam: et onerosi seu iniu-
riosi subditis dñoz suoz inuenti fuerint grauiter punian-
tur: et grauatis duplum restituere teneantur. ¶ Idem.

Quam sepius dñio regi iusticiariis eius falso suggerat
q; pzelati et iudices ecclesiastici de iure patronatus ca-
tallis et aliis ad forū regiū spectantibus cognoscūt in dñi
regis pzeiudicium cū idē pzelati et iudices sup decimis pe-
catis & excessibus suoz subditoz sue iurisdictionis officiū
put ad eos pertinet exercent. Moneant hmoi delatores &
suggestores iniqui vt a tali suggestione & delatiōe desistāt
Quod si pzelatos & iudices ecclesiasticos sic delatos dānifica-
ri seu vexari ppter hoc p secularem ptātem ptingerit hmoi
suggestores et delatores excoicari publice nuncient tanq;
impugnatores ecclesiastice libertatis: donec de expensis dā-
nis & iniuriis tā iudicibus q; partibus ratione hmoi sugge-
stionis illatis satisfecerint ppetenter. ¶ Johēs perham.

Quam malum et infra. Precipim⁹ pvince sacerdotib⁹
vniuersis vt in oi dñica sequēte immediate post cele-
bratione/ ruralis capituli exponant aperte populo sibi cō-
misso excoicationis snias que sequunt. Primo quidē ex-
coicant auctoritate oron. consilii a sancte memorie steph⁹
no archiepo catuarien. celebrati: oēs qui maliciose ecclesias

De sententiā excommunicationis.

no iure pñare presumūt aut p maliciā aut ptra iusticiā libertates earū infringere aut pturbare p tendūt. Ex quo intelligim⁹ excōicatōis vīculo subiacere oēs illos q̄ lēas i-
petrāt a quacūq; curia laicali ad ipediēdū pcessum ecclīa-
sticorū iudiciū in causis que p sacros canones ad for̄ ecclīa-
sticū ptinere noscunt. Itē scdo oēs illi q̄ pacē ⁊ tranquillitātē dñi regis ⁊ regni iuriose pturbāt seu pturbare p-
sumūt: ⁊ q̄ iuxta dñi regis iniuste detinere p tendūt: ex q̄ intel-
ligimas excōicatos: nō solū guerrarū suscitantes errozē: he-
rūetiā latrones pablicos oēs pariter et pzedones: ac quos-
cūq; regni iusticiā temere impugnātes. Itē tertio excōicā-
tur vniuersi q̄ sciēter falsus phibēt testimoniū vel phileri-
pcurāt: vel q̄ tales testes sciēter pduxerit ad ipediēdū ius-
sum mēimoniū: vel ad exheredationē alicuius hoīs p-
candā. Itē quarto excōicant oēs aduocati q̄ maliciose per
quascūq; exteptiōes vey mēimoniū impediūt: ne affectus
debitū sortiat: vel q̄buscūq; causis et ptra iusticiā pcessus
ecclīe diutius suspendant. Itē quinto excōicant oēs illi q̄
gratia lucri odii vel fauoris maliciose alicui crimē impo-
nunt: vnde infamatus sit apud bonos et graues: vt sic ei
purgatio indicat vel alio modo grauet. Item sexto excōi-
cant oēs illi qui vacante ecclīa maliciose opponūt vel op-
poni pcurant questionē de iure patronatus: vt vey patro-
nū a collatione illius ecclīe saltē impediāt illa vice. Itē
septimo excōicantur oēs illi qui maliciose contemnūt ex-
equi mandatū dñi regis de excōicatis capiendis vel q̄ eorū
impediunt captionē vel pcurant eorūdem iniustā libera-
tionē contra decretū ecclesiastice discipline. Itē octavo ex-
cōicantur in pilio bone memorie octoboni oēs illi qui p im-
pedimēto pacis seu p ppositione litigantiū quicq; recipiūt
donec ipsum sic receptū restituerint donatori. Itē excōi-
cant per eundē q̄ de domibus maneriis vel grangis: aut lo-
cis archiepōrū aut aliarū ecclesiasticarū personarū ptra ipo-
rum voluntatē seu custodiū reyr earundē aliquid auferūt

Libet quintus De sola excoicationis.

aut consumant aut iniuriolē tractāt qua snia ligantur nec
absolui pñt: donec de iniuriis satisfecerint ppetenter. Item
cōicantē ab eodē quicūq; abstrahunt violenter reos ad ec-
clesiam vel cimiteriū aut claustrū fugiētes vel q̄ eis victū
necessariū prohibent exhiberi/ q̄ vel res alienas in locis eis-
dem depositas violenter asportant vel asportari faciūt vel
qui asportationē talē factā noīe suo: vel a familiaribus su-
is ratam habuerint: vel qui ad hāc publice vel occulte cō-
siliū prebuerint vel cōsensu. Itē excoicati sunt ab oībus
archiep̄is & ep̄is anglie: omnes illi qui veniunt aut faciunt
cōtra magnā cartā dñi regis que snia p̄ sedē apostolicā plu-
ries est confirmata et approbata. **¶** Johēs Stratforth

Super no dei manere informatos illustris rex anglorū
Edwardas pacem ecclie & regni cupiens firmiter ob-
seruari. Nos & ceteros coep̄os dicti regni oīim litteris suis
rogauit: vt cōmunes malefactores & pacis scē ecclie atq;
sue perturbatores & violatores felones: necuō felonū ma-
nutentores/ conspiratores: falsos iuratores in assisis & iu-
ratis coram iusticiariis dñi regis scienter deferantes/ fal-
saram querularum assumptores/ manutentores: et fauto-
res eay. Per quos perturbationem pacis & violationem
libertatis ac iuris ecclie atq; regni in ipso regno nō am-
bigitar p̄ocurari in singulis diocēlibus ecclesiastica com-
pesceretur censura ipsos desiderans pro suis grauib; in
his excessib; maioris excommunicationis sentētia inno-
dari: seu excommunicatos publice nunciari. Unde nos pie
mētis dicti regis inuitatione laudabili excitati audaciam
huiusmodi perfidorū compescere cupiētes. Omnes ma-
lefactores p̄dicto taliter imp̄stet in nostra cantuariensi.
prouincia delinquentes scienter p̄sentis auctoritate cō-
siliū maioris excommunicationis sententiam volumus et
pronunciamus incurrere ipso facto: quozum absolutionē
locozū ordinariis: seu sedibus ecclesiarum cathedra alium
vacantibus his qui iurisdictionē episcopalem exercebant

De verborum significatione.

Ibidem: preterquam in mortis articulo reservandis: certum est
huiusmodi delinquentium facinora eo amplius eritentur
quo ipsi delinquentes excommunicati solennius fuerint nū-
ciati: hoc provinciali consilio approbante. Precipimus quod
omnes et singuli malefactores predicti in singulis cathe-
dralibus collegiatis et parochialibus ecclesiis nostre can-
tuarie: provincie ante dicte: prima dominica quadragesime
ac in festo corporis christi: aliisque duobus diebus festis et so-
lemnibus annuatim excommunicati publice nunciarentur
in genere: cum intimatione reservationis absolutionis pre-
dicte.

Iohannes pecham.

Precipimus quod sententie maioris excommunicationis
promulgentur in ecclesiis quater in anno: videlicet
die dominica prima post festum sancti Michaelis. Et die domi-
nica in medio quadragesime. Et in festo sancte trinitatis
Et in die dominica proxima post festum sancti petri ad vincu-
la: candelis accensis et pulsatis campanis cum cruce et ali-
is solemnitatibus prout decet.

De verborum significatione. Iohannes Stratfordus.

Quamquam ex solventibus et infra. Huiusmodi declara-
mus provisione consilii silvam ceduam illam fore: que
cuiuscunque generis arborum existens in hoc habetur ut ceda-
tur: et que etiam succisa rursus ex stipitibus aut radicibus
renascatur: ac ex ea decimam utpote realem et predialem
baptismatibus seu matricibus ecclesiis persolvendam: necnon
silvarum possessores huiusmodi ad prestationem decima-
rum ipsorum lignorum excisorum in eis sicut feni et bla-
torum omni censura ecclesiastica fore canonice spellendos.

ExPLICIT opus super constitutiones
provinciales. Laus deo.

Tabula

Incipit tabula constitutionum provincialium secundum ordinem librorum cum auctorum nominibus.

Liber primus.

De summa trinitate et fide catholica.

Ignorantia sacerdotum. Becham. Altissimus. Idem.

De constitutionibus.

De incontinentie. Becham. Exterior habitus. Stratforth
Huius autem consilii. Idem.

De consuetudine.

Statutum et infra. Langham. Nullus rector. Edmundus.

De temporibus ordinandorum.

Eos qui. Edmundus. In primis. Idem.

Quia quidam. Richardus. Cum quanta. walterus.

De scrutinio in ordine faciendo.

Cum quanta. Idem.

De sacra unctione.

Mani crinales. Edmundus. Sacerdotes. walterus.

Cum magna. Idem. Cum sancti crismatis. Becham.

Confirmationis. Idem

De sacramentis iterandis.

Sacerdotes walterus. Sacramentum extreme. Idem.

Ad institutionem. Becham. Ignorantia sacerdotum. Idem

De filiis presbyterorum.

Cum a iure. Becham.

De clericis peregrinis.

Cum quanta. walterus. Reuerendissime synodo. Arondell.

De officio archidiaconi.

Ut archidiaconi. Stephanus. Eisdem etiam. Becham.

Sint ecclesiarum. walterus. Archidiaconi. Idem.

De officio archipresbyteri.

Ignorantia sacerdotum. Becham. Item remoneat. Edmundus.

Presbyterorum. Stephanus in consilio Oxonie.

De officio vicarii.

Cum hys. Idem in eodem. Quoniam autem. Idem.

Tabula

De officio iudicis ordinarij.

Statutum. Ste. in consilio. oron. Jte statum. Bonifacius.

De maiozitate et obedientia.

Presbyteri et infra. Robertus

De treuga et pace.

Magna nobis. Edmundus.

De transactionibus.

Leterum districtius. Stephanus.

De postulando.

Qui p aduocatos. Ste. Meloces ad audiendum. Pecham

De procuratoribus.

Exhorrenda. Pecham

Liber secundus.

De iudiciis.

In causis et infra. Ste. i 2a. oron. Quidā raraliū. Pecham.

Jte oēs illi. Mepham. Excussis et infra. Stratforth.

De foro competenti.

Contingit aliqui. Bonifacius. Circūspecte agatis. Idem.

Dierum inualeceus. Stratforth. Excussis et infra. Idē.

De feriis.

Animarum saluti. Mepham. Ad hec. Idem.

Ex scripturis. Illepe. Ineffabilis et infra. Chicheley

Anglicane ecclesie. Idem.

De sequestratione possessionis et fructuum.

frequens peruersorum. Stratforth.

De presumptionibus.

De lepra et infra. Stephanus.

De iureiurando.

Presenti statuto. Stephanus. Enenit et infra. Bonifacius.

Presbyteri et stipendiarii. wynchelsee.

De appellationibus.

frequēs puerorū. Stratforth. In 2o. oron. Mepham.

Liber tercius.

De vita et honestate clericorū.

Tabulā

Ut clericalis ordinis. Stephanus. Quāvis religionis. Pecham. Exterior habitus. Stratford.

De cohabitatione clericorum et mulierum.
Ut clericalis ordinis. Stephanus.

De clericis coniugatis.
Si qui clerici. Richardus. Cum ex eo. Thicheley.

De clericis non residentibus.
Statutum. Stephanus in consilio Drogh. Cum hostis. Idem in eodem. Preterea et infra. Pecham. In decimis. Stratford.

De prebendis et dignitatibus.
Quia iuxta. Ste. in consilio Drogh. Audistis fratres. Pecham.

De institutionibus.
Quia iuxta. Ste. Cum secundum apostolum. Idem in eodem. Ex solito cursu. Pecham. Item quia archidiaconus. Stratford.

De concessione prebende.
Re lepra et infra. Stephanus. A nostris. Bonifacius. Elurientis avaritie. Stratford.

De rebus ecclesie non alienandis.
Ecclesiarum. Stephanus. Ut secundum. Idem in eodem.

De locato et conducto.
Ut vere. Stephanus. Uidentes. Pecham. Licet bone memorie. Stratford.

De pignoribus.
Inhiemus. Edmundus.
De donationibus.
Lords doloze. Stratford.

De peculio.
Quia perierit. Stephanus.

De testamentis.
Ut clericalis et infra. Stephanus. Cum viris. Idem in eodem. Religiosa sinceritas. Pecham. Item quia. Pecham. Statutum bone memorie. Stratford. Ita quorundam. Idem. Ideo quorundam. Idem.

De sepulturis.

Tabula

Quia sepe. Stratfort. Quia inter rectores. wynchellsee.

De parochiis et alienis parochianis.

Ad instar. Stephanus. Altissimus. Pecham.

De decimis.

Quia quidam. Mephā. Erroris damnabilis. Stratfort.

Quāq̃ ex solventibus. Idem. Immoderate. Idem.

Om̃ ppter diuersas. wynchellsee. Quā vt audiamus. Idē
Sancta ecclesia. Idem.

De regularibus.

Quia vero. Stephanus. Sanctimoniales. Pecham.

De voto et voti redemptione.

Quia iuxta scrip. Stephanus. Precipimus. Edmundus.

De statu regularium.

Ut rectius. Stephanus. Quia nūnquā. Idem.

Ad hec qm̃. Idem. Ut scdm̃ canonicas. Idem.

Inhibemus. Idem. Omnem autem. Idem.

Quā inter alia. Idem. Sanctimoniales. Pecham.

De religiosis domibus.

Plures inuenim̃. Pechā. Om̃ religionū. Edmundus.

De iure patronatus.

Eam scdm̃ apostolum. Stephanus. Si aliquo eximente.

Bonifacius. Per nostram. Pecham.

De censibus et procurationibus.

Ut singula. Stephanus. Ut archidiaconi. Idem.

Item contra grauamina. Bonifacius. Sena et miserabi

lis. Stratfort. Quāuis lex nature. Idem. Itē licet quis

Idem. Cum apparitorum. Idem.

De celebrazione missarum.

Ad excitandos. Stephanus. Sacerdotes. Pecham.

Sanctum et salubre. Idem. Altissimus et infra. Idem.

Quā sit inhonestū. Stratfort. Precipimus. Richardus

In celebrazione. Edmundus. Lintheamina. walterus

Prefoyteri stipendiarii. wynchellsee. Effrenatu et infra

Hepe. Effrenata et infra. Sudburi.

Tabula

De baptismo et eius effecta.

Baptisterium. Edmundus. Ad in constitutione. Idem.
Circa sacramentum. Pecham.

De custodia eucharistie.

Fontes. Edmandus. Dignissimam. Pecham.

De reliquiis et veneratione sanctorum.

Ad exemplum. Stephanus. Dignissimum. Pecham.

De ecclesiis edificandis.

Si rector ecclesie. Edmundus. Ut parochiani. Wynchellse.
Staininus. Mephem. Licet parochiani. Stratforth.

De immunitate ecclesiarum.

Pro et infra. Bonifacius. Ut inuadentibus. Idem.
Contingit aliqui. Idem. Accidit nouitate. Stratforth.
Seculi principes. Idem. Quia diuinis. Idem.
Sciatis q cum dudum. Idem.

De clerici vel monachi.

Am viris religiosus. Stephanus in consilio Dronese.
Presenti decreto. Idem.

De sponsalibus.

Matrimonium. Walterus.

De desponsatione impuberum.

Ubi non est consensus. Edmandus.

De clandestina desponsatione.

Quia ex contractibus. Mephem.

Humana concupiscentia. Stratforth.

Liber quintus.

De accusationibus inquisitioni⁹ & denunciationib⁹
Sint in quolibet. Edmandus.

De symonia.

Firmiter inhibemus. Ste. Preterea statuimus. Idem.
Preterea venalitatem. Edmundus. Nulli liceat. Idem.

De prelati vices suas.

Ut omnis cupiditatis. Stephanus in consilio Dronese.

Tabula

- ¶ De magistris**
Reuerendissime synodo. Arondel. Maia insuper. Idem.
Periculosa res. Idem. Preterea cum. Idem.
- ¶ De hereticis.**
Reuerendissime synodo. Arondell. Item qz tarpis. Idem.
Nullus quoqz. Idem. Preterea cum. Idem.
- ¶ De apostatis.**
Preterea sunt nonnulli. Becham.
- ¶ De his qui filios occiderant.**
femine commoneantur. Edmundus.
- ¶ De homicidio.**
Si mulier mortua. Edmundus.
Sacri prouisione. Idem.
- ¶ De furtis.**
Prohibemus. Stephanus.
- ¶ De clerico venatore.**
Statuimus. Bonifacius.
- ¶ De eo qui furtiue ordines recepit.**
Cum secundum. Becham.
- ¶ De excessibus prelatorum.**
Monemus. Edmundus.
- ¶ De priuilegiis**
Sacramentum penitentie. Becham.
- ¶ De purgatione canonica.**
Certum et infra. Stephanus.
Statuimus et infra. Bonifacius.
Clerici p suis criminibus. Becham
Item licet et infra. Stratforth.
- ¶ De penis.**
Eterna sanctio. Bonifacius.
Ad hec et infra. Idem.
Si aliqui. Idem.
Euenit. Idem.
Item statuimus. Idem.

Tabula

Tantum inualuit. Pecham.

Quoniam reus et infra. Stratford.

De penitentiis et remissionibus.

Quoniam nonnunquam. Stephanus.

Cum sacramentum. Bonifacius.

In confessione habeat. Edmundus.

De penitentia. Idem.

Cum anima. Richardus.

Presbyteri stipendiarum. Wycheles.

Sacerdos. Walterus.

Prohibemus. Idem.

Cum sepe. Idem.

Cum salubriter. Pecham.

Sacramentum penitentie. Idem.

Preterea. Idem.

Licet a sanctis. Idem.

Confessiones. Sadburi.

In confessionibus. Idem.

Confessiones ter. Idem.

De sententia excommunicationis.

Auctoritate dei patris. Stephanus.

Ut archidiaconi. Idem.

Preterea contingit. Bonifacius.

Item contra grauamina. Idem.

Cum sepius. Idem.

Cum malum et infra. Pecham.

Superno dei munere. Stratford.

Precipimus quod. Pecham.

De verborum significatione.

Quam exsoluentibus. Stratford.

Finis tabule.

Constitutiones Othonis.

Hic incipiunt constitutiones Othonis.

Prefatio.

Quoniam decet domum domini sanctitudo: et ministris eius a domino dicitur. Sancti estote: quia ego sanctus sum dominus deus vester. Datagit astutia humani generis inimici: ut sanctitatem et emendationem subtrahat vel destruat utrobique / dum in plerisque locis ne consecrentur ecclesie impedit vel retardat. Et ne suo digne ministri fungantur officio ministroz mores et vitam multorum vitiat et condemnat. Sanctorum patrum regulis et statutis: et generaliter oibus christiane religionis perfectibus se totis conatibus opponendo. Hanc igitur est armata manu a cunctis populis fidelibus in fide fortiter resistendum: et ad eius molimina renouatis et nouis semper utendo viribus eneruanda. Sic Isaac patres quos foderant filii abrahe: sed humo impleuerant palestinam prius studuit renouare demum alios fodere novos. Denique nos Otho miseratione diuina sancti Richasii in Car. Tull. Diaconus Cardinalis apostolice sedis legatus: et ad partes Anglie legationis officio destinatus a sede apostolica diuino suffulti auxilio. Et astantis consilii suffragio et consensu ad roborandam et refozmandam statum ecclesiasticum in partibus Anglicanis. Saluis aliis canonicis institutis que cum reuerentia cupinus obseruari. Quedam ex commissi nobis officii potestate duximus statuenda: que per certos articulos infra dirigi fecimus et distinguui.

Ut infra annum omnes ecclesie dedicentur. **Rabzica.**
Basilicarum dedicatio initium a veteri testamento domino noscitur habuisse: et in nouo est a sanctis patribus observata: in quo est eo dignius et studiosius facienda quo in illa tibi offerebantur hostie animalium mortuorum. In isto vero celestis hostia vivat et vera christus scilicet unigenitus dei filius in altari offertur pro nobis in manibus sacerdotis. Quare statuerunt provide sancti patres ne in aliis locis quam deo

Constitutiones

dedicatas: nisi necessitas causa celebretur officiū tā sabli-
me. Porro q̃ vidim⁹ per nos ipsos et a plerisq̃ audiuim⁹
tam salubre ministeriū contēni vel negligi a nōnullis dū
multas inuenimus ecclesias: & aliquas etiā cathedrales q̃
licet sint ab antiquo constructe: nondum tamen sunt san-
ctificationis oleo p̃secrate. Volentes hanc tā periculose ne-
gligentie obuiare statuimus: & statuēdo p̃cipimus q̃ oēs
cathedrales & uentuales parochiales ecclie q̃ perfectis pa-
rietibus sunt constructe: infra bienniū p̃ diocesanos ep̃os
ad quos ptinet: vel eorū auctoritate p̃ alios p̃secrent: licq̃
infra simile tempus fiet decetero in cōstruendis ecclesiis.
Et ne tā salubre statutū transeat in p̃temptū: si loca h̃mōi
non fuerint infra biennium a p̃fectionis tpe dedicata a
missay solēniis vsq̃ ad p̃secrationē manere statuimus in-
terdicta: nisi aliqua rationabili causa excusentur. Ad her-
ne p̃sumant abbates aut eccliarū rectores antiquas ec-
clesias p̃secratas sub p̃textu amplioris ṽl palchrioris fa-
bryce faciēde diruere: absq̃ licētia diocelani ep̃i et cōsensu
p̃senti statuto districtius inhibemus. Diocelanus vero
diligenter consideret: vtrū expediat dare licentiā vel nega-
re. Et si dederit attendat et intendat: vt opus q̃ celerius
p̃terit consumet: quod extendi statuimus et volumus ad
iam cepta. De capellis vero minoribus nil noui durimus
statuendum. Consecrationes vero earum quando et qua-
liter fieri debeant diffinitionibus canonicis relinquentes

Ne pro sacramētis ecclesie aliquid exigatur: & q̃ for-
ma in confessione seruetur. Rubrica,

Sacramenta ecclesiastica in quibus tanq̃ in vasis cele-
stibus salutis remedia p̃tinent: necnō oleū sanctifica-
tum: et crisma a ministris ecclie pure ac deuote qualibet
exclusa cupiditatis labe. Statuimus et statuendo p̃cipi-
mus exhiberi: nulla difficultate in eis exhibendis adhiben-
da p̃textu p̃suetudinis alicui⁹: qua dicatur ab eis qui ea
recipiūt aliquibus aliqua p̃soluēda. Sacramēta quorū p̃u-

cipal-
da. a
ristia
quol-
nias
na et
Sta-
amin-
q̃ in
maxi-
ea ba-
am se
A
ante
riam
dyab-
fatis
camq̃
nifest
sonali
set sol-
uet co-
predi-
landu
puero
super:
addi-
durga
get qu-
sciant
quirat
C
inu-

Othobis.

cipalia q̄ sunt ⁊ q̄t ppter simpliciores dñrims exp̄imen-
da. Sunt enim baptisma/confirmatio/penitentia/eucha-
ristia/extrema unctio/matrimonium/atq; ordo: de quoz
quolibet in sacris canonibus diffusius est tractatū et ple-
nius ordinatū. Sed qz nō est leue canonū girare volumē
na et ignorare medicinale officium medico minus graue.
Statuim⁹ q̄ in susceptōe cure alax ⁊ ordinis sacerdotis ex-
aminentur de his p̄cipue ordinandi. Archidiaconi quo-
q; in singulis decanatum suoz conuentibus sacerdotes
maxime in his studeant erudire: docentes eos qualiter cir-
ca baptismum/eucharistiam/matrimonium/et penitenti-
am se habere debeant. ¶ De baptismo. Rubrica.

Ad baptismum solemniter celebꝛandum duo tēpꝛa
sabbatum scz ante resurrectionē dñi/ ⁊ sabbatum
ante pēthecosten: sunt a sanctis canonibus p̄pter mys-
terium deputata. Sed quidā in partibus istis vt audiui⁹
dyabolica fraude decepti periculum suspicantur si p̄efa-
tis diebus p̄ueri baptisarentur: quod arbitrari vel quo-
cumq; modo metuere sane fidei aduersatur penitus ⁊ ma-
nifeste cōuincitur esse falsum. Cum summus pontifex per-
sonaliter illud ministerium solemnizet: et in diebus bati-
set solemniter memoratis: et in aliis mundi partibus ser-
uet ecclesia hoc idem. Quare statuimus vt a tanto errore
predicatione frequenti populus auertatur: et ad solemnē
sandum baptismum p̄efatis diebus: et ad baptisandum
pueros suos studiosius inducantur. Statuimus etiam in
super: vt parochiales p̄bbyteri formā baptismi firmiter
addiscentes: eam parochianis suis frequenter exponāt in
vulgari in diebus dñicis: vt si articulus necessitatis emer-
get quo ipsos oporteat aliquem seu aliquos baptizare: eā
sciant ⁊ valeant obseruare. Que vtram seruata fuerit in-
quiratur postmodum diligenter.

¶ Ne aliquid recipiatur vel exigatur p̄o penitentis
inungendis. Rubrica.

Constitutiones

Auditu horribili audiuius esse relatum: quod quidam miserabiles et miseri sacerdotes: dum forsan in beneficium vicarie vel ad firmam/ seu quacumque alia questus causa prouentus ex altari/ aut ex penitentia venientes recipiunt: non aliter admittunt ad penitentiam confitentes nisi prius ab ipsis sine auaricie sue quicquam reponatur: sic faciunt de aliis sacramentis. Quia igitur qui talia agunt: regno dei et beneficio ecclesiastico sunt indigni. Statuendo districtius precipimus ut inquisitione exactissima per episcopos de his facta: qui tale quid commisisse repertus fuerit: a beneficio quod obtinet amoueatur omnino: et ab officio quod perperam gessit perpetuo suspendatur.

De confessionibus prelatorum

Rubrica.

Quod in quodam consilio inuenimus statutum approbantes statuimus: ut per quolibet decanatus prudentes viri et fideles constituantur per episcopum confessores: quibus persone et minores clerici confiteri valeant: et decanis confiteri erubescunt forsan et verentur. In ecclesiis vero cathedralibus confessores institui precipimus generales.

Ne indigni promoueantur. etc.

Rubrica.

Sacerdos est eo dignius conferendus: quo ab ordinato cetera sacramenta conferuntur. Quare cum periculosum sit vixis minus dignos ydiotas/ illegitimos/ irregulares illitteratos/ et extraneos/ aut sine titulo certo/ et vero aliquos ordinari. Statuimus ut ante collationem ordinam per episcopum de his omnibus indagatio diligens habeatur. Et ne reprobatis approbandi: et qui non fuerint approbandi approbati clanculo asserere se valeant reprobati in examinatione scribantur nomen et nomina probatorum: et qui fuerint postmodum in ordinationis limite perlecta scriptura discretionem sollicita requirantur. Ipsa quoque scriptura apud episcopum vel ecclesiam conservetur.

Ne dentur dignitates ad firmam,

Rubrica.

Othonis.

Ecclēas dari ad firmā vel generaliter constitui vica-
rios in eisdem nostra nequaquā volumus auctoritate
fulcriri: ppter infirmitatē multitudinis que in causa est
ne videamur laqueos potius immittere q̄ inuenire reme-
dia prohibitionis edictum contra emittere formidamus.
Quibusdam tñ morbis ex eis prouenientibus ad nram de-
latis noticiam occurrere coactamur. Accidit enī plerumq̄
vt hi qui firmarii appellantur: lucrari plus appetant q̄ ex-
soluant/turpes exactiones faciūt que interdum incidunt
in symoniacam prauitatem. Quare statuendo districti-
us inhibemus: ne dignitates vel officia: puta decanatus/
archidiaconatus sine prouentus ex ecclēstice vel spiritus-
lis iurisdictionis exercitio: seu ex altari penitentia vel al-
tari aut aliis sacramentis quibuscūbet venientes ad fir-
mam decetero nullatenus concedantur.

Ne ultra quinquēniū ecclēe denē ad firmā. *Rabzica.*

Cum laicis dare ad firmā ecclēas sit penitus inhōne-
stum / et clericis quibuscūq̄ ad longū tempus ppter
continuationē tps que afferre consuevit periculū & ecclē-
sis possit esse damnosum: utrūq̄ inhibentes districtius sta-
tuimus: vt nec laicis nunq̄ nec personis ecclēsticis ultra
quinquēniū vltimas ad firmam ecclēie conferantur
nec finito quinquēnio renouent̄ eisdē: nisi prius ipsas alit̄
habuerint mediate. Et vt nunc oīa sint in tuto statuimus
vt presentibus episcopis vel archidiaconis firmarū fiat
conuentio ex qua plures littere conscribantur: quarū vnā
remaneat penes ipsos.

De perpetuis firmis non concedendis. *Rabzica.*

Licubi audiamus contingisse q̄ vacante piugui et
ecclēia quam quidam optabat habere: nec tñ eam acci-
pere audebat: vt persona ne in aliis ipso iuro beneficiis q̄
obtinere priuaretur: callide procurauit vt ecclēia illa sibi
traderetur ad firmam perpetuo: ita q̄ modicam quid sol-
ueret inde alii nomine personatus sibiq̄ totum reliquum

Constitutiones

retineret. Quo dante causam edicto statuimus: ut nulla ecclesia vel prebenda vel aliquis alius redditus ecclesiasticus in totum vel in partem ad firmam alicui sub colore quocumque imperpetuum conferatur cassam et inane fore: penitus decernentes si contra fuerit attemptatum.

De vicariis et eorum ordinibus:

Rubrica.

Ad vicariam statuimus nullam de cetero fore admittendam nisi iam presbyter vel saltē diaconū in primis quattuor temporibus ordinandum. Qui renunciāns aliis beneficiis si qua habet: curā aliam hñtia iuret residentia ibi facere: ac etiam faciat continue corporalem. Alioquin institutionē ipsius decreuimus esse nullam/ et vicariam fore alii conferendā. Sic illud ad illi dolo quo sepe assignato alicui noīe personatus aliquo modo simulate dabatur alicui ecclesia ficto noīe vicarie: qui timēs alia perdere beneficia metuebat eā recipere ut persona. De iam institutis vicariis qui non sunt presbyteri cum vicarii teneant in personis propriis ecclesiis deservire statuendo precipimus: ut infra annum ad minus se faciant in presbyteros ordinari. Alioquin si per eos steterit quominus infra annum ut diximus ordinentur eos extunc vicarius fore eisdem decreuimus tunc priuatos. Et de residentia circa eos statuimus/ quod de instituendis supradiximus statuendum.

Non conferatur aliquod beneficium: donec constiterit de morte vel de cessione possessoris.

Rubrica.

Ad elidendum fallacias iniquorum sagaci est studio laborandum cuiuslibet iusticie amator: ne si torpescat rectorum industria simplicitas a versutia supplantetur et succumbat veritas falsitati. Sane plurimorum relatione accepimus quod quidā in absentis beneficiū oculos iacientes nouos fingentes rumores asserunt se audisse mortuū esse vel beneficium resignasse beneficii possessorem: sicut proiurant illud beneficium quomodolibet se intrudi. Et si forte reuiuiscens qui mortuus fuerat ad suā ecclesiam reuer-

Othonis.

eat: nescio te refidetur eidem: et claudite ianua contra eum.
Connulli etiā nimia cupiditate cecati: nō solū in absenti-
tium / sed etiā in pñtiū bñficia clanculo irrampere: vel ubi
cūq; possint ipsa inuadere non formidant: cum intus fue-
rint: nec prosunt snie: nec aliquid quo mitti possint foras:
quin armorum potentia se defendunt. **I**n utroq; ergo
articulo remedium quale possumus adhibentes statuim?
districtius prohibentes: ne pretextu opinionis vel fame qd
de morte vel cessione habeatur absentis eius beneficium
aliquatenus conferatur: sed expectet prelatus donec ple-
nius de alterutro instruat. Alioquin ad resarciendum
omne damnum ex hoc inflictum absenti cum discernimus
fore obligatum. Et eum qui se procurauit intrudi: preter
restitutionem damnorum officio et beneficio quidem su-
spensum protinus ipso facto. **Q**uod ad illam extēdi vo-
lumus: qui beneficium ecclesiasticum altero possidente au-
toritate propria / vel temeritate potius vi / vel clam oc-
cupare presumant: vel postq; declaratum fuerit ad alium
pertinere: armis se defendere nititur in eodem.

Ne pluribus detur vna ecclesia pretexta plurim; patro-
norum.

Rubrica.

Quam ars artium teste beato Gregorio sit regimē an-
tarum non cessat antiquus sophista sue girare volu-
mina fraudis: et in falsis suis positionib; studere fallacis
quo valeat concludere discipulis huius artis et eos exclu-
dere a salute anime quos imperitos inuenit aut incautos
Hoc est quod fati iussa dei transgredi. et sanctorum patrū
regulis contraire: dū nec sermo diuinus nec canonice san-
ctiones a distorto itinere possunt reducere peccatores. Exi-
git namq; ars nostra catholica: vt vnicus in vna ecclesia sit
magister / prefectus / ordine / habita / vita / scientia / et doctri-
na: et q; pura sit ecclesie ordinatio atq; simplex. Sed obie-
ctio dyabolica multos facit in hoc dogmate deuiare. Dum
interdum eo suggerente non vni tantū vna datur ecclesia

Constitutiones

sed pluribus preterea plurium patronorum: ut sint plura capita in eodem corpore quasi monstrum. Et interdum consentit persona quocumque sit occasio: ut aliquid de ipsa ecclesia concedatur alii nomine personatus. Absque magistro preterea ecclesia sepe manet desolata: dum nec persona in ea nec saltem perpetuis vicariis invenitur. Sed aliquis forte simplex sacerdos qui nec ius habet: nec etiam iuris imaginem in eadem. Et si moram forsitan persona ibi trahat: non est tamen perfectus ordine: quoniam non sacerdos est: nec habitus: quod visus ab aliquo non clericus: sed miles potius putaretur. De vita scientia et doctrina est ei heu modica cura. Ordinatio quoque ecclesie raro fit ex simplici occhio ut deberet: nec enim commenta fraudis diabolice desunt ei. Nam interdum ut audiuimus alicui fertur ecclesia hoc pacto tacite vel expresse quod aliquid sibi retineat restituens: vel presentans: vel aliquam alius ex ea recipiat portionem qui totum forsitan erat habiturus: nisi impotentia vel metu preterea alia beneficia dimisisset. Cedit etiam quod aliunde personatus ut ab instituto inibi recipiat postmodum vicariam quod fieri non presumitur sine fraude. Has igitur dimissiones et particulares assignationes et imitationes: tanquam arti nostre contrarias reprobandas ne decetero fiat penitus inhibemus firmiter statuantes ut nunquam deinceps in plures personatus vel vicarias una ecclesia diuidatur: et que diuise sunt hactenus quod citius facultas obtulerit integrentur. Nisi forsitan sic institute fuerint ab antiquo: vel est pro loco episcopi pendendum quod tanta reditus quod parochia gratis inter eos portionibus et regionibus diuidantur. Provideant etiam diocesani quod semper apud ecclesiam resideat aliquis de animarum cura sit sollicitus: ac se in celebratione divinarum et collatione sacramentorum exerceat utiliter et honeste. De residentia vero in ecclesiis a rectoribus facienda videtur nobis consulendum: facto potius quam statuto. Extant enim consilia romanorum pontificum luce clarius loquentia super eo: propter quod maiorum requiritur executio statutorum quam edicto sanctionum. Idem quoque

Othonis.

per oia dicimus et sentimus de his qui plures dignitates personatus seu beneficia curā aiar habentia contra statutum consilii gñalis absq dispensatione sedis apostolice speciali presumunt in salutis sue dispendium retinere.

De statu monachor et habitu clericor. Rubrica.

Quoniam de habitu clericor q non clericalis videtur sed potius militaris: graue scandalum laicis gñatur. firmiter statuendo precipimus: vt ad formam tam de vestibus clericor q etiam de ornamentis equor in gñali cōsilio editā per subtractionē beneficior ab epō compellantur ita q in mensura decenti vestes habeant et capis clauis vtant in sacris ordinibus constituti/ maxime in ecclesia et corā prelatis suis: et in quentibus clericor: et vbiq in parochiis suis: qui cum aiar cura regēdas ecclesias susceperunt. Et vt possint epi alios melius ad honestatem vestiu: tonsurā et coronā decentes et equor ornamenta pdonea coartare: prouideāt vt in suis clericis comensalibus hoc prius faciant obseruari: habentes eos in vestibus calcaribus frenis et cellis clericalis gerentes habitum honestatis.

De clandestinis matrimoniis quorundam clericor. et de clericis concubinariis. Rubrica.

Innotuit nobis referentibus plurimis fidedignis q multi propter salutis immemores matrimoniis contractis clandestine retinere cum vxoribus ecclesias: et ecclesiastica adipisci beneficia de nouo: et promoueri ad sacros ordines contra statuta sacror canonū non formidant. Deih pcessu tps cū ple suscepta ex tali copula expedire videret ips viuētibz vel defūctis p testes vel instrumēta probare tracta fuisse mērimonia inter eos. Vex qz per clericos matrimonio seu guberno intēdentes perarari aiarū pditio: et negligi salus ear et ecclesiastica substantia diripi cōsuevit. Ut aiar saluti et ecclesiar comodo consulat huic morbo qui multū inualuisse asserit sic duxim? occurrendū. Ut si repertū fuerit aliquis taliter traxisse: et ab ecclesiis et eccle

Constitutiones

hastis bñficiis qbus tam eos q̄ quolibet vrozatis fore
de:ernimus ipso iure priuatos remoueat omnino. Et si
qua bona post hmoi mñimoniū qualitercūq̄ quesita fuerit
per ipos sen p submissas psonas de bonis eoz ea nequa q̄ fi-
lius vel vrozibus hmoi: sed ecclesiis quas tenuerūt/ vel in
quibus habuerūt bñficia protinus applicentur. Ipsi quo-
q̄ filii ad ecclias ⁊ ecclīastica beneficia ⁊ ecclīasticos ordi-
nes velut irregulares nullatenus admittantur: nisi cū eis
fuerit exigentibus meritis canonice dispensatum.

¶ De successiōe tollēda in ecclīasticis bñficiis. Rubrica.

Iacet ad profugandum a laribus ecclīe putridū illud
turpitudinis libidinosē contagium quo decore ecclīe
grauiter maculatur: studuerunt semper ecclesiay rectores
ipsum cum tante impzobitatis existat: vt semper se inge-
rat impudenter. Nolentes igitur tantam ecclīastice digni-
tatis ignominiam cōnuentibus p̄terire oculis incoꝛpe:
etiam scātuta Romanoy pontificū: et maxime decretalem
Alexandri pape sup hoc editā exequentes statum⁹ et sta-
tuendo p̄cipimus vt clerici ⁊ maxime in sacris ordinibus
constituti q̄ in domibus suis publice detinēt cōcubinas: nisi
eas a se remoneāt p̄orsus infra mensem ipsas vel alias de
cetero nullatenus retēturi: ab officio ⁊ bñficio sine suspensi-
ōe. Ita q̄ quousq̄ sup hoc satisfecerint de bñficiis ecclīasticis
se non intronittant. Alioquin ipso iuro ees decernim⁹ fo-
re priuatos. **¶** Volumus quoq̄ et districte p̄cipimus vt
archiepi et epi diligentem sup hoc faciant p̄ oēs decanat⁹
inquisitionem fieri et quod statuimus obseruari.

¶ De successiōe tollenda in ecclīasticis bñficiis. Rubrica

Iacet adeo detestati fuerint sancti patres q̄ ecclesia-
stica beneficia iure possent hereditario possideri vt in
eis etiam sit ecclesiastica interdicta successio sobolis bene-
nate. Quidam tamen de nephario coitu p̄ocreati pede im-
pudentie iuris et honestatis: etiam auctoritatem calcātes
in beneficia huiusmodi que patres eozum nullo medio te

Othonis.

nerunt irrumpere atque ausu tenere temerario non formi-
dant. ¶ Hoc igitur nos qui ad reuelandum honestatis ec-
clesiastice statutum ad partes istas venimus attenden-
tes statuendo districtius prohibemus et prohibendo statu-
mus ut ecclesiarum prelati aliquos tales in beneficiis huius-
que patres eorum quocumque titulo tenuerunt in totum vel in
partem quocumque colore vel fraude instituere vel vnde cum-
que admittere immediate decetero non presumant. Illos
vero qui iam illicite huiusmodi beneficia sunt adepti eos
presenti statuto decernimus fore priuatos.

¶ De latronibus non defendendis. c.

Rubrica.

Contra latronum flagitia quibus nimis abundat re-
gio Anglicana: quod nequaquam esset ut accepimus nisi ma-
iores eos defenderent vel tenerent: sic duximus statuendum
ut nemo eos protegat vel defendat seu teneat in domibus
suis vel in villis quos scierit vel manifestum fuerit sacro-
cinium exercere. ¶ Eos autem qui contra hoc fecerint si
tertio moniti per ecclesiasticam iudicem ordinariam ipsos
a se non abiecerint: excommunicationi ecclesiastice subi-
gamus. ¶ Monitionem autem volumus et statuimus suf-
ficere generalem: etiam si fiat alicuius nomine non expresse:
dummodo ita publice et solemniter fiat quod ad eorum noti-
ciam valeat peruenire.

¶ De esu carniū quo ad monachos.

Rubrica.

Adiuimus et letati sumus quod religiosi viri abbates op-
eris sancti benedicti per Angliam constituti conueni-
entes nuper in capitulo suo generali tanquam filii obediētie
iuxta sermonem propheticum ad suos terminos reuer-
tes prouide statuerunt: ut decetero secundum beati benedi-
cti regulam ab esu carniū debeant abstinere: exceptis debili-
bus et infirmis quibus de secundum eiusdem regule continentiam in-
firmarum proinde: quod utique approbantes statuimus inui-
olabiliter obseruari. ¶ Adiciamus quoque quod postquam nouici an-
no probationis finito gestauerit habitum monachalem ad

Constitutiones.

professionē faciendā iuxta decretalē felicis memorię Honorii pape districtiōe canonica p abbate ptin⁹ cōpellant. Nullus enī qui p fessionē non fecerit in abbate vel priorē aliquaten⁹ admittat. Hec aut que & de p fessione finito p batiōis tpe faciēda dixim⁹ ad canonicos regulares & moniales durimus prorogāda. Super aliis vero que ad correctionē aut reformationē tā eorū q̄ aliarū regulariū nouerimus ptinere puidere intendimus: & que ecclesiis eorū vtilia ipsiq̄ salubria fuerint concedente dño statuem⁹ & statuta mandabimus p eorū capitula solemniter publicari.

De pcuratiōib⁹ & visitatiōib⁹ archidiaconorū. Rubrica
Archidiaconis quoq̄ statuimus vt ecclesias vtiliter viriliter et fideliter visitent: de sacris vasis et vestibus: & qualiter diurnis & nocturnis officiis ecclie seruiantur: et gñaliter de tpalibus et spūalibus inquirendorū q̄ corrigenda inuenerint corrigant diligēter. Ecclesias aut supfluis nō grauent expensis: sed procuraciones dñitarat erigant dum visitant moderatas: nō secū extraneos: sed modeste se habeant tam in familia q̄ in equis. Cum aut visitent aut corrigant seu crimina puniant: aliquid ab aliquo recipere non presumant: nec sentētis aliquos inuoluāt iniuste quo ad eius pecuniam possint extorquere. Cum hec et talia sapiunt p̄auitatē decernimus: vt qui talia agere p̄sumplerint sic extorta in duplum erogare in pios vsus arbitrio episcopi compellantur: alia nihilominus salua pena canonica contra eos. Sint autem solliciti frequenter interesse capitulis per singulos decanatus in quibus diligenter instruant inter alia sacerdotes: et bene sciant & sane intelligant verba canonis et baptismatis / que scilicet sint de substantia sacramenti.

De concordia refozmāda & pace sine impedimēto. Rubrica
Ceterū districtius durimus inhibendum: ne eccliarū p̄lati: et maxime archidiaconi decani vel officiales eorū: vel etiam quicumq̄ alii ad vniuersitatem causarū

Othonis.

ecclesiasticarum vel alia negotia ratione iurisdictionis ecclesiastice / vel officii spiritualis ecclesie forum contingentia delegati: quin de discordiis vel querelis fiat pax: vel concordia inter partes aliquatenus impedire. Sed quando cumque partes voluerint a iudicio per compositionem recedant: dummodo sit tale negotium super quo iure possit transigi vel componi nec exigatur propter hoc aliquid ab eisdem.

De officio archiepiscoporum et episcoporum. Rubrica.

Quid ad venerabiles patres archiepiscopos et episcopos pertinet seu incumbat ex officio faciendum nomine dignitatis eorum quod episcopus: id est superintendens exprimit euidenter. Intendere quippe habent supra gregem suam iuxta verbum euangelicum noctis vigilias custodire. Cum igitur debeant esse forma gregis ad quam se debent subditi reformare quod nequit fieri: nisi se omnibus exhibeant in exemplar. Exhortamur eos in domino et monemus ut morem trahentes apud cathedralis ecclesias congruentem missas ibidem celebrent in precipuis saltem solemnitatibus et in diebus dominicis in quadagesima et in aduentu. Circueant preterea dioceses suas temporibus oportunitis corrigendo / reformando / et consecrando ecclesias / et verbum vite in agro dominico seminantes. Ad que omnia melius exequenda professionem quam in consecratione sua fecerint saltem bis in anno: in aduentu scilicet et in maiori quadagesima faciant sibi legi.

De cause matrimoniales iudicibus imperitis committantur. etc.

Qui non solum potestas: sed discretio et scientia in diffinendis negociis potissimum requirantur: solerter est ab omnibus precauendum ne talis index vel cognitor deputetur per simplicitatem cuius imperitiā vel raditatem inutiles feratur sententia vel iniusta absoluaturs reus nocens: vel innocens damnetur. Propterea duximus statuendum. quod matrimoniales cause que inter ceteras cum maturitate ma

Constitutiones

gnā & diligentia sunt tractāde viris prouidis fidedignis et habentibus iuris peritiā: vel saltē ppetentes exercitiū cōmittatur. Si qui vero abbates archidiaconi vel decani habent ex priuilegio vel consuetudine approbata: q̄ de matrimonialibus causis cognoscant: diligenter ipsas examinare procurent: ita q̄ tam ipsi q̄ delegati eorū ad diffinitiuā sententiam non procedant: nisi habita prius deliberatione de causē maritis cum diocesano episcopo diligentibus requisito consilio et obtento. Ad qd̄ tam exemptos teneri volumus: vel speciali priuilegio communitos

De iuramento calumnie.

Rubrica.

In iurandum calumnie in causis ecclesiasticis et ciuilibus/et de veritate dicenda in spiritualibus quo et veritas aperiatur facilius: et causę celerius terminentur. Statuimus prestari decetero in regno Anglie secundum canonicas & legitimas sanctiones obtenta in contrarium consuetudine non obstante. **H**uic statuto similiter annexētes: vt iudiciales indantie iudicis dentur arbitrio iuxta legitimas et canonicas sanctiones.

De officio procuratorum.

Rubrica.

Um procuratorū in obsequium iusticie introductū vt si quis causę sue non potest intendere per aliam in sua absentia reuenietur: conuertit frequenter antiqui hominis inuidia in abusum. Ex consuetudine nam vt dicitur hic habetur: vt citatus ad diem certum procuratorem tantum constituat ad eundē absq̄ litteris vel per litteras sigillo autentico non signatas vnde fit vt dū talis procurator vel probare mandatū vel fidē litteris imponere nō potest per testes aut aliud impedimentū occurrit: nihil agitur illa die. Sed nec expirāte procuratoris officio in sequēti die licq̄ perit illa instantia sine fructu. Huic igit̄ fallaci caute le clpectum apponere cupiētes statuimus: vt decetero in causis ecclesiasticis regn Anglie procurator constitutur simpliciter: vel si constitutur ad diem: non ad vnum tantū: sed

Othonis.

ad plures si opus fuerit constitui volumus & intelligi con-
stitutum. **M**andatum etiam per scripturam probetur
autenticam: nisi apud acta fuerit constitutus aut sigillam
autenticum de facili nequeat constituens inuenire.

De citationibus faciendis.

Rubrica:

Anto calliditatis studio prosequantur se alterutrum
litigantes ut in supplantatione alterius calcato iusti-
cie cultu alter faciat quicquid possit. **D**enique a multis ac-
cepimus quod citatorias litteras impetrantes eas ad locum
in quo morari debet qui citatur per tres destinant garcones
quas super altari loci eiusdem ecclesie / vel ibidem in loco
alio duo ponant: & tertius statim rapit. Ex quo fit quod duo-
bus testificantibus postmodum quod illum citauerant iuxta
more siue regionis consuetudinem excoratur siue suspendit
ut contumax: quod contumacie propterea utpote citatiois incitus
expers erat. Hunc itaque abulum tam detestabilem & alios simi-
les zelo iusticie prosequentes statuimus: ut per impetrantes
vel eorum nuncios in causis ecclesiasticis regni anglie littere
citatorie decetero non mittantur: sed iudex moderatis sum-
ptibus impetrantis per suum fidelem nuntium eas mittat: quod
vocandum diligenter perquirat: quem si reperire non poterit die
dominico vel alio solenni apud ecclesiam loci illius in quo degere
consuevit dum missa cantatur publice litteras legi faciat & ex-
poni. Vel saltem ad decanum in cuius decanatu moratur qui vo-
candus existit citatio dirigatur: qui a iudice missus hoc fide-
liter prosequatur per se vel per suos certos nuncios & fideles.
Quodque inde fecerit eidem rescribere iudici non omittat.
Que littere false dicantur: et de pena eorum qui eis uti
presumunt.

Rubrica:

Quanto scripturaram que sigillo autentico manum
tuta est vltus magis necessarius in partibus anglicanis
ubi publici notarii non existunt: tanto diligentius est ca-
nendum ne per aliquorum violentiam vel insolentiam pos-
sint pertrahi ad abulum. Conficiantur enim ut audiui-
mus licet

Constitutiones

tere ac signantur: non tñ a minoribus clericis: verũ etiam a prelatis in quibus cauetur aliquem contraxisse et contractui vel negotio affuisse: vel extitisse aliquem ad iudiciam euocatam: seu sibi litteras citatorias presentatas: q̃ tamẽ nanq̃ presens fuerat vel inactus: immo forsitan in alia prouincia vel diocesi tñ degebat. Ceteram cum scripture huiusmodi falsitatis vitium contineant: manifeste fieri talia decetero inhibentes vel similia districtius p̃uidenda deliberatione sanctim⁹: q̃ q̃ fuerint in his deliquisse cō: nictet qui talibus litteris maxime in alterius p̃iudiciũ p̃sumpserint ac perseuerauerint vti sciẽter: pena falsitatis et instrumentis falsis vtentes debita puniantur:

¶ Quomodo prelati et alii officiales sigilla autentica debent habere. Rabzica.

Quoniam tabellionum vsus in regno Anglie non habetur p̃pter qđ magis recurri ad sigilla autentica est necesse: vt eorum copia facilius habeatur. Statuimus vt sigilla habeant: non solum archiep̃i et ep̃i: sed etiam eorum officiales. Item abbates et priores/ decani/ archidiaconi et eorum officiales/ decani etiam rurales: necnon et ecclesiarum cathedralium capitula te cetera quęq̃ collegia et cō: uentus simul cū suis rectoribus aut diuissim iuxta eorum cō: suetudinẽ vel statutum. Pro varietate quorũ p̃dictorũ cuiuslibet: habeat vnusq̃q̃ sigillũ ⁊ nomẽ puta dignitatẽ vel officii collegii ⁊ etiã illorũ p̃p̃riũ nomẽ qđ dignitatis vel officii p̃p̃tui gaudẽt honore insculptũ notis ⁊ caracteribus manifestis: sicq̃ sigillum autenticum habeat. Deniq̃ illi qđ tpale officium susceperũt: puta decani rurales ⁊ officiales sigillum suũ qđ tñ nomẽ officii sui habeant insculptum. Finitoq̃ officio ei a quo habebant officiu continuo ⁊ sine mora resignent. Sane de custodia sigilloz curam habere p̃cipimus diligentem: vt scz vnusquisq̃ per se illud custodiat: vel vni soli de cuius fide confidat custodiendum committat: qui etiam iuret qđ illud fideliter custodiet: ne

Orthonis.

ad sigillandum aliquid alii cuiq̃ concedat: nec ille etiam aliquid inde sigillet ex quo posset alicui preiudicium generari: nisi q̃ dñs eius prius viderit et legerit diligenter/ et sic preceperit sigillari. In faciendo vero sigilli copia fidelis et prouida sit cautela fidelis vt indigentibus de facili prebeatur prouida: vt falsis et fraudulentis penitus denegetur. In principio quoq̃ vel fine cuiuslibet scripture autentice sufficientem datam statuimus inseri dici temporis atq̃ loci.

De iuramento aduocatoꝝ: unde de custodia actozum origina: et de cautione prestanda ab eo qui mittitur in possessionem.

Rubrica:

Amorem iusticie audiuimus consequenter q̃ eā nimis impediunt per cauillationes et versutias aduocati necant eam plerumq̃ per ignorantiam iudicis imperiti et illudant ei per contumaciā sepe partes. Nam contingit aliqui q̃ missus in possessionē tam rei seruāde ipsam retinere contendit: licet aduersarius redeat infra annum: iuri per oia satisfacere sit paratus. Aliqui vero qui in possessionem missus fuerit: nec infra annum: nec post q̃tumcūq̃ verus constituatur possessor: valet illam possessionē retinente cum armis aduersario adipisci. In adiutoria quoq̃ iusticie assurgentes huius sancti approbatione consilii statuimus: vt qui aduocati officium voluerint generaliter promeri apud diocesānum: cuius origine vel domicilio iurisdictionis existit prebeat iuramentum: q̃ in causis quas patronus existit patrociniū fidele prestabit: non ad differendam vel auferendam alterius partis iusticiā: sed ad causam clientuli sui legibus differendo: et rationibus vtēdo intendat: alias aut nō admittatur. In causis quoq̃ matrimonialibus et ecclesiasticis: nisi iuramentum simile velit prestare singulariter in eisdem. Sed nec in aliis causis coram ecclesiastico iudice ultra tres terminos absq̃ iuramento huius nullatenus admitatur: nisi p̃ ecclesia sua vel

Constitutiones Othonis.

Dñs aut amico notorio seu paupere extraneo: vel personā miserabili duxerit forsitan postulandum. Caueant autem omnes advocati. ne per se vel per alios testes subornēt vel partes instruant falsum deponere vel suppressere veritatem. Qui vero contra fecerint: ab officio et beneficio ipso facto sint suspensi: quousque super hoc satisfecerint competenter. Et alias nihilominus si de hoc convicti fuerint pena debita puniantur. Iudices quoque iuris ignari si dubiū aliquod emergerit ex quo poterit alterutri partiū graue prejudiciū generari: expensis utriusque partis alicuius consilium aduocent sapientis. Statuimus etiam ut inquantū poterunt constitutionē generalis consilii tam in ordinariis quam in extraordinariis iudiciis obseruantes acta originalia et autentica diligenter ac fideliter penes se custodiant: vel per scriptores suos faciant custodiri: et partibus inde ut debuerint copiam faciant: quibus omnia postquam scripta fuerint statim et statuendo precipimus publicari: ut si erratum fuerit in scribendo corrigatur ut veritas possit de his que acta fuerint liquido apparere. Proinde aut preterea iudices ut cum aliquem decreuerint fore in possessionem mittendum: ob contumaciam partis aduersę de restituenda possessione cum fructibus si quos inde perceperit: deductis expensis legitimis si aduersarius infra annum redierit ad mandatum ecclesię: ab eo etiam qui mittendus fuerit congruam recipiat cautionem. Illum quoque qui possessionem retinere presumpserit violenter in quam ob eius contumaciam alius nullus fuerit: et post annum etiam verus possessor constitutus iure si quod habuerit in eadem re ne decernimus fore priuatum.

¶ Sequitur tabula rubricarum.

Tabula:

Prohemium.

Ut infra annum omnes ecclesie dedicerentur. Basilicay.
Ne pro sacramentis ecclesie aliquid exigatur / et q forma
in confessione seruetur. Sacramenta ecclesiastica

De baptismo.

Ad baptismum.

Ne aliqd recipiat vel exigať p pñis inisugendis. Auditu.
De confessionibus prelatoꝝ. Quod in quodam.

Ne indigni promoueantur. &c.

Sacer ordo.

Ne dentur dignitates ad firmam.

Ecclesias dari.

Ne ultra qnqñiũ ecclie dentur ad firmã. Cũ laicis.

Te ppetuis firmis nō cōcedendis. Alicubi audiuimus.

De vicariis et eozum ordinibus.

Ad vicariam.

Non conferatur aliquod beneficium donec constiterit de
morte vel de cessione possessoris. Ad elidendam.

Ne plib⁹ de vna ecclia ptertu plurib⁹ pñonꝝ. Cũ ars.

De statu monachoz et habitu clericoz. Qñ de habitu.

De clandestinis matrimoniis quozũdam clericoz am: & de
clericis concubinariis. Innotuit.

De successione tollenda in ecclesiasti cis beneficiis. Licet
ad profugandum. et licet adeo.

De latronibus non defendendis. Contra latronum.

De esu carniũ quo ad monachos. Audiuimus

De pcuratōib⁹ & visitatōib⁹ archidiaconoz. De archid.

De pcor dia refozmã da & pace sine impedimẽto. Letex

De officio archiepōꝝ et epōꝝ. Quid ad venerabiles.

Ne cause mēimoniales iudicib⁹ impitis gmittant. Cũ nō.

De iuramento calumnie. Iururandum.

De officio procuratoꝝ am. Alũm procuratoꝝ am

De citationibus faciendis. Tanto calliditatis.

Que littere false dicantur / & de pena eozum qui eis vti pre
sumunt. Quanto scripturarum.

Quo plati et alii officiales sigilla autētica dñt hñe. Qñ.

De iuramento aduocatoꝝ. &c. Glamoꝝ iusticie.

Finis tabule.

Constitutiones

Incipit consiliū dñi Octoboni legati in Anglia.

Prohemium.

Octoboni miseratione diuina scilicet Adriani dia:
conus Cardinalis apostolice sedis legatus: ad
perpetuam rei memoriam. Mandata dei et lex
altissimi data sunt a diebus antiquis: vt creatu
ra que fregerat iugum recedens a pace dei sui venturum
pacificum regem reconciliatozem medium ⁊ instaurantē
oia pontificem manentem sub obseruantia legis et man:
dati: tanq̃ lucerne et lucis data spe: quasi vmbra aculo in pa
trum p̃missionibus expectaret. Nec autem est dignitas
adoptiuorū sponse: ⁊ gloria filiorū sancte matris ecclesie: vt
audiant ex ea mandata vite custodientes cor suum in illis
in pacis pulchritudine pudicitie claritate ac regimie mo:
destie appetitum noxium sub rationis iudicio subiugam⁹
Ad cuius rei comodā executionem sanctorū patrū decreta
per ora ipsoꝝ diuinitas p̃mulgata iusticie regulas ⁊ equi:
tatis dogmata p̃plectentia: quasi lata flumina p̃dierunt
et tam fluminorū pontificū q̃ ipsius apostolice sedis legatorū
aliorūq̃ p̃latorū ecclesie scē toto orbe diffuse p̃stitutiones
sacre: tanq̃ rituli de fluminū latitudine per diuersorū t̃pm
necessitatē sunt p̃dite: vt nouis morbis fragilitate huma
na grauata noua remedia p̃rouenirent. Sed effrenis illa
cupiditas que in p̃mis generis humani parētib⁹ radi:
ces misit: ita virus suū impoſteros seminauit: ita per illicitos
motus ceca discurret: vt cōminuta virga virtutis ⁊ di
cretionis ad aliena irreuerēti frōte p̃liat: et quasi ebria
se dimittit. Quo fit vt corrupte mentis auditas nec absti
nere a vetitis nouit: nec gaudere p̃missis: neq̃ ad bona cō
sensum adhibeat pietatis. Sane si antiqua et remota pe
ccatis huiusmodi ex terminia dolenda suscipim⁹ amarius flen
do modernum vulnus incumbens qd non modo auribus
sed etiā oculis et manibus se palam exhibet estimam⁹ eo
q̃ t̃pis hu⁹ dies mali quanto a p̃mis longeuitate disce:

Octoboni.

dant tãto dñriore cerdice in p̃ofandiora malor̃ p̃temptã
damnabiliori descendãt: dñi iuris semita derelicta diuertit
in obliquũ. Cedit p̃tentie veritas: et iusticiã fauor expellit
et dñi oēs q̃ sua sibi vident̃ exp̃scūt: q̃ xp̃i sunt: que aiaꝝ sa-
luti et p̃fectibus consulant: que eccl̃iaꝝ decus exigant nō
solum negligentie nebulis: sed etiã in despectis et ignoran-
tie latebris tenebrosis abscondant. Nos igitur ad regimẽ
Anglie inclitam quod diebus p̃ximis a glorie sue culmĩ
ne in extinctionem vtriusq̃ potestatis exciderat. Necnon
ad regimen Scotie Hybernie et wallie partes: de gremio
sancte matris ecclesie commissio nobis in ip̃is plene legati-
onis officio destinãdi plantandi et euellendi atq̃ edificãdi
solicitudine de manu sanctissimi patris dñi Clementis ip̃i-
us sancte vniuersalis ecclesie summi pontificis. Non ex af-
fectu p̃prie voluntatis: sed p̃o debite obedientie vno su-
scepto vt nostrum iuxta doctrinam apostoli ministerium
impleamus. Quia sacror̃ canonũ statuta quor̃ imitationẽ
p̃ncipum quoq̃ seculariũ leges assumũt. Constitutiones
quoq̃ bone memorie Othonis Portuensis ep̃i tunc sancti
Richasii in carcere Cull. Diaconi Cardinalis in regnis
Anglie et Scotie apostolice sedis legati: uecnon p̃uincia-
rum consilioꝝ p̃uisiones mores et actus fidelium sub-
ditoꝝ salubriter informãtes. Horum quia aliqua liqui-
dem a paucis: aliqua vero a nullis inuenerimus obserua-
ri. Dignum duximus p̃senti sacro approbante consilio/
ad omnem sanctam et deo placidã obseruationem certas
constitutiones facere: atq̃ iam p̃mulgatis certa quedã
capitula: necnon penas adiuicere: que auctore deo p̃fectũ
valeant inducere salutare.

De baptismo.

Rubrica.

Ingredientibus hoc mare magnũ mundum: videl̃
cet naufragis plenum. Prima tabula nos ad portũ
salutis adducens baptismus esse dinoscitur quem oim sa-
cramentor̃ esse ianuã saluator̃ noster instituit. Et eum se

Constitutiones

quentiū scōrū patrū testatur auctoritas. Cū igit circa ingressum ianue error maxime piculosus existat. Predict⁹ legatus quosdam ab ydolatria execrabili renocans: q̄ tpebus deputatis ad baptismum solēniter celebrandū. Sabbato. Ante resurrectionē dñi: & sabbato añ penthecostē suspirabat periculu: si diebus hui⁹ pueri baptiscentur. Statuit vt a tanto errore populus auerteretur predicatione frequēti. Et induceretur ad solēnizandū in prefatis diebus baptismum ad suos pueros baptizandos. Cum autē nemo prorsus debeat ab hui⁹ pceptione sacramēti dimitti potest a quocūq; necessitatis casu occurrente conferri et collatū in forma ecclie pficit ad salutē. Quz vero multorū simplicitas in baptismi collatione deficeret: cū necessitatis articulus immineret: nisi a ministris xpiane fidei docerentur a predicto legato inuenimus p̄uide x̄stitutū: vt parochiales presbyteri formā baptismi firmiter adiscerent eā parochianis suis frequēter exponant dieb⁹ dñicis in vulgari: vt si articulus necessitatis emergat in quo opz p ipsos aliquē baptizare: eā sciāt & valeant obseruare. Nos igit q̄ in hui⁹ statuto de presbyteri parochialib⁹ est expressū ad perpetuos eccliarū vicarios extēdū: & ab ipis precipim⁹ obseruari. Et qz p̄ter certū salutis piculū nō pōt hoc negligi vel omitti adiiciēdo statim⁹ & in virtute scē obediētie districte precipim⁹: vt qlibet archidiacon⁹ x̄tra p̄b̄cos et vicarios ipos inq̄sitionē faciat diligentē q̄s hoc salubre statutū inuenerit nos seruare grauiter put rei qualitas exigerit puniendo. **¶** Ne p sacramētis ecclesiasticis aliquid exigat: et q̄ forma in confessione seruetur. Rubrica.

Quoniam ceca cupiditas ita ruit in preceps vt opū terrenorū questu minime x̄tenta p sacris etiā & diuinis que estimationē nō capiūt precii pphana venalitate suscipiat. Prefatus legatus x̄tra hoc statuit & precepit oleum sanctificatū & crisma a ministris ecclesie pure ac deuote qualibet exclusa cupiditate cōferri: nulla difficultate in eis

Octoboni.

exhibendis adhibita pretextu alicuius consuetudinis quia dicitur
en: ab eis qui ea recipiunt aliqua quibuslibet persoluen-
da. Nos igitur huiusmodi constitutioni dicti legati adiungendo statui-
mus: ut super his tam episcopi quam archidiaconi per loca sue iurisdic-
tionis contra precipientes inquisitionem faciant diligentem: et quos
tales inuenerint: tanquam symoniacos puniant secundum canonica-
sas sanctiones. Quod si hoc implere neglexerint: episcopi a po-
tentialibus archidiaconi ab officio: quousque rem emenda-
uerint sint suspensi. Que omnia circa illos qui antequam ad peniten-
tiam confitentes admittet: quicquid ab eis exigat vel extorquet
Et quod alia quelibet sacramenta interuentu pecunie conferunt
districte precipimus observari. Quos autem qui confessiones
audiunt aliquorum: a peccatis expresse confitentes absoluant:
verba subscripta specialiter exprimentes. Ego te a peccatis et
etiam auctoritate qua fungor absoluo Et quoniam confitens in
ipso confessionis actu signa debet contritionis et humilia-
tionis ostendere precipimus: ut omnes qui confessiones audiunt
confitentes inducant: ut cum reuerentia et humilitate sacer-
doti confiteatur peccata. Ad hec quia maior est cedes anime quam corpo-
ris: cum illa perpetua sit: hec autem brevis angustatione temporis de-
pereat: nemo remedium confessionis auferat postulanti. Quod
in custodiis carcerum: aliquando circa captiuos fieri miserabili-
ter audiētes statuimus: ut si quis decetero in hoc casu vel
alio gratiam confessionis inhibuit carcerato vel alii in pe-
nam immanis sceleris: cum ipse ad mortem peruenit: nisi ad
mandatum sui episcopi aut prelati in vita satisfecerit: careat eccle-
siastica sepultura.

De consecratione ecclesiarum.

Rabzica.

Oramus dei materiali subiecto non differens a priua-
tis per mysterium dedicationis inuisibile fit templum
domini ad expirationem delictorum et diuinam misericordiam implo-
randam ut in ea sit mensa quo panis viuus qui de celo descendit per
vivorum et mortuorum suffragia manducantur. Ne igitur
tam salubre mysterium contemni vel negligi videretur a dicto

Constitutiones

legato indeminis statutū: vt oēs cathedrales/vel cōuen-
tuales/collegiales/et parochiales ecclesie a tpe perfectionis
ipar: infra bienniu p diocesanos ad quos pertinet: vel eor
auctoritate p alios manus 2secrationis accipiat. Ad si loca
hmoi a pfectionis tpe infra bienniu spaciū nō fuerint dedi-
cata: idē legatus eadē vltq ad 2secrationē a missarū solem-
nis manere statuit interdicta: districte inhibens ne abba-
tes aut ecclesiarū rectores antiquas ecclesias 2secratas sub p-
textu amplioris seu pulchrioris fabrice faciende diruere
presumant absq diocesani epi licētia et 2sensu: q diligēter
consideret vtr expediat dare licentiam hmoi aut negare
¶ Nos igit hmoi salubre statutū negligi aut contemni a
plurimis cognoscētes statuimus adiiciētes: vt is q ecclesie
non dū cōsecrate rector aut gubernator existat siue ipse
vicarius: infra annū post ecclesie constructionē ep̄m suū si
comode fieri possit sup ipius ecclesie 2secratione req̄rat. Alio-
quin archidiaconū suū vt p ipm infra tps predictū sup hoc
ep̄s requirāt. **¶** Ad si rector aut gubernator hmoi siue vi-
carius aut archidiaconus ab hmoi requisitiōe destinerint
ip̄os extanc donec ea fecerint ab officio decernimus manē
suspensos. Ep̄os vero qui ab eis taliter requisitus ecclesiam
detractauerit 2secrare p se vel per aliū: nisi consecrandarū
ecclesiarū in sua diocesi multitudo tps in aliquibus differat
consecrandi: aut aliud legitimū impedimentū excuset/ ex-
tūc a dalmatice tunice et sandaliū vlt donec eā duxerit cō-
secrādā: nouerit se suspensū: q in ip̄o actu 2secratiōis illico
reassumat. Gratis aut et sine oī penitus exactione: debita p-
caratione excepta studeat ep̄s mysteriū 2secrationis pre-
bere: ne vltione diuina cum symone vel giez p percellatur
¶ De clericis arma portantibus cum furibus. Rubrica.
Quoniam in armis virtutem 2sistit securitas innocen-
tie xp̄iane: docet apostolas: vt induamur armatura
dei: et gladio sancti sp̄s accingamur: eo q non sit nobis col-
luctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus p̄i

Orthonis.

ripes tenebrarū qui non armis ferreis: sed orationibus et
lachrymis et virtutū operibus expugnantur. Cū igitur cle-
ricis q̄ in p̄clarā xp̄i hereditatē sunt assumpti vltus armo-
rum diuini et humani iuris auctoritate sit omnino phibi-
tus ita etiā q̄ iusticia eis ad offensionē seu vindictā nulla
tenus sit p̄missus. Nos ecclesiastici honozis zelo succensī eo-
rum abhominamur enozmes excessus: q̄ diuini noīs et sue
honestatis obliti arma deferre p̄sumant: et se furibus ac
p̄donibus ac aliis malefactoribus sociātes p̄edas rapti-
nas et furta percipiāt: nō solum in p̄inatorū hoīm bonis:
sed ecclesiarū et aliis quacūq̄ occasione repositis in eisdem.
vel claustris et cymiteriis earundē talia nepharia gmittē-
tes. In his ergo tam horrendis sceleribus clericos deba-
rantes pia salutis p̄uisione p̄sequimur statuentes: vt qui-
cūq̄ in clericali ozdine constitutus arma detulerit vel alias
deliquerit in p̄missis ipso facto vinculū excoīcatiōis incur-
rat: et nisi postmodū monit⁹ infra certū terminū a p̄elato
suo p̄efigendū ad ipsius p̄elati arbitriū satisfecerit: ex-
tunc ipso facto omī eiusdē regni b̄nficio ecclesiastico sit p̄i-
uatus. Et nihilominus ozdinis sui periculo se nouerit sub-
iacere: qui forte beneficium ecclesiasticum nullum p̄ius ha-
beat: ne sine pena tanti sceleris remaneat per quinquenni-
um sit inhabilis ad b̄nficia quelibet obtinenda. A p̄dictis
vero snia excoīcatiōis a suo diocesano nullaten⁹ absolua-
nisi p̄us ad ipsius diocesanī arbitriū satisfecerit in p̄missis.

De habitu clericorū.

Rubrica.

Quia sancti euangelii veritas hominē naptialem ve-
stem non habentem iubeat foras mitti: q̄q̄ de virtu-
tum oznata illud dictum esse sacra expositio doceat: quia
tamen per exteriorē habitum sepe interior designatur/
oportet hanc exterius talem ostendere: vt ei qui intus de-
bet esse verisimiliter coaptetur: ne ex habitu forte indecen-
ti is qui gestat in seipso vilis appareat: aut corāda videnti-
um p̄o facilitate iudicii scandaliset. Proinde tam ab an-

Constitutiones

legato inuenimus statutū: vt oēs cathedrales/vel cōuen-
tiales/collegiales/et parochiales ecclesie a tpe perfectionis
ipar: infra bienniu p diocesanos ad quos pertinet: vel eor
auctoritate p alios manus psecrationis accipiat. Qd si loca
hmoi a pfectionis tpe infra bienniu spaciū nō fuerint dedi-
cata: idē legatus eadē vsq; ad psecrationē a missarū solem-
nis manere statuit interdicta: districte inhibens ne abba-
tes aut ecclesiarū rectores antiquas ecclesias psecratas sub p
textu amplioris seu pulchrioris fabrice faciende diruere
presumant absq; diocesani epi licētia et pscnsu: q diligēter
consideret vtr expediat dare licentiam hmoi aut negare
¶ Nos igit hmoi salubre statutū negligi aut contemni a
plurimis cognoscētes statuimus adiiciētes: vt is q ecclesie
nondū cōsecrate rector aut gubernator existat siue ipse
vicarius: infra annū post ecclesie constructionē epm suū si
comode fieri possit sup ipius ecclesie psecratione reqrat. Alio
quin archidiaconi suū vt p ipm infra tps predictū sup hoc
eps requirat. ¶ Qd si rector aut gubernator hmoi siue vi-
carius aut archidiaconus ab hmoi requisitiōe destinerint
iplos extunc donec ea fecerint ab officio decernimus manē
suspensos. Epōs vero qui ab eis taliter requisitus ecclesiam
detractauerit psecrare p se vel per aliū: nisi consecrandarū
ecclesiarū in sua diocesi multitudo tps in aliquibus differat
consecrandi: aut aliud legitimū impedimentū excuset/ ex-
tunc a dalmatice tunice et sandaliū vsu donec eā duxerit cō-
secrādā: nouerit se suspensū: q in ipso actu psecratiōis illico
reassumat. Gratis aut et sine oi penitus exactione: debita p-
curratione excepta studeat eps mysteriū psecrationis pre-
bere: ne vltione diuina cum symone vel giezū pertellatur
¶ De clericis arma portantibus cum furibus. Rubrica.
Quoniam in armis virtutū gūbit securitas innocen-
tie xpiane: docet apostolus: vt induamur armatura
dei: et gladio sancti spūs accingamur: eo q non sit nobis col-
luctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus ppi

Orthonis.

ripes tenebrarum qui non armis ferreis: sed orationibus et
lachrymis et virtutum operibus expugnantur. Cum igitur cle-
ricis qui in preclaram christi hereditatem sunt assumpti usus armo-
rum diuini et humani iuris auctoritate sit omnino prohibi-
tus ita etiam quod iusticia eis ad offensionem seu vindictam nulla
tenus sit promissus. Nos ecclesiastici honoris zelo succensi eo-
rum abhominamur enormes excessus: qui diuini nominis et sue
honestatis obliti arma deferre presumant: et se furibus ac
predonibus ac aliis malefactoribus sociantes predas rapi-
nas et furtiva percipiant: non solum in preinatorum hominum bonis:
sed ecclesiarum et aliis quacumque occasione repositis in eisdem.
vel claustris et cimiteriis earundem talia nepharia committē-
tes. In his ergo tam horrendis sceleribus clericos deba-
cantes pia salutis passionem persequimur statuantes: ut qui-
cumque in clericali ordine constitutus arma detulerit vel alias
deliquerit in promissis ipso facto vinculum excommunicationis incur-
rat: et nisi postmodum monitus infra certum terminum a prelato
suo prefigendum ad ipsius prelati arbitrium satisfecerit: ex-
tunc ipso facto omni eiusdem regni beneficio ecclesiastico sit pri-
uatus. Et nihilominus ordinis sui periculo se nouerit sub-
iacere: qui forte beneficium ecclesiasticum nullum prius ha-
beat: ne sine pena tanti sceleris remaneat per quinquenni-
um sit inhabilis ad beneficia quelibet obtinenda. A predicta
vero sententia excommunicationis a suo diocesano nullatenus absoluat
nisi prius ad ipsius diocesanis arbitrium satisfecerit in promissis

De habitu clericorum.

Rubrica.

Quam sancti euangelii veritas hominem nuptialem ve-
stem non habentem iubeat foras mitti: quod de virtu-
tum ornata illud dictum esse sacra expositio doceat: quia
tamen per exteriorum habitum sepe interior designatur/
oportet hanc exterius talem ostendere: ut ei qui intus de-
bet esse verisimiliter coaptetur: ne ex habitu forte indecen-
tiis qui gestat in seipso vilis appareat: aut corda videntis
quod pro facilitate iudicii scandaliset. Proinde tam ab an-

Constitutiones

si quis q̄ a modernis patrib⁹ tradita est moderatio: quā cle-
rici qui iuxta nois interpretationē in sortē dñi sunt voca-
ti: in habitu exteriori sequantur: qui in se lambos p̄erin-
gere: lucernas ardētes in manibus gerere edocent. ¶ Et
hoy consideratione bone memorie p̄fatus legatus statu-
endo p̄cepit: vt ad formam ā de vestibus clericoy / q̄ etiā
de ornamentis equoy in generali cōsilio editā per subtra-
ctionem bñficioy ab epis cōpellantur: ita q̄ in mensura de-
centi vestes habeant: et capis clausis vtantur in sacris or-
dinibus cōstitutis: maxime in ecclesiis et coram p̄latis suis
et cōuentib⁹ clericoy: et vbiq̄ in parochiis suis: q̄ cū aiaꝝ
cura ecclesias regendas susceperūt. Et vt melius possent epi
alios ad honestatē vestiu et tonsuras et coronas decentes
et equoy ornamenta idonea coartare: p̄uideant vt a suis
clericis cōmentaliibus hec p̄ias faciant obseruari. Qd̄ in
vestibus talaribus frenus et sellis clericalis gerant habitu
honestatis. Nos autē grauē et p̄uerlā: et nimis abusum cō-
tra p̄missa quasi gñaliter defusum in clericos har n̄r le-
gationis partiū detestātes: in quo deus irrideri videt ob-
fuscat decus eccle: clericalis ordinis celsitudo dep̄imitur
x̄ps a suis militibus insignia deferētibus aliena deseritur
decus honestatis eccle: maculat: dū clericū a laico respici-
ens oculus nō discernit: sitq̄ oib⁹ vere fidelibus in scāda-
lum vel despectū. Statuimus et districte p̄cipimus vt cle-
rici vniuersi vestes gerāt nō breuitate nimia et ridiculas
vel notandas: sed saltē ultra tibiaꝝ mediū attingētes. In-
res quoq̄ patentes crinibus nō coopertas: et coronas habe-
ant p̄banda latitudine cōdecētes: in quibus p̄cipue ter-
renoy depositio et regularis sacerdotii designant: nec nisi
in itinere cōstituti nūq̄ aut in ecclesiis v̄l corā p̄latis suis
aut in conspectu cōi hoim publico infalas quas vulgo cop-
phas vocant portare aliquatinus audeāt nec p̄sumant
Qui aut sunt in sacerdotio / qui etiā sunt decani aut archi-
diaconi: necnō oīs in dignitatibus curā aiaꝝ habētibus

Octoboni.

constituti: capas claudas deferant: nisi forte causa itineris
vel alia iusta causa & honesta aliā vestē gerāt. Si qui ve-
ro in sacerdotio vel in dignitatibus constituti: aut curam
aliquā habentes: seu ecclesiarum cathedralium canonici contra
quod auctoritas in infulis corona vel tonsura deliquerint: si moni-
tione remedium daverit ipso facto: ab officio suspensionē incurrant
et si per tres menses persteterint: extunc a beneficio sint
suspensi: nec prius per suos diocesanos ab huiusmodi sententiis
absoluantur: quam sextam reddituum suorum anni illius partem
persoluant per ipsos diocesanos fideliter pauperibus ero-
gandam: saltem aliis penis condignis quas prelati subditis
in his delinquentibus noluerint irrogare. De ipsis sacerdo-
tibus archidiaconis & decanis / & aliis in dignitatibus constitu-
tis qui in vestiam habitu contra premissa deliquerint: hec
eodem statuimus observari. Reliquos vero clericos in pre-
missis delinquentes: suorum prelatorum arbitrio relinqui-
mus puniendos. ¶ Precipimus autem in virtute sancte
obedientie universis archiepiscopis episcopis archidiacono-
nis & ceteris prelatiis: ut in locis sue iurisdictioni subiectis su-
per premissis diligenter inquirant: & contra delinquentes
statutum presens efficaciter observent & faciant observa-
ri. Qui si postquam eis per facti evidentiam vel alio iusto mo-
do constiterit quemque delinquere in premissis corrigere scz
ea que sunt statuta neglexerint. Archidiaconi quidem & epi-
scopi a dalmatice tunice & sandalium usu. Archidiaconi & alii in-
feriores prelati ipso facto ab ingressu ecclesie donec circa cor-
rectionem & emendationem exerceant sui officii debitum sint
suspensi. Ad hec cum episcopalis dignitas religionis affectum
augere debeat & cultum eius apertius demonstrare. Pre-
cipimus universis episcopali preeditis dignitate ut habitu
gerant dignitati & honori suo congruentem prout canonica
edocent instituta. Specialiter autem indicimus his qui de
monasterio vel aliis regularibus locis in episcopos assum-
pti sunt vel de cetero assumuntur ut suum deferant habitum

Constitutiones

regularem ne religionem preecedentem dignitas excludere videatur: quam sibi debet vinculo individui federis adptare. Quibus etiā districtius inhibemus ne utantur panibus aut pellibus aut aliis ornatibus ab ordine siue regula sua priori discrepantibus in colore: sed in talibus statuta generalis consilii satagant observare.

Ne clerici iurisdictionē secularē exerceant. *Rubrica.*

Quam honestatis ecclesiastice speciali decus existat a carnalibus longe fieri actibus alienum: his secularibus negotiis immisceri man⁹ celestibus ministeriis deputatas graue ac sordidum reputamus: quod clerici quidam terrena lucra et iurisdictiones tpales fidei feda ptulantia ⁊ audacib⁹ acitate sectantes: iurisdictionem recipiunt a laicis secularē ut iusticiarii nuncupentur ⁊ ministri fiant iusticie: quam non possunt sine dispensationis ⁊ clericalis ordinis iniuria ministrare. Nos igitur horrendum hoc vitium extirpare volentes: vniuersis ecclesiarum rectoribus et perpetuis vicariis: immo quibuscumq; in sacerdotio constitutis districtius inhibemus/ ne in iurisdictionem secularē a persona seculari accipiant vel ipsam exercere presumāt. Qui autē eam susceperunt ipsam infra duos menses omnino dimittant: eam decetero nullatenus recepturi. Quia vero apud malivolos animos in habito ista nō valeret: nisi contra hos delinquentes penalis ultio subsequatur. Decernimus quod quisquis qui contra predicta conuenire tentauerit ipso facto: ab officio ⁊ beneficio sit suspensus. Ad quem si temere sic se suspensus ingesserit ultionem canonicā non euadet. Huiusmodi vero ultio per diocesānum eius qui contra ista fecerit: donec emēdauerit ipsius diocesani arbitrio et iuramentum prestiterit quod decetero similia non committat: nullatenus relaxetur: saluis domini regis priuilegiis in hac parte.

Ne clerici sint aduotati in causis secularibus: neq; iudices vel assessores in causis sanguinis. *Rubrica.*

Edictum.

Iuxta sacrorum canonum censuram prefati constitutione distri-
ctius inhibemus: ne quis in clericali militia constitutus ad
uocationis officium in foro seculari per causam sanguinis vel qua-
cumque: nisi in casibus a iure permixtis exercere presumat. Si
quis autem contra fecerit siquidem in causa sanguinis: si per actoris par-
te certauerit ipso facto ab officio sit suspensus. In aliis vero
per diocesanos excessum hominum compesci precipimus et puni-
ri pene condigne: qualitate ipsorum arbitrio reservantes. In
hisdem quoque causis sanguinis: in quibus mortis aut mutilatio-
nis membrorum iudicium agit. Similiter inhibemus: ne quis in cle-
ro constitutus iudex aut assessor esse presumat. Quisquis vero
contra fecerit: preter suspensionis ab officio penam quam ipso fa-
cto incurrat: alias iuxta sui superioris arbitrium puniatur.
A quibus suspensionum sententiis per suos diocesanos nul-
latenus absoluantur: nisi prius satisfecerit competenter.

De concubinariis.

Rubrica.

Quia indecorum sit et puritate christiane contrarium pollutis la-
biis et manibus sacra contingere vel laudem offerre mundi-
cie: aut seipsum fedatum luxurie maculis in templo domini phanta-
re. Non solum diuine et canonice leges verum etiam secularium pri-
cipum monita sancte considerationis iudicio perspexerunt: omnibus christi
fidelibus et ecclesie sancte ministris pudicitiam: tam sancte consulte
quam salubriter indicentes. Quos predictus legatus sequens
laudabili studio precepit et statuit: ut nisi clerici et maxime
in sacris ordinibus constituti qui in domibus suis vel alie-
nis detinent publice concubinas: nisi eas a se proculsus amo-
ueant infra mensem: ipsas vel alias decetero nullatenus re-
cepturi: ab officio et beneficio sint suspensi. Et ultro quo super
hoc digne satisfaciunt de beneficiis ecclesiasticis se nullatenus in-
tromittant. Alioquin ipsos decreuit eisdem beneficiis fore ip-
so iure priuatos. Nos autem pudicitiam velut geminam
virtutum optantes in clero fulgere: quibus non potest so-
lum persuaderi: sed ex assumpte professionis vinculo etiam
imperari. Statutam dicti legati contra clericos qui publi-

Constitutiones

ce detinent concubinas editum cura quā possumus prosequentes adiuciendo statuimus: vt archidiaconi locor qui post episcopos curā gerūt 2tra concubenarios hmoi annis singulis inquisitionē faciant diligentem / & cōtra eos predicti legati statutam exquirite faciant obseruari: & que inuenerint ep̄is nihilominus teneantur nunciare: vt ipsi super his pastoralis officii sui debitam exequātur: q̄ si in exequēdis his que premissa sunt quisq̄ archidiacon⁹ vel episcopus postq̄ sibi denunciatam fuerit ab archidiacono negligens fuerit. Archiepiscopus quidem ab ingressu ecclesie nouerit se iure suspensum quousq̄ denunciauerit. Episcopus vero a dalmatice tunice & sandalium vsu sit suspensus donec a se negligentiam excutiens que statuta sunt dixerit exequenda. ¶ Ad hec cum ad peccatum accedat consensus et auxiliū alterius vtrumq̄ in peccato parificet: & pari pena condemnet. Statuimus vt hi qui clericos in domibus suis ad peccandum recipiant vel scienter peccare permittunt: sine concubinis eorum scienter domos locant vel accomodant: si clerici fuerint pena consimili. Si vero laici ad arbitrium episcopi puniantur. ¶ Predictæ vero clericorum concubine de quibus constiterit perfecti euidentiam vel alio iusto modo ab ingressu ecclesie dum celebratur diuina penitus arceantur: nec eis paschali tpe tribuatur viaticū: cū iudiciū sibi mandacent et bibant qui illud indigne assumunt. ¶ Ceterum quia plerumq̄ euenire didicimus q̄ conuictas super crimen adulterii aut alio peccato notorio ad partes fugeat alienas vt & liberius perseueret in crimine. Statuimus vt si quis taliter de prouincia in prouinciam aliam nostre legationis aufugerit / ep̄s in cuius diocesi venerit: seu officialis eiusdem ad mandatum prelati in cuius diocesi vel iurisdictione fugiens ipse deliquerit: sniam excommunicationis in ipsum latam efficaciter exequatur: donec ad penitentiam redeat salutare. ¶ De vicariorum residentia et institutione, Rubrica.

Octoboni.

Sacerdotum ordinum dispensatio quasi clavis ad aperiendum
 varias portas salutis et gratie spiritualis hominibus est concessa
 quam habere necesse est: ut clausis aperiat quae cura hominum et animarum
 qui etiam clauem gerit extra mansionem vagari non debet: sed
 ut vatus sit in statione continua vocantibus: et non vocantes
 suis exhortationibus quasi pastor sollicitus ad se trahat. Hec
 licet antiqua sanctorum patrum discernat auctoritas: quia tamen ab
 his qui temporalem fructum plus diligunt quam eternum inuenitur
 temere non seruat. Predictus legatus circa utrumque prouidens
 statuit inter alia nullum ad vicariam de cetero admit-
 tendum nisi iam in presbyterium ordinatum: vel saltem diacono
 non proximo tempore in presbyterium ordinandum: qui renuncians
 aliis beneficiis si qua habeat: curam animarum habentia iuret ibi re-
 sidentiam facere corporalem. Alioquin institutionem homini ipsius
 nullam fore decreuit: et vicariam fore alii conferendam. De his
 autem qui tunc iam fuerant instituti non tamen in presbyteros ordinati
 statuit predictus legatus et precepit ut extunc infra annum ad mi-
 nus se facerent in presbyteros ordinari. Alioquin extunc ipsos
 priuatos vicariis esse decreuit: quod de residentia circa in-
 stituendos preceptum merat statuens etiam circa ipsos. Hos
 autem contra hec agentium perscrutare maliciam: nostra quoque ad hoc
 opportuna discretionem volentes adiungendo statuimus: ut si quis de
 cetero contra hoc statutum fecerit: alias vicariam detinuerit.
 fructus suos non faciet: sed sic preceptos ipsos restituere tenea-
 tur: et ipsorum medietas ecclesie cuius vicaria est tradatur in ipsius
 utilitatem modis omnibus conuertenda: medietatis vero alterius
 una pars in pauperes ipsius provincie expendatur: et altera soli
 archidiacono applicetur. Ipse vero archidiaconus super his sin-
 gulis annis diligentem faciat inquisitionem: suamque operam et sollicitu-
 dine statutum hoc faciat firmiter obseruari. Qui etiam si al-
 teri contra premissa vicariam perperam retinere: prelo ad quem il-
 lius collatio vel institutio pertinet: vicariam ipsam vacare sine
 mora denunciaret: ut idem circa illud exequatur quod viderit sui of-
 ficii interesse: qui etiam nec taliter instituat: nec post factam sibi

Constitutiones.

denūciationē huiusmodi: vlt̃ postq̃ puenierit ad ei⁹ noticiā institutio-
tionē vacare differre p̃sumat: q̃ si z̃tra fecerit a collatio-
ne p̃sentatiōe & institutiōe b̃nficioꝝ quozũlibet quiscq̃ fuerit
donec q̃ statuta sūt exequat̃ nonerit se suspensum. Ad hec vt
ois malicie conat⁹ diligēt̃ reprimam⁹ industria statuim⁹
vt si q̃s z̃tra p̃missa vicariā retinere z̃tenderit q̃ mēsem
vñ in sua rebellionē p̃stēs p̃ter penas superi⁹ imposi-
tas aliis b̃nficiis si q̃ h̃z sit ip̃o facto p̃uatis: necnon etiā ad
vicariā cui sic molestus incubuit p̃petuo & ad cetera b̃nficia
q̃bus vicioso & adulterino z̃tagio se reddidit indignū p̃ tri-
enniū sit inhabilis obtinēda. Que oia non solum ad futu-
ra p̃origim⁹: verū etiā ad p̃terita referri volum⁹. & i eis
efficaciter statuimus & p̃cipimus observari. Archidiacon-
us vero si que sint superius iniuncta neglexerit. p̃ter in-
dignationem dei omnipotentis quā incurrit ab ipsa parte
sibi applicanda p̃uetur: et ab ingressu eccl̃ie p̃sentis statuti
auctoritate quousq̃ p̃missa fecerit sit suspensus.

De intrusis.

Rob̃ta.

Amoris p̃p̃rii damnabilis & immoderata p̃sumptio
subuertēs in iudicio rationē dū sibi alienū temere cō-
cupiscit caritatē tradit exilio mortemq̃ affectat p̃ximi sui
quem nouerit possidere: quā etiā morte vel immutatione
aliena nihil agente caliditas & simulatio diuinā p̃uocan-
tes: iram impudenter insurgunt in eū qui viuit mortuū &
qui adhuc possidet resignasse verbo vel actu mēdaciter cō-
fingentes. Quia vero in ecclesiis p̃cipue circa mare An-
glicane p̃stituti hic morib⁹ mortalis irrepsit p̃fecit⁹ legat⁹
z̃tra hoc statuit: ne p̃textu opinionis vlt̃ fame que de morte
vel cessione habeat̃: absentis ei⁹ b̃nficiū aliquatenus z̃fer-
ret. Sed p̃zelatus donec plen⁹ de veritate instruat̃ expe-
det. Alioquin ad resarciendū o h̃e damnū ex hoc in fidet⁹
absenti ip̃m obligatū. Illū vero q̃ se p̃curauit intrudi p̃ter
dānoꝝ restitutionē ab offiō & b̃nficio ip̃o facto suspensū fore
decreuit qd̃ etiā ad illū extēdi voluit q̃ b̃nficiū eccl̃iasticū

Octoboni.

altero possidente occupare vi vel clā auctoritate propria vel
potius temeritate presumit: vel postquam declaratus fuerit ad
aliū pertinere: armis se defendere nititur in eodē. Nos autē lati
os et plenius mederi per nōm antitodū cupientes: adiciēdo sta
tuimus ne quis decetero patronus ecclesiasticus vel secularis
ad ecclesiam in qua ius obtinet patronatū quemque audeat
pōnere: nisi probabilem habeat de ipsius ecclesia vacatione no
ticiā: in quo casu licet pōnere possit: ne sibi per lapsus tempus preiū
diciū gñetur: prelatus ad quē institutio spectat nequaquam pre
sumat pōnatū admittere vel instituere: nisi de morte recto
ris vel alias de vacatione legitima prius cōstet. De his ve
ro nō aliter constare sufficiat quod per ipsius mortui prelati:
vel resignantis/ vel alias dimittentis pōntiā corporalē: aut
si absens sit per episcopum sui diocesis: in cuius ciuitate vel dio
cesi mortuus fuisse: vel alias dimisisse dicitur: aut saltē alte
rius persone autēntice lēas sigillo autēntico vno vel plarib⁹
cōiunctis: vel per instrumentū publicū: vel per testes idoneos
idoneos in oī exceptione maiores: a quibus sup hoc nō tñ
de credulitate: sed etiā de scia scdm iuris exigētiā sufficiēs
et apertū testimoniū deponat: quod si contra ea que dicta sunt
quisque in ecclesia de facto fuerit institutus: vel quod verius est
intrusus: institutio talis inualida et nullas penitus sit mo
menti: nec per ipsam cuius aliquod ius acquirat: etiā si post
modum forsan appareret ipsam ecclesiam tpe institutio
nis hmoi vacauisse. Cūque postmodū de vita primi rectoris
constiterit: eo quod personaliter veniēs seipm ostendat: aut alias
per autēnticas lēas vel instrumentū publicū: vel testes idone
os viuere comprobat: tam prelatus instituens quod is qui ta
liter fuerit institutus ipsi rectori ad restitutionē integraz
fructuū damnoz et expensaz que propter hoc ipse rector incu
rerit teneatur: alter alterius solutione minime liberato.
Et quod nō sufficit pecuniaria pena vbi est spūale delictū: pre
latum qui cōtra hoc instituerit nihilominus ab eo tpe quo
dicta commiserit: a collatione institutione seu presentatio

Constitutiones

ne bñficioꝝ quozũlibet statim⁹ manere suspensũ: donec illi rectoꝝ reddat possessio ecclie. Adiciētes vt si postq̃ de ip̃ius rectoꝝ vita sup̃ascripto mō g̃stiterit eccl̃a nō restituat ei dē: intrusus si p̃ tres menses i tā pessima rebellione p̃stiterit p̃ter penas sup̃a ip̃ositas extunc oib⁹ bñficiis q̃ in eodē regno obtinet ip̃o facto p̃petuo sit p̃uat⁹: et ad illud qđ tāt̃ detinuit: qñcũq; vel quocũq; vacauerit p̃petuo sit inhabilis obtinendũ: ad quod cupiditatis et rapine vicio reddidit se indignũ. Et si qđ forte nullũ bñficiũ habeat: nō solũ ad hoc qđ sic p̃sũp̃sit: s; etiā ad qđlibet aliud in illa diocesi quā sceleris sui peste turbauit ip̃o factō auctoritate hui⁹ statuti se inhabilem p̃petuo esse sciat et penitus non caparem. Ceterũ ad om̃es qui ad p̃ntationē patroni vel aliis modis bñficia vel eccl̃as sine canonica institutione p̃lati p̃ se aut p̃ alios occupare p̃sũpserint: q̃s adhuc grau⁹ delinquere g̃stat. Necnō ad eos q̃ ante hāc g̃structionē occuparunt videntis bñficiũ vel eccl̃iam: et adhuc detinent occupatā. Ad eos quoq; q̃ sine canonica institutione p̃lati se ip̃os intrudere p̃sũpserũt: nisi infra tres mēses a publicatione hui⁹ g̃stitutionis tā occupatores q̃ intrusores hm̃oi oĩno dimiserint qđ taliter acceperũt: et vt sup̃radictũ est satisfecerint su p̃zanditas penas extēdi volum⁹ et mandam⁹. His q̃ extra tales in g̃stitutionib⁹ p̃dicti legati et p̃uicialiũ g̃stioꝝ toti⁹ n̄te legatiois statuta sũt in nullo penit⁹ diminutis. Cōtra hos etenim delinquētes penas ex q̃ sufficere nō putam⁹ sanctimas esse atq; tollerabili⁹ estimātes eccl̃iam vel bñficiũ diuti⁹ vacare p̃ incognitā veritatē q̃ momēto quocumq; adulterari apud violentũ vel aliũ nephariũ possessorē. ¶ Ad hec cū ad archiep̃m vel ep̃m ad quē eccl̃ie vel beneficii collatio spectat vacationis noticia p̃babiliter aliis q̃ p̃dictis modi fortes p̃uenerit: si forsā bñficiũ ip̃m vel eccl̃iā ip̃am g̃ferat: timēs ne p̃ lapsũ t̃pis p̃iudiciũ sibi fiet possessor: tñ ip̃ius eccl̃ie vel bñficii corpalē priusq; de vacatione sup̃ascripti modis g̃stiterit: nō tradat vel tradi faci

Octoboni.

at seu cōsentiat vel permittat: neq; is cui collatio facta est possessionem ingredi p̄p̄ria vel alterius cuiusq; auctoritate p̄sumat. Quod si archieps vel eps cōtra fecerit p̄dictis penis se noverit subiacere. Ipse vero cui collatio est facta si contra p̄missa possessionem acceperit: ipsa ecclesia seu beneficio perpetuo noverit se p̄iuatū. & nihilominus aliis penis subiaceat sup̄radictis.

¶ De vna ecclesia diuidat̄ in plures p̄sonatus. Rubrica

¶ Unitatē in oībus: maxime vero in diuinis & spūalib⁹ officiis & ministeriis: ita perfectio sequit̄ vt diuisionem super omnia detestetur que desolationē et ruinā inducit: nec enī vllam ip̄m materiale subiectū stabit: nulla sacre rei designatio intellectū aī cōfozmiter ad se trahit: cum i illis vel in isto diuisio aget: diuersum faciēs qđ est vnam.

¶ Ex his catholice imitatis sanxit auctoritas: qđ in vna ecclesia vnus sit rector: quasi vni⁹ corp̄is vnū caput. Sed studeat ne zizāte seminator iterdū per pluriū in vna ecclesia p̄sonorū discor̄diā iter p̄ pluriū cupidorū figmenta: qđ de ipsa ecclesia nihil aliud qđ comodū tp̄ale venant̄: hanc pestiferā sectionē diuersis modis inducit: vt in plures vnica ecclesia diuidat̄: rei p̄auitatē qđā mutatiōe vocabulorū seu noīm occultātes: & qđ detestabili⁹ est intrin̄ in q̄busdā p̄elatis ardorū cupiditatē & auaricie exardescit: vt p̄ntatos ad ecclesiastica b̄nficia nō admittāt: nec aliter ea p̄ferāt: nisi circa p̄uētū & redditū b̄nficiorū ip̄orū p̄rtiōe retēta quā suis vbi bus applicāt: vel aliis eā ad t̄ps vel simplr p̄ferūt p̄ sue libito volūtatis. Super his aut̄ legitime p̄pescendis dictus legat⁹ diuisiones particulares assignatōes & p̄mutationes p̄nitus p̄hibēs statuit: vt nūq̄ in plures p̄sonatus vel vicarias ecclesia diuidat̄: & qđ tūc añ diuise fuerāt integrarent̄ q̄ cito facultas se offerret: nisi aliqua ecclesia sic foret ab antiquo for̄sitā instituta: in qua p̄ loci ep̄m p̄videri statuit qđ tam redditus qđ parochia inter eos p̄gruis p̄tionibus diuidat̄: & qđ semp apud ecclesiam reddeat aliqs qđ de aīay ca

Constitutiones

et à sollicite in celebratione diuinorum et collatione sacramentorum se viriliter exerceat et honeste. ¶ Nos igitur dicti legari sanctionem digna emulatione sequentes addidendo statuimus ut ois homini propterea diuisio ante predicti constitutione facta: nisi tanto eam processit tempore ut merito possit antiquitatis iure censi: que ne postmodum est secuta: nec: non cuiuslibet portione puentium ecclesiasticorum beneficiorum retentio et assignatio que fieri non posse dinoscitur absque laice symoniace prauitatis per locorum diocesanos penitus reuocetur. Si qua vero decetero sit diuisio: seu alicuius portione retentio vel assignatio: hanc nullam ipso iure fore decernimus. Et ne conferentis seu presentantis: vel admittentis plures ad unam ecclesiam: exim mali relinquat impunitas. Presentans quidem unus aut plures ius illa vice presentandi amittat ad superiorem proximam deuoluendum. Si vero prelatus sic extulerit: vel presentatos admiserit: aut certam detinuerit vel alii assignauerit portione simpliciter vel ad tempus: non solum eius institutio retentio vel assignatio iuribus careat: verum etiam ipse quousque reuocauerit ipso facto a collatione institutione seu presentatione beneficiorum quousque sit suspensus.

¶ De abstrahentibus et fugientibus ad ecclesias vel cimiteria seu res ibidem depositas: et de auferentibus aliquid preter voluntatem dominorum ecclesiasticorum de bonis maneribus seu grangis. Ita.

Ad tutelam et confugium oppressorum ita immunitatem ecclesiasticam cernimus constitutam: ut etiam eos sanguinis ab hominum incursum defendat: quoniam magis insontes criminum confugientes ad ipsam et res nulli vicio subiacentes hostili timore infra ipsius ecclesie repositas conuenit non solum exinde non abstrahere vel rapere: sed etiam non tangere: ne ut in eis temeritatis aliquid attemptetur: satis intelligit qui prudenter attendit. Preterea circa tuitionem tam personarum ad ecclesias vel cimiteria confugientium: et rerum que in ipsis pro securitate fiducialiter reponuntur: quam circa salutem hominum prophanorum qui dei timore contempto et eccle-

Octoboni.

ne reverentia propterea abiecta/immo totius humanitatis
et fame pudore deposito ad huius confugam abstractionem
et rerum predictarum rapinam de locis ipsis se conferat impudē
ter. Nos tanto promptius oportet intendere quanto sceleris ha-
lus perfida maius nescit periculum importare. Nos igitur huius
iniquitates et scelera perfecto odio officii nostri debito persequentes
statuimus? ut si quis aliquem ad ecclesiam vel cimiterium vel clau-
strum fugientem inde abstraxerit violenter/vel ei victum ne-
cessarium prohibuerit: i quo sitis est necesse: aut res alienas in
locis sacris depositas violenter seu hostiliter asportaverit
seu asportari fecerit aut factam suo nomine: vel a familiaribus
suis abstractionem prohibitionem vel asportationem ratam habue-
rit: aut abstrahentibus prohibentibus vel asportantibus pre-
buerit publice vel occulte auxilium consilium vel consensum ipso
facto sit excommunicationis vinculo innolatus: a quo nullatenus
absolvatur/nisi prius ecclesie cum tantam iniuriam intulit et damnum
passo satisfecerit perpetuo. Et quidem si excommunicatus huiusmodi mo-
nitus a suo diocesano infra prescriptum ab eo tempus non satisfecerit:
terra ipsius subiiciatur ecclesiastico interdicto. quod autem prescrip-
tum ab eo satisfactionem minime relaxet. quod si forte terram
non habeat dominus terre in qua moratur si monitus infra terminum sibi
indultum ab hoc extra eam non expulerit huiusmodi pestilentem: extunc
terra ipsius ecclesiastico supponatur interdicto quod dictum ibidem ille
malerit duraturo. Nempe si talis excommunicatus clericus
sit a prelato monitus infra terminum quem ei duxerit prescriben-
dum minime satisfecerit: extunc omni beneficio ecclesiastico quod in eo
de regno obtinet sit priuatus: si vero nullum obtinet ad quod
cumque illius regni beneficium ecclesiasticum per quinquennium sit inhabi-
lis obtinendum. Et tamen ab ecclesiasticis bonis excluditur quod car-
itate et ecclesie decore in dei contemptum et primi dispendium tam ne-
quiter violant: quod autem in premissis statuta sunt: eadem contra
ecclesiarum incursarios et effratores volumus et precipimus ob-
servari. Ad hec si quis de domibus maneriis grangis vel ali-
is huiusmodi locis: ad archiepiscopos episcopos vel alias personas ecclesiasti-

Constitutiones

cās vel ad ipsas ecclesias p̄tinētib⁹ accedēs quicq̄ p̄ter vo-
luntatē p̄missorū dñorū vel eorū q̄ sūt h̄mōi reꝝ custodiis
deputati s̄umere vel auferre aut extractare p̄sumpserit
ipso facto sit excoꝛicatione ligatus: a qua donec satisfecerit
absolutionis gr̄am minime s̄lequat̄. Et ne hoc salubre sta-
tutum p̄teritu ignozantie negligat̄ ip̄m vel intentionem
ip̄s⁹ per annū cōtinuū a tpe publicationis eiusdē in eccle-
siis cathedra libus collegiatis ⁊ aliis per capellanos ⁊ recto-
res earum quibuscūq̄ diebus dñicis astante parochiano-
rum multitudiue ⁊ fidelium p̄ecipimus publicari.

Nec q̄s impediāt m̄t̄imonia solēnizari in facie ecclesie.

Coniuꝛgale fed⁹ ab ip̄o dño iſtitutū sicut p̄tati hūane
nō subiacet: ita nulli⁹ temerario ausu pere d̄z occurrere
sui quomin⁹ in s̄pectu hoīm solēnitatē accipiat p̄ quā p̄nt
expedit oībus innotescat. Quapropter districti⁹ inhibem⁹
ne q̄s m̄t̄imonia extracta legitime quomin⁹ in facie solēni-
sent ecclezie impedire p̄sumat. Ep̄i vero quorū interest sa-
cramēta tueri ⁊ digne punire studeāt h̄mōi p̄sumptores.

De executione testamentorum.

Barbica

Libertatē extremi iudicii sicut multa fauorū p̄eroga-
tiua muniunt legitime sanctiones: ita ipsius executio-
nem continet adiuvare: ne quid impedire valeat arbitriū
testatoris. Propterea sup̄ executione testamentorū duxi-
mus statuendū: vt executor testamēti cuiuscūq̄ ad execu-
tionē nullatenus admittat̄: neq̄ testamentū corā ordina-
rio scđm approbatā cōsuetudinē p̄tati p̄ ip̄m aliquaten⁹
a p̄ob̄et: nisi p̄ius quoad hūc actū sui fori p̄iuilegio corā
eo exp̄esse renunciēt executor. P̄ecipimus etiam statuē-
do q̄ h̄mōi testamentorū executores p̄iusq̄ administratio-
nem bonorū attingant inuentariū in p̄sentia aliquorū fi-
d̄ ⁊ dignorū qui verisimiliter bonorū defuncti nonerunt quā-
titatē omnino conficiant: ⁊ illud suo superiori p̄elato oſtē-
dant. Si quis aut̄ inuēntario nō cōfecto administrare p̄-
sumpserit ad arbitriū sui ep̄i puniat̄. Sup̄ approbatione

Octoboni.

liquidē testamenti eius qui in diuersis diocesibus bñficiū
dum viueret obtinebat: approbatione illius epī in cui⁹ dio
cesi testator decessit fidem volumus adhiberi.

**De p̄lati ecclesiarum fructus vacantium percipiant
vel suos faciant.**

Rabzica.

Ecclēsiarū dispendia inuicē nobis sollicitudinis cura
submouere volentes: ne duplici desolatione confra-
cte nimium dep̄imant ab his maxime q̄ super intendētes
quotidianā instantiā subiectis debent ecclesiis rectoribus
pp̄iis viduatis paterno solari tenētur affectu statuim⁹
vt cū ecclias vacare contigerit: p̄lati sub q̄bus cōsistunt
fructus ⁊ p̄uentus q̄ per annū vel aliquāto tpe obueniunt
nequaq̄ percipiāt earundē neq̄ suos faciāt sic perceptos.
Sed ip̄is fiat qd̄ in canonib⁹ est statutū: nisi forte hi p̄la-
ti ius h̄mōi ex speciali p̄uilegio vel legitima consuetudine
ab antiquo sibi valeant vendicare. Ad si contra fecerint
donec totū restituerint ab officio sint suspensi. Sequestra-
tiones etiā fructuū ⁊ p̄uentū bñficioꝝ eccl̄asticorū a p̄la-
tis fieri penitus p̄hibem⁹: q̄ ⁊ leges ⁊ canones interdunt
nisi casus speciales emergāt: in q̄bus sequestrationes terre
consuetudines ⁊ iura p̄mittūt. Aliter aut factas sequestratio-
nes ⁊ latus occasione h̄mōi: excoicationū suspensionū ⁊ in-
terdicti sn̄as nullas esse decernimus ip̄o iure. P̄latas
etiā q̄ h̄mōi sequestrationes fecerit: quousq̄ ip̄as reuocau-
erit ip̄o facto a dalmatice tunice ⁊ sandaliū vsu sit suspēsus

De oblatiōib⁹ capellarū matri ci eccl̄ie restituēdis. Ra.

Omnis est redditus ingrātū si vertit in abusam: ⁊ suis nō
p̄tenta finib⁹ extendit in alteri⁹ lesionē. Eccl̄iastice q̄dem
p̄udentie pietas dū alteri p̄ alterū nō vult iniquā cōditio-
nē afferri: si qñ p̄uata p̄sona capellam pp̄iā desiderat ob-
tinere: idq̄ cā iusta mediante concesserit semp̄ aduicere cō-
suevit: vt id fiat sine iuris p̄iudicio alieni. Quod et nos
salubri et oportuno remedio p̄sequentes statuimus et

Constitutiones.

districte precipim⁹: vt capellani ministrātes i capellis hui⁹ q̄ salvo iure matricis ecclie sūt p̄cesse: oēs oblatiōes ⁊ cetera q̄ etiā ip̄is nō recipiētib⁹ ad matricē eccliam puenire debēt: ip̄i rectori sine difficultate restituāt: cū id tanq̄ alienū iuste nequeāt detinere. Si q̄s autē restitueri cōtēpserit suspensiōis vinculo quousq̄ restituerit se nonerit innodatu

De domibus ecclesiarū reficiendis.

Rubrica

Improbam quorundā auariciā psequētes q̄ cū de suis ecclesiis ⁊ bñficiis ecclesiasticis multa bona suscipiūt domos ip̄arū ⁊ cetera edificia negligūt: ita q̄ integra nō pseruent ⁊ diueta nō restaurēt: ppter qd̄ ip̄arū ecclesiarū statū deformitas occupat ⁊ multa incommoda subsequunt^r: statui mus atq; precipimus vt vniuersi clerici suorū bñficioy domos ⁊ cetera edificia put indignerit reficere studeāt cōdicerent: ad qd̄ p suos ep̄os vel archidiaconos sollicite moneantur. Si q̄s p̄st ep̄i aut archidiaconi sui monitiōē p duos menses id facere cessauerit: extūc ep̄us ip̄e ip̄ius clerici sumptib⁹ id fieri faciat diligēter de fructib⁹ ip̄ius ecclie/ vel bñficii p̄tis auctoritate statuti: tm accipi faciēs q̄tum ad refectiōē hui⁹ sufficiat pragēdā. Cācellos etiā ecclie p eos q̄ ad hoc tenent^r refici faciāt put sapius est expressū Archiep̄os vero ep̄os et alios inferiores platos domos hac edificia sua cartatēda reficere ⁊ in statu suo p̄seruare ac tenere sub diuini iudicii obtestatione precipimur/ ⁊ ipsa ea reficiant q̄e refectiōe nouerint indigere.

De procurationibus que ratione visitationis debent nō recipiēdis ab archidiaconis vel aliis inferioribus prelatis nisi cum visitant.

Rubrica.

Naturalis dispositionis effectus semen serenti reddit ⁊ et fructū laboris multiplicat laboranti. Absurdum vero simulq; iniquū nemo dabit q̄cūq; ubi nō seminat metere: vel ex his colligere que nō spargit. Ex his sacrorū canonū p̄uicio equitate ponderata decreuit: vt etiā ecclia q̄ visitatiōē recipit in t̄p̄alib⁹ ⁊ sp̄ualibus ecclesiarū bonis sa

Octobris.

Insuper constitutis institutis pcuracione exhibeat visitanti. Cū autē rōne visitationis pcuratio debeat: si quid exigitur vel recipit hmoi ratione cessante iā male accepti & indebiti nomē sūbit. Cū igitur intellexerimus q̄ pleriq; prelati pcuraciones a subditis exigūt: & visitationis officiū non impendāt: nos tā ecclīay indēnitati q̄ prelatoꝝ saluti & saluti pudentes districtius phibemus: ne q̄s eoz pcuratio: neq; rōne visitationis debeat ab ecclīa quacūq; recipiat nūi cū eidē officiū visitatōis psonaliter ipendant. Qui vō aliter recepit donec restituerit ab ingressu ecclīe sit suspensus. Epī vero & alii inferiores prelati cū visitāt in supflua comitibus seu eductionū nūero vel alias in expensis gravare subditos nō presumāt ultra q̄ritatē & nūex determinatū in 2stōne se re. Anno. papē. iiii. Ne videant in visitationibus magis lucris pecuniariis inhīare q̄ ecclīay velle cōservare statū vel salutē querere aīay. Qd si 2tra fecerint vel 2tra facere attemptaverint: subditi eis nō parceāt in hac pte: latas etiā occasione hmoi excoicationū suspensio: num & interdicti snias ipso iure decernim⁹ esse nullas. De cum etiā visitationis tpe superflūam et onerosam multitudinē hoīm nō aducant: per quā ecclīay requies perturbari sepius consuevit: sed moderationem sequantur constitutionis canonice in lateranē. consilio promulgate.

Ne pena pecuniaria recipiat a subditis p delicto notorio. Cuius ops cuius oīa sunt pzeiū quodlibet pro delicto nō accepit & holocaustū nō postulat pro peccato. Quidā vero ad alioꝝ regimē deputati hoc ignorātes: aut ex temeraria quadā industria contēnentes cū peccamur a subditis debitā p pecunia penam remittunt. Ex quo fit vt deo non indulgente tam iudex criminis q̄ commissoz sua in eodem sacculo delicta consignent pariter iudicandi. Et qz iuxta tractū Isodoy nullam reus ptimescit culpā quā redimere minimis existimat: nec ex hoc mala voluntas minuitur vel imitatur: sed potius datur auctoritas delinquēdi. Cir

Constitutiones

ca correctionē quidē criminū predictus legatus statuit qd archidiaconi ecclesias vtiliter & fideliter visitēt vt de sacris vasis & vestib⁹: & qualiter nocturnis & diurnis officiis ecclesiis seruiat: & gñaliter de tpalibus inquirendo & que corrigenda nuenerint corrigāt diligēt ecclesias autē superfluis nō grauet expensis: sed procuratores dūtaxat dū visitēt erigāt moderatas: non secū ducūt extraneos: sed modeste se habeant in familia & in equis nec pecuniā ad hoc vt nō visitent vel nō corrigāt: vel vt crimina nō puniāt ab aliquo recipere presumāt: nec aliquos sententiis suis inuoluāt iniuste vt ab eis possit ex hoc pecuniā extorquere. Et cū hec sapiāt symoniacā prauitatē decreuit: vt q talia agere presumperint: sic extorta in duplū erogare in pios vsus epī sui arbitrio pcellāt: salua nihilomin⁹ pena canonica alia qtra ipos. Precepit etiā vt dicti archidiaconi per singulos decanat⁹ capitulis intersint: in qbus diligēter instruat inter alia sacerdotes: vt bene sciant & sane intelligant vba canonis misse & baptismatis: ea. l. maxime que sunt de substantia sacramenti. Nos igit statutū dicti legati qtra tales editū adiuvantes adiciendo statuimus ne archidiaconi p nullo pctō mortali notorio vel de quo scandalum gñatur: pecuniā a de linquēte p ipso recipiant: sed qnullum crimen puniāt aiad uersione condigna. Epīs districte precipimus: vt hmoi salutare statutum firmiter faciant obseruari.

De firmis.

Rabrica.

Indignū est cū spūalibus pūdiarū mire & mercūdiante aplo Petro ad Symonē. Nō est tibi pars neqz sorz in sermone isto. Auare enī & facile spūalia vendit: qui eoz exercitiū p cunie interuentione pducit. Proinde igit constitutionē predicti legati pprimus inhibentē: ne dignitates vel officia puta decanatus vel archidiaconatus vel puentus ex ecclesiastice vel spūalis iurisdictionis exercitio/ seu ex pnia vel altari vel sacramentis aliis quibuscūqz venientes nullo modo pcedant ad firmā. Nos autē circa hoc

Octoboni:

tam sanctum et salubre statutum fieri a pluribus audientes
adiiciendo statim: ut si quis decetero quispiam contra fecerit:
datio ad firmam sic facta non teneat: et trahentium neuter al-
terutri ex tali tractu tanquam inualido quacumque iuris aucto-
ritati beneficium huius constitutionis nostre expressa renuntiatio vel
alia pacto vallata aliquatenus obliget: nihilominus tertia
parte presentium eius rei quam de facto ad firmam dari contra hoc
statutum preterit fabrice maioris ecclesie cathedralis modis
omnibus applicanda. Que omnia volumus habere locum et statim
observari: cum laicis ecclesia datur ad firmam: et cum ultra quin-
quennium etiam clericis ecclesie firma cedat contra constitutiones
a dicto legato super his salubriter promulgatas. Ecclesias quoque
a gravi periculo praevincere volentes: ipsas ad firmam presentium
earum dari sub premissis penis districtius prohibemus.

De residentia archiepiscoporum vel episcoporum. Rubrica.

Pastor bonus cognoscens gregem suum debet ipsum et corpo-
ris et mentis oculis iugiter intueri: et ne ipsum insidio
sus lupus inuadat sicut hostis persequendo inuigilat. sic pre-
latus resistat et inue defendendo. Oportet igitur ut corpora-
lis presentia ipsum sollicite tueat: quia vadens pastor et veniens
sepe non inuenit quod reliquit: eo quod aduersarius non recedens
neque dormiens asportauit. Hanc licet episcopi ad personalem
residentiam circa gregem domini sibi commissum: tam diuinis quam ecclesia-
sticis preceptis noscuntur stricti: quia cum in presentibus nostre legationis
nonnulli sunt qui hoc attendere non vident. Nos predicti lega-
ti monitionem et exhortationem super hoc archiepiscopis et episcopis emis-
sam prudenter emulationis studio condigne subsequentes
ipsum efficaciter exhortamur in domino: et in virtute sancte obe-
dientie atque sub diuini attestatione comonemus ut ad com-
missi gregis curam: et desponsatarum sibi ecclesiarum solacium prece-
ptis diebus sollempnibus quadragesimalibus et aduentus presentium
sua debita exhibeant: quibus se fide media copularunt. In
quibus sancti crisma sacrum oleum et infirmorum in die cene domini
quolibet anno conficiant. Nisi eos dictis diebus ab ipsis

Constitutiones

ecclesiis a suis superioribus aduocatos/vel alia iusta cau-
sa oporteat absentare ut qđ ipsoꝝ nomē pretendit: qm̃
sum sibi ministerium exigit: quod non minus gerit oneris
qđ honoris sollicite studeant excubitis obseruare.

De appropriationib⁹ ecclesiarū nō faciēdis. *Abazica*

Quonia alienationes ecclesiarū scđoꝝ patrū romanorū pō-
tificū decreta phibere summo ope studuerūt/nos ipsoꝝ
ex officii nři debito sufficientia qua possimas imitantes
vniuersis ep̃is districtius inhihem⁹: ne qđ eorū ecclesiam sibi
subiectā altero ep̃o vel monasterio seu priozatu appropriationis
iure tferat vel assignet nisi his cui appropriare vo-
luerit a deo manifeste paupertatis premia onere vel alia
cā legitima sublit qđ talis appropriatio nō tā iuri cōtraria/
qđ pietati tsona merito censeat. Si vō ptea premissa facta
fuerit hmoi appropriatio ipso iure inualida ⁊ nullius pen-
tas sit momēti: sed ab ep̃o qđ hoc fecerit: sicut de facto pces-
serit modis oib⁹ reuocet. Nonnulli quoq; in ecclesia qđ prius
cōsuevit gubernari rectorib⁹ in vltus eorū tressa vt totū qđ
ex appropriata sibi ecclesia puenit inaniter absoꝝtāt ipsaz
dimittāt vicario destitutā: aut si fortassis vicariū in ea isti-
tūt ita modicā ei relinquūt fructuū pztionē vt nō ptest
ei sufficere ad archidiaconalia ⁊ alia sibi incūbentia onera
supportare: qđ fit vt qđ i elemosinā est paigū in citi auaricie
tgnat ⁊ trāseat in rapinā. Sup his igit salubria remedia
cogitātes statuim⁹ ⁊ districte pcpim⁹: vt vniuersi religio-
si exēpti ⁊ nō exēpti cisterciē: ⁊ alii qđcūq; qđ ecclesias in ppri-
os vltus hnt: si vicarii nō sint pñti in eis dē infra sex mēsu
spaciū vicarios pñtare diocesanis qđ eos istituere debeat nō
omittāt: qbus sufficientē assignare p facultate ecclesiarū stu-
deat pztionē. Alioquin extūt diocesani id facere studeant
diligēter. Statuim⁹ quoq; vt ipsi qđ ecclesias in pprios vltus
hnt domos i ipsaz ecclesiarū prochijs tstitnāt: vel olim tstru-
ctas reedificēt vt tseruēt: i qđ honeste pñt recti vilitates
Predita vero oia tā ab ep̃is qđ aliis qđ ecclesias in pprios

3

Octonl.

vlus habent firmiter precipimus observari.

De bonis intestatorum.

Rubrica.

Cum mortis incerta preoccupatio sepe sit: anticipet vl-
timi arbitrii voluntatē: vt efficiēdi testamēti seu extre-
me dispositionis adimat vite decisio facultatē agit hūana
pietas misericorditer i defunctū cū res tpales q̄ illi⁹ fuerāt
p distributionē in pios vlus ipsū adinuādo sequunt: ⁊ corā
celesti iudice ppiciabiliter intercedūt. Proinde sap bonis ab
intestato decedentū pvisionē que olim a prelatis regni an-
glie cum approbatione regis et baronū dī emanasse fir-
miter approbātes districtius inhibemas: ne prelati vel alii
quicumq; bona intestatorum hūmōi quocumq; modo reci-
pian vel occupent contra pvisionem premissam.

De delegatione.

Rubrica.

Iudicii robur ⁊ decus exornat auctoritas indicantis ⁊
coram illo tutis gressibus veritas icedere presumitur
de quo status eminentior: et meliora stipendia strennuos
actus ⁊ dignos fructus iusticie repromittunt. Proinde sa-
cris canonibus inherentes: quibus statutum est vt non ni-
si psonis in maiori statu constitutis cause a sede aplice dele-
gent eadē iuris ratione ⁊ moti statuim⁹ vt ab archiepis vt
aliis ordinariis nō nisi psonis in dignitate vel officio con-
stitutis: aut cathedralium/ vel aliarū eccliarū collegiatarū
canonicis cause aliquatenus comittantur.

De forma citationis.

Rubrica

Tam mortaliū seu cupiditas suam in seiplos reflectit
ardore: quicqd sibi posset attrahere nō desistat non ti-
mens diuinā vel proximi lesionē que litigiosorū amfract⁹
et pcelle causarū manifeste declarant: in quibus seipsum so-
lum respiciens litigator sic errat in via iusticie: vt equam
et rectum existimet quicquid aduersario noceat ⁊ iure vel
iniuria sibi prolit. Sane qm in citationis articulo fraudē
precipue fieri est pperitū: dictus legatus statuit: vt per impe-
trantes vel eorū nuncios in causis regni Anglie citatozic

Constitutiones

littere nō mittant / s; iudex moderatissimis impetratis p
suū fidelem nūcū eas mittat: q̄ vocandū diligēter perqrāt
quē si reperire nō poterit: die dñico vel aliquo die solemni
apud eccliam loci illi⁹ in quo degere p̄suevit dū missa can-
tat l̄as legi faciat ⁊ exponi / vel saltē ad decanū in cuius de-
canatu moratur qui vocā dñs existit citatio dirigat q̄ a iu-
dice missus fideliter hoc p̄sequat p se aut p suos certos
nuncios ⁊ fideles: qd̄q; in fecerint eidē iudici rescribere nō
omittant. Nos autē vt circa citationis articulum pcedat
cauti⁹ ⁊ toti⁹ discriminis materia q̄tū in nobis est penitus
auferat p̄stitutioni dicti legati adiiciēdo statum⁹ vt cum
iudex p̄tra quēlibet absentē emittit citatiōis edictū citatio
nē faciendā decano loci vel alicui certe persone alii deman-
det. Is vero cui demandata fuerit cū eā fuerit fideliter asse-
rutus scdm̄ statuti formā se citasse rescribat. Alioquin cita-
tioni q̄ aliter facta apuerit: fides nullatenus abhibeat: nec
scdm̄ ip̄am p̄tra ip̄m q̄ citatus ēz ad penā aliquā pcedatur.

De iuramento aduocatorum.

Rubrica.

Audabile viteq; hoīm necessariū aduocatoꝝ officiū:
qui quasi athlathe iusticie in campo iudicii militanti:
multi quidē exauctorantur ab illis qui in ipso infideliter
se exercēt: per quos iusticia deperit: ⁊ litū p̄cessus innume-
ris subterfugis impediūt. Hec sane diligenter p̄dictus le-
gatus p̄siderās ⁊ p̄udent ⁊ attendēs inter alia facta p̄sti-
tutione decreuit: vt qui aduocationis officiū voluerit gene-
raliter p̄m̄reri apud diocesanū cui⁹ iurisdictionis existit
originis vel domicilii ip̄e p̄beat iuramentū: q̄ in causis
quorū patronus existit patrociniū fidele p̄stabit. Nos igitur
huius statuto p̄ qd̄ iūctati occurrīt: releuat iusticia ⁊ suc-
currit v̄itati: p̄ere volētes semita amplioꝝ adiiciēdo sta-
tum⁹: vt scdm̄ ea q̄ in dicto statuto p̄tēta null⁹ aduocatus
nisi l̄as diocēsani corā quo iurare p̄cipiūt p̄us oñdat: fidē
de iuramēto h̄mōi exhibito faciētes vel de nouo exhibeat
h̄mōi iuramētum ad nullius cause patrociniū admittat

Octoboni.

Ne iudex pace vel concordia litigantium impediatur. Rub.

Quam partes suas admittat iudicium: nisi actoris et rei discensio conquiescit: ne aliud agere iudex debeat iuxta legitimas sanctiones quam ut et controuersia derimat inter ipsos multum profecto delinquit qui partes ad pacem aut concordiam paratas maxime pretextu alicuius commodi nititur impedire. Quod vero per impedimentum homini si contingat prouocatur deus: ledit proximum et iudicii etaminat honestas et iuregiurii materia fouet. Nos autem statutum dicti legati qui super hoc simplici fuit inhibitione et tentus efficacius persequentes adiciendo statuimus: ut si quis deinceps per impedimento pacis seu propositionis litigantium obiciendo quicquam receperit: ei qui dedit modis omnibus restituere teneantur: necnon tantumdem exsoluat pauperibus erogandum. Alioquin ex eo tempore quo scelus homini sic recipiendo commiserit: donec sicut dictum est restituerit excommunicationis vinculo se nouerit alligatum.

De publicanda absolutione. Rubrica.

Sicut ecclesiastice censure vinculum ad medellam inuentum ut efficiat languidum quem cohercet: et publice et notum fieri consuevit: ita beneficium absolutionis qui ligato impenditur expedit notum esse: ne non vitandus in sui contumeliam vel scandalum ab aliis euitetur. Proinde statuimus: ut cum aliquam excommunicationis suspensionis vel interdicti sententiam contigerit relaxari: mandetur alicui ut relaxationem homini publice denunciet locis et temporibus oportunitis.

De institutionibus et collationibus. Rubrica.

Quam elatione reliquit: ut cum aie cure cure vix vnusquisque sufficiat: ipsi se plures esse medianteratera pensantes non solum vnius beneficii super multos intrepide suscipiunt: in quo quique nec resident nec ad sacros ordines se faciunt promoueri: quos ipsi beneficii cura requirit: sed etiam multas super innumeratas curas sibi congregant impudenter et per vanitates et falsas infanias ambulantes miseris animas quas curandas acce-

Constitutiones

perūt nēcessario negligūt cū on^o tale implere ipsa factim:
possibilitate nō pnt. Hanc cū hi tā contra spm̄ q̄ aduersos
deū & primū assistētes: et quasi de industria recedētes adeo
dū seipos in manus diaboli manifeste precipitāt / aias xpo
auferūt: & paup̄y alimonias in vltis supfluas ne dicamus
in malos nephāda puerlitate q̄uertūt. At tātis eruiere peri-
culis scōy patrū romanoy pontificū & ceteroy sup his an-
dōritatē gerētū q̄stōnes tā antiq̄s retrogribus q̄ moder-
nis multiplici sollicitudine laborarūt / quoy labor & si me-
ritorū fuerit his q̄i vineā dñi fideli exercitio coluerūt
quib⁹ virt⁹ fuit etiā male vsuris materiā ministrare stu-
tis: mult⁹ / tñ in hoc pphane cupiditatē ardore crassantibus
hmoi laboris pfectū inuenim⁹ defuisse: q̄ p̄ter clauē dispē-
sationis aplice sedis p̄alitatē bñficioy ecclesiay aiaz
curā hñtiū: nō solū de manu p̄latory male suscipe: verū etiā
hūc p̄pā violētiaq̄ maior dānabiliter occupat: p̄sū-
mūt & temere p̄ excogitatas malicias & subterfugia detinē.
Ex his aut̄ dicere nō sufficimus q̄ta mala pueniūt ecclīe
namq̄ maculat honestas / adnihilat auctoritas / fides xpi p̄-
sternit / caritas extulit / spes pauperū deperit: eo q̄ apertū vi-
dent os diuitis & p̄tentis in qd̄ intrat oē bñficiū vacatur
qd̄ suū nō est p̄tor miser & cecus: rectorē se iactans nō tā re-
cipit q̄ furat. Inter ipsos quoq̄ diuites & tentiones & scan-
dala oriunt⁹: lites & odia q̄fouent. Digne etiā sup hmoi re-
gnoy hoies diutne indignatiōis exerceisse ignit: sed aliquod
rū delicta in oēs misisse vindictā ex hoc p̄cipue formida-
mus: dū nihil aliud ita piculis plenū conspicim⁹ talia vel
grauiora etiā p̄tuescimus in futurū: nisi dei uia nō despi-
ciēs correctionis apponat remediū salutare. Volentes igit⁹
q̄tra pestifer hūc & vix curabilē morbū off. cū n̄i diligētia
exhibere: & totū q̄ta in nobis est virtute curare p̄dicti le-
gati q̄stitionē sup his edita ipsi inherendo vestigiis ad-
iuuantes adiiciēdo statum⁹ & p̄cipim⁹: vt de p̄uēitis añ hāc
n̄tam q̄stionē circa beneficiorū cū cura pluralitatem: nemō

Octoboni.

electi eos q̄ p̄nt dñt in bñficiis suis nō residēt: nec ordinē
sacrū recipiūt quē ipsius bñficii cura requirit sup̄ p̄missis
p̄elati singuli sine vlla dissimulatione diligēter inq̄rāt: et in
illis faciāt statutū gñalis gñali efficaciter observari. Archi
epi etiā sup̄ p̄dictis diligēter inq̄rāt i p̄vincialib⁹ gñaliis sa
is et negligētes corrigant vt tenent: cū de his in districto iu
dicio rōnē reddere teneant. Imposterq̄ aut cū ad bñficiū
curā hñs aīay q̄q̄ p̄ntari / aut ipsius collationē alias fieri
debere cōtigerit statutū vt p̄latus q̄ circa hoc gerit officiū
p̄i⁹ de vita et quēlacione p̄ntari vt instituti: ac de aliis q̄
iura p̄cipiūt i q̄lacione p̄missa hoc q̄q̄ vigilāter discutiat et p̄
q̄rat et t̄p̄ habeat p̄ntatus vel institutus hñmōi: p̄sonat⁹ vel
alia bñficia curā hñtia aīay: et siquidē h̄z: an illa cū dispen
satione vel absq̄ ea tenuerit: quā si se h̄tē asserat illā infra
terim a p̄elato statuēdū p̄st assertionē hñmōi ipsi p̄elato
exhibere p̄curet. Alioquin extunc nullatenus admittatur.
Nō si institutus fuerit: nulla sit ipsa institutio ipso iure. Di
spensatione nō exhibita ipse p̄elatus p̄uide ḡlideret: an ex vi
dispensationis ipsius aliud vel alia cū iā habitis valeat ob
tinere. Nō si eū plura bñficia sine dispensatione h̄tē vel ha
buisse p̄p̄arerit: ipm ad id de q̄ agit aliquatenus nō admit
tat: hoc idē observās si exhibita dispensatio nō ad futura:
sed tñ ad p̄terita se extēdat: nisi p̄ius in hoc casu ipse in
stituti⁹ p̄stet corporaliter iuramentū q̄ habita posses
sione bñficii i quo instituit: statī alia bñficia que p̄ius ha
buit sine difficultate dimittēs de illis p̄ se vel p̄ aliu extunc
se nullatenus intromittat: q̄ si facere p̄sumpserit p̄ter
p̄nitiū: quā incurret habit⁹ et habēdis nouerit se p̄nitiū.
Postq̄ autē scdm ea q̄ dixim⁹ q̄q̄ fuerit institut⁹ illico pla
tis in regno eodē ḡlitationis in quorū diocesi ḡlstant p̄iora
bñficia q̄ habebat: necnō p̄onis iporū q̄ gestū est si commo
de p̄terit denunciet instituto vt de bñficiis ipsis q̄ ad ipsos
spectare vident⁹ disponāt: et nihilomin⁹ noīa bñficioz ipsoz
conscribēs in p̄mo tñ p̄vinciali ḡlilio futuro ea denūciat

Constitutiones

in quo videat qualiter sit de ip[s]is b[en]eficiis ordinat[us]: vt ap-
pareat vtz instituens verū dixerit q[uam] prius dixerat se alia
b[en]eficia nō habere. Q[uo]d si p[re]lat[us] h[um]o[i]i instituēs secus ege-
rit i[n]stitutionē factā reuocet i[n]tra mēsem. Alioq[ue]n a collatiōe
et institutiōe ad ip[s]m i[n] q[ui]buscūq[ue] b[en]eficiis spectatib[us] quousq[ue]
reuocauerit sit suspēsus. Eūq[ue] si reprobatū crimē incurrit
merito culpa redarguit: i[n] quo aliū iudicat seip[s]m 2dem
nat[us]: dū in eodē ipse reprobus inuenit hanc ap[osto]lo dicēte fu-
giēda labē in p[re]latis eccl[esi]e detestātes firmiter inhibemus
ne p[re]lat[us] q[uam] p[re]sētū sibi ad eccl[esi]am vacantē ob defectū sa-
croz ordinū recusat admittere alii eādē eccl[esi]am 2ferat q[uam]
defectū h[um]o[i]i patiat[ur]: ne sic potius videat accepisse p[er]sonam
q[uam] iusticiā dilexisse: q[uo]d si fecerit eius collatio vel institutio
ip[s]o facto sit inuakda i[n] nullius momenti potius censeatur

De commendis ecclesiis.

Rubrica.

Miserabilis humane dignitatis casus ita concupiscē-
tie frena laxauit: vt reciso acumine rationis i[n] 2tra
mala statuta irascibilitatis virga 2munica nihil putet in-
quom q[uo]d inexplabilia vasa cupiditatis videat infundere ni-
hil inhonestū quo auaricie pareat cibus esuriē nō muniēs
sed augmentans. Hec si aias simpliciū obūdēt tolendū est
in vno g[en]e hoīm q[uam] laici idcirco dicant q[uod] pluralibus mini-
steriis sunt derelicti. Sed in illis quibus d[omi]nis pars est he-
reditatis eoz: qui hereditatis sue restitutionē sibi debent
a d[omi]no p[re]stolari q[uam] ducatu suo regere alios i[n] gubernare te-
nentur. Hic tanto a[m]ari[us] et acerb[us] flenda cōspicimus
q[uo]to cōmittuntur in: quius in illis i[n] periculosius tollerant
Sane iter adinuētiōes eoz q[uam] fraudes 2tra suas aias mol-
liunt hāc maxime cōpimus diuini i[n] humani iuris p[re]sidia
cōfundentē: q[uod] cū vna eccl[esi]a vnius debeat esse rectoris si-
cut ratio dicat i[n] multiplicis iuris statuta declarant. Qui-
dam tñ rationis expertes/ vel iuris regulas cōtemnentes
eū ad pluriū eccl[esi]az occupationē velamē aliud nō habu-
tes quo quō ditari festinant vacantes sibi eccl[esi]as cōmen-

Octoboni.

dari procurant: amplectētes iuris verba nō sensim: qđ all
qñ pmittit haberi vnā eccliam intitulatā ⁊ aliā cōmenda-
tā. Et cū iuxta sanū itellectū ppter necessitatē aut vtilita-
tē ecclie vacant ius 2mēdationis nō tā pceptorie q̃ per
missiue introductam ipsi a cupiditatis sue lucrū oīa quer-
rentes in ipsarū ecclesiarū dissipationē nō solum vnā sed
plures recipiunt cōmendatas. Inter multa vero pericula
que ex hac pestifera factione pueniunt aduertim⁹ eccliarū
dispendia rex spūaliū negligentia ⁊ cōtemptū certū miseri
suscipientis casum in malū vsum q̃ aliena esse debuerāt cō-
gregātis: aut in pprios luxus ⁊ pompas supbie pfundētes
que sunt ad pauperū alimoniā 2stituta. Hec autē p mole pe-
cati furta rapinas ⁊ filii in 2spectu patris victimationem
excedere diuini iuris testimonio pprobant. Nec preterit
diuinū intuitum cecitas cōcedentis q̃ dū ecclie pspicere
debet personā hoīs accipit cui nō tam carandā ouē 2mittit
q̃ miserabiliter deuorandā. Quz igit nec timorē diuini in-
dicii: nec sacrorū canonū intentionē ad cohercionem taliū
sufficere vel etiam pficere hucusq̃ niduntur. Nos autē et
aiarū saluti ⁊ eccliarū indenmitati et statui diligentia qua
possumus ex officii nrī debito pspicere cupiētes vniuersas
eccliarū 2mendationes hactenus quibuscūq̃ factas: nisi ex
evidenti vtilitate vni⁹ tm ecclie cōmendatio sit facta peni-
tus reuocamus: ⁊ ipsas exnunc vacare decernimus eis ad
quos ipsarū collatio vlt⁹ ad quos presentatio spectat distri-
de mandantes vt infra duos menses post pñtis constitu-
tionis nrē publicationē cōferant seu pñtent. Alioquin ipā
ram collatio ad sedem ap̃licam deuoluatur. ¶ Impostex
autē firmitē inhihem⁹ eccliam quālibet 2mendari: nisi iusta
cā ⁊ legitima id exposcat. Et in his oībus adinventionib⁹
versutiis ⁊ fallaciis occurrāmus: statuimus ne vltra vnū
tm: cuiq̃ cū cura aiarū bñficiū obtinenti ecclesia 2mendet
neq̃ plures ecclesie alicui persone valeant commendari.
Quod si cōtra ea que salubriter hac nrā puīone statuta

Constitutiones

Ante ecclesie commendationē a quocumque vel cuius in locis hęc legatio fieri contigerit: ipsam et quicquid ex ea scriptum fuerit ipso iure deternim⁹ nō valere. Ep⁹ vero q̄ commendationē contra premissa fecerit: donec reuocauerit ipso facto a collatione seu presentatione bñficioꝝ quozlibet sit suspensus.

De confirmatione episcopozum.

Rubrica.

Pastoralis sedis eminentia multis indigens gr̄e diuine muneribus vt pastoz in se mundus ambulet corā deo in veritate et in aspectu p̄p̄i ad doctrinā. Inter alia q̄ de pōtificū electione sacri canones prouiderūt. Illud igit̄ precipuū sibi vendicat: vt talis ad eā p̄sona conscendat q̄ nullis q̄tom humanitati possibile sit: sit maculis denigrata. Quorūda igit̄ ignorantia vel negligētia aut dissimulationē q̄ circa electoz cōfirmationes habet: vel etiā p̄curat ex officii n̄i debito diligentia qua possumus corrigētes. Statuim⁹ et in virtute sc̄te obediētie districte p̄cipim⁹: vt cū electionis ep̄alis cōfirmatio postulat inter cetera sup̄ q̄bus inq̄sitiō et examinatiō p̄cedere d̄z sc̄dm canonū instituta illud exactissime inquirat: vtrū bñficia plura cū aiaꝝ cura q̄ electus est anteq̄ eligere habuerit: et si habuisse inueniat / an cum eo super hoc secū fuerit dispensatus: et dispensatio si quā exhibuerit vera sit: et ad bñficia que obtinuit extendatur. Qd si in aliquo premissozum ipse ad quem confirmatio spectat electum deficere sua discussione comperierit eidem nullatenus munus confirmationis impendet.

De his qui tpe electionis bñficia dimittunt / et postea recipiunt si eos eligi non contingat.

Rubrica.

Ambitionis viciū in ardore sitis exestuās: dū nec marie optimā partē amplectit̄ nec ad marthe ministeriū in frequentia p̄fect⁹ aspirat: sed p̄ dñandi libidine ad oēm eo ducente tramitē detozquet̄: abiecto rōnis intuitu phas et nephas imp̄roba temeritate pmiscet. Sane illud interdum euenire didiscimus: vt cū vacante sede ad quā d̄s ascēdere concupiscit:iple metuens se obtentoz bñficioꝝ plura

Notandi.

litate in suo desiderio posse deficere ipsa beneficia resignet immo penes eū ad cuius spectant detestabili quadā pactio-
ne deponit: ut si eū eligi nō contingat: eadē beneficia quasi
deposita postmodū reassumat. Cōtra hoc igit̃ tā ad homina-
bile colludiū sitis: et deo placēs obstaculū opponentes distri-
ctius inhibem⁹: ne cuiq̃ de cetero taliter bñficia sua resignā-
ti eadē restituant: nec quali de nouo aliquatenus ꝓcedan-
tur: sed tāq̃ vacantia de ꝓsonis aliis ꝓdoneis canonice or-
dinētur q̃ si hñmōi resignāti bñficia ipsa vel aliquod ex eis
fuerint reddita vel concessa: redditionē vel concessionē in
ipsum factam inualidā decreuimus et inanem. Qui vero ta-
liter in suis manibus resignata postmodū scienter ea ꝓtra-
premissa contulerint: aut ipsam resignantem instituerint
in eisdem: si quidē eps fuerit a dalmatice tunice et sanda-
liam vsu. Alius vero ꝓrelatus inferior ab officio sit suspen-
sus: donec illud duxerint renocandum.

De his q̃ faciūt pactiōes cū his quos ꝓhitāt. Rubrica:

Quia plarium eēntre didiscimus q̃ cum ad vacantē
ecclesiam fuerit ꝓelētatio faciēda: ipse qui ꝓhitandus
est ꝓius cū patrōno de certa summa de bonis eccleie sibi an-
nuatim soluenda paciscitur: et sic pactus ad ecclesiam ꝓhitat.
Nos hñc actū tam symonie viciū q̃ eccleie dispendium
ingerenti occurrere intendentes vniuersas ꝓmissiones
et pactiōes hñmōi penitus renocamus et imposterum fie-
ri districtius inhibemus: et si facte fuerint vires aliquas do-
cernimus non habere. Pensiones autē omnes ecclesiis pa-
rochialibus hactenus imꝓstas penitus renocamus: nisi
qui eas obtinēt seu percipiunt legitima ꝓescriptione vel
speciali ꝓriuilegio aut certo iure aliquo sint inani.

Quod negotiationes nō fiant in ecclesiis. Rubrica:

Omnipotens dñs q̃ cum ꝓpter ꝓtā nostra nobis irasci-
tur nō obliuiscitur misereri sciēs se posse ac debere pla-
cari per ꝓtritorū et humiliatorū orōnes gemitus et templa
et oratoria ꝓstrui voluit: in q̃bus ꝓueniētes fideles abstra-

Constitutiones

etiam a cunctis exterioribus actibus et seiplos clausis corporis sensibus in suis scientiis colligentes per oblationes et hostias et precipue per sacrificia tritici cordis et orationes: quibus domino coniungimur: ita in istis iudiciis mitigaretur: ut in misericordiam conversi iusticia iuste peccatores non presumant per meritis: sed pro clementia creatoris misericordiam sequantur. Nec ipse dei filius quem accepit sic sibi verbis et operibus indicavit: et ecciam cum sit domus omni esse specialiter domum suam asserens: eam non negotiationis sed orationis domum voluit nominari: tamen abhorreret in templo negotiationem et merciam exerceri: ut de funiculis flagello facto vendentes et ementes de templo eiceret: in eo illa que ad usum sacrificiorum erant necessaria venderent aperte signis quod detestandum sit illorum delictum quod mercata in ecclesiis faciunt et negotiationes exercet de domo dei speluncam latronum et domum diaboli facientes: cum in huiusmodi tractibus se adinvicem decipiant vel intendat decipere et trahentes. Ea propter districtius inhibemus et inhibendo statuimus: ut in ecclesiis quibuscunque nostre legationis nullus de aliquibus rebus venalibus mercatum teneat: nec ullam propterea negotiationem exercere presumat. Archiepiscopi episcopi et alii ecclesiarum prelati in virtute obedientie firmiter iniungentes: ut hoc salubre statutum per censuram ecclesiasticam ab omnibus inviolabiliter faciant observari.

Quod fiat precellio pro pace regni et terre sancte. *Rabzica*

Iustus et misericors dominus qui non vult mortem peccatoris: sed ut convertatur et vivat: hominem peccatorem quique punit temporaliter: ut eternaliter non condemnentur: iuste visitat et misericorditer affligendo castigat: ut convertantur ad eum et non pereant peccatores. Unde quando dividit peccata nostra inter nos et deum: ipse languores et pestilentias immittit: et fames et bella exoriri permittit: dissensiones guerras: alia multa mala quibus necessanter peccatis eorum exigentibus homines affliguntur. Ex hoc siquidem regnum anglicum inclitum quod pacis pulchritudine gaudere solebat: guerris dissensionibus et bellis afflictum est multipliciter temporibus istis et miserabiliter desolatum: et pro pudori et dolore

Octoboni.

est toti p^{ro}p^{ri}o xpiano terrā scām i qua ipse dei fili^{us} salutē hūa-
ni g^{ra}tis operat^{ur} est: tradidit in man^{us} hostiū nois xpiani: vt
p^{ro}pter delicta n^{ost}ra nos tuere tā scē hereditatione indignos
ostendens p^{ro}p^{ri}um xpianū ad bellandū suū bellū exerceat a salu-
tē. Ipse vero d^{omi}n^{us} q^{ui} quos diligit arguit et castigat q^{ui} vulne-
rat et medet^{ur} / quer^{it}us ad o^{ra}ōnes fideiū ad se reuertentiū
miam in ira nō 2tinet: sed cū fuerit iuste iratus mie recoz-
dat vt pestilentis & malis cessantibus / afflictis 2solationē
tribuat / lāguidis sanitatē restituat / et discor^{di}antibus vni-
tatē. Cā p^{ro}pter antiqui p^{re}s deliberatione p^{ro}uida ordina-
uerūt: vt certis t^{em}p^{or}ibus p^{ro}missiones fierēt publice et solem-
nes: in q^{ui}b^{us} 2ueniēs p^{ro}p^{ri}is fideiū v^{is}itatione d^{omi}ni castigat^{ur}
et eo zelo deuotionis accensus o^{ra}ōnibus ad miserandam
d^{omi}nū puocaret: & ne vicio ingratitudinis arguat^{ur} de colla-
tis b^{en}eficiis deo grates exhibeat & laudes exsoluat. ¶ Quos
nos digna emulatione sequētes statuēdo p^{re}cipim^{us}: vt in
olibus ferris n^{ost}re legatōis quolibet āno i crastino Octa. p^{er}n.
fiat vna p^{ro}cessio publica et sollemnis: in qua conuenientes
fideles tam religiosi q^{uam} seculares de pace misericor^{di}diter re-
stituta deo g^{ra}tias exsoluentes o^{ra}ent ad d^{omi}nū: vt ipse 2uerso
furore suo regnō^{rum} & terrar^{um} suar^{um} gubernacula dirigat / pa-
cem fideliter tribuat / et restitutam cōcor^{di}diā 2tinuet & con-
firmet: & terrā scām quā suo p^{ro}p^{ri}io sanguine rubricauit
ad laudem et gloriā sui nois restituat cultui xpiano.

¶ De legendis cōstitutionibus singulis annis. Rubrica.
Nono^{rum} ecclesiastici obseruatio catholici fidei vnitatē
et meritū p^{re}b^{en}is & augēs g^{ra}tiam & pacē acq^{ui}rit a d^{omi}no
p^{ro}p^{ri}is xpianis: et mie patrē p^{ro}litē matris eccl^{esi}e reuerentia:
placabilia & exauditione condigna faciat vota iustor^{um}. Ex
diuerso vero diuersa et 2traria p^{ro}zlas eueniunt vt fidē
et vanitatem scindat conc^ulcata religio. Irām et indigna-
tionē o^{mn}ipotentis dei effundat sup^{er} p^{ro}p^{ri}um ex lege p^{ro} sua delide-
ria naufragatē & inexorabilē reddat misericor^{di}dis d^{omi}ni p^{re}-
tatem. P^{ro}inde ad seruandas h^{um}oi positos a d^{omi}no sup^{er} ca:

Constitutiones

nodias gregis sui. Archiepos et epos salubriter excitamus: et eis in virtute scilicet obediencie districte precipimus: ut ad ecclesiarum et ecclesiasticarum personarum tuitionem seu custodiam sollicite inuigilent et intendant circa reformationem ipsarum pastoralis curam et operam ac intentam diligentiam apponentes: per que ecclesie et ecclesiastice persone plurimum ad restorationem et conseruationem poterunt adiunari. Contra eos vero qui in his eorum iurisdictionem et opus impedire tetuerint: scilicet patrum romanorum pontificum et nostras constitutiones circa talia promulgatas obseruent et faciant obseruari: sub penis que in eisdem constitutionibus exprimuntur. Ne autem ignorantia constitutio non ipsarum ab earum obseruantia quemque possit auertere: precipimus vniuersis archiepiscopis/episcopis/abbatibus et prioribus: exemptis necnon cathedralium ecclesiarum capitulis: ut omnia statuta hec que in hoc nostro sunt consilio promulgata in scriptis habeant. Et ipsi archiepiscopi et episcopi eadem in synodis suis singulis annis de verbo ad verbum perlegi faciant diligenter.

De monachis et canonicis regularibus et monialibus. **Ra.**

Regnum celorum mansionibus multis teste veritate distinctum de mundo quasi de torculari sibi exprimit et colligit incolas per varias incedentes virtutum semitas et extra mundi contagia per diuersos cancellos penitentie salientes mansionum celestium tabernacula variis premium stipendiis ingressuros. Inter omnes huiusmodi sanctam et deo proximum ordinem monachorum per virum illam venerabilis vite gratia et nomine benedictam docente spiritu sancto institutum et eleuatum ad carismata meliora: quanto per altioris vite gradus a diebus antiquis de terrenis triumphantem attendimus regnum dei sancta violentia sapientem: tanto nobis cura maior incumbit illius preseruatione decorem inuenire: sanctimoniam et immisiones per angelos malos precludere: atque illatos ab hostis gladio et insidus sonare languores. Quoniam igitur hec sancta religio solutis aliquibus constantie nodis in luxum labentem

Octobris.

ad tramites latitudinis qui ducunt ad mortem miserabiliter declinavit: occurrimus sub diuino consilio et spe celestis adiutorii ut officii nostri debito circa operam reformationem salubriter instamus.

De professione facienda.

Rubrica.

Sane bone memorie Otho: sancti Michaelis in carcere tulliano diaconus Cardinalis aplice sedis legatus inter alia de statu monachorum prouida deliberatione constituit: ut quicumque in monasterio est ad probationem admissus: professionem incontinenti faciat anno probationis elapso: aut exeat de eodem. Alioquin abbas vel prior qui alium quem sine professione sustinuerit ultra annum per presidentes in capitulo grauiter puniatur: et nouiciis qui sic steterint profiteri cogantur: et haberi debeant per professum. Nos autem ut expressa et instans pena coherceat quos dilata et tacita sub confidentia impunitatis non cohibet a delicto adiuciendo statuimus: ut abbas vel prior seu abbatisa cuiuscunque ordinis vel religionis existat: qui nouiciu profiteri non fecerit anno probationis elapso: nisi canonico fuerint impedimento detenti: vel nouicius ipse monasterium exiret infra mensem: tandem in omnibus feriis sexti in pane et aqua ieiunent donec nouiciam ipsum fecerint profiteri. Nulli quoque nouicio ante quam professionem fecerit aliquod seruitium officium seu ministerium committatur cum eo tempore ita regulari discipline debeat esse deditus et intentus: ut ad alia diuertere valde nociuum aptissime dinoscatur.

Quod constitutiones summorum pontificum legantur. **Rubrica.**

Pro cum ignorantia mater erroris ita in interitum ducatur: ut cecus ambulans in tenebris illius non prius damnum sentiat quam incurrit. Antedictus legatus salubri constitutione decreuit: ut abbates et priores continuo post regulam scribi faciant constitutiones et sanctiones summorum pontificum ad eos et eorum ordinem precipue pertinentes que in consiliis et compilatione domini Gregorii papae. ix. sub infrascriptis titulis continentur videlicet de regularibus. Ex parte statuimus ne

Constitutiones.

religiosi. De statu monachorum. Monachi. Cum ad monasterium in singulis provinciis ea que De symonia. quoniam symoniaci labes. De summa excommunicationis. Monachi. Universitatis: cum eorum absolutio. De monialibus. De fidelissimis. Quod quibusdam. De solutionibus. Quorundam. Nos autem adiciendo statuimus et districte precipimus ut magistri novitiorum eos in regula beati Benedicti vel sancti Augustini seu quacunque alia doceant et instruant diligenter: ita quod qui libet religiosus regulam plene adiscat et quasi corde tenus eam sciat. Predictæ vero constitutiones in singulis monasteriis bis in anno scilicet in principio adventus et in capite quadragesime omnibus convocatis in capitulo prolegantur.

De proprietariis monachis vel aliis religiosis. Rubrica.
Quia vero in monachis est quasi idolatria quarecunque rex detenta proprietas in cuius habende ceteratione facile inducuntur seu coarctantur dyabolo suggerente: dictas legatus simplici canonum preceptione contentus statuit ut nullus monachus proprium decetere habeat: et si habeat, prelato suo sine dilatione resignet. Ad nos efficacius prosequentes statuimus et districte precipimus quod cuiuscunque ordinis abbas et priores abbates proprios qui non habent super proprietatibus bis anno inquisitionem faciant diligentem quos cum tales inveniunt puniant secundum sanctiones canonicas et regularia instituta. Quod si episcopi abbates et priores implere neglexerint ipso facto a suis administrationibus sint suspensi: donec premissa diligenter fuerint executi.

Quod non detur pecunia religiosis pro vestibus et ceteris vite necessariis. Rubrica.

Et quidem ne de proprietatis vicio super dictam preteritis fabricandi occasio sathane offeratur: et ipsi homines detur habitus delinquendi: statuimus ut cum quispiam monachorum seu aliorum religiosorum vestibus calciamentis vel aliis vite necessariis indigerit: is qui super his ministrandis gerit officium pecuniam vel denarios non tradat pro re homini saluter indigenti

Octoboni.

sed res ipsas, put necessitas exigerit subministrat. Si autem is qui huiusmodi preest officio contra facere presumpserit officio in quo sic deliquerit et presterit: materiam delinquendi sit priuatus: nihilominus alias superioris arbitrio puniendus.

¶ Quod monachi soli non stent in maneriis et ecclesiis. **Ru.**

Monachos seu canonicos regulares per maneria vel ecclesias solos morari tam indecens quam a diabolo periculosum esse conspicientes firmiter et distictè precipimus ut abbates et priores monachos sic manere non faciant vel permittant sed si qui sint eos sine more dispendio remoueat ad conuentum: vel ubi sanctum monachum studeant sociare. Alioquin ipsi abbates et priores ab officio donec id impleuerint sint suspensi. Quod si forte pauperes habent ecclesias que duobus non sufficiant exhibendis faciant illis per seculares clericos deserturi: ut si debitis ecclesie non fruantur obsequiis: nec regularis frangatur integritas discipline.

¶ Quod non dentur maneria ad firmam monachis. **Rubrica.**

Ad firmam vero que mercationis instar habet alicui monacho dari manerium ecclesias/ possessiones vel alia quolibet bona sine a proprio prelato sine ab alio quocumque districtius inhibemus. Quod si factum fuerit preter penas antedicti legati vel aliis constitutionibus impositas quicumque deterit firmam huiusmodi singulis sextis feriis in pane tantum et aqua per unius spatium anni ieiunet.

¶ De esu carniū.

Rubrica.

Ad hec quoniam regularis obseruatia que per se viam ducit ad vitam per carnis sapientiam laxatis habentis multipliciter impugnat merito sancti patres carnem voluerunt ab esu carniū cohibere: ut eius superbiam coteretur parcitas: et per mundi abstinentiam carne deuicta spiritus domino gratiam decantaret. Super his prenoiatas legatas statuit: ut cum esus carniū sit monachis nigri ordinis per regulam sancti Benedicti: nisi in certis casibus et locis necnon abbatum prelatum et eorum generalis capitulo iter dictis monachis qui per abusu consueuerant vesci carnibus: abba

Constitutiones

tes & piores loco hmoi vetiti cibi iuxta facultatē domus
aliū ppetentē ministrare curarent. Nos autē adiiciēdo fir-
miter & districte precipim⁹: vt abbates & piores pprios nō
habentes abbates: ac abbatisse seu priorisse ordinis scti bñ
dicti circa esum carniū solliciti ac ghaliter inq̄rant ac eos
quos in hoc inuenerint delinquētes grauit̄ puniāt: deli-
cti et delinquētiū circūstātiās attēdentes. Ep̄i vero cū sab-
iesta sibi monasteria visitāt de hmoi esu carniū subtiliter
discutiant & inquirāt: & puniāt puniendos quos pena non
runt indigere. Alioquin p̄ter indignationē & maledictio-
nis diuine acerbitatē donec id fecerint sint suspensi.

Cum aliqui religiosi in refectorio et dormitorio vtantur
preciosioribus aliis. Rubrica.

Illud quoq; ridiculose scarrilitatis opprobriū auferē-
tes quo monachi et alii religiosi quidā se maiores ali-
is existimātes & ostētare volētes: & vasis preciosioribus vt
gtendūt districti⁹ ihibem⁹: ne q̄s monachorū vel monachū
seu canonicorū regulariū ciphō argēteo vel preciosiori alio
in refectorio vel in aliis locis vtat illū quasi ppriū possidē-
do: aut in dormitorio maiori apparatu lecti vel tegaminis
Cū enī oēs pares sint & sub sctē fraternitatis noīe coequa-
les ridiculum est vt alter maiorē altero se ostendat: qui de
hoc gloriari debet: vt ostendat ceteris se minorem.

Quod semper in refectorio due ptes remaneāt. Rubrica:

Statimus insuper et districte precipimus: vt cū ab-
bas vel prior vult aliquos in camera sua reficere: ita
reficiendorum numerus moderetur: q̄ saltem due partes
fratrum in comestione remaneant in cōuentu. **C**um hoc
vero aponant p̄uidentiam diligentem: vt sine persona-
rum acceptione nunc hos nunc illos ad refectionē vocent
quos magis nouerint indigere.

De infirmis.

Rubrica.

Cum infirmis quibus humanitatis p̄bere p̄sidium
caritas iubet: et pietas interpellat: districte precipi:

Octoboni.

mas: vt prior vel superior claustralis sepe uisitationis exercitium adhibens circa ipsos uigilanter perquirat qualiter ab infirmario procuretur. Si quos uero defectus in hoc inuenerit: ipsos abbati vel priori denunciare festinet. Abbas autem seu prior omnem defectum sine tarditate: et negligentia circa id faciat emendari. Quod si abbas vel prior premissa minime seruauerint ipso facto: donec id fecerint ab officio sint suspensi.

Quod nulli religiosi vendant vel assignant liberationes aliquas Rubrica.

Uolentes etiam ecclesiarum indēnitatibus prouidere: illud uicium extirpamus quo quidā abbates et priores et aliarum ecclesiarum rectores et custodes hospitalium cupiditatis ardoze qui eorum corda uehementer in flammam interueniente precio plus personis quam ecclesiis consulentes ad certum tempus seu ad uitam illorum quibus fit concessio certū quid quod cōter liberationes appellant vendūt et assignant pro uite necessariis diebus singulis vel certis temporibus exsoluendū. Ex quo fit ut in ecclesiis hospitibus et monasteriis in dictarum liberationum solutione grauatis: eorum qui deberent ecclesiis et monasteriis deservire: ac infirmorum et pauperum ad quorum sustentationem hominū bona sunt specialiter assignata numerus minuat, per quod ecclesie seruiciis debitis et pauperes ac infirmi alimonis defraudant in eorum qui eas concedunt animarum periculum et scandalum manifestū. Propter quod districtius inhibemus ne uicini personis aliquibus hominū liberationes vendantur. Et si aliquē ante hanc constitutionem nostram concesserint imperpetuum vel ad tempus resignantibus: vel decedentibus illis qui eas obtinuerant hactenus Abbates/priores/rectores/et custodes prefati eas de nouo eorum heredibus vel aliis non concedant. Quod si contra hoc salubre statuūt aliqui attemptare presumpserint: nisi eas reuocauerint ab officio sint suspensi.

Quod seruetur antiquus monachorum numerus. Ru.

Constitutiones

Quædam cum iuxta sapientie doctrinam multitudi-
ne populi sit dignitas regis & i paucitate plebis igno-
minia principis: nulla debet auaricia nulla deſidia vel cō-
temptus arripere: vt regis regum cultum attenuet tolen-
tium paucitas: et contra multiformis nequicie hoſtem mi-
nuatur exercitus bellatorum. Ideoq; ſtatuumus et diſtri-
cte precipimus: vt ſingulis monaſteriis: et in hiſ precipue
que ſunt eccleſie cathedrales ſeruetur antiquus namer⁹
monachorum.

De ratione adminiſtrationis reddenda. *Rabrica.*

De prelatiſ autē et adminiſtrationibus atq; officiali-
bus illud ſtatuumus: vt abbates et priores proprios
abbates non habentes ſaltem ſemel in anno preſente to-
to conuentu aut aliquibus ex ſenioribus vel prudentiori-
bus ad hoc a capitulo deputatiſ: reddant de ſtatu mona-
ſterii et adminiſtratione ſua plenariam rationem. **S**i
quis vero abbas vel prior ſtatutū huiusmodi neglexerint
obſeruare ipſo facto donec ſatiſfecerint a ſuis adminiſtra-
tionibus ſint ſuſpenſi.

Quod religioſi non emant vel vendant. *Rabrica.*

Unaliū cōmercia rex quibus cupiditas dandi min⁹
vel plus recipiendi expetit captiones vix aut nanq;
ſine internentu peccati etiam inter laicos fieri diſcoſcitur
quātomagis eorum manus qui ſancte religionis habitu &
obſeruantia ſunt a terrenis actibus eleuati: ſordidū & feti-
dum exiſtat a talibus inquitari. **H**oc igitur circa illos
quaſi abhominabilem lepraꝝ officio debite ſollicitudinis
inſequentes arcias inhibemus: ne monachi moniales aut
religioſi quilibet cuiuſcumq; religionis exiſtunt mercatio-
nes que in emendo vel in vendendo conſiſtunt in mundi-
nis mercatis vel alias audeant in quibuſlibet rebus ali-
quatenus exercere. Alioquin non ſolum hi qui fecerint ve-
rū etiam hi de quorū mandato proceſſerit ipſo facto ab of-
ficio ſint ſuſpenſi: que ſuſpenſio per ſuperiorem non relaxe-

Octoboni.

tor: quodlibet satisfecerint de premissis. Quicunque vero circa monachorum statum et conuersationem sapientias sunt statuta in monialibus: que eadem quoque professione censentur: volumus et precipimus obseruari.

¶ Quod moniales certa loca non exeant.

Rubrica

Moniales deo dedicate que abnegantes seipsas et renuntiātes seculo xpi seruitio se perpetuo mārparūt omni custodia seruare se debent et p̄tas sensuum obseruare: ne vnq̄ introit⁹ pateat maligno spiritui ex quo eis vel aliis in p̄auo desiderioꝝ ardeat: vel saltem leui cogitatione detur occasio delinquendi. **¶** Quapropter in cenobiis certa loca desunt putata que eas exire non conuenit ut possint dño cordis et corporis innocentia obseruare. Intrare enī debet monialis in q̄ prudenter orando sibi provideat ne aliquñ in tentationē incidens in delictum aliquod p̄batur. Accedat: ad capitulum in quo iuste p̄niteat quod cōmisit. Intret dormitoriū et refectoriū horis suis in quibus corporis ad sustentationē ne deficiat reficiat recreando. Assistat igitur sibi temperantia: ne ex refectionis superfluitate caro recalcitret: et eam non deserat fortitudo: ut resistat fortiter tentationibus dum quiescit: sed ceteris horis more in claustro in quo sic se claudat et corpus sui sensus: ut inter se et mundū chaos esse firmatū intelligens et solum deum oculis mētis aspiciens aliquod p̄gustet de eterne vite dulcedine contemplando. Premissa vero loca in personis secularibus vacua esse precipimus ut ad ea non nisi ex necessaria causa et iusta persone seculares accedant: et hoc nō frequēter sed raro: ne ex frequenti cōuersatione secularium quies earū vel p̄templatio p̄turbetur: vel saltem ad secularis cogitationis desideria carū animus pertrahatur. **¶** Ea propter et illud statuimus ut nunq̄ cū hoīb⁹ vel aliquibus personis religiosis vel secularibus: nisi in publicis et non suspectis locis colloquiū habeat monialis: et ubi seriosum colloquium est habendū: monialis sola non conue-

Constitutiones

niat ad colloquendum: sed sibi ad minus monialis alia deū
timens: et in religionis obseruatione rigida societetur: que
et illos semp videat et possit oim que per aliā facta fuerint
esse testis nisi qñ voluerit confiteri. Nunq̃ etiam extra do
mum nisi de sui superioris licentia et pmissa cū aliquo ho
mine comedat: nec tunc nisi cū tali qui tanta sit ei consan
guinitate et affinitate seu alia honesta familiaritate con
iunctus et alias nō suspectus q̃ non liceat inter eos aliqd
suspiciari sinistrū. Alia vero loca q̃ quinq̃ p̃missa monia
lis sibi reputet penitus interdicta. vt ad ea nunq̃ accedat:
nisi ad locum infirmarie vel alium ad hoc monialibus de
putatum: in quo de licentia abbatis seu prio. ille causa re
creationis esse poterit: si debilitate fuerit seu infirmitate
detenta: vbi recreationē et infirmitatis remedia percipi
at oportuna. Ad officinas etiam moniales: nisi ille quibus
ex officio competit non accedant: et ille nunq̃ sole: sed cum
honestā societate: vt superius de aliis est exp̃essum. Abba
tissa vero et prioressa / et cetera que monasteriis p̃esunt
quocūq̃ noie censeantur monasteria nō exeant: nisi ex eu
denti monasterii vtilitate seu necessitate vrgente: et cum
societate honesta. Ceteris vero inferioribus monialibus
nunq̃ nisi iusta et necessaria causa exeundi monasterium
licentia p̃beatur: et tunc nunq̃ sole / ire / esse / vel morari
extra monasterium permittatur: nisi tali fuerit alia socia
ta que sic probata fuerit in monasterio q̃ de ipsa nihil sini
strum valeat suspicari. ¶ In terris quoq̃ nostre legatio
nis cōsuetudinem abolemus qua moniales monasteria ex
ire consueuerunt occasione processionum que qñq̃ fuerūt
publice et solemnes: firmiter statuentes vt occasione p̃e
dicta monasteria sua nō exeant moniales: sed infra cepta
monasteriorum processionem solemnes peragunt tempori
bus quibus consueuerunt fideles in processionibus conue
nire. Nichilominus archiepiscopis episcopis et aliis eccle
siarum p̃elatis quibus visitandi officium de iure seu con

Octoboni.

consuetudine competit: in virtute sancte obediencie: et sub obtestatione diuini iudicii districte precipimus: vt monasteria monialium cum expedit visitantes: que statuta sunt firmiter faciant obseruari.

¶ Ut monachi frequenter confiteantur et frequenter celebrent.

Rubrica.

Ad hec quia scriptum est: q̄ septies in die cadit iustus et q̄ nemo existens in mortali corpore sine crimine viuit. Necessaria multum et utilis est precipue religiosi confessio in qua omnibus que deum possent offendere: vel conscientiam premant: cum cordis contritione discussus et cum amaritudine recensitis accedant cum securitate conscientie ad orandum et offerendam immaculatam hostiam in altari. Propter quod statuimus q̄ abbates / seu priores / vel superiores eis absentibus frequenter requirant saltē semel in mense confessores fratribus deputatos: de nominibus confitentium fratrum: vt sic illos qui non frequenter confitentur grauiter arguant et ad confitendum inducant. Quod mandamus circa monachos constitutos in sacerdotio: qui non frequenter celebrant obseruari.

¶ Sequitur tabula Rubricarum.

Prohemium

Octobonus miseratione diuina.

De baptismo.

Ingredientibus.

¶ Ne pro sacramentis ecclesiasticis aliquid exigatur: vel q̄ forma in confessione seruetur,

Quoniam ceca.

De consecratione ecclesiarum.

Domus dei.

De clericis arma portantib⁹ cum saribus

Qui in armis

De habitu clericorum.

Sancti euangelii.

Ne clerici iurisdictionē secularē exerceant. Cum honestatis.

Ne clerici sint aduocati in causis secularibus: neq̄ iudices vel assessores in causis sanguinis.

Iuxta sacrorum.

De concubinariis.

Quam indecoram.

Tabula

De vicariorū residentia et institutione	Sacrorū ordinū
De intrasis.	Amoris proprii.
Ne vna ecclesia diuidat̃ in plures personatus. Unitatem.	
De abstrahentibus confugiētes ad ecclesias vel cymiteria seu res ibidem depositas: et de auferētibus aliquid preter voluntatem dominorū ecclesiasticorū de bonis maneris seu grāgiis.	Ad tutelam.
Ne quis impediat matrimonia solemnizari in facie ecclesie.	Coniugale fedus.
De executione testamentorum.	Libertatem.
Ne prelati ecclesiarū fructus vacantiam percipiat̃ vel suos faciant.	Ecclesiarū dispendia.
De oblationibus capellarum matrice ecclesie restituentis	Gratia que concedentis
De domibus ecclesiarū reficiendis.	Improbam
De procuracionibus que ratione visitationis debentur non recipiendis ab archidiaconis et aliis inferioribus prelati: nisi cum visitant.	Naturalis dispositionis.
Ne pena pecuniaria recipiatur a subditis pro delicto notorio.	Deus omnipotens.
De firmis.	Indignum est.
De residentia archieporū vel eporū.	Pastor bonus.
De appropriatiōib⁹ ecclesiarū nō faciēdis.	Qm̃ alienatiōes
De bonis intestatorū.	Cam mortis.
De delegatione.	Judicii robur.
De forma citationis.	Ita mortaliū.
De iuramento aduocatorū.	Laudabile.
Ne iudex pacē vel concordia litigantiū impediat.	Cū partes.
De publicanda absolutione	Sicut ecclesiastice.
De institutionibus seu collationibus	Epiane religionis
De commendis ecclesiarū.	Miserabilis.
De confirmatione episcoporum.	Pastoralis sedis.
De his q̃ tpe electionis bñficia dimittant: et postea ea recipiant: si eos eligi non contingat.	Ambitionis vicium.

Tabulā:

De his q̄ faciūt pactib⁹ cū his q̄s pūtant. **Qz plerūqz:**
Qd negociatib⁹ nō fiāt in ecclesiis. **Pipotens dñs.**
Qd fiat p̄cessio pzo pace regni et terre satē. **Iustus.**
De legendis p̄stitutionibus singulis annis. **Honoris.**
De monachis et canonicis et̄aribus et monialib⁹. **Regnū**
De professione faciēda. **Hanc bone.**
Qd cōstitutiones sūmoy pontificū legant. **Porro cum.**
De p̄prietariis monachis vel aliis religiosis. **Qz vero.**
Quod non detur pecunia religiosis pzo vestibus ceteris
vite necessariis. **Et quidem**
Qd monachi soli nō stēt in maneriis et ecclesiis. **Monachos**
Qd nō dentur maneria ad firmā monachis. **Ad firmā.**
De esu carnum. **Ad hec:**
Ne aliqui religiosi in refectorio et dormitorio vtantur p̄e
dioribus aliis. **Illud quoqz**
Qd semp in refectorio due partes remaneāt. **Statim⁹.**
De infirmis. **De infirmis.**
Quod nulli religiosi vendant vel assignent liberationes
aliquas. **Volentes etiam.**
Qd seruet antiquus monachoy numerus. **Ceteram**
De ratione administrationis reddenda. **De p̄elatis.**
Quod religiosi non emant vel vendant. **Uenaliū.**
Quod moniales certa loca non exant. **Moniales:**
Ut monachi frequenter confiteantur et frequenter cele
brent. **Ad hec quia scriptum.**

Claus deo.

5 DE 64

CExpliciunt constitutiones Legatum cum Jo
hanne Othone. Impresse Londosi. per me w:
nandum de worde/in the fletestrete/in signo so
lis commozantem. Anno dñi. M. cccc. viii.

Georgius agnus

Georgius agnus

Flammulum

2.

